Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת בהעלותך

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחיזוק ועידוד לימוד התורה

לקראת שבת מלכתא

סיפורים מרתקים מחייהם של רבותינו הקדושים לפי סדר פרשיות השבוע
עניני דרוחני, מעורר לבבות לאהבת השם יתברך והתרחקות מהבלי עולם הזה
לקראת שבת מלכתא

פנינים לפרשת בהעלותך | גליון מס' 176 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל הושיט ידו לשלום לאותו יהודי, והנה כאשר ראתה הילדה הקטנה את מעשה אביה הושיטה אף היא את ידה אל הגרש"ז... מיד מיהר ונטל 'שוקולד' ונתנו לידה

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א עם צרור סיפורים מהתנהגותם החכמה והאצילית של גדולי ישראל

"וְנָשְׂאוּ אִתְּךָ בְּמַשָּׂא הָעָם" (במדבר י"א, י"ז)

התנה עמהם על מנת שיקבלו עליהם טורח בני וכו' (רש"י)

סיפר אחד מבני הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל שלאחר פטירת אביו הגדול החל נשאל 'שאלת רב' בכל ערב שבת - ששאלתו איזו אשה: 'יאמר לי הרב מתי הוא זמן הדלקת נרות שבת בשבוע זה?' והנה בפעמים הראשונות ענה לה הבן כהוגן, אך כאשר ראה שבכל ערב שבת היא מתקשרת לשאול שוב ושוב שאלה זו, אמר לה באחת הפעמים בדרכי נועם, שבנקל אפשר להשיג ולקנות 'לוח שנה', שם כתוב מדי שבוע בשבוע מתי צריך להדליק נרות.

ויהי כשמוע האשה את דבריו התפלאה ואמרה בתמימות, שכבר שנים רבות שהיא מתקשרת לאביו הגר"מ פיינשטיין זצ"ל לברר אצלו זמן הדלקת נרות, ומעולם לא נתן לה עצה פשוטה זו... והרי ידוע היה הגר"מ כמי שאין הפנאי מנת חלקו, ולא עוד אלא שעול כבד היה רובץ על כתפיו להשיב שואליו בשאלות קשות שהגיעו לפתחו מכל העולם כולו, ואעפ"כ לא מנע את עצמו מלענות לאותה האשה בסבר פנים יפות מדי שבוע בשבוע בדבר שבנקל היתה מגיעה לדעתו.

מעשה שהיה אצל הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, שאיש מכובד ניגש אליו כשבתו הקטנה מהלכת לצידו, הגרש"ז הושיט ידו לשלום לאותו יהודי, והנה כאשר ראתה הילדה הקטנה את מעשה אביה הושיטה אף היא את ידה אל הגרש"ז... מיד מיהר ונטל 'שוקולד' ונתנו לידה. ובזה הרוויח שלא להחליש את דעתה שכן לפי קטנותה לא היה בידה להבין מדוע לא רצה הרב להושיט לה ידו. ומעשה נוסף אירע שכיבדו פעם את הגרש"ז לסדר קידושין אצל אחד ממקורביו, אולם בבואו אל מקום החופה הבחין שהמחותנים כיבדו אדם שאינו הגון להיות בין עדי הקידושין, וחשש שמא אין הלה כשר להעיד, אך מאידך גיסא לא רצה לפגוע בכבודו. מה עשה בחכמתו, ניגש לאותו עֵד קידושין, ואמר לו שיותר מן הראוי שאדם חשוב כמותו ישמש כ'מסדר קידושין', ולדעתו ראוי שהוא ישמש תחתיו כעד ואז יוכל אותו אחד להיות 'מסדר קידושין'. אותו יהודי ניסה ב'ענוותנותו' הגדולה לסרב, אך הגרש"ז לא וויתר בשום פנים

המשך בעמוד 28

"מה שכל האחרים עושים לא רלוונטי עבורי. אין לזה שום קשר למילוי החלק שלי, ולביצוע השליחות שאני קיבלתי. והשליחות שלי היא ללמוד עכשיו את השורה הזאת בגמרא"

חלקה השני של השיחה המיוחדת שקיים צוות 'לקראת שבת' עם הגאון הגדול רבי שמעון גלאי שליט"א, על הגישמאק בלימוד והדרכים להשיגו

יעקב א. לוסטיגמן

בגיליון הקודם הבאנו כאן את מחציתה הראשונה של השיחה המרתקת שקיימנו עם הגאון הגדול רבי שמעון גלאי שליט"א, לגבי הדרכים בהן יוכל כל אדם, צעיר ומבוגר, לקנות את היכולת ליהנות מלימוד התורה, ולחוש את מתיקות וערבות נועם צוף התורה הקדושה בכל עת שיעסוק בה.

הגר"ש גלאי שליט"א ציין אז כי ישנם שלושה מפריעים מרכזיים שמונעים מהאדם את הרגשת המתיקות בלימוד התורה. המפריע הראשון הוא ההרגשה של חוסר הצלחה בלימוד לעומת אחרים המצליחים יותר ומגיעים להישגים גבוהים הרבה יותר, המפריע השני הוא הסיאוב הגשמי של הגוף המונע מהנשמה להתקשר לתורה שהיא כולה רוחניות, ועל אלו נוסף מפריע שלישי במספר הנוגע לכך שהאדם אינו מחשיב מספיק את לימוד התורה שלו עצמו, מתוך מחשבה שישנם כל כך הרבה לומדי תורה, ומה יכול הוא הקטן להוסיף עליהם בלימודו.

בראשית דבריו הזכיר הרב שליט"א כי הפתרון הקודם לכל הוא תפילה! כמו על כל דבר אחר בעולם, גם על ה'גישמאק' בלימוד התורה צריך להתפלל, ובלי תפילה לא יעזור שום פתרון אחר.

לצד זאת, הרב שליט"א מדגיש כי מלבד התפילה צריך גם השתדלות, במיוחד כשמדובר בעניינים רוחניים...

"לכל בעיה יש פתרון בסייעתא דשמיא, והקדוש ברוך הוא לא נתן לנו התמודדות עם ניסיונות שאנחנו לא יכולים להתמודד עימם.

"ידוע מה ששואל מרנא החפץ חיים זיע"א, על מה שכתוב בתפילה שלפני הלימוד "אני עמל ומקבל שכר, והם עמלים ואינם מקבלים שכר".

"שואל החפץ חיים, הכיצד? וכי אינם מקבלים שכר? האם ייתכן שאדם יעמול אם הוא לא מרוויח דבר מכך?בוודאי שהם מקבלים שכר, אולי לא שכר רוחני אבל שכר גשמי הם מקבלים.

"אלא, אומר החפץ חיים, הם מקבלים שכר על **התוצאות** של המעשים שלהם. לא על **העמל** עצמו! אנחנו לעומת זאת מקבלים שכר על העמל. לא על התוצאות. אנחנו מקבלים את השכר שלנו על הי'גיעה, על המאמץ, על הניסיונות החוזרים והנשנים להבין. הקדוש ברוך הוא אינו מונה דפים אלא שעות. לפום צערא אגרא! אנחנו **עמלים** ומקבלים שכר...

"עד כאן דברי החפץ חיים, אבל יש לשאול כאן שאלה נוספת: נכון

שאנחנו מקבלים שכר על העמל והם אינם מקבלים, אבל למה זה כל כך חשוב להזכיר את זה בתפילה שלפני הלימוד? איך זה קשור לתפילה? אנחנו צריכים להתפלל והערב נא, עזרני נא להבין לשמוע ללמוד וללמד, מה העניין שאנחנו מדברים עכשיו על השכר? וכי רצוננו ושאיפתנו להיות כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס חלילה?

"אלא, התשובה שיש להשיב על שאלה זאת היא שזה חיזוק גדול בשבילנו. כשאנחנו באים ללמוד תורה אנחנו צריכים לזכור ולדעת, שיהיה בבחינת 'והשבות אל לבבך', שאנחנו מקבלים שכר על העמל, כי זה מה שחשוב בעיני הקב"ה. **המטרה שלנו היא לא להצליח אלא להשקיע, להתאמץ, להתייגע! זאת המטרה!** זה לא חלק מהדרך שאנחנו עושים כדי להגיע למטרה אחרת. זאת המטרה עצמה!

"היסוד הזה פותר את הבעיה הראשונה שהזכרנו. אם אתה רואה שהחבר שלך מצליח יותר ממך, כנראה שאתה טועה במדידה, אתה בודק את ההצלחות ולא את ההשקעה. זה לא המדד הנכון למדוד כשמדובר בעסק התורה.

רק שורה אחת בגמרא

בכל עסק אחר בעולם, המטרה של בעל העסק היא להרוויח כסף או טובות הנאה אחרות, אבל בעסק שלנו, עסק התורה אנחנו משתמשים במדד אחר לחלוטין לבדוק איפה אנחנו נמצאים.

"חז"ל אומרים "לא עליך המלאכה לגמור", אבל הם גם אומרים

"ואין אתה בן חורין להיפטר הימנה". לכאורה זה תרתי דסתרי. אם אתה לא חייב לגמור את המלאכה זה אומר שאתה פטור ממנה, ואם אתה לא פטור אז היא כן מוטלת עליך לגמור...

"אלא שאתה לא בן חורין להיפטר מהמאמץ! לגמור זה כבר עניין אחר, זה כבר סייעתא דשמיא, לא תמיד אתה יכול לעשות זאת ולכן לא עליך המלאכה לגמור.

"אתה יושב על יד הגמרא וקשה לך? תשמח! אני שמח שקשה לי! יש לי יכולת להתאמץ יותר. **עכשיו תלמד רק שורה אחת של גמרא, ותנסה להבין אותה ותשמח בזה שאתה לומד אותה ומנסה להבין אותה. אם הצלחת להבין - מצוין! אפשר להתקדם שורה נוספת.** אף אחד לא דורש ממך ללמוד את כל הדף ובוודאי שלא את כל המסכת.

"כמובן שיש עניין נפרד, מצוות ידיעת התורה, אבל לזה כבר צריך סייעתא דשמיא מיוחדת כמו שהגמרא אומרת על 'לאוקמי גרסא'. אנחנו מדברים עכשיו על חובת לימוד התורה, והיא לא עוסקת בכמה תספיק וכמה תצליח להבין, אלא בכמה תשקיע. צריך לשמוח עם כל השקעה, כי זה התכלית והייעוד שלנו בעולם הזה".

הרב הזכיר שני מפריעים נוספים, הקושי של האדם הגשמי להתקשר לתורה הרוחנית, וההרגשה שממילא כל כך הרבה אנשים לומדים תורה, ואם כן מה אנחנו מוסיפים לקב"ה כביכול בלימוד התורה שלנו. כמה אנחנו יכולים כבר לעשות נחת רוח לפניו...

"אכן, שני המפריעים הללו טעונים גם הם טיפול, ולמעשה הפתרון לבעיה של הגשמיות היא כמו שאמרנו קודם לכן, להימנע מרוחות הרחוב וביתר שאת להתרחק מהאיסור, ממש בתכלית הריחוק. זה נכון לכל דבר עבירה כולל **המכשירים הטכנולוגיים למיניהם שלא רק שהם מורידים את האדם לגשמיות נמוכה כל כך, אלא גם מביאים אותו לידי עבירה, מה שמרחיק אותו עד מאוד ממקור הקדושה, ובוודאי שיקשה עליו לאחר מכן להרגיש קשר לתורה שהיא כל כולה אור רוחני.** כמו כן דיברנו על כך שצריך לעשות פעולות גשמיות שימשכו את הלבבות לאהבת תורה ולתת כבוד לתורה, מה שיסייע לקשר והחיבור של האדם אל התורה.

"לגבי העניין השלישי שהזכרנו, שכביכול כמה אני יכול כבר לעשות נחת רוח לפני הקב"ה, התשובה היא שכל יהודי נשלח לעולם עם תפקיד מאוד מוגדר. חייבים לדעת את זה. הרי חז"ל אמרו שכל אדם חייב לומר שכל העולם לא נברא אלא בשבילי. ולמה נברא העולם? בשביל התורה שנקראת 'ראשית'. אם כן, **כל העולם נברא בשביל התורה שלי!**

מי הוא בן עליה?

"רבי שמעון בר יוחאי אומר ראיתי בני עליה והם מועטים. אם אלף הם, אני ובני מהם. אם מאה הם, אני ובני מהם, אם שניים הם, אני ובני הם!

"דברים מבהילים. מה בא רבי שמעון בר יוחאי לומר לנו? הוא רצה לשבח את עצמו ואת בנו על פני כל שאר החכמים שבדורו? חלילה לנו מלחשוב כך. אלא מה? הוא רצה לומר לנו איך כל אחד צריך להתייחס לבני עליה. אני מהם! אני הם! בשבילי נברא העולם! **אני לא יכול להסתכל על השכן שלי ולומר שהוא בן עליה, אשריו ואשרי חלקו, ואילו אני אדם פשוט שלא שווה כלום.** חלילה וחס מלומר דברים כאלו. ההיפך הוא הנכון, אני בן עליה, הקדוש ברוך הוא מצפה ממני שאמלא את ייעודי בעולם הזה, ואני חייב לעמוד בציפיות הגבוהות שלו.

"הרי מידת הכרת הטוב טבועה בנו. הקדוש ברוך הוא עושה עמנו חסדים גדולים כל כך בכל רגע ורגע. צריך ללמוד קצת מוסר בשביל לראות את זה. מכל בעלי החיים בעולם, הוא נתן רק לנו בינה וחכמה. הוא נתן לנו את היכולת להתבונן ולהבין. על כל נשימה ונשימה אנחנו צריכים להודות לו. את כל העופות, החיות, הדגים, שמי השמים וכל צבאם, הכל נברא בשבילי!! כל זה פעל ה' למעני!

"כשאדם מבין את זה, הוא מרגיש שהוא חייב להודות לקדוש ברוך הוא, הוא חייב להחזיר לו טובה לפחות על אחת מאלף אלפי אלפים ניסים ונפלאות שעשה עמו.

"כשאדם יחדיר בעצמו את ההרגשה הזאת, את ההבנה הזאת, את הידיעה ש'אני צריך להחזיר לו את מה שהוא רוצה', ומה הוא רוצה?? מיום שנחרב בית המקדש אין לו לקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד! זה כל מה שיש לו, זה כל מה שהוא רוצה ממני, לעסוק בתורה! ומי הוא מצפה לזה? מכל יחיד ויחיד!

"מה שכל האחרים עושים לא רלוונטי עבורי. אין לזה שום קשר למילוי החלק שלי, ולביצוע השליחות שאני קיבלתי. והשליחות שלי היא ללמוד עכשיו את השורה הזאת בגמרא. ללמוד עכשיו את השאלה של התוס'. זה מה שהקב"ה כל כך רוצה עכשיו. את השאלה של התוס'.

"כשהולכים עם ההתבוננות הזאת, החיים נראים אחרת. אי אפשר לחיות בלי ההבנה הזאת, וכשמבינים את זה, זה נותן חשק ללמוד, אפשר ללמוד בשמחה ומתוך 'גישמאק' עמוק ואמיתי כל כך.

על שולחנו של החפץ חיים

"אבי מורי ע"ה, היה רגיל בבחרותו לאכול על שולחנו של מרנא החפץ חיים זיע"א. הסבתא שלי היתה אשה תמימה, היא רצתה שבנה ילמד תורה אז היא עלתה אתו על עגלה ונסעה לראדין, כי היא שמעה שיש שם ישיבה.

"כשהגיעו לראדין, ראתה סבתא אשה שצועדת ברחוב. פנתה אליה וסיפרה לה שהיא הביאה את הילד שלה לישיבה, אבל היא לא יודעת איפה הוא יאכל. ענתה לה האשה המקומית: "מה הבעיה, הוא יכול לבוא לאכול אצלנו". זו היתה הרבנית, אשת החפץ חיים...

"אבא היה מספר שבכל פעם כשהוא בא לאכול בביתם, הרבנית היתה מגישה אוכל לחפץ חיים והוא היה אומר שתיתן קודם לאבא, "הוא צריך ללכת ללמוד".

"קודם כל מהסיפור הזה אפשר ללמוד רבות על מסירות נפש. איך עושים מסירות נפש? בלי חשבונות. **היא לוקחת את הבן שלה**

המשך בעמוד 29

ה"חזון איש" הלך פעם עם אחד מתלמידיו, ובמהלך ההליכה שאל את התלמיד "מה השעה"? עוד לפני שהתלמיד הספיק להציץ בשעונו ולומר את השעה, אמר לו ה"חזון איש": "כבר לא צריך! הסתכלתי על הירח, ולפי מיקומו ברקיע - השעה היא כך וכך"...

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצוק"ל על חכמה ותבונה

"דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרֹת" (במדבר ח', א'-ב')

לכאורה יש כאן כפל לשון: "דבר... ואמרת אליו", מה זה 'דבר' ומה זה 'ואמרת'?

אלא, כל אימת שכתובה לשון 'אמירה' הכוונה היא הגדה ברורה, לכן נאמר: "וידבר ה' אל משה לאמור" - היינו שיאמרו באופן ברור, והכתוב ממשיך ואומר: "דבר אל אהרון ואמרת אליו", גם אתה כאשר הנך מדבר אל אהרון, אמור לו בלשון ברורה.

ומה יאמר?

"בהעלותך את הנרות" - משה רבנו מצווה את אהרון על הדלקת נרות המנורה. ומובא ברש"י:

"לפי שכשראה אהרון חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו שלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקב"ה: חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומיטיב את הנרות".

מה פשר אותה 'חלישות הדעת' של אהרון? הרי כל היום הוא מקריב קרבנות ובשבעת ימי המילואים עצמם הוא הקריב קרבנות רבים, ומדוע חלשה דעתו על שלא היה בחנוכת הנשיאים?

אלא, כיוון שהיה חסר לו לאהרון הכהן אפילו קורטוב של רוחניות - כבר חלשה דעתו!

אני נזכר בוורט שאמר לי יהודי ששמע בחתונה את רבי חצקל לווינשטיין זצ"ל מדבר. [אגב, זאת יש לדעת, כי פעם היו דורשים בחתונות...]. אמר רבי חצקל: שנינו בפרקי אבות (ב,ח): "הוא [רבן יוחנן בן זכאי] היה אומר: אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים, ואליעזר בן הורקנוס בכף שנייה, מכריע את כולם. אבא שאול אומר משמו: אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ורבי אליעזר בן הורקנוס אף עמהם, ורבי אלעזר בן ערך בכף שניה, מכריע את כולם". שאל רבי חצקל: מה פשר דברי ריב"ז "מכריע את כולם"? הרי מדברים כאן על התנאים הקדושים, שאין לנו כל השגה בגדולתם, והנה לדעת רבן יוחנן בן זכאי רבי אליעזר בן הורקנוס מכריע את כולם, ואילו אבא שאול סבר שרבי אלעזר בן ערך מכריע את כולם, אף את רבי אליעזר בן הורקנוס. מחלוקת תהומית שכזאת, מן הקצה אל הקצה. מה פשר הדברים הללו?

אמר על כך ר' חצקל וורט חזק: ברוחניות אין מושג כזה שאחד 'קצת' יותר מהשני. אם לאחד יש מעלה רוחנית על זולתו, הוא אדם שונה לחלוטין. אם הוא מעט יותר גדול ברוחניות - הוא 'מכריע את כולם'. ברוחניות כל 'משהו' זה 'עולמות' ממש, דרגה אחרת, עולם אחר.

'סיום' על דף גמרא

ספר לי בני על יהודי אחד מארצות הברית שבא לרבי משה פיינשטיין זצ"ל וספר לו כי היה חילוני ובנו חזר בתשובה והחל ללמוד בישיבה. יודעים אנו כי 'ברא מזכה אבא' לא רק בעולם הבא אלא גם בעולם הזה. הבן החל ללמוד עם אביו גמרא. כל ההתחלות קשות, והאבא הזה שמעולם לא למד, החל ללמוד עם הבן, על אף הקושי הגדול שבדבר. לאחר תקופה ממושכת של לימוד, הצליח לסיים דף גמרא שלם. "עתה" - כך אמר - "באתי אל הרב בבקשה שיבחן אותי על הדף גמרא שלמדתי!"

כאשר שמע זאת רבי משה, אמר לאבא בשמחה: "סיימת דף גמרא שלם? אם כן צריך אתה לעשות 'סיום'. תערוך מסיבת 'סיום' בביתך, ואני אבוא להשתתף בשמחה!"

סיפר רבי משה, שגם בישיבתו של ה"חפץ חיים" למד בחור עם ראש חלש ביותר, אבל עם הרבה רצון ותשוקה ללמוד ולדעת. במשך חודש שלם עמל ויגע כדי להבין דף גמרא אחד, עד שבא ל"חפץ חיים" וספר לו בכאב על כך שהוא בקושי לומד דף גמרא בחודש, תוך שהוא אומר: "בשביל מה אני לומד?..."

והנה הוא שומע את החפץ חיים ממלמל לעצמו: "בחור מתלונן על

כך שהוא למד בחודש רק מאה דפי גמרא..."
נראה היה לבחור כאילו וה"חפץ חיים" לא שמע אותו, ולכן חזר ואמר שהספיק ללמוד בחודש דף אחד בלבד.
אמר לו ה"חפץ חיים": "וכי חושב אתה שלא שמעתי? אך חז"ל הרי אמרו (אבות דרבי נתן ג,ו) "יפה אחד בצער - ממאה שלא בצער", ואם כן דף הגמרא שלמדת בקושי כה רב, נחשב לך כמאה דפי גמרא!"
הרי לנו שברוחניות, אפילו מעלה אחת קטנה - עולם ומלואו היא!
מעתה מובנת חלישות הדעת של אהרון, כי מאחר שהיו חסרים לו קרבנות הנשיאים , והיינו חיסרון של עוד קורטוב רוחניות, אשר על כן חלשה דעתו!

"בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרֹת אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת" (במדבר ח, ב)

רבנו בחיי כותב שהארון כנגד התורה שבכתב והמנורה כנגד התורה שבעל פה. הכפתורים והפרחים שבה הם כנגד כל השורשים, הכללים, הפרטים והדקדוקים שלמדונו חז"ל בתורה שבעל פה. שבעת הקנים שבה הם כנגד שבע החכמות הקיימות בעולם, שמקורן ושורשן בתורה.
רבי יהונתן איבשיץ ב"יערות דבש" מוסיף ואומר, כי אותן שבע חכמות לא זו בלבד שמקורן בתורה, אלא הן אף משמשות את התורה ואת לומדיה! דבר זה בא לידי ביטוי במנורה: כל הנרות פונים אל הנר המערבי. הנר המערבי מסמל את חכמת התורה, שהרי "שכינה במערב". כל הנרות הפונים אליו מצביעים על כך שכל החכמות מקורן בתורה והינן לצורך התורה.
על הנר המערבי, האמצעי, נאמר כי "ממנו היה מדליק ובו היה מסיים" (שבת כב ע"ב) לאמור: כל החכמות באות מהתורה ואף מובילות אליה, בדיוק כשם שכל הנהרות באים מן הים ולבסוף זורמים אליו.
אין חכמה שאין לה מקור ושורש בתורה הקדושה. כל החכמות שבעולם באות מהתורה!
כשהייתי ילד התפרסם הסיפור הידוע על מרן ה"חזון איש" זצ"ל, סיפור שכל העולם סער ממנו:
יהודי אחד נזקק, לא עלינו, לניתוח בראשו, שהשם יתברך ירחם. פנה לרופא מפורסם, בעל שם עולמי בתחום זה, ד"ר אשכנזי, והלה אמר כי אין אפשרות לבצע את הניתוח, כי אם יבצעו אותו - הלה יישאר "צמח" כל חייו.
החולה פנה ל"חזון איש" וספר לו את כל העניין.
ה"חזון איש" נטל פיסת נייר, שרטט על גביו את מבנה הראש והמוח, וסימן את הדרך בה ניתן לבצע את הניתוח מבלי לפגוע במקומות הרגישים והמסוכנים! "הציגו לפני ד"ר אשכנזי את השרטוט הזה", הורה ה"חזון איש", "ולפיו הוא כבר ידע כיצד לנתח!"
כשד"ר אשכנזי ראה את השרטוט, הוא מהר לביתו של ה"חזון איש"...
עניין אותו, מאוד, לדעת היכן למד ה"חזון איש" רפואה? באיזו אוניברסיטה? באיזו פקולטה?...
האמת היא כי ה"חזון איש" למד רפואה מהתורה הקדושה, כי כל החכמות שבעולם מצויות בה! מכוחה של חכמת התורה שהיתה לו - היטיב לדעת כיצד לבצע ניתוח ראש מסובך, יותר מגדול הפרופסורים שבתחום!
עוד מספרים, כי ה"חזון איש" הלך פעם עם אחד מתלמידיו, ובמהלך ההליכה שאל את התלמיד "מה השעה"? עוד לפני שהתלמיד הספיק להציץ בשעונו ולומר את השעה, אמר לו ה"חזון איש": "כבר לא צריך! הסתכלתי על הירח, ולפי מיקומו ברקיע - השעה היא כך וכך"... התלמיד הציץ בשעונו וראה שאכן ה"חזון איש" נקב בשעה המדויקת!
וכי ה"חזון איש" למד באיזשהו מקום אסטרונומיה? כיצד יכול הוא לדעת שעה מדויקת על פי מיקומו של הירח בשמים? התשובה לכך היא: "הפוך בה והפוך בה - דכולא בה" (אבות ה, כב). כל החכמות שבעולם מצויות בתורה הקדושה.
שמעתי פעם בעל תשובה, מדען, שאמר: "אם ה'חזון איש' לא למד באוניברסיטה, והוא יודע מהתורה, דברים שגם מי שלמד באוניברסיטה לא יודע - אני עוזב את האוניברסיטה, והולך ללמוד גמרא בישיבה"...

(מתוך ספר "יחי ראובן")

הפורח בכל יום..
הניוז היומי של דרשו.

חוויה רוחנית יומית
מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

על חלון החדר בבית החולים היו כל הזמן עופות טהורים. כתוב בספרים שדרך עופות טהורים להיות ליד מקום קדוש, ולא הבנתי איזו קדושה יש כאן? אולם עתה כשסיפרתם לי על המעשה הנאצל של הזקן, אני מבין. הויתור המיוחד שלו הביא קדושה לחדר...

הליכות נאצלות וענווה, של מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

"וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד מִכֹּל הָאָדָם" (במדבר י"ב, ג')

בישיבה מסוימת פרצה מחלוקת בין ראשי הישיבה, לגבי הבעלות על הישיבה. לאחר תקופה קשה של מריבות וסכסוכים בלתי פוסקים, הוחלט פה אחד לעלות ולהשמיע את הטענות בנוכחות כל הצדדים, על שולחנו של רבינו ראש הישיבה, וככל שיורה כן ינהגו.

ביום שנקבע מראש לכך ובשעה היעודה, עלו הצוות עם ראשי הישיבה הניצים למעון קדשו.

בכניסתם ראו את רבינו יחד עם גבאי נוסף, עוברים מהחדר בו מתקיימות התפילות אל החדר השני, כשהוא סוגר את הדלת בעדו. הגבאי הורה לרבני הישיבה להמתין מעט. לאחר כרבע שעה, הוא פתח את הדלת והורה להם להיכנס. הם ישבו כמחצית השעה והשמיעו את כל הצדדים, כשלאחר מכן רבינו ראש הישיבה פסק הוראה ברורה, שהתקבלה בחפץ לב על שני הצדדים.

בגמר הפגישה שאל אחד מאנשי הצוות את הגבאי, לשם מה עיכבם לפני הפגישה כרבע שעה, הלוא רבינו ישב לבדו, ובפרט כאשר מראש נקבעה אותה השעה?

ענה הגבאי: "כשרבינו ראה את פניכם וידע לשם מה באתם, ביקש להסתגר עם עצמו לכמה דקות. הוא לקח ספר תהילים בידו, והתפלל בדמע במשך דקות ארוכות, שהיות והענין נוגע למחלוקת בין שני צדדים, הוא העתיר בתפילה שלבו יהיה נקי מכל רבב של נגיעה לטובת אחד מהצדדים"...

קדוש, קדוש

תכונה רבתי הורגשה במחלקה. זה עתה נמסר כי רבינו ראש הישיבה עומד להתאשפז. האחות הראשית קבלה הוראה לדאוג לחדר נח במיוחד, כפי שראוי לגדול הדור.

האחות מעיינת בטבלה המורה על תפוסת החדרים. החדר הנוח ביותר תמיד בתפוסה מלאה. היותו נח הופך אותו גם למבוקש.

כרגע שוכב שם יהודי זקן. היא תנסה. מדובר ביהודי חם כפי שהתרשמה ממנו - אם ישמע לאיזה צורך היא מבקשת להעבירו לחדר אחר - יש סיכויים טובים מאד שיפנה את החדר, ואפילו בשמחה ומתוך תחושה של זכות.

מסתבר שלא טעתה, כשמוע הזקן החולה את דבריה, החל אורז את חפציו שעל הארונית. "בודאי בודאי איזו שאלה? זו זכות, זכות גדולה!"... וכך באווירה טובה התפנה החדר, וניתן לראש הישיבה.

בהגיע היום בו השתחרר רבינו מבית החולים, סיפרו לו בני הבית כי הנה בחדר פלוני שוכב יהודי מבוגר, שוויתר על החדר בעבורו, וביקשוהו שלפני צאתו יסור אליו ויברכו.

"יהודי מבוגר ויתר על החדר... אהה, עכשיו אני מבין! עכשיו אני מבין... הנה התיישבה לי בזה תמיהה. על חלון החדר היו במשך כל הזמן עופות טהורים. כתוב בספרים שדרך עופות טהורים להיות ליד מקום קדוש, ולא הבנתי איזו קדושה יש כאן? אולם עתה כשסיפרתם לי על המעשה הנאצל של הזקן, אני מבין! הויתור המיוחד שלו הביא קדושה לחדר"...

נמצאנו למדים שויתור מקדש אפילו את המקום.

ונמצאנו למדים ענוותנותו של רבינו עד היכן, שכן ברור היה לו שלא הוא סיבת בואם של העופות...

שלא תעלה קנאת אדם עלי

יומא טבא לרבנן, יצא כרך נוסף של הספר הנודע 'אילת השחר'. עולם התורה שש ושמח. אולם בביתו של רבינו ראש הישיבה דאוגים מעט. ראש הישיבה אינו חש בטוב.

המהלך הטבעי המוכר לנו הוא, שכשלא חשים בטוב דורשים אצל הרופא. אולם כאן המהלך שונה, כאן תופעות שכאלה אינן רק ענין בריאותי גרידא. יש לחקור ולדרוש מה זאת עשה לנו אלוקים. 'הלא', מהרהר רבינו, 'גם כאשר יצא הכרך הקודם של אילת השחר לא חשתי בטוב ו... כך בדיוק קרה לאחר הוצאת הכרך הקודם לו'...

המשך בעמוד 28

באחד הבקרים חיפשתי עשירי למניין, החלטתי להזעיק את אחד מידידי. הלכתי אל ביתו, השעה היתה מוקדמת למדי וכדי לא לעורר את כל המשפחה החלטתי להיכנס דרך המרפסת. אז התנפלו עלי שני כלבים ואחד מהם נשך אותי בחוזקה

הגה"צ רבי יצחק זילבר זצ"ל מחרף נפשו לתורה ותפילה בשנות השלטון הקומוניסטי ברוסיה

"וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה אֶל ה'" (במדבר י"א, ב')

חובת לימוד התורה לילדים מוטלת על האב. לכן, למרות היותי אדם עסוק - הן בענייני עבודה והן בעניינים ציבוריים - הקפדתי ללמד את ילדי חומש, גמרא, תפילות וכל מה שקשור בענייני יהדות.

פעמים רבות, נהגתי לקחת את ילדי לטיולים שונים: לגן העיר, לגן החיות וכדומה. הילדים היו משתעשעים, ואני יכולתי לנצל את הזמן וללמוד גמרא. בטשקנט נהגו האנשים בפשטות, ללא גינוני טקס, כך שרבים, גם כאלו שאינם מוכרים לי, ניגשו בטבעיות ושאלו מה אני קורא. מאחר שידעתי כי בטשקנט לא מזדרזים להלשין וכי הדבר אינו מסוכן מידי, הייתי נוהג לומר את האמת והסברתי שמדובר בספרים בשפה העברית. והעיקר - המשכתי ללמוד בכל הזדמנות. הילדים היו קטנים והתביישו בכך שאני מושך תשומת לב. חשבתי כי כדאי לנסות ולנטרל את חששם זה, וכאשר טיילתי איתם, פרצתי בצחוק כמו שיכור. הילדים המבועתים לחשו לי באימה: "אבא, מה אתה עושה? והרי מסתכלים עליך!"

"נו, שיסתכלו", עניתי.

דוקא משום שהיו רגישים ל"דעת קהל", ביקשתי לחסן אותם מפניה. ידעתי כי הדבר יהיה חשוב להם בעתיד.

עשירי למניין

הייתי מומחה באיסוף אנשים לתפילה במניין. כאשר היה חסר העשירי, הייתי יוצא לרחוב ושואל כל עובר ושב: "הנך יהודי? אם כן, בא בבקשה והצטרף כעשירי למניין". האם תוכלו לתאר לעצמכם את הדבר הזה, בטשקנט, בברית המועצות, בשנים ההם?

באחד הימים, כמעט והתייאשתי מלמצוא עשירי למניין. גילו את אוזני שלא הרחק משם, באחד מבתי החרושת, עובד יהודי בתפקיד של סדרן. נכנסתי למקום ומצאתי אותו. מסביבו עמדו פועלים רבים והוא הפנה כל אחד מהם לעבודתו.

ניגשתי אליו: "סלח לי, בבקשה, יש לי מניין אך חסר לנו עשירי להשלימו. אנא ממך, אני מבקש כי תבוא איתי למשך זמן של כעשרים דקות". האיש נענה בחיוב ואמר: "אבוא. רק אסיים את שיבוץ הפועלים". ומיד אחר כך הלך איתי.

שומרים "נאמנים"

איסוף היהודים למניין היה כרוך בבעיה נוספת, עליה עדיין לא סיפרתי. טשקנט היתה עיר מלאה בכלבים, והללו שמרו על הבתים. בהיותי אדם חסר סבלנות וממהר באורח קבע, כל הליכה ברחוב הפכה אצלי לריצה. תמיד חבל היה לי על הזמן. לכלבים היתה זו סיבה טובה לרדוף אחרי, שהרי מטבעם רודפים הם אחרי מי שרץ...

באחד הבקרים חיפשתי עשירי למניין. זמן תפילת שחרית כמעט עבר, שאר האנשים רצו להתפזר כדי להספיק ולהגיע למקום עבודתם, אולם העשירי עדיין לא נמצא. הלכתי אל ביתו של אחד מידידי ונקשתי על הדלת. השעה היתה מוקדמת למדי, הדלת היתה נעולה ואיש לא ענה לי.

כדי לא לעורר את כל המשפחה, החלטתי להיכנס דרך המרפסת. אך כאשר נכנסתי לחדר, התנפלו עלי שני כלבים ואחד מהם נשך אותי בחוזקה.

בעל הבית ששמע את הרעש, יצא בבהלה: "מה קרה?" הסברתי לו במהירות את הענין, והוא מיד הצטרף אלי למניין... הנשיכות וכל הכרוך בהן לא עניינו אותי כרגע - העיקר שיש לי עשירי למניין!

במשך מספר שנים שימשתי כחזן בתפילות יום הכיפורים. היה זה מניין, שהתאסף בסתר בביתה של אחת המשפחות. הייתי שוהה בביתם במשך כל היום מבלי לצאת כלל. בהפסקות הקצרות למדתי תורה עם אנשים. קראנו למניין "מפלגתי-קומסומלי", הוא התקיים בראש השנה וביום הכיפורים, והתפללו בו אנשים שמסוכן מאוד היה בעבורם אילו נתפסו.

באחת השנים, במוצאי יום הכיפורים, ביקשתי לחזור לביתי. יצאתי

המשך בעמוד 30

בחורף היה אבא מחמם לי את הבגדים, לפני שהוא הלביש לי אותם. זה היה בשש בבוקר. אחרי שהבגדים חוממו היה מלביש לי אותם מתחת לשמיכה כדי שלא ארגיש בקור. לימים הבנתי שהוא רצה להשמיט את התירוץ "קר-לי". הוא עשה הכל כדי שלא יהיה דבר שימנע את החשק ללכת ללמוד

הגאון הגדול רבי ראובן פיינשטיין שליט"א, בשיחה מיוחדת עם נציגי 'דרשו' על מושגים מרוממים של תורה ומאחורי הפרגוד של אביו מרן פוסק הדור רבי משה זצוק"ל

"וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד" (במדבר י"ב, ג')

שעה של רוממות לצד קורח-רוח במעונו של הגאון הגדול רבי ראובן פיינשטיין שליט"א, ראש "ישיבה אוף סטטן-איילנד", וחבר מועצת גדולי התורה דארה"ב. מושגים מרוממים של תורה ואהבתה, וגילויים מרתקים מאחורי הפרגוד של אביו מרן פוסק הדור רבי משה זצוק"ל.

הוד-קדומים. אין משהו אחר שיתאר את התחושה של הניצב מול המבנה המרשים של **"ישיבה אוף סטטן איילנד"** שע"י **'מתיבתא תפארת ירושלים'**. הגובה המתנשא, עמודי התווך האדירים, הארכיטקטורה המרשימה - כל אלה תורמים לחוש את ה'אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹקִים'- - -

'סטטן איילנד' הוא אחד מחמשת רבעי העיר ניו-יורק, אך הוא לא מתאפיין בגורדי השחקים של מנהטן. גם לא בשטיבלאך הצפופים של בורו-פארק. אֵי שליו, שרובו ירוק-עד.

לְאַתֵּר את הישיבה באמצע היער זו מצד אחד משימה קשה, אך מצד שני אין דבר קל ממנה: אין במדינת ניו-יורק עוד רחוב אחד שנקרא **"רחוב הישיבה"!** פנייה חדה ימינה באמצע הכביש המהיר, ואתה בכביש טבעתי צר שמקיף מבנה אדיר. טירה או מצודה עתיקת-יומין שכביכול מכריזה:

צאתכם לשלום מאמריקה!

ברוכים הבאים לארץ האפשרויות הרוחניות הבלתי מוגבלות!

כאן, במנותק מן הציוויליזציה, יכול כל צעיר לפתח את עולמו הרוחני ללא גבול! וכשתכף תבחין בפניהם העדינות של צורבי דרבנן שגודשים את המבנה - תיווכח שאכן לא טעית.

קול-התורה עולה מבית-המדרש. אותה מנגינה שנשמעת אצלנו מאז מעמד הר סיני - מזה 3331 שנים. השפה שונה, אך הקול קול יעקב. הדבר היחיד שחסר שם בבית-המדרש אלו הסטנדרים.

כבר נבדוק מדוע!

מלבד היות הגאון הגדול **רבי ראובן פיינשטיין** שליט"א, אחד מקברניטי עולם התורה דארצות הברית, עמדה לו הזכות לצמוח בבית של מי שתורתו מכרזת עליו מסוף העולם ועד סופו, מרן פוסק-הדור **רבי משה** זצוק"ל. הוא כבר הסתלק לפני 33 שנה, אך גם בדורו נחשב לדמות מדורות-קדומים.

אנחנו עוסקים באדם, ואולי מלאך, ששילב בין גאונות מופלגת להיקף ידיעות מדהים; שהיה מסיים מידי שבת בשבתו את **מסכת שבת;** שהיה חוזר מידי יום על 50 דפי גמרא [-הווה אומר **סיום-הש"ס** בכל שבעה שבועות...]; שסיים את השולחן-ערוך לכל-הפחות שבע מאות פעם; ושבכתפיו הרחבות היה מסוגל לפסוק הלכה מתוך הסוגיות עצמן!

הגאון הגדול רבי ראובן שליט"א: ההתמדה הזו הייתה של אדם שנחון בכח תפיסה מדהים. פעם צעד עמו אחיין שלי באזור של בנינים גבוהים. האחיין הפנה את תשומת לבו לבנינים המתנשאים... אבא הסתכל על הבנינים ואמר: יפה, עשרים קומות. יפה, חמישים קומות. וכך הוא הלך ומנה את מספר הקומות בהסתכלות גרידא!

מה היה הביטוי הכי מרומם של שקיעות בתורה שראיתם אצלו?

הדבר הכי גדול שאני ראיתי אצל אבא, זה כיצד הוא כותב תשובות בהלכה במשך **עשר שעות ברצף** בלי להתעייף. הוא

זכר הכל בעל-פה וכאשר נזקק לעיין באיזה ספר היה ניגש, לוקח את הספר ומעיין בו בעמידה במשך כדקה. כאשר באמצע כתיבת תשובה היה אדם נכנס עם שאלה, היה מפסיק לכתוב ומתפנה לאותו אדם. השיחה יכלה להמשך חמש דקות, עשר דקות ואף שעה, אבל מיד בתום השיחה המשיך מיד לכתוב מאותו מקום בו הפסיק! בדרך כלל, כדי לחזור לכתיבה, אנשים זקוקים לעצור ולרכז מחדש את המחשבות. אצל אבא זה לא היה כך.

הכתבים שלו אבדו כמה פעמים, והיו לו את כוחות הנפש האדירים לשבת ולכתוב הכל מחדש. במקרה הראשון הם אבדו מחמת סיבה כלשהי. במקרה השני היה זה כאשר הרוסים השליכו אותו מביתו. כולם פחדו לקבל אותו לביתם ורק הסנדלר המקומי העז. הם שרפו את ביתו וגם הכתבים עלו באש. היה זה בעשרה בטבת - שהיה עבורו יום תענית מיוחד. גם כאשר עקר לארה"ב הושלכו כתביו בים, אך חלק כן הצליח להציל קודם לכן.

כמה שעות ביממה הוא הקדיש לשינה?!

האמת? לא ספרתי... אך אומר כך. הוא היה קם, כבר בארבע לפנות בוקר ובליל שישי בשעה שתים. זה לא היה פשוט לקום בארבע, משום שהיה חוזר הביתה מאוחר מחתונות בהן השתתף - ולפעמים הגיע רק בחצות הלילה. בצהרים היה נח כך שבממוצע היה ישן חמש שעות ביממה.

זו לא הנהגה שמתאימה לכל אחד, כאשר שואלים אותי אם ניתן לקצץ בשעות שינה אני מורה להפחית חמש דקות שינה ולעקוב אם זה לא מזיק. אם מתברר שזה לא מזיק ניתן להוסיף ולהפחית אך להמשיך ולעקוב.

כיצד היו נראות סעודות השבת במחיצתו?

גדושות בדברי-תורה. אבל אבא לא אמר "דבר תורה על השולחן", אלא כל הזמן דיבר בלימוד. כל נושא וכל ענין שעלו על השולחן נמשכו בסופו של דבר לדברי תורה. את הזמירות היה אבא יותר 'אומר' מאשר 'מנגן', לא היה לו "שִׁטְיָמֶע" [-קול] אבל האמירה המתנגנת שלו היתה שובת-לב...

זה עתה סיירנו בבית-המדרש. הלב מתחמם לראות את השטייגען הנפלא, אך שמא זקוקה הישיבה לנדיב שיתרום סטנדרים?...

הג"ר ראובן: אבא לא אהב שְׁטַענְדָערס! [-סטנדרים] כאשר יושבים עם סטנדר נוטים להישען אחורה, ולא לגחון קדימה - שהרי הסטנדר, לעומת שולחן, גמיש. אבא אמר שההישענות מפחיתה מכח השקיעה בלימוד. זו הסיבה שלא ראיתם סטנדרים בבית המדרש, כדי שהלומדים לא ישענו ויהיו מרוכזים בלימוד. אבא עצמו הקפיד כלל לא להישען על משענת הכיסא בשעת הלימוד, שכן תנועת הגחינה קדימה לתוך הספר מגבירה את הריכוז.

ואין זה דבר של מה-בכך, אלא כפי שהתבטא מרן **רבי יעקב קמינצקי** זצ"ל שזו הסיבה שאבא לא שכח דבר מתלמודו!

אז סטנדרים אין. אבל בישיבה כן היה "הַאלבֶּע שְׁטַענְדָערס" [-חצאי סטנדרים], כי סטנדר כזה מניחים על השולחן לגובה, ואז אתה יכול לעמוד וללמוד. אבל לשבת ולהתרווח על המשענת בלימוד - זה לא.

היום כל-כך קל ללמוד! - התבטא אבא. וכאשר אמר זאת לא היו עדיין כל אמצעי ההמחשה והפיתוחים השונים שיש בימינו... אז היצר-הרע הגיע בטענה: מה?! כל כך קל להיות צדיק! איפה הבחירה? ממילא ניתנו גם כוחות שהרוע יגבר בעולם... [במילים אחרות: מלעשות-קל בסופו של דבר לא מרוויחים, כי מתפתח נסיון מכיוון אחר!]

מרן ה'אגרות משה' זצ"ל היה "אביהם של ישראל" - אך אנו מבקשים לשמוע גם על דמותו בתור האבא הפרטי שלכם!...

אנשים שואלים אותי איך זה לגדול בביתו של גדול-הדור? אני עונה להם שאינני יודע. בשבילי הוא היה אבא. אבא היה אבא. יתירה מכך. בתוך ילד חשבתי שכל האבות מתנהגים אותו דבר - לא חשבתי שאבא אחר שונה...

חשבתם שכל האבות לומדים 18 שעות ביממה?

כן, כי זה מה שראיתי בבית... אני נולדתי בפער שנים גדול מאַחַי ואחיותיי. המשפחה היגרה לארה"ב בשבט תרצ"ז, ואני נולדתי באלול שלאחר מכן. אחי הלך לישיבה, אחיותיי למסגרות שהיו קיימות ['בית-יעקב' עדיין לא היה], ואני נותרתי לבד. זה אילץ את ההורים לקחת אותי איתם לכל מקום שהלכו, אם זה לישיבה עם אבא, ואם זה ל"שַׁאפִּינג" [-קניות] עם אמא. לכל מקום סחבו אותי...

כאשר אבא ישב ולמד בבית ליד השולחן, הייתי משחק על הרצפה לידו עם "חיילים". לפעמים היה מדבר איתי, ואף עוזר לי במשחקים. היה שולח את הכדור לכיווני, סוחב אותי על הכתפיים [-"אַבִּייוַיה"], וכדומה. **כמובן שהוא גם למד איתי, אבל כפועל-יוצא מהשעות הרבות בהן שהינו יחדיו, גדלתי עם תחושה שהיה לי אבא רגיל.**

למרות זאת התייחסנו אליו גם בבית בכבוד הראוי לאדם-גדול. כאשר התחלתי לדבר איתו בלשון נסתר, הוא ביקש שאדבר עמו בלשון נוכח. אמרתי שגם כאשר האבא מוחל על כבודו מצוה מיהא איכא, והוא הסכים.

מרבים לדבר היום על "פער-הדורות", כאשר מדובר על אבא ובן שחולקים אותו אזור מגורים - וכמעט אותה נקודת זמן. אך אצלכם באמת היה מדובר בפער-דורות כמעט בלתי נתפס. אביכם היה מגולת רוסיה, ואילו אתם כבר גדלתם כ"ילד אמריקאי" - כיצד מגשרים? כיצד הוא דיבר אתכם באותה שפה?

אגב השפה, עד גיל ארבע דיברתי רק אידיש. זו הייתה השפה היחידה בבית.

למרות הפער המדובר, חיינו ביחד. בכל יום ויום ישבנו ל"סַאפֶּער" [-ארוחת ערב]. כאשר היה מגיע אדם באמצע הארוחה, זכה תמיד להזמנה להצטרף. זכורני שבתור ילד הייתי מעיר למה צריך תמיד להזמין אנשים לסעודה, אחר שהוכח שאף אחד מהם לא נענה להזמנה.

לפעמים היה מוסר במהלך הארוחה ידיעות שונות, שלא תמיד הצלחתי לעמוד על טיבן. לדוגמא, פעם אחת אמר כמה מדרגות יש בבנין ובישיבה. לא הבנתי מה הצורך לדעת זאת, כעבור זמן הייתה הפסקת-חשמל ואז קלטתי שכעת אכן נחוץ לדעת היכן מסתיימות המדרגות...

מה שנוגע לגבי החינוך שלי, זה שאבא הבין וידע היטב שאמריקה היא לא מזרח-אירופה. שההפקרות כאן הרבה יותר גדולה. כל ילד וילד באמריקה ידע לצטט את המשפט הנורא: "A free country you cannot tell me what to do" [-ארץ חופשית, אינך יכול לומר לי מה לעשות] אז ממילא הוא התאים את החינוך בהתאם לתנאי המקום.

כאשר שהינו ב"קָאנטרִי" [-נופש בהרים], אבא למד איתי כל בוקר בקביעות ורק אחר כך יכולתי ללכת להתבונן בפרות ובעופות. הייתי שם בתור ילד בן שש לבדו, והאטרקציה הכי מעניינת הייתה כאשר משאית התובלה הייתה מגיעה להביא סחורה לקָאנטרִי. הוא חישב מראש את זמן הלימוד, כך שלא תיווצר סתירה בין הלימוד למשאית.

פעם אחת הקדימה המשאית את הגעתה, ואז אבא אמר לי: ראובן! לך עכשיו ונלמד אחר-כך. חלפו ימים והבנתי כיצד אבא עשה הכל שאקבל אהבת תורה, ושלא יהיה שום מצב בענייני שמירת תורה ומצוות שיגרום חלילה למצב הפוך. הוא חשש שאם אשאר ללמוד עלולים להיווצר אצלי רגשות לא חיוביים חלילה כלפי הלימוד. הלכתי וכאשר חזרתי המשכנו ללמוד.

בחורף היה אבא מחמם לי את הבגדים, לפני שהוא הלביש לי אותם. זה היה בשש בבוקר. אחרי שהבגדים חוממו היה מלביש לי אותם מתחת לשמיכה כדי שלא ארגיש בקור. למה הוא התאמץ כל כך? לימים הבנתי שהוא רצה להשמיט את התירוץ "קר-לי". הוא עשה הכל כדי שלא יהיה דבר שימנע את החשק ללכת ללמוד.

ועוד עובדה. כאשר התגוררנו באיסט-סייד היה לנו ארגז קרח ששימש כמקרר. כשהייתי בן שלוש עזבנו את האיסט-סייד ובדירה החדשה היה לנו מקרר שעבד על בסיס גז, בדומה למקרר חשמלי. יום אחד נכנסתי הביתה ופגשתי את אבא שרוע על הרצפה מעל נייר. מיהרתי אליו וראיתי שהוא בודק משהו מתחת למקרר. אבא ביקש ממני לשכב לצידו, הוא הסביר לי שהוא בודק את פעילות המקרר כדי להכריע אודות השימוש בו בשבת. בגיל 3 לא יכולתי להבין הרבה אבל לא אשכח כיצד אבא "שיתף אותי" בהתלבטות כאשר לבסוף "החלטנו" יחד שאין בעיה במקרר...

עד לאיזה גיל הוא חינך אתכם?

כל ימי חיי!...

◆◆◆

כמי שצמח בהיכלו של פוסק-הדור, נבקש להתעשר בעובדות מתחום ההלכה והמנהג!

אספר שלוש עובדות: א) פעם אחת הגיע אחיין משיקגו, ושח בדרך-אגב שהוא מניח תפילין דרבנו-תם. נענה אבא ואמר: גם אני הנחתי אותן בעבר, אך כשהגעתי לארה"ב וכאן לא הניחו סברתי שיש בכך משום יוהרא. אגב מיחזי-כיוהרא, זו גם הסיבה שסירב לחבוש את כובע הצילינדר בימים-ההם, למרות שהתבקש.

לימים, כאשר התפשטה בארה"ב הנחת תפילין דרבנו-תם, רצה לחזור ולהניחם אך לא מצא מי שיעשה לו תפילין כרצונו. יום אחד הגיע אליו **הרב חיים מרדכי אייזיק חודקוב** ז"ל - אותו הכיר עוד מהעיר ריגה - והציע לסדר לו תפילין כרצונו.

כאשר הגיעו התפילין החדשות הסתבר שהייתה בעיה קטנה בשל-ראש, והוא סירב להניחן עד שיתוקנו. שאלו אותו: אבל גם כעת הרי אפשר לצאת בהן ידי חובה, אז למה לא להניחן בינתיים עד שיתוקנו? השיב ביסוד הבא: **חומרא צריכה להיות בהידור.** כאשר מדובר במצווה שאתה מחויב לקיימה, אז בלית ברירה תקיים אותה במקסימום שמתאפשר לך, אך כשמדובר בחומרא זה חייב להיות בהידור!

ב) פעם התבוננתי בו בשעת קידוש. הוא כנראה סבר שאני תמֵה מדוע פעם הוא מחזיק את הגביע מלמטה ופעם מן הצד. למען האמת, כלל לא הבחנתי בשינוי. עבורי אבא היה 'אבא'. אני לא "עקבתי" אחר ההתנהגות שלו כפי שאנשים נוהגים לעקוב אחר הנהגות של 'אדם-גדול'... אך כנראה הוא סבר שהבחנתי בשינוי והרגיש צורך להסביר את מנהגו.

וכך אמר: "כוס של ברכה" הִנה כוס שמלבד ברכת-הגפן נאמרות עליו עוד ברכות. כמו קידוש בליל שבת, שבע-ברכות. אך ישנן שתי כוסות שנאמרת עליהן רק ברכת הגפן, היינו קידוש בליל שבת ופדיון הבן. לפיכך, על מנת לעשות היכר בין הכוס של ברכה של ליל שבת לכוס הרגילה של צפרא דשבתא, אני מחזיק את הגביע בליל שבת מתחתיו - וביום שבת מצִדו.

ג) אבא סבר שאין לומר במעריב את הפסוקים שאומרים בחו"ל אחר השכיבנו, משום הפסק שבין גאולה לתפילה. עם זאת הורה שבישיבה כן יאמרו את הפסוקים משום שישיבה מקימים "לעם-ישראל" ולא כמוסד פרטי".

האם נימק פעם מדוע נהג לעמוד בתפילת שמונה עשרה ללא תזוזה כמלא נימא?

עודו ברוסיה כלאו אותו, ופעם אחת העמידו אותו שם בפני קבוצת חיילים. הוא סיפר שבהזדמנות זו למד מה זה נקרא "עומד לפני המלך". לכן הוא נהג שלא לזוע בתפילת שמונה עשרה.

דרש ממנו התורם לא פחות ולא יותר את כל חלקו לעולם הבא, כאשר בעד ההבטחה הברורה יתן סכום עתק לקופת הישיבה. על אתר נענה מהר"ם שפירא לעסקה, וחתם על חוזה המעביר את כל חלקו בעולם הבא לגביר זה. משיצאו משם, שאל המלווה את מהר"ם שפירא: "היתכן לוותר על חלק לעוה"ב בכזו קלות?"

הגה"ח ר' ישראל זושא הורוביץ שליט"א בזכרונות מרבו מרן ה'שבט הלוי' זצוק"ל

"וְהָיִתָ לָּנוּ לְעֵינָיִם" (במדבר י', ל"א)

בשעה שנדרשתי להעלות את רגשותי וזכרונותי מהתקופות הנאדרות בקודש, עת זכיתי להסתופף בהיכל ישיבת 'חכמי לובלין', תחת שרביט הנהגתו של מרן פוסק הדור, רבן ומאורן של אלפי רבבות ישראל, בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל, עולים לנגד עיני דברי חז"ל הקדושים (סנהדרין יט:) "כל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו", כאשר שני פירושים יש למאמר זה: הראשון כפשוטו, ששכרו על לימודו הוא שנחשב לו כאילו ילדו; הפירוש השני, שהמציאות היחידה בה אפשר לחנך את בן חברו תורה באמת ובתמים, היא רק כשיש לו אהבה כלפיו כאילו ילדו, שהוא בנו חביבו ואהובו.

כשאנו באים לספר ולשוח על הקשר הנדיר והייחודי, שהיה למרן רבינו זצוק"ל עם כל אחד מתלמידיו, הרי שנדרש לתארו כאב שיש לו בן יחיד ומיוחד, שכל רגשי אהבתו מכוונים רק אליו, או שנמשיל אותו לאב שיש לו כמה בנים אהובים, אבל אחד מהם הוא חביבו ויקירו, נקודת נפשו וחמדת לבבו. רבינו היה מצטט תמיד את דברי רבו הגדול, הגה"ק מהר"ם שפירא זי"ע מלובלין, שישיבת חכמי לובלין היא הבן-יחיד שלו, כאשר למרות שהיו לו לרבה של לובלין תפקידים נוספים, בהם עוטר בגודל כשרונותיו המבורכים, שלא היו להם אח ורע עד הלום, הרי שהישיבה הקדושה היתה משאת נפשו ומרכז חיותו...

ועתה נאמר עוד: כשם שרבו הגדול הקריב את כל עצמיותו ומהותו עבור תלמידי הישיבה, כך גם זכינו לראות אצל רבינו זצוק"ל דברים כהווייתם. לא פעם שמעתי מרבינו שהגה"ק מהר"ם שפירא זי"ע הזדמן פעם באחת מנסיעותיו לביתו של גביר אדיר, שדרש ממנו לא פחות ולא יותר את כל חלקו לעולם הבא, כאשר בעד ההבטחה הברורה יתן סכום עתק לקופת הישיבה. על אתר נענה מהר"ם שפירא לעסקה, וחתם על חוזה המעביר את כל חלקו בעולם הבא לגביר זה. משיצאו משם, שאל המלווה את מהר"ם שפירא: "היתכן לוותר על חלק לעוה"ב בכזו קלות? ועתה מה יהיה בחלקו של רבינו?". חייך מהר"ם שפירא וענה לו: "אל תדאג! העולם הבא שלי יהיה, מה שנתתי את העולם הבא שלי למען הישיבה הקדושה"...

ובכן, כולנו כאחד יודעים היטב כמה עמקו חידושיו החריפים של רבינו זצוק"ל, שהיה שר התורה וגאון הגאונים בדורינו. חריפותו ועמקותו היו לשם דבר, בקרב כל הצוברים הרבים שצבאו על דלתותיו השכם והערב, להבין ולהשכיל, לשמוע ללמוד וללמד, אך עם כל זאת, בהגיעו להיכל הישיבה למסור את שיעוריו הקבועים, היה מוותר כמעט תמיד על החריפות והעמקות האישיים, כדי שכל הבחורים בלי יוצא מן הכלל, יוכלו להבין את דבריו ולקלוט את חידושיו.

לא זו בלבד, אלא שרבינו לכשעצמו, הרי יכול היה לשבת בכבודו של עולם ובפלטרין של מלך, לעסוק יומם ולילה בתורה הקדושה על מי מנוחות, ולעשות חיל בעבודת קודשו בלי שיעור וחקר, אך בכל זאת העדיף בכל מאודו, להתעסק שעות ארוכות מסדר יומו עם צעירי צאן קדושים, בחורי חמד המסולאים מפז, להטפיחם ולהנהיגם בדרכי הלימוד, להשריש בהם חיות והתלהבות לאהבת התורה ולשקידתה, כי זו היתה כל חיותו.

כשאנו מתעכבים על הקשר האמיץ שהיה לרבינו זצוק"ל עם תלמידיו, אנו נזכרים מאלינו בנוסח שהיה רגיל על לשונו: "ס'פאסט נישט פאר מיינע תלמידים אזא סארט שאלה"... (לא מתאים לתלמידים שלי כזו שאלה...). היה זה נוסח קבוע שהיה משיב, כשבאו לשואלו בענייני מכס וגבולות וכדומה, שלמרות שאפשר

המשך בעמוד 28

הרי במפורש דרשנו ממנו, בטרם החל את בנייתו, שלא יסתיר לנו את חלון האורה, ואף הגענו עימו לעמק השווה בציון קו גבול המקום הנצרך לכך, ואיך מלאו ליבו לצאת ביד רמה כזו בלי שום התחשבות בשכניו?" כעסה האשה ומיררה בבכי. היה מנוי וגמור עימה שלא לשתוק לו לשכן על פשעיו

הגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א על מידות טובות ואהבת ישראל

"לְכָה אִתָּנוּ וְהֵטַבְנוּ לָךְ כִּי ה' דִּבֶּר טוֹב עַל יִשְׂרָאֵל" (במדבר י', כ"ט)

ברכתם של ישראל אינה באה כי אם מתוך השלום ואהבת ישראל שבין איש לאחיו. כמו שנאמר בסדר "ברכת כהנים" שבפרשה הקודמת (נשא ז, כד-כז), שתחילתה: "יברכך ה'", וסיומה: "וישם לך שלום"- לומר שכל קיומה של ברכה תלוי במידת השלום שבישראל, כמאמרו הנודע של רבי שמעון בן חלפתא בשלהי מסכת עוקצין (פ"ג מ"ב): "לא מצא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, שנאמר (תהילים כט, יא) ה' עוז לעמו יתן, ה' יברך את עמו בשלום".

לכך רמזו בספרים הקדושים אף בפרשתנו: "לכה אתנו והטבנו לך"- באהבת ישראל ובקירוב הלבבות, שדואג כל אחד לטובתו ולברכתו של חברו- בזה ממשיך ומביא כל הברכה, ובזה מתקיים "כי ה' דבר טוב על ישראל!" אמן.

סיפר לי איש נאמן מאחת הערים המרכזיות של היהדות החרדית באמריקה, שבהיות ביתו רחוק מבית הכנסת שבו הוא מתפלל בשבת קודש, נוהג הוא לצאת ברכבו בנסיעה לבית הכנסת ביום שישי לפני כניסת השבת, שם מחנה הוא את הרכב עד מוצאי שבת, ולאחר תפילת ערבית של מוצאי שבת חוזר בו לביתו. כך חוסך הוא לצעוד ברגל שתי דרכים ארוכות. זה מנהג מקובל אצל הרבה בעלי רכב שאין בית דירתם קרוב לבית מדרשם.

לפני שבת אחת ביקש ממנו חברו וידידו, המתפלל בבית הכנסת אחר בעיר, אם יכול הוא להשאיל לו את המכונית לשבת.

"וכי למה נצרכת לך מכונית לשבת קודש"? תמה האיש.

הסביר חברו, שבהיותו 'תורן הצלה' בשבת זו, מוכרח הוא להיות צמוד כל השבת למכשיר הקשר ולמכונית, כדי שיוכל לצאת היישר לכל קריאה, שלא תבוא.

[הדבר מצוי באמריקה, שם אין חברת 'מגן דוד אדם', ובכל מקרי הסכנה מטפלים אנשי 'הצלה' החרדים, הפרושים ברחבי הערים ובבתי כנסיות, צמודים למכשירי הקשר, ומוכנים לזנק לעזרה בכל עת צרה ומצוקה].

נענה האיש והסכים להשאיל את רכבו לצורך מצוה, להצלת בני ישראל באותה שבת. "לא נורא" אמר, "אלך קצת יותר ברגל בשבת זו, לטובתם של ישראל!"

"בסתר ליבי", מספר האיש, "לא הייתי שלם לגמרי עם הסכמתי. חשדתי שמא צריך הוא את הרכב למטרה אחרת, והסיפור הזה שח 'הצלה' אינו אלא כסוי, מעטה לסיבה האמיתית. אבל לא יכולתי לדעת זאת, והסכמתי לבקשתו לפי דבריו, שצריך הוא לרכב להצלתם של ישראל". שעות מספר לפני השבת אכן הגיע החבר ולקח את הרכב.

בליל שבת קדש חזר האיש אחר התפילה מבית הכנסת בצעידה ארכה ביותר עד ביתו המרחק, ומה נדהם והשתומם למראה מכוניתו, החונה אחר כבוד בחניה של עצמו! הוא שפשף את עיניו כלא מאמין: 'איך זה יכול להיות?' תמה, 'הרי חברי היה פה ביום ששי ולקח את הרכב, גם כשיצאתי אני מביתי כחצי שעה לפני הדלקת הנרות בדרכי לבית הכנסת, לא היה כאן הרכב כלל! כיצד, אם כן, חונה הוא פה פתאום בעיצומה של שבת קדש?!'

ויהי אך נכנס לביתו מצא המולה גדולה- בני ביתו מתרוצצים בדאגה אנה ואנה, 'משהו מתרחש כאן' ניחש על אתר, וליבו החל לפעם בחזקה. פתאום רואה הוא לנגד עיניו את חברו, שהיה אצלו לפני שעות מספר, יוצא מחדר הילדים ועל פניו ארשת חמורת סבר.

"מה קרה?" שאל האיש בבהלה ובדאגה עמקה.

"ברוך השם", ענה החבר, "עכשיו כבר בסדר!"

התברר שבנו הקטן של איש שיחי, ילד בן ארבע שנים, שיחק עם אחיותיו בגולות ובלע גולה קטנה, אשר נתקעה בגרונו ועצרה את נשימתו. הילד החל להכחיל והיה בסכנה עצומה. בני הבית התקשרו מיד לארגון 'הצלה' ואכן, תוך שתי דקות הגיע ביעף כונן ההצלה, תורן השבת, ברכבו זה של בעל הבית, היישר אל אותו בית שעזב לא מזמן, והציל את הילד מחנק ברגע האחרון ממש!

הוא אשר דבר הכתוב "לכה איתנו והטבנו לך- כי ה' דבר טוב על

ישראל". כאשר איש ישראל מיטיב עם אחרים ותורם משלו לטובתם של ישראל, זוכה בזה להשפעת הטוב חזרה אל עצמו!
כל מה שאדם עושה- לעצמו הוא עושה...

בהיותי אצל משפחת קלצקין, סיפרו לי הבנים מעשה מופלא, שהיה בבית הוריהם שברחוב יוסף בן מתתיהו, בשכונת 'גאולה' בירושלים ת"ו.
הם היו משפחה ברוכת ילדים, כן ירבו (למעלה מחמישה עשר ילדים...) וגרו בדירה של שני חדרים גדולים. השכן שעל ידם רצה לבנות מרפסת גדולה לדירתו. אומר ועושה - הוא החל בונה ללא רשיון כרצונו וכאוות נפשו.
ניגש אליו ר' בן ציון בבקשה: "הואיל ויש לי באותו כיוון חלון אחד, דרכו מגיעים האור והשמש אל 'סלון' ביתי, אבקשך מאד להיזהר בבנייתך שלא תחשיך לי את הבית, ולא תסתיר את השמש באותו חלון".
ר' בן ציון היה מקפיד שלא להשתמש בחשמל בשבת קודש, ובליל שבת היו אוכלים סעודתם לאור הנרות. אבל בסעודת שחרית של שבת, וכן בסעודה שלישית לפני החשיכה, היו אוכלים רק לאור אותו חלון, כך שגם לכבודה של שבת מלכתא נצרכו לאור השמש הנכנס לביתם דרך אותו חלון.
וכמבואר בשלהי פרק חזקת הבתים (בבא בתרא דף נט.) בדין חלון העשוי לאורה, שאפילו בשיעור כלשהוא הרי הוא בחזקת בעל החלון, שכל שעשוי לאורה הרי הוא 'מלתא דקביעותא' לכל הימים, שתמיד צריך האדם לאורה, ואי אפשר לבנות כנגדו ולהחשיך את אורו. [ונפסק להלכתא בשולחן ערוך חושן משפט (סימן קנד סי"ד) עיין שם ובנושאי כלים].
ובכן יצאו שני השכנים יחדיו, בדקו מה מידת ההארה הנצרכת מצד אותו חלון וציינו ביניהם קו ברור ומדויק, עד היכן יכול לבנות האיש את מרפסתו בדרך שלא תזיק לשכנו ולא תחשיך את ביתו.
ברם, כפי שמצוי לדאבוננו במקרים כאלו, לא עמד האיש בפיתוי, ומכיוון שכבר היה נתון בתנופה של בניה, המשיך הלאה את המרפסת, ובנה אותה עד סוף החצר, במקסימום שניתן וללא שום התחשבות בבקשת שכנו, שלא להסתיר לו את האור. מתחילה היה הכל מוסתר בפיגומים צפופים ולא ניתן לראות מה בונים שם, אך לאחר הסרת הקורות ולוחות העץ התגלתה התרמית.
ובבית משפחת קלצקין תאניה ואניה, נעשתה שם חשיכה גדולה, תרתי משמע... האם מרת חוה מאנצי, עליה השלום, לקחה זאת מאד אל ליבה, היא כעסה על העוול שעולל להם השכן, בלוקחו מדירתה את קרני השמש המועטות שהייתה נהנית מהם מדי יום ביומו, ועתה הכל חשוך!
"הרי במפורש דרשנו ממנו, בטרם החל את בנייתו, שלא יסתיר לנו את חלון האורה, ואף הגענו עימו לעמק השווה בציון קו גבול המקום הנצרך לכך, ואיך מלאו ליבו לצאת ביד רמה כזו בלי שום התחשבות בשכניו?" כעסה האישה ומררה בבכי.
היה מנוי וגמור עימה שלא לשתוק לו לשכן על פשעיו, ומאחר שכל בנייתו היתה ללא שום רשיון ובלתי חוקית בעליל, רצתה לגשת אל בית הדין ולתובעו בדין תורה, על כל התרמית שנעשתה כאן.
אולם בעלה רבי בן ציון, רוח אחרת היתה עימו, הוא דיבר הרבה על ליבה של אשתו והרגיע אותה.
"הבה ננסה נא לאמוד מה גדול יותר, הרווח שהרוויח השכן ממרפסתו, או הנזק שנגרם לנו?" אמר ר' בן ציון, "ננסה נא לחשוב מעט על הצד השני, להבין את מניעיו של השכן, הנה יש להם בלי עין הרע משפחה גדולה, והם צריכים לסוכה גדולה בחג הסוכות. מרפסת זו גדול יותר מן הנזק שלנו. אם כן, הבה נוותר להם ונשתוק, וניקח עימנו בזה שטח גדול יותר אל חלקינו שבעולם הבא!" כך הצליח ר' בן ציון בשכנועיו הנעימים והמתוקים להפוך את לב אשתו, והם שתקו ולא אמרו כלום, סברו וקיבלו!
כשסיפרו זאת הבנים לפני מרן הגאון רבי ישראל יעקב פישר זצוק"ל, ראש אב בית דין הגדול של העדה החרדית, הגיב בחיוך, שבגישה שכזו ניתן תוך שבוע אחד לסגור את בית הדין...

מעשה רב שראיתי בבית אחד מגדולי הרבנים בירושלים עיה"ק, ששאבתי ממנו חיזוק בקיום המצוות שבין אדם לחברו.
הרב הצדיק שליט"א חיתן את בנו הצעיר בשעה טובה ומוצלחת. לכבוד שמחת הנישואין קנה הרב 'טלית קטן' חדשה מן היקרות ביותר, עשויה מצמר רחלים, כפי מנהגיו וחומרותיו. גם את חוטי הציצית קנה מן הטובים והמהודרים ביותר, אלו שנעשו כולם בעבודת יד לשמה על ידי טובי האברכים מאנ"ש ונטוו בקדושה ובטהרה לשם מצוות ציצית. כדרכו בקודש קשר הרב בכבודו ובעצמו את חוטי הציצית אל הטלית קטן, לפי כל ההידורים והחומרות השמורות בספרים הקדושים למארי רזא!
בהגיע עת החתונה הגדולה, ערך הרב הצדיק את ריקוד ה"מצווה טאנץ" בעבודה גדולה ונפלאה של כמה שעות, בצרוף של כל התלמידים והחברים, כמנהגו מימים ימימה בקרב אנשי קהילתו, ברוב פאר והדר.
כמה ימים אחר החתונה, מופיע בבית הרב הצדיק אחד מאנשי הקהילה, שנצרך לישועה גדולה. הוא ביקש מאד מאת הרב, אם יוכל להעניק לו אותה 'טלית קטן' שערך בה את הקפות המצוה טאנץ הגדולות שבחתונה... באומרו שבטוח הוא בלא שום ספק, שבכוח אותה טלית קטן שנעשתה בה כזו עבודה נשגבה - להמשיך את ישועתו!
על אתר, בלא שום רגע הרהור או מבוכה, נתן לו הרבי את הטלית קטן בשמחה גדולה! "אם יכול אני בטלית קטן שלי לעזור לאיש יהודי, מה מאד ישמח ליבי, לסייע לאיש ישראל!" אמר הרב.
ואכן פעלה הטלית קטן הקדושה את פעולתה, והאיש נושע מצרתו לאלתר, ברוך השם!
הוא אשר דיברנו: "לכה איתנו והטבנו לך - כי ה' דיבר טוב על ישראל!" עלינו ללמוד ולקחת מוסר השכל, כיצד צריכים לותר על הכל, ולהיטיב לישראל בכל מילי דמיטב, ובכל מה שאפשר!

(טיב המעשיות)

כשבוע ימים לפני החתונה, בהיותי יושב ולומד בישיבה, התקבלה שיחת טלפון לישיבה, שמרן בעל "מנחת יצחק" מבקש שתיכף ומיד אבוא אליו. השתוממתי מאוד מה רצונו ממני, אולי הוא רוצה לברר את שמות החתן והכלה לצורך כתיבת הכתובה, הרי אפשר לעשות דרך הטלפון, אפוף תמיהה ופליאה קמתי ונסעתי מיד אל וויליאמסבורג

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב ליקווד על אצילותו של מרן בעל "מנחת יצחק" הגה"ק רבי יצחק יעקב ווייס זי"ע

"וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָיו מְאֹד" (במדבר י"ב, ג)

היה זה בשנתו האחרונה עלי אדמות של מרן בעל "מנחת יצחק" הגה"ק רבי יצחק יעקב ווייס זי"ע גאב"ד ירושלים עיה"ק (בחודש סיון שנת תשמ"ח), כאשר על אף זקנותו וחולשתו הרחיק נדוד מביתו לארצות הברית, לצורך קיום וביסוס מוסדות התורה והחינוך בארץ ישראל האמונים בדרך ישראל סבא.

באותו זמן - חתן הייתי - וזמן שמחת חתונתי נקבעה לאותם הימים שבהם ישהה מרן גאב"ד ירושלים בארה"ב, ועלה ברעיוני אולי אזכה בזכיה גדולה ונדירה זו שמרן פוסק הדור יסדר חופה קידושין בשמחת אפריוני - ובפרט שאיזה קרוב משפחה הוא לבית חמי - ואף זכיתי להתכתב עמו בימי בחרותי מספר פעמים בדברי תורה, ואולי ייעתר ויסכים לפאר בהדרו את שמחתי.

תיכף למחשבה מעשה, קמתי ועליתי אל בית האכסניה שבה שהה, חיליתי פניו וביקשתיו שיכבדני להיות מסדר קידושין בחופתי. לשמחתי הרבה הסכים לקבל את ההזמנה ולבוא לחתונה. שמחתי הגדולה הרקיעה שחקים, שפתיי לא חדלו מלהודות ולהלל לבורא עולמים על גודל חסדו וטובו שעשה עמדי שפוסק הדור מרא דארעא קדישא הסכים ונעתר להשתתף בשמחתי, מה אשיב לה' הטוב על כל תגמולוהי עלי.

והנה כשבוע ימים לפני החתונה, בהיותי יושב ולומד בישיבה, התקבלה שיחת טלפון לישיבה, שמרן בעל "מנחת יצחק" מבקש שתיכף ומיד אבוא אליו. השתוממתי מאוד לפשר הדבר מה רצונו ממני, אולי הוא רוצה לברר את שמות החתן והכלה לצורך כתיבת הכתובה, דבר זה, הרהרתי לעצמי, הרי אפשר לעשות דרך הטלפון, ובוודאי שאין זה דבר כל כך דחוף שאינו סובל דיחוי.

אפוף תמיהה ופליאה קמתי ונסעתי מיד אל וויליאמסבורג, שמתי פני והועדתי את רגליי אל עבר האכסניה שבה שהה מרן פוסק הדור. כאשר הגעתי אל הרחוב שלפני הבית נדהמתי למראה עיניי, רחבת הבית המתה אנשים רבים המחכים לתורם להיכנס אל הקודש פנימה ולהתקבל בפני הגאב"ד, זה בא לבקש ברכה, ומשנהו בא לבקש עצה ותושיה, וביניהם רבנים ואדמורי"ם שבאו לחלוק כבוד למלכי צדק מלך שלם.

ניגשתי אל הגבאי המסור הרה"ח מו"ה ישראל חיים דוידוביץ שליט"א שעמד על משמרת הקודש, ואמרתי לו שאני הנני החתן העומד להתחתן בשבוע הבא עלינו לטובה בעזרת ה', ומרן הרב קראני לבוא ולהיכנס אליו. מיד נענה ואמר ברוך ה' שהגעת, הרב מחכה לך, וביקשני שכאשר תבוא מיד אכניסך אליו לפני כל הממתינים והמחכים.

תוך דקות ספורות הכניסני אל הקודש פנימה, ומוצא אני את עצמי פנים אל פנים מול גאון ישראל וקדושו, מרא דארעא קדישא. מיד ציווה להוציא כל איש מאליו, והורה לי לשבת, ופתח ואמר לי:

"בעצם הייתי אמור לשהות כאן באמריקה עוד תקופת מה - אך אינני יכול להישאר כאן יותר - אני פשוט נהיה כאן חולה - בוא וראה מה עשו ממני - תראה איזה מודעות ואיזה מנורות תלויים ברחובות ובשווקים - ממש "א גאנצער רבי" עשו ממני! אינני מסוגל לסבול זאת, ואיני רגיל לכאלו דברים - באמת איני אוהב את כל המהומה שעשו ממני, מרגיש אני שבריאותי נחלשת ומתרופפת מכל העסק הזה, ולכן עז רצוני לחזור כבר מחר אל ביתי ומקומי. אמנם דבר אחד מעכבני מלנסוע מחר, כיוון שקיבלתי על עצמי והסכמתי להיות מסדר קידושין אצלך בעוד כשבוע - למרות שכמעט לא הסכמתי

לקבל שום דבר כאן - אבל אצלך כן קיבלתי, לכן שואל אני ממך רשות לנסוע כבר מחר לארץ הקודש"...

לא האמנתי למשמע אזני - פוסק הדור מבקש "רשות" מבחור צעיר לנסוע חזרה הביתה... ובעודי מהרהר בדעתי שאפילו אם היה "שוכח" שקיבל סידור קידושין, ולא היה מודיע שנאלץ לחזור הביתה - גם לא הייתה מתבטלת החתונה ח"ו - וכי חסרים כאן באמריקה רבנים היודעים בטיב קידושין שיכולים וראויים לסדר קידושין כדת משה וישראל?! - אז המשיך הרב ואמר "הגד נא לי האמת איך הנך מרגיש עם הענין הזה?", אזרתי עוז בנפשי, ועניתי "בוודאי שיסע הרב לביתו לשלום, אינני ח"ו רוצה למנוע את הרב מהנסיעה בגללי", המשיך הרב ואמר, "האם הנך בטוח שזה בלב שלם" - ולא נחה דעתו עד שענית לו בפה מלא "אמנם זכיה גדולה היתה נחשבת לי אם הרב היה מסדר קידושין אצלי - אבל אני מוותר בלב שלם".

בשמעו זאת צהלו פניו הקדושות, ואמר לי, "אני מאוד מודה לך על כך, עשית לי טובה גדולה", וציווה לעושי דברו שיביאו "לחיים", ושתה עמי לחיים, ובירך אותי בהתרגשות בכל מיני ברכות מעומק ליבו הטהור.

אח"כ המשיך ואמר "מסתמא אחרי החתונה הנך מגיע לארץ הקודש, 'כמנהג אמריקה', אבקשך שכשתגיע לעיר הקודש ירושלים אנא תבוא אלי לביתי, כי ברצוני להעניק לך לדורון דרשה ומתנת נישואין את ספרי שו"ת מנחת יצחק". אחרי הדברים האלו, חזר ושאל אותי בשלישית, "האם הנך בטוח שאין לך שום עגמת נפש"... וכאשר "הרגעתי" אותו שאין בלבי שום קפידה, והכל בסדר גמור, קם וליווה אותי החוצה - כשאני בוש ונכלם ואיני יודע איך "לאכול" את זה שגדול ישראל מלווה אותי החוצה...

תקופה מסויימת אחרי החתונה קיימתי אכן את "מנהג אמריקה", וקמתי ועליתי אל ארץ ישראל. בבואי לארץ הקודש שמתי פעמיי אל עבר ביתו נאוה קודש של מרן בעל "מנחת יצחק", דפקתי בדלת, יוצא לקראתי הגבאי שהיה באותו זמן בבית הרב, ואמר לי שאין בימים אלו קבלת קהל, ביקשתי הימנו שהיות והרב ביקש ממני שאבוא אליו לביתו, ואני החתן שהרב היה אמור להיות המסדר קידושין בחופתו באמריקה, לכן אחלה פניו שישאל את הרב מהו הזמן המתאים להיכנס אליו, נענה הגבאי לבקשתי, ונכנס לבית לשאול את הרב.

תוך דקות ספורות יוצא לקראתי במלוא תפארתו מרן הגאב"ד בכבודו ובעצמו, וכשצהלתו על פניו מקבלני בסבר פנים יפות ומאירות, נותן לי את ידי הקדושה לברכת "שלום עליכם" חמה ולבבית, "מזל טוב חתן יקר, רואה אני שאכן מקיים אתה את מנהג אמריקה לעלות לארץ הקודש, בוא והיכנס"...

הכניסני הרב לביתו, וביקש מהגבאי שיואיל בטובו להביא "לחיים", ובירכני שוב בחמימות בברכות לרוב, בנוסף התעניין איך הייתה החתונה, ואיך עברה הנסיעה לארץ ישראל, והוסיף לשאלני "הגד נא לי דבר אמת, האם אין לך שום עגמת נפש?"...

לאחר מכן קם ממקומו, ניגש בעצמו אל עבר ארון הספרים, הוציא משם את ספרו "שו"ת מנחת יצחק", וכתב לי בתוכו הקדשה חמה, ונתנו לי במתנה.

ועדיין לא נחה רוחו של אותו צדיק, פן ואולי יש לי איזה עגמת נפש, וח"ו תרעומת עליו, הניף ידו בשנית והוסיף לקרבני, והראה לי גליונות מהספר שו"ת מנחת יצחק חלק י' שהיה באמצע להגיהו - כאשר לדאבון לב כל בית ישראל - לא הספיק לגומרו ולסיימו, כי חדשים ספורים לאחר מכן נשבה ארון האלוקים ועלה בסערה השמימה.

באותה הזדמנות הענקתי למרן הגאב"ד את הספר "שישו ושמחו-שמחת חתן" שיצא לאור לקראת חתונתי. הרב שם עיניו הטהורות בספר, והביע בקול את הנאתו המרובה, ואז אזרתי עוז בנפשי וביקשתיו שיואיל לכתוב ולתת הסכמה על הספר למהדורה בתרא, כיוון שרוצים להדפיסו בשנית. הרב הסכים לבקשתי להעניק הסכמתו, ואכן לאחר זמן מה קיבלתי ממנו מכתב הסכמה נלהב שהודפסה בראש איזה ספרים שזכינו להוציא לאור.

בתום הביקור, ליווה אותי מרן הגאב"ד החוצה, ונפרד ממני בלבביות רבה, תוך כדי ברכות ואיחולים לרוב...

(מתוך נועם שיח - מכון אפריון לשלמה)

* דף היומי בבלי * דף היומי בהלכה * וואטסאפ או סיפור לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו' * סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

יום אחד קרא לי מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל, הכניס אותי למכוניתו, ואמר: "שמעתי שאתה לא רוצה ללכת למסור שיעור תורה שהציעו לך". "רבינו, תורה מה תהא עליה?" עניתי לו. "והאנשים המסכנים האלה מה יהיה עליהם?", השיב לי מרן זצוק"ל

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א, על מעלת זיכוי הרבים

"דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרֹת" (במדבר ח', ב')

הפסוק, לכאורה, כופל את עצמו - "דבר אל אהרן, ואמרת אליו".
ועוד, ידוע ש"וידבר" הוא לשון קשה (מכות יא ע"א), "דברים הקשים כגידים" (רש"י שמות י"ט, ג'), ואילו "ויאמר" הוא לשון רכה (מכילתא פרשת יתרו), לשון רוממות ואמרי נועם.
אם כן לא מובן, בתחילה הקב"ה פותח עם הצווי לדבר עם אהרן בלשון קשה - "דבר אל אהרן", ואלו אחר כך משמע שיש לפנות אליו בלשון רכה - "ואמרת אליו", מה הסברם של דברים?
הביאור נראה כך: אף על פי שמצוה זו של הדלקת הנרות היתה בדרגת רוממות, וצריכה להיאמר רק בלשון "ואמרת", מכל מקום על אהרן הכהן היה מוטל גם 'להדליק' את נשמות ישראל, וזהו תפקיד קשה הדורש עמל וטורח רב.
לכן קיבל אהרן גם צווי בלשון "וידבר" לשון קשה, לפי שעבודה לא קלה להרים ולרומם את נשמות ישראל, לא קל להפסיק באמצע הלימוד וההתעלות האישית, ולדרוש בפני אנשים ולקרבם.

"אתה תאכל בשר והם יאכלו חציץ?!..."

לפני קרוב לחמישים שנה, הציע לי אחד משומעי לקחו של מרן גאון עוזנו והדר תפארתנו, רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל, למסור שיעור תורה בבית כנסת מסוים בירושלים. בכדי להגיע לשם הייתי צריך לנסוע במשך כשעתיים באוטובוסים [הלוך וחזור], כדי למסור דרשה של חצי שעה.
בתחילה דחיתי אותו על הסף, כיון שהייתי אז אברך צעיר שישב ועסק בתורה, ולא הייתי מעוניין לבזבז את זמני. אם אלך לשיעור זה, תורה מה תהא עליה?
יום אחד לאחר השיעור של מרן, קרא לי הרב והכניס אותי למכוניתו בדרך לביתו. כשהגענו לביתו, פנה אלי מרן ואמר: "שמעתי שאתה לא רוצה ללכת למסור שיעור תורה שהציעו לך".
"רבינו, תורה מה תהא עליה?" עניתי לו.
"והאנשים המסכנים האלה מה יהיה עליהם?", השיב לי מרן זצוק"ל.
"הלא אין אפילו מי שיגיד להם הלכה אחת!...".
אמרתי לו שאני רוצה לגדול, ואז הוא קם ואמר לי: "וכי אני לא רוצה לגדול? אני הולך ומלמד במשך שעה וחצי ומספר סיפורים, ובשבילי זה ביטול תורה! בזמן הזה הייתי יכול להספיק הרבה יותר. לי מותר לבטל ואתה לא תבטל את עצמך? אתה רוצה את ההתקדמות האישית שלך, ושהם ישארו עמי ארצות גמורים? אתה תאכל בשר והם יאכלו חציץ?" [הלימוד נמשל למאכל ומשקה, כפי שדרשו רבותינו (חגיגה יד ע"א) על הפסוק "לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי" (משלי ט, ה)].
ואז סיים ואמר: "אל תדאג, תלך, והקב"ה ישלם לך על זה כפל כפליים!".
שמעתי לדברי מרן והלכתי לשם [בשעות הערב, ולאחר מכן הייתי הולך לכולל ערב] ונדהמתי לראות ארבעה אנשים... אפילו מניין לא היה. אך לאט לאט ליקטנו מניין ותוך תקופה קצרה, פחות מחודש ימים, היו ארבעים איש מגיעים לשיעור, ועוד למעלה מעשרים מילדיהם! ואלו אנשים שלא היו באים להתפלל בבית הכנסת, אלא היו מתפללים בביתם [או בכלל לא, רח"ל]. ומחוסר ידיעה היו מוכרים ארטיקים וגלידות ביום שבת קודש...
בחסדי ה' יתברך, לאט לאט התחילו אותם אנשים להתעניין בדברי התורה הקדושה, והיו שואלים שאלות בהלכה. כיום הם יראי שמים בתכלית, וקובעים עתים לתורה. בניהם - תלמידי חכמים מופלגים וכל נכדיהם זרע קדש ברך ה'!
ברוך ה', בזכות ששמענו לעצת מרן, זכינו לקבל את רבנות שכונת "בית ישראל" והסביבה, וממנה צמחה תנועת התשובה בארץ ובעולם. כמובן, אנו תמיד רוצים להגדיל תורה ולהאדירה עוד יותר ועוד יותר, בחינת 'יש לו מנה רוצה מאתיים', אך גם בזה צריך זהירות

וסבלנות, כפי שאמר לי פעם מרן זצ"ל, שבחינת "איזהו עשיר השמח בחלקו", שייכת גם בתורה הקדושה!

לא תוכל להתעלם

זה לא קל לדבר אל העם, לרומם אותם ולהוציאם מההסתכלות כלפי הארץ, הארציות, ולהובילם למצב של "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה" (ישעיה מ', כ"ו). לא פשוט לגרום ליהודים לעזוב את הבלי העולם, ולהשקיע בדבר האמיתי, שזהו לימוד התורה הקדושה, להרבות בקביעת עתים לתורה, לקום להתפלל מוקדם בבוקר ולהספיק ללמוד קודם העבודה, אבל התלמיד חכם מחוייב בזה, "מבשרך לא תתעלם" (ישעיה נ"ח, ז'), "לא תוכל להתעלם" (דברים כ"ב, ג').

לא כולם מתאימים לכך. במדבר היה זה תפקידו של אהרן הכהן, שהיה אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה (אבות א', י"ב). אך הרבה אברכים יקרים שחשבו שאינם מתאימים, התחילו, ונוכחו לגלות שיש להם לשון לימודים, והם מצליחים לקרב ולחזק את העם. לכן צריך כל אחד לנסות, וה' יהיה בעזרו.

מעלת זיכוי הרבים בתורה

האדם צריך למסור את עצמו למען ה' ותורתו. אם יש ציבור צמא לתורה, ובאפשרותך לזכות אותו בדרשה, בשיעור, בדבר תורה - אסור לך לעמוד מנגד ולפטור את עצמך בכל מיני תירוצים: "אני לא בנוי לזה, אין לי כוחות, אין לי זמן, יש לי את סדרי הלמוד שלי, יש לי צרכים משפחתיים"...

הכל תירוצים! אם אתה צריך לעשות - אתה יכול לעשות! ואם תעשה - הקב"ה יהיה בעזרך, ותראה הרבה סייעתא דשמיא בכל התחומים.

יש לך את סדרי הלימוד שלך? אין לך מה לחשוש. כבר אמרו חז"ל (אבות ד', ה'): "הלומד על מנת ללמד - מספיקין בידו ללמוד וללמד". מי שמקדיש מזמנו ומתורתו לאחרים - לא רק שתורתו לא תפגע מכך, אדרבה, תורתו תתגדל, תתרומם ותתעלה.

אין לנו מושג איזו זכות גדולה יש למי שמזכה את הרבים. התועלת איננה רק לאחרים, גם הוא עצמו יוצא נשכר, הוא נבנה ומתגדל מכל הבחינות.

כאשר אדם מקהיל קהילות ומזכה את הרבים בתורה וביראת שמים, הקב"ה מתקלס על ידו. מי ששם שמים מתקלס על ידו, אין ערך לשכרו מן השמים.

אומר המדרש (מדרש משלי י'): "בא לפניו מי שיש בידו חמישה חומשי תורה, אומר לו הקב"ה: בני, למה לא למדת אגדה ולא שנית?" - יכולת להקהיל קהילות וללמד ברבים את תורת ה', יכולת לזכות אותם בדבר תורה - למה לא עשית זאת?!

ממשיך המדרש: "שבשעה שחכם יושב ודורש, אני מוחל ומכפר עוונותיהם של ישראל".

עזבת את הבית, הנחת בצד את כל העיסוקים שלך ונסעת למסור שיעור - דע לך שבזכותך הקב"ה מוחל ומכפר על עוונותיהם של ישראל! אין לך השגה באיזה מקום מרומם אתה נמצא!

יש תוהים: מה כל כך חשוב בשיעור, הרי כל אחד יכול ללמוד לעצמו! נכון, אבל אין תחליף ללמוד תורה ברבים. כשיש דרשה או שיעור, באים ציבור ושומעים את דבר ה'. "ברב עם הדרת מלך" - הקב"ה מתהדר ומתקלס, הקב"ה אומר: 'בני אהובי מניחים את כל עיסוקיהם, וטורחים ובאים לבית המדרש לשמוע את דבר ה'. איזה קידוש ה'!'.

לא תמיד זה קל. יש קשיים, יש התמודדויות. לפעמים הדבר כרוך בטרחה ובחוסר נוחות. נתאר לעצמנו: אדם יושב בחיק משפחתו בשבת, משוחח בדברי תורה עם ילדיו. איזו שעה של קורת רוח, מעין עולם הבא! ואז, בבת אחת, עליו לקטוע הכל ולצאת מהבית לשיעור הקבוע שלו. קשה לו לעזוב, הוא מרגיש שעדיין לא מיצה את ה'עונג שבת' שלו עם הילדים. אבל אין ברירה - הציבור מחכה. אין ספק, זו הקרבה גדולה, מסירות נפש. ומי שמוסר נפשו לזיכוי הרבים, הקב"ה ישלם לו כגמולו בשפע רב.

מזכה הרבים זוכה לסייעתא דשמיא

פעם הוריתי לאברך מהישיבה שילך לבית כנסת פלוני בשבת, וידרוש שם בפני הציבור.

האברך ניסה להתחמק, אמר לי: "כבוד הרב, אין שם ציבור, למי אדרוש?".

אמרתי לו: "איך יהיו אנשים אם אין דרשה?... תתחיל לדרוש, וכך יהיו אנשים".

לאחר ששב משם, שאלתי אותו: "נו, איך היה שם? כמה היו?"

אמר: "היו שניים"...

אמרתי לו: "מצוין. איזו זכות גדולה יש לך! הנה, כבר יש לכם זימון... תמשיך, אל תרפה, וה' יהיה בעזרך! בעזרת ה', מהשניים יהיו שלושה, מהשלושה יהיו שישה, כן ירבה וכן יפרוץ"...

לאחר כמה שבועות הוא בא אלי, ומספר לי שיש לו בשיעור למעלה מעשרים וחמישה אנשים!

וזה לא נגמר בזה. כדי לרתק את הציבור צריך לעשות להם 'עונג שבת', להגיש כיבוד, עוגות, שתיה... זה פותח את הלב. "גדולה לגימה, שמקרבת את הרחוקים" (סנהדרין קג ע"ב).

האברך אינו משופע בממון, מאין יהיה לו תקציב לכיבוד? אמרתי לו: "זה דבר חשוב, תיקח מהמעשר, ה' לא יעזוב אותך, תראה שפע".

האברך הלך למכולת וקנה כיבוד לשבת. פגש אותו אדם אחד, שהסתקרן לשם מה הוא קונה את הכיבוד. הוא סיפר לו שהוא מוסר שיעור קבוע בבית כנסת פלוני בשבת, והוא קונה את הכיבוד עבור משתתפי השיעור.

אותו אדם התלהב מהעניין, הוא פנה לבעל המכולת ואמר לו: "כל הקניה שלו עבור בית הכנסת - עלי!"...

פעם דרשתי במקום כלשהו. ניגש אלי אדם ואמר לי: "כבוד הרב, אני שייך לבית כנסת פלוני. איזה מגיד שיעור נפלא שלחת לנו! אנחנו מוכנים לתת לו כל מה שיבקש!".

ואיך הכל התחיל? בקושי הוא הסכים, ניסה להתחמק... הוא לא

המשך בעמוד 29

במקום עבודתי לידי בקו-הייצור, עומד גם לומד ה'דף היומי', כך בזמני הפסקה קצרים שזה לא ח"ו על חשבון המעביד, אנו משננים את הדף של אתמול ואפילו של כמה ימים אחורה...

בשבוע הבא ביום שלישי ט"ו סיון יתחילו רבבות אלפי לומדי ה'דף היומי בלימוד מסכת ערכין • פחות משנה עד לתחילת הש"ס במחזור הבא • כדאי להצטרף כבר במחזור הנוכחי ויפה יום אחד קודם. מייעץ הרב י. מ. מאשדוד שזה עתה יצא לדרך בלימוד ה'דף היומי'. • סדרת שיחות עם אנשים מופלאים הנבחנים על כל הש"ס

הרה"ח ר' אהרן כהן

הרבה תגובות מגיעות ברוך השם בכל עת על הסדרה המיוחדת. שוב ושוב מוכח ש'קנאת לומדים תרבה תורה'. כל אחד לפי רמתו ומצבו מתקדם בתורה כשרואה ויודע שישנם אנשים כמוהו הזוכים כבר לדעת את הש"ס כפי שהרבה מחברי 'קניין ש"ס' מעידים ומספרים על הדרבון הרב שהם מקבלים מקריאת דרכי לימודם של חבריהם לתכנית כשלפעמים מובאים גם כאלו שנבחנו כבר גם ב'קניין הלכה', דבר המדרבן המאוד להמשיך ולהתקדם.

כעת, לקראת תחילת לימוד מסכת ערכין ע"י רבבות אלפי ישראל לומדי ה'דף היומי', בחרנו לשוחח בדווקא לא עם חברי 'קניין ש"ס' הזוכים ומצויים כבר במעלה ההר, אלא עם כאלו שאך זה עתה נבחנו בפעם הראשונה על המבחן החודשי, לשמוע מהם ולהבין, למה הם עשו את זה ובעיקר העיקרים; איך אנו יכולים לעשות זה.

יש כבר פחות משנה לקראת סיום הש"ס במחזור ה'דף היומי'. מקדים ופותח הרב י. מ. את שיחתו. חבל להשאיר את 'חבלי הלידה' לתחילת המחזור. הייתי מציע לכל אחד להצטרף כבר במחזור הנוכחי ויפה יום אחד קודם. כך, בסייעתא דשמיא בתחילת המחזור החדש, נהיה כבר בעל-ניסיון, ובמלוא ההתחדשות נוכל להסתער בלימוד וידיעת הש"ס.

מתי התחלת ולמה? חוזרים אנו לנקודת הפתיחה.

אישית, שנים הייתי נגד לימוד ה'דף היומי', הרגשתי שזה לא זה, לימוד בקצב מוגדר, בלא אפשרות לעיין ברוגע ובנחת. גם כיום, אני משתדל מפעם לפעם לשבת וללמוד בקצב רגוע ולהיכנס לעומק הסוגייה, אך באם שואפים אנו פעם לזכות ללמוד את כל הש"ס, ומי מדבר על 'לדעת את כל הש"ס'-חלומו של כל יהודי, חייבים להצטרף לתכנית מוגדרת ולנסוע...

מה קרה עכשיו? מנסים אנו להבין.

היה זה בחג הפסח בו קלטתי את המציאות שהורגלנו כבר אליה. לומדי ה'דף היומי' לא שוקטים על השמרים. הם ממשיכים כל הזמן במסעם בקודש, כשאף בערב פסח ממש, התחילו במלוא העוצמה בלימוד מסכת חדשה-בכורות. ואז הפנמתי. רגע האמת הגיע. האמת, היה תורו שוב להפתיע ואף לשמח. כבר חודשים ארוכים

שאני עוקב אחר המדור הייחודי הזה. בתחילה הייתי עובר בעין קפדנית לראות האם זה בסדר. אט אט חלחלה לי ההבנה הפשוטה. זהו הדרך הנכונה לרכוש ולדעת את הש"ס, אין דרך עוקפת. באם אני עדיין מתכנן להגיע ליעד החלומי-להיות יהודי של ש"ס. נשאר לי שתי ברירות, או להמציא דרך אחרת, או פשוט לעשות מה שהם עושים.

אם כי, מסי"ג הוא את עצמו. אין אדם מה שליבו חפץ. ואף אני איננו בטוח שתכנית 'קניין ש"ס' אכן מתאימה עבורי. כל אחד צריך להכיר את יכולותיו לפי המציאות בו הוא חי. אך להשתתף ולהבחן במבחן החודשי, נראה בוודאי לא מופקע למי שכישרונותיו הוא בגדר הממוצע...

פשוט התחלת ללמוד וניגשת למבחן?

קודם כל, כן. מה הבעיה?! משיב הוא בפסקנות. כשהוא מבאר את דבריו. כל אחד אחר לימוד כמה פעמים זוכר הוא את הלימוד. לצד זה, חייבים לזכור, יש מישהו שלומד כל החודש, ואחר בסוף החודש הוא מחליט, אני הולך להבחן, שאז אף שהוא יכול להצליח, אך זה אינו דומה למי שמשעת הלימוד הוא יודע שהוא עומד להבחן עליה, דבר ה'מחייב', סליחה, חוזר הוא בו מיד, דבר ה'מזכה' אותך שאתה לומד כמו שצריך בלי אפשריות של 'מריחות' וכדומה.

איך אתה באמת עושה את זה?

קודם כל, כמו עוד רבבות אלפי יהודים אני לומד עם החברותא

את הדף כשאני משתדל מאוד שזה יהיה לימוד ברוגע ובהבנה המקסימלית האפשרית בלימוד הראשון. אחר מגיע תורם של החזרות והסיכומים לזכור היטב את הלימוד.

איך אתה מסכם את הלימוד?

ישנם הרבה דרכים לסכם את הלימוד, מטעים הוא. יש כאלו האוהבים ללמוד מתוך הסיכומים שיש כיום בהרבה מהדורות בגמרא וכדומה. אישית, הרגשתי צורך לחזור על הלימוד בשקלא וטריא וכך לזכור את כל מהלך הגמרא על בריא. בסייעתא דשמיא זכיתי ובמקום עבודתי לידי בקו-הייצור, עומד גם לומד ה'דף היומי', כך בזמני הפסקה קצרים שזה לא ח"ו על חשבון המעבי"ד, אנו משננים את הדף של אתמול ואפילו של כמה ימים אחורה...

מה אתם עושים כשאתם נתקעים, ולא זוכים ההמשך? קוטעים אנו אותו מולהבים.

הנה, קולו מתלהט, כשהוא ממשיך. זה עוד רווח מהמבחנים, הרעיון של החזרה על השקלא וטריא לא היה עולה בדעתי בלא ההחלטה שאני הולך לדעת ולהבחן על הלימוד החודשי. אחר שכבר התחלנו ברעיון הנהדר של שינון וחזרה על הדפים, אני מרגיש בחוש, התקדמות אדירה בכל עניין הלימוד, כי בכל יום בגמר הלימוד, ב'אוטמט' אני עובד ובודק האם מהלך הסוגיא ברור ומסוכם בראשי, למען נצליח באמת לחזור על הלימוד. מסיים הוא באושר.

ומה היה הציון שלך במבחן הראשון? הרבה פעמים, לוקח זמן עד שקולטים את סוג המבחן וכדומה.

לפני המבחן, חשבתי רבות, האם לגשת למבחן?! כמה אני כבר יצליח, אולי בחודש הבא. ואז החלטתי. את המבחן הזה אני עושה. וברוך השם, מציין הוא בגיל, במבחן הראשון כבר התקדמתי מ 0 לכ 60%. חזרתי הביתה וישבתי עם התשובות הנכונות ויצא לי שכנראה הציון יהיה באיזור ה 60% ואז קלטתי את גודל העניין. זה רק החודש הראשון שאני נבחן, וכבר זכיתי ו 60% מהחומר אני יודע! אשרי חלקי...

כמובן, ממהר הוא לציין, אני מקווה שבאמת אחר שקלטתי את סוג המבחן, שדלעתי זה סוג הסיכום הכי טוב שיש. השאלות כתובות באופן ברור וכל אחד רגיל שחוזר על הלימוד שלש-ארבע פעמים יכול להצליח מאוד.

מה תשיב לחבר/מכר המתעניין אצלך על הצטרפות למבחנים החודשיים?

מה השאלה?! מגיב הוא כלא מבין. אני ממליץ בחום לכל חבר ומכר להצטרף לרכבת לומדי הש"ס, ללמוד ולדעת את הש"ס. אישית, מסיים הוא בחן, אני מאוד מקווה שבאמת אצליח בלימוד ואזכה להצטרף למבחנים המסכמים של ה120 דף, ואולי במחזור הבא אזכה אף להיות מהמאושרים בעם לומדי וחברי תכנית 'קניין ש"ס' הזוכים ללמוד ולדעת את כל הש"ס.

לסיום וקינוח נביא בכאן מכתב מעוד אחד שזכה אף גם הוא להצטרף ללימוד בימי הפסח עם תחילת מסכת בכורות. אף שזה נכתב באופן מעניין ו'מקורי', העדפנו להביאו בפניכם ככתבו וכלשונו כמות שהוא

...היה זה בחוה"מ פסח. בנפשי הרגשתי מועקה של שעמום. לא היה לי בדיוק תכניות מה ואיך להעביר את הזמן. בבית הודעתי שאני "הולך ללמוד" ויצאתי לחפש באיזה ביהמ"ד יש את הבעל דרשן הכי מעניין.

בכניסתי לבית המדרש צדה את עיני מודעה מער"פ כתזכורת על התחלת לימוד מסכת בכורות בדף היומי. ואז בהבזק של שבריר שנייה חלף במוחי רעיון פרוע ביותר שאפילו מבחינתי זה היה שיגעון חולף, שלא לומר, אם הייתי משתף מישהו. החלטתי להתחיל ללמוד דף היומי, ואם ישראל השואל למה זה שיגעון חולף או רעיון פרוע? דער תירוץ איז אזוי!

היות וב"ה זכיתי להתעטר בתואר "מרא דכולא תלמודא" ומי שמעיין בכתב התואר יראה שם כוכבית קטנה שמפנה למילים *מוגבל לדף ב ע"א עד חצי העמוד בלבד. ט.ל. ח.

ולכן זה ממש הזוי להתחיל דף היומי כדי להפסיק אחרי 2 וחצי דפים במקרה הכי טוב. בייחוד ש'יודע אדם נפש..." שאני וה'עקביות' לא נפגשנו ב'גלגול' זה...

הודו לשם כי טוב. כעת יום שלישי, כ"ג אייר. אני מרגיש צורך עז לשלוח לכם המכתב, אף שאין לי כמעט זמן מיותר לכתוב. אני חייב לעמוד בסדרי הלימוד והחזרות. ביום ששי הזה אני הולך להבחן בע"ה על 30 דף ממס' בכורות...

אבל לדעתי, זה רק חלק מהרווחים מהלימוד הזה. פתאום אני מכובד יותר בין חברי ואני מלא רגשי סיפוק ואושר. אשרי למי שטעם, ומי שלא טעם יבוא ויטעום וימתק לו...

בנוסף, היות ואני עובד כ'עצמאי' הייתי 'מחליף' את הזמנים... וב"ה מהפסח, סדר היום שלי עובר דרך שעה קבועה לתורה חוק ולא יעבור, דבר שהשפיע על כל סדר היום לטובה.

כל מילה מיותרת.

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
כתבו ל: a0533185209@gmail.com

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

ביקשתי מהאדמו"ר משומרי אמונים זצוק"ל, שיזכה אותי באיזה סיפור קטן על אביו הקדוש, ר' אהרן ראטה זיע"א, וכך סיפר: "הייתי ילד קטן. אבא היה ספון בחדר הזה. הדלת היתה נעולה. הייתי מטה אוזן מבעד לדלת, ושומע את אבא מדבר עם עצמו. הוא היה פונה ל'גוף' שלו ואמר לו: 'אתה רוצה להסית אותי נגד עבודת הבורא? אתה רוצה שאתעצל לקום בבוקר? לא יעזור לך!'..."

הגאון רבי יוסף מוגרבי שליט"א על ענווה ומוסר עצמי של גדולי ישראל

"וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד" (במדבר י"ב, ג')

האדם צריך להטות אוזן לתוכחות מוסר - "אוזן שומעת תוכחת חיים בקרב חכמים תלין" (משלי ט"ו, ל"א). אולם אל לו להמתין לתוכחות מאחרים. עוד לפני שמגיעה תוכחה מן הזולת, יעסוק כל העת בביקורת עצמית. יש בכך תועלת רבה מאד, וכדברי הגמרא (ברכות ז, ע"א): "טובה מרדות אחת בליבו של אדם יותר ממאה מלקויות".

אמנם, בדרך כלל, אין אדם רואה את נגעי עצמו, אולם ככל שהאדם גדול יותר - כך הוא נקי יותר מנגיעות, וחזקה עליו שישכיל וידע לבקר את עצמו.

ואכן, גדולי ישראל אינם מחכים שיוכיחו אותם. כל העת הם מצויים תחת שבט בקורת עצמית קפדנית. הם בודקים את עצמם ב'זכוכית מגדלת', ואינם עושים 'הנחות' לעצמם.

החפץ חיים היה עורך בכל יום חשבון נפש עם עצמו. הוא היה מייסר את עצמו, ומעלה בינו לבין עצמו כל מיני נקודות שלדעתו הוא צריך 'להשתפר' בהן. מכיון שהיה מרוכז עם עצמו, הוא לא שם לב לאנשים שבסביבתו, והם שמעו אותו מייסר את עצמו: "ר' ישראל מאיר! צריך יותר שמחה בקיום המצוות!", "ר' ישראל מאיר! צריך להזדרז בעבודת ה'!" ועוד כהנה וכהנה.

כחלק מן התוכחה העצמית, היה החפץ חיים סופר ומונה את הרגעים באותו יום, אשר לדעתו הוא לא מילא אותם בתורה ועבודת ה'. הוא היה נותן לעצמו דין וחשבון על כל רגע ורגע מרגעי היממה, ומציין לעצמו רגע אבוד פה ושני רגעים אבודים שם... מתוך עשרים וארבע שעות היממה, החשבון שלו הסתכם בעשרה רגעים שאותם, לפי דעתו, לא ניצל כראוי...

זכיתי להיות אצל האדמו"ר מ'שומרי אמונים', בביתו של אביו, קדוש ה', ר' אהרן ראטה זיע"א. המתנתי לשעת כושר, ואז העזתי לשאול את האדמו"ר: "רבי, היכן חיבר אבא שלכם את הספר 'שומרי אמונים' ו'טהרת הקודש'?"

והוא השיב: "כאן, בחדר הזה, על השולחן הזה".

ביקשתי מהאדמו"ר שיזכה אותי באיזה סיפור קטן על אביו הקדוש, וכך סיפר: "הייתי ילד קטן. אבא היה ספון בחדר הזה. הדלת היתה נעולה. הייתי מטה אוזן מבעד לדלת, ושומע את אבא מדבר עם עצמו. הוא היה פונה ל'גוף' שלו ואומר לו: 'אתה רוצה להסית אותי נגד עבודת הבורא? אתה רוצה שאתעצל לקום בבוקר? לא יעזור לך!'"

המשיך האדמו"ר: "לעיתים הוא היה מוכיח את עצמו בנקודה מסויימת, ואומר: 'מדוע אתה צריך לחכות שמישהו יגיד לך את זה? וכי אינך יודע מי אתה? הרי אדם מכיר את עצמו יותר מכל אחד אחר!'"

למד מאהבה, וסוף הכבוד לבוא

צריך ללמוד תורה לשם שמים, לא כדי להתכבד ולא כדי להתגדל. "שלא יאמר אדם: אקרא שיקראוני חכם, אשנה שיקראוני רבי, אשנן שאהיה זקן ואשב בישיבה, אלא למד מאהבה, וסוף הכבוד לבוא" (נדרים סב ע"א).

מי שרוצה להתכבד בכתרה של תורה - שיתרחק מן הכבוד! וכמו ששנינו (אבות ד', ה'): "אל תעשם עטרה להתגדל בהם".

יש אדם הרודף אחרי הכבוד. זה סם החיים שלו. הוא דואג לפרסם

המשך בעמוד 30

אך אז רעשה וגעשה הארץ, כי ביום המיועד ליציאתו לסלבודקא, כאשר הגיע רבי אברהם יצחק מבית הכנסת כשהטלית והתפילין תחת זרועו, עת דרכו רגליו על מפתן הבית, נפל...

הצדקה הגדולה שניתנה בשתי מנות

הרב ישראל ליוש

"וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן" (במדבר י', ל"ה)

בגמרא (סוטה לה.) מבואר שהיה הארון נושא את נושאיו, וכתב ע"כ הכלי יקר (שמות כה, לב) וז"ל: 'והוא כדמות רמז למחזיקים בידי לומדי התורה, נראים נושאות, והם נשואות מן לומדי התורה'.

מן המפורסמות הן מה שסיפר הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל על חותנו הגאון רבי אליעזר גורדון זצ"ל, שלאחר חתונתם היו הוא ורעייתו סמוכים על שולחן חותנו, הגאון רבי אברהם יצחק נבי"זר זצ"ל.

השנים חלפו ונולדו להם בנים ובנות, ועול פרנסתם שגדל אף הוא לפי קצב גדילת המשפחה, החל להעיק מעט על רבי אברהם יצחק. אך הוא לא התלונן והמשיך לספק את צרכיהם בשמחה.

והנה יום אחד הציעו לרבי אליעזר גורדון לכהן כרבה של 'מאלעקסאט'. אשת רבי אברהם יצחק שחוותה על בשרה את קשיי פרנסתם, האיצה בבעלה שישכנע את חתנם לקבל על עצמו את עול הרבנות. אך רבי אברהם יצחק סירב בטענה שמי יודע מי מחזיק את מי? אנחנו אותו בכספנו, או הוא אותנו בלימודו?!

כעבור תקופת מה, הציעו לו שוב משרה רבנית, והפעם מ'איישישוק'. שוב ניסתה הרבנית לומר לבעלה: 'עד מתי נחזיק אותם בביתנו? הלא קשים מזונותינו כקריעת ים סוף!', אך רבי יצחק חזר על דבריו, ואמר לה שוב: 'מי יודע מי מחזיק את מי...!'

כאשר התפנתה המשרה הרמה בעיר 'סלבודקא', ונכבדיה נתנו עיניהם ברבי אליעזר גורדון להושיבו על כסא הרבנות, נכנע הרב לבקשת הרבנית, ושלחוהו בכבוד גדול לכהן במשרה המכובדת.

אך אז רעשה וגעשה הארץ, כי ביום המיועד ליציאתו לסלבודקא, כאשר הגיע רבי אברהם יצחק מבית הכנסת כשהטלית והתפילין תחת זרועו, עת דרכו רגליו על מפתן הבית, נפל והחזיר את נשמתו לבוראה...

או אז הבינה הרבנית את אשר ארע, וקוננה על בעלה בבכי גדול: "אוי... אוי... אני הרגתיך... הלא אמרת לי, 'מי יודע מי מחזיק את מי?!' ועתה רואה אני כי הוא החזיק אותנו... כל עוד זכינו להחזיק אותו ואת תורתו בין קורות ביתנו - ניצלנו..."

◆◆◆

ברוח הסיפור נבין את דברי החפץ חיים עה"פ (משלי ג ח) 'עץ חיים

היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר', לכאורה, נכון יותר היה לכתוב 'עץ חיים היא למחזיקים אותה', כי הרי שלמה המלך אומר שהתורה היא עץ חיים למי שמחזיק את התורה, ולא למי שמחזיק בתורה?

מבאר החפץ חיים ע"פ משל, לאדם שרחץ בנהר והחל לטבוע. על שפת הנהר עבר אדם שראה בצרתו והושיט לו מקל ארוך כדי שיתפוס בו בחזקה, וכך הוא 'משה אותו מן המים.

האדם הטובע - אומר החפץ חיים -מחזיק בעץ כדי להציל את עצמו ולא מחזיק את העץ, כך מחזיקי התורה, אינם מחזיקים את התורה, כביכול, כדי להציל אותה, אלא הם מחזיקים בתורה, כדי שהיא תציל אותם מהמכשולים הסובבים בחוצות ומאיימים לכלותם רוחנית וגשמית.

◆◆◆

עפ"י דברי החפץ חיים, ביאר הגאון רבי ישראל מאיר המניק שליט"א את דבריו המפורסמים של החינוך (מצוה ש"ו) בטעם מצוות ספירת העומר: 'נצטוינו למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה, להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד הנכסף לליבנו, כעבד ישאף צל, וימנה תמיד מתי יבוא העת הנכסף אליו שיצא לחירות, כי המניין מראה לאדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא'.

המילים 'כל ישעו' טעונים ביאר - אומר הרב המניק - בשלמא 'כל חפצו', היינו שהמניין הוא ביטוי לרצון, ההשתוקקות והשאיפה, המממלאים את האדם כשממתין בכליון עיניים ליום הנכסף בו תינתן התורה, אולם החינוך הוסיף שגם 'כל ישעו' להגיע אל היום הגדול,

המשך בעמוד 31

הרב פרדו חש קרוב לאיבוד עשתונות. המסע לסאן פרנסיסקו כרוך בשעות ארוכות של טיסה ונדודים, הוא כבר עשה את כל הדרך, קבע לעצמו פגישות עם נדיבי עם, הכין את ביקורו במקום. ולפתע - שוד ושבר! כל התוכניות דינן לגניזה, כל המחשבות והרעיונות - בטלים מיסודם

כיצד חולשה פתאומית בקליפורניה הובילה לתרומת ענק?

הרה"ח ר' אשר קובלסקי שליט"א

"עַל פִּי ה' יַחֲנוּ" (במדבר י', כ"ג)

מסכת החיים שלנו, היא מסע עתיר התפתלויות, תחנות, זינוקים ונפילות. כל אחד מאיתנו, בהביטו אל מסע חייו, יגלה על נקלה צמתי חיים בהם הכריע נכון, התקדם, הגיע לשאיפותיו, כמו גם מקומות בהם טעה בהחלטותיו, ונכנס לדרך נטולת מוצא. פעמים שאדם מקבל החלטות נבונות, ופעמים החלטותיו שגויות מיסודן. לפעמים יגלה במבחן הזמן כי צעדיו הובילו לתוצאה אליה שאף, ולפעמים יגלה כי הם שהובילו אותו בדיוק בכיוון ההפוך.

אדם רגיל, לבו יודע עליות ומורדות, חוסר יציבות תמידית. כל אירוע חריג משבש אותו לחלוטין, משנה את תפיסת חייו. לפעמים השקיע מאמץ רב שלא העלה דבר, ובתחום אחר - בטעות מוחלטת הצליח להגיע להישגים כבירים. מה קורה כאן?

לעומתו, מתנה טובה ניתנה לנו, בני העם היהודי. זכינו להאמין באמונה שלימה, שכל המתרחש בעולמנו מנווט בהשגחה פרטית, מנוהל מלמעלה. לעולם הזה יש בעלים, הוא יוצר ומוביל, מנווט ומנהל, קובע ומכריע. עינו רחומה ופקוחה על כל מעשי בני האדם באשר המה, ואנו מאמינים בני מאמינים כי 'מפי עליון לא תצא הרעות', הוא מנחה אותנו במעגלי צדק.

האמונה הזו היא נכס יקר ביותר, אולי היקר שבנכסינו. ככל שאדם מסתגל לחשיבה הזו, לבו כבר לא יודע עליות ומורדות, מתחים והפתעות. הוא יודע שה' יודע את כל מעשי בני האדם ומחשבותיהם, הוא היוצר יחד ליבם, המבין אל כל מעשיהם. הוא הקובע מה יקרה בשלב הבא, הוא המסדר את העניינים בצורה הטובה ביותר. פשוט צריך להאמין שכל מה שקורה - הוא עשה, עושה ויעשה, ואנחנו בידיים הטובות בעולם!

אם נרצה להתבונן בתופעה הזו, הבה נראה את עצמנו עולים למטוס, לטיסה ארוכה מעל פני האוקיינוס. איש מאיתנו אינו מכיר את הטייס, לא בדק את כושרו הבריאותי והתעופתי, אין לנו מושג מי הוא. ובכל זאת, ולמרות שאנו בין שמים לארץ וחיינו מופקדים בידיו של הטייס, אנו סמוכים ורגועים, ישנים בטיסה באופן הכי רגוע שאפשר...

רגע, למה? איך זה יתכן? הלא חיינו תלויים בידיו, האם אנו יודעים מה השקפותיו, מה כשירותו, מה למד ועד כמה אנו בטוחים כשהוא בתפקיד הקברניט? האם אנו יודעים עד כמה הוכשר לתפקידו, ואולי

הוא מתמחה עלינו לראשונה?

התשובה היא, שלמרות כל זאת - אנו רגועים ובטוחים שאנו בידיים טובות, גם בלי להכיר, גם בלי לדעת. אנו כה סמוכים ובטוחים, עד שאנו לא טורחים לשאול ולברר, לא בודקים מיהו הטייס ומה הן יכולותיו. גם אם המטוס נקלע לכיס אויר או שהרוחות מטלטלות אותו בחוזקה - אנו סומכים היטב על הטייס, יודעים שהוא יעשה את מלאכתו נאמנה בעז"ה!

כשיהודי בא לעולם, הוא עולה על מטוס. בורא עולם הוא המנהיג והמוביל, טוב יותר מכל טייס המקצועי ביותר. מאותו רגע הוא בידיים הכי טובות, מישהו שומר ומשגיח ומוודא ובודק שהכל בסדר. גם אם משהו נראה כמסתבך - הכל בסדר, הכל בשליטה, יש מנהיג לבירה!

פרשת השבוע הנוכחית, מעניקה לנו הצצה מעניינת לתהלוכות בני ישראל במדבר, שיש בהן יותר מרמז על חיינו. הפסוק קובע 'על פי השם יחנו ועל פי השם יסעו' - הקדוש ברוך הוא קבע לדור המדבר מתי הם יחנו וייוותרו על עומדם, ומתי יסעו - יתקדמו בחייהם, יגיעו ליעד הבא.

הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל, מגלה את התובנה המהדהדת הזו. מדוע חשוב לנו כל כך לדעת כיצד נסעו בני ישראל, מתי חנו ומתי המשיכו? למה חשוב כל כך להאריך ולבאר שהכל נעשה רק על פי ה'? - אין זאת אלא גילוי שמימי, שכדאי להמשיך ולהדהד אותו עד ימינו אנו: כל מה שקורה, הכל נעשה בדברו, הכל מנוהל בהשגחה מלמעלה!

הבה נאמץ את המסר הזה העולה מפרשת השבוע, ניקח לתשומת ליבנו שבאמת איננו עושים דבר כי אם השתדלות מחוייבת, ובאמת הכל נקבע בידי ה', הוא המשגיח עלינו ומוביל אותנו. ככל שנאמץ את

החשיבה הזו, ככל שנהפוך את האמונה הזו לנוכחת בחיינו - ייקל עלינו לקבל כל בשורה, להיות רגועים ובטוחים שאנו בידי אבא טוב ואוהב, שמוביל אותנו הכי טוב שאפשר!

הבה נזכור, גם ברגעי שפל או קושי, כי החיים שלנו מונחים בידי ה', כל אחד מאיתנו מושגח בפרטיות על ידו. כך נזכה לנהל את חיינו על מי מנוחות, ונזכה לראות את ידו הטובה והרחומה של אבא שבשמים, שמוביל אותנו אל הטוב ביותר עבורנו!

חולי פתאומי כדאי...

סאן פרנסיסקו שבקליפורניה, שעת ערב קיצית מוקדמת. הגאון רבי משה פרדו זצ"ל, מייסד מוסדות החינוך המפוארים 'אור החיים' בבני ברק, שהה במקום במסגרת מסירותו ומאמציו הבלתי נלאים למען מוסדותיו, ולפתע חש חולשה פתאומית. עם היכנסו אל בית מארחו צנח אל הספה, ובעל הבית מיהר להזעיק רופא מקומי...

הרב פרדו חש קרוב לאיבוד עשתונות. המסע לסאן פרנסיסקו כרוך בשעות ארוכות של טיסה ונדודים, הוא כבר עשה את כל הדרך, קבע לעצמו פגישות עם נדיבי עם, הכין את ביקורו במקום. ולפתע - שוד ושבר! כל התוכניות דינן לגניזה, כל המחשבות והרעיונות - בטלים מיסודם. נותר לו רק להתפלל כי יחלים ויצליח לחזור ארצה בשלום.

הרופא שהובהל אליו, היה יהודי שחזותו העידה עליו כי מעבר לעובדה שהוא יודע שהוא יהודי, אין לו דבר וחצי דבר עם היהדות. הוא גדל ביישוב קטן ונידח בערבות קליפורניה הגדולה, וגם כשעבר לעבוד בסאן פרנסיסקו הגדולה - לא ערך היכרות מסודרת עם הקהילה היהודית הקטנטנה במקום. נקל לשער כי התרגש מאוד לפגוש רב יהודי...

בעת הבדיקה, הוצרך הרב פרדו להפשיל את בגד הציצית. הרופא נדהם למראה הציצית: 'האמנם? האם עד היום יש כאלה שלובשים ציצית?!' - שאל, כשעיניו מזדקפות בתמיהה. הרב פרדו שמח על ההזדמנות 'להעשיר את ידיעותיו' של היהודי הנידח, ולספר לו שלא רק בארץ ישראל יש כאלה, אלא אף בארצות הברית יש קהילות גדולות ומפוארות, מאות אלפי יהודים שלא זזים ללא ציצית...

הרופא נרגש לשמע הבשורה, לאחר עשרות שנות ריחוק - גילה כי היהדות עודה חיה ופועמת, נושמת ופעילה. הרב פרדו אף הוסיף וסיפר לו על עיסוקו, על היותו מנהל מוסד בו לומדות כאלף בנות, אשר כולן יינשאו בבוא העת - לא יאומן - לאנשים שמניחים תפילין ולובשים ציצית...

כששמע הרופא שגם התפילין עדיין קיימות עלי חלד, היה המום ומבולבל. לתומו חשב, כי היהדות התפוגגה לה חלילה לאחר השואה, כבר לא נותרו יהודים יראים ושלמים, המקיימים מצוות ומניחים תפילין... הרב פרדו זיהה את ההזדמנות שנקרתה בפניו, ומיד הזמין את היהודי האובד לשוב לצור מחצבתו, ולזכות להניח את תפיליו הקדושות...

הרופא נעתר בשמחה להזמנה, זיק היהדות ניצת בו. כשעיניו לחות מדמעות הניח את התפילין על פי הוראות הרב פרדו, ואף קרא קריאת שמע, אולי לראשונה בחייו...

'היה שווה לחלות כאן, בסאן פרנסיסקו' - צהל הרב פרדו באוזני מארחו, 'למרות המרחק מהבית, החולשה הפתאומית, הבלימה באיסוף הכספים. הכל היה שווה, כי זכיתי לעורר אצל יהודי את הניצוץ, זיכיתי יהודי מנוכר להניח תפילין! לכן שלחני ה' לכאן, לכן שלח אליי את החולשה הפתאומית. מהשם מצעדי גבר כוננו, כדי לזכות יהודי בהנחת תפילין!'

הרב פרדו ראה בסיפור השגחה פרטית מופלאה, כיצד מסבב כל הסיבות דאג לכך שהתפילין הקדושות יגיעו אל היהודי הנידח, בפרבר נידח, בעיצומו של מסע בארץ נידחת. 'לפעמים כדאי להיות חלשים' - סיפר למקורביו, 'כי כך הבורא שולח אליך יהודים להניח תפילין בקצוות תבל!'

ואם חשב הרב שכאן מסתיים הסיפור, בא ההמשך והפך אותו למופלא עוד יותר: לאחר תקופה ארוכה, ביום בהיר התקשר אדם זר למשרד, וביקש לבקר במוסד. אף שהרב פרדו לא זיהה את המתקשר האלמוני, נענה לו על אתר והזמינו לבקר. כשהלה הגיע, התברר כי הוא הרופא, אותו רופא יהודי מסאן פרנסיסקו הרחוקה...

הם נפגשו בהתרגשות, והרופא ביקש לראות את המוסד, האם אמת נכון הדבר כי מתחנכות בו כאלף תלמידות... הם עברו מבניין לבניין, מכיתה לכיתה, כשעיניו של הרופא מתעגלות בתימהון, ופה ושם מנצנצת בהן דמעה סוררת. מהר מאוד הבין הרופא, כי אם הרב פרדו הגזים - הגזים כלפי מטה... הוא לא עצר את דמעותיו עוד, הרשה להן לזלוג בחופשיות. קרוב לשעה טייל עם הרב פרדו בחוצות הקמפוס הענק, ומבטו של הרופא אינו שבע מלבחון את הפלא היהודי הכביר... לבסוף, שבו למשרדו של הרב פרדו, ואז פתח הרופא ואמר: 'ראה נא. כסף יש לי כחול הים הרבה מאוד, משפחה אין לי בכלל...' - נאנח. 'כשסיפרת לי על מוסד בו אלף תלמידות - הייתי בטוח שזו גוזמא. היתכן כדבר הזה? בימינו?! - מיד החלטתי שאבדוק את הדברים במו עיניי, והיה אם אמצאם נכונים - אעניק לך את מלוא ירושתי, הון תועפות, במתנה. הרי רגע אחרי לכתי מהעולם אין לי מה לעשות עם זה, לפחות שישמש למטרה טובה, למען תלמידותיך...'

הרופא שתק קמעא והמשיך: 'חבל על כל רגע. הבה נזמן לכאן עורך דין ממולח, שיכתוב את צוואתי כדת וכדין, למען לא יוכלו לערער עליה בשום צורה ואופן. לאחר מותי, אני מצווה כי כל כספי יועבר לרשות המוסד, כל ירושתי תעמוד לכם להמשיך להגדיל ולפתח את המוסדות היקרים הללו!'

עורך הדין הוזעק, הרופא הזדהה, וחתם על המסמכים הנדרשים, מעביר את כל הונו - לאחר מותו - לידי הרב פרדו ומוסדות 'אור החיים', באופן מושלם וברור, נטול כל ערעור. הרב הודה לו בחום והסביר לו כמה גדולה זכותו, כאשר זכה בזכויות נצחיות של תורה וחינוך, בהקדישו את כל כספו למטרות חשובות באמת...

רק כשיצא ממנו הרופא, אז נזכר הרב פרדו כיצד החלה ההיכרות עמו. באותו יום בו תקפה אותו החולשה בסאן פרנסיסקו - חש החמצה גדולה, כאב לב נורא. הוא נאלץ להעביר את הימים שבניכר במנוחה, לעצור את שגרת יומו העמוס בפגישות עם נדיבי עם, להקפיא את כל תוכניותיו...

'ואם חשבתי, שהסיבה היא כדי שיהודי יניח תפילין' - שח הרב פרדו, 'התברר כי איננו יכולים להעריך עד כמה רחוק מנוטות אותנו ההשגחה העליונה, כמה היא פועלת שנים רבות מראש. לתרומה האדירה הזו לא יכולתי להגיע, לולא החולשה שתקפה אותי אז, לולא הוזעק הרופא שברבות השנים העניק לי כזו תרומה גדולה ומשמעותית!'

סיפור זה, שהובא בספר 'יחי ראובן' מפי המגיד הנודע הגאון רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל, מעניק לנו את המימד הנכון ואת ההסתכלות הנבונה על שיבושים בתוכניות, על 'פאשלות' לא נעימות. גם הרב פרדו חשש בשעת מעשה מהחולשה והכאבים, חשב שהוא מחמיץ פגישות חשובות. ולא העלה בדעתו, כי בורא עולם בעצמו מוביל ומכוון את דרכו לעבר תרומת ענק, מביא אותו אל היעד הטוב ביותר עבורו!

הבה נזכור זאת כשאנו חווים רגעי משבר או אכזבה, שיבוש פתאומי או תקלה. לעולם לא נדע מה המניע ומה הסיבה, אך תמיד נדע ונזכור כי יש מנהיג לבירה, מישהו קבע וייעד שכך יהיה, שכך יתנהלו הדברים, וזה הכי טוב עבורנו. ככל שנאמין בזה יותר - ייקל עלינו לקבל כל תקלה ומכשול ברוגע ובשלווה, ונזכה לנהל את חיינו בשלווה ובנחת, מתוך אמונה וביטחון!

דו"ח חניה משתלם!

עכו, שעת ערב מוקדמת, בשכונה קטנה ושכוחה בפאתי העיר העתיקה. הרב ראובן ג. נעתר להפצרות אביו, ושם פעמיו לדרך ארוכה ממרכז הארץ, כדי לבקר את דודתו הזקנה המתגוררת בעכו. זמן רב היטלטל בדרכים, הדלק עלה סכום נכבד, עתה - כבר הגיע ליעד, עליו רק לחפש חניה, אך הוא מתקשה למוצאה...

בלית ברירה, הוא מתחיל לחשב כי שעת הערב הגיעה, וכנראה הפקחים כבר אינם. בנוסף, יש לו מקום לחנות כשרוב הרכב חונה כחוק, רק מיעוטו על ה'אדום לבן'. 'נו, הלא צריך להגיע לכאן פקח חרוץ ומרגיז במיוחד כדי שהעניין יעלה לי בדו"ח' - הוא מסכם, וכשה'נעשית לו כהיתר' הופך למושלם - הוא מדומם מנוע ועולה לבית הדודה.

שעה ארוכה ישבו ושוחחו בנעימות, על הילדים והנכדים, התחביבים והזכרונות, הנוסטלגיות והתוכניות לעתיד. הדודה זכרה אותו היטב, וגם התרגשה מאוד מביקורו הפתאומי. אך כשהוא יורד לרכב, שוד ושבר - הפתעה לא נעימה המתינה לו על השמשה הקדמית...

מסתבר שבעכו פקחי החניה חרוצים במלאכתם, חרוצים מדי... למרות שהיתה זו שעת ערב - הם עדיין בעבודה, למרות שהסביבה שקטה - הם עדיין מתרוצצים, ולמרות שרוב הרכב חונה כחוק - הפקח חד העין הבחין גם הבחין בחריגה על ה'אדום-לבן', והותיר דו"ח חניה על סך 500 ש"ח, טבין ותקילין. הוא הנאשם, מס' הרכב שלו הוא המופיע בנידון, וחמש מאות השקלים - זה מה שייגרע מחשבון הבנק שלו, כל זאת בהנחה שישלם מיד, ללא ריביות והצמדות...

ר' ראובן הפך מתוסכל מרגע לרגע. הן הקדיש את מיטב שעותיו למען מטרה נעלית, שילם לא מעט דלק ושעות עבודה, והחישוב שלו היה כמעט נכון - שלא אמור לקרות כלום. אז למה? למה נגזרה עליו הוצאה נוספת של 500 שקלים? סתם, על חניה שלא מפריעה לאיש, רק כי בדיוק היום הפקח היה חרוץ מדי?!

שבוע ימים חלף עבר. הוא כבר שילם את הדו"ח במועדו, כמעט ושכח מהעניין. ואז, ביום בהיר, הגיעה אליו מעטפה גדולה ונוצצת, עליה התנוסס לוגו של אחד ממשרדי עורכי הדין הגדולים בארץ...

היה זה כתב תביעה מנומק להפליא, כנגד ר' ראובן. כתב התביעה מספר סיפור שלא היה ולא נברא, שבדה מלבו שותפו לשעבר של ר' ראובן השונא אותו מימים ימימה. הלה אינו פוסק מלפעול כנגדו, אבל אף פעם לא היה זה עד כדי כך...

הפעם זה היה מושלם: הלה ביים סיפור שלם, מורכב להפליא ומרושע לא פחות, בו 'מככב' ר' ראובן בתפקיד האכזר הגדול. הסיפור לווה ב'עדויות', ב'מסמכים', ואפילו ב'תמונות', כשכולם מעלים מסקנה אחת - על ר' ראובן לפצותו בסכום עתק, הואיל וגרם לו נזק אדיר...

ר' ראובן קרא את כתב התביעה המלא, הוורידים בראשו עמדו להתפוצץ מזעם. הוא הסמיק כל כולו, נחרד לגלות לאיזו דיוטא תחתונה הידרדר שונאו - שהיה פעם שותפו. פשוט סיפור מצוץ מהאצבע, אבל הוא בנוי כל כך טוב, כה מבוסס, כה חזק. רבונו של עולם - איך יוצאים מזה? איך מסיימים את מסכת הרדיפות המיותרת הזו?!

בהחלטה של רגע הוא בודק שוב את התאריך, ואז - בת שחוק מסתמנת על שפתיו, הוא אפילו לא זקוק לעורך דין... די בו בדו"ח החניה ה'מרשיע' כדי לנפנף את התביעה ולהופכה לאבק פורח, ולקינוח - יבקש מעיריית עכו את התמונות המוכיחות כי רכבו חנה בעכו באותו יום ובאותה שעה...

הוא אפילו לא טרח להגיב לעורך הדין, פשוט המתין בשלווה ליום המשפט. כשהגיע הרגע הגדול, ולאחר שכתב התביעה הוקרא, הומחש והודגם, הוציא ר' ראובן את הדו"ח והתמונות מכיסו, והפך את התביעה, ואיתה גם את התובע ועורך דינו - לחוכא ואיטלולא...

הוא יצא מבית המשפט כשידו על העליונה, שכן השופט גזר על התובע פיצויים מוגדלים על תביעת שווא, כשהוא קבוע בפסק הדין בנימת הומור: 'גם כשיבקש תובע להעליל על הנתבע, מתבקש ממנו לפחות לתפור את העלילה יפה למידותיו של הנתבע, ולא לביים סיפור שלא יכול היה להתרחש...'

ור' ראובן המאושר, לא נותר לו אלא לשפשף את עיניו בהודאה לבורא יתברך על השגחתו העליונה הצמודה, על הדו"ח שהפך אותו למאושר. בזמנו - זה היה מתסכל ומביך, עתה הוא מבין כי היתה לכך תוכנית ברורה ומוגדרת מראש, מסבב כל הסיבות שלח את פקחי עיריית עכו להיות חרוצים בערבו של יום, כדי להצילו מיד הקמים עליו להזיקו!

את סיפורו זה, שמענו מר' ראובן עצמו, כדי ללמד את כולנו: פעמים רבות, כשמשהו נתקע או מסתבך, אנו הופכים מתוסכלים ואובדי עצות, מבולבלים ונבוכים. בסופו של דבר יסתבר כי הכל לטובתנו, בורא עולם כיוון את התוכנית בצורה הטובה והנכונה ביותר!

אין לנו אלא לדעת ולהאמין, כי כל המתרחש כאן נעשה בהשגחה עליונה, בברכת שמים תמידית, בפיקוח נעים וקרוב על כל תהלוכות בני האדם. הבה נזכור כי הכל נעשה בחסדו יתברך ובהשגחתו העליונה, ואזי נוכל להתמודד טוב יותר עם הקשיים שלנו, מתוך אמונה שהאבא הטוב והרחום שלנו מוביל אותנו למקום הטוב ביותר.

בחזרתו מן המקוה בערב שבת, התחיל מרן החפץ חיים לרקוד ולשמוח, חתנו הגאון ר' מנדל זקס שאלו על מה השמחה?...

הרב בנימין גולד על עשיית המצוות בשמחה

"וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים הָהֵמָּה אֵלָיו" (במדבר ט', ז')

הספרי מביא על פסוק זה את דברי חז"ל: "ויאמרו האנשים ההמה אליו" - מגיד שהיו בני אדם כשרים וחרדים על המצוות.

חלק עיקרי בעשיית המצוות, היא עצם הגישה אל עשיית המצוה, האם ניגשים כעושה מעשה מצוה בעלמא, או בשמחה והתרגשות כהולך לזכות בזכייה עצומה?! זוהי עיקר עבודת המצוות, השמחה שבעשיית המצוות, לעשות את המצוה כפי שעושה דבר החפץ בו מאד ושמח בו, ולא כדבר שאין לעושה שום חפץ ושמחה בעשייתו, ובכל הזדמנות שיוכל להיפטר מהמצוה הרי שירגיש רווחה מהעול שירד ממנו. וכבר ידוע מה שאמר האר"י הקדוש על עצמו (כתבי האריז"ל והובא במשנ"ב סימן תרסט סקי"א): שכל מה שהשיג היה על ידי שמחה של מצוה. השמחה מכניסה בליבנו את הידיעה כי זוכים ומוקפים אנו ברכוש רוחני של נצח הממלא את ליבו של האדם סיפוק ושמחה, לעומת הרכוש הגשמי שהוא הנאה חולפת אשר אין בה ממש.

בגמרא מתואר כיצד יבואו אומות העולם לעתיד לבוא אל הקב"ה ויאמרו לו: 'תנה לנו מצוה ונעשנה', אמר להם הקב"ה: 'מצוה קלה יש לי וסוכה שמה לכו ועשו אותה וכו'', מיד כל אחד ואחד נוטל עצים והולך ועושה סוכה בראש גגו, והקב"ה מקדיר עליהם חמה כבתקופת תמוז וכל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא. ומביאה הגמרא להקשות, והרי כדין עשו אומות העולם שיצאו מהסוכה כיון שהקדיר עליהם חמה מצטערים הם ופטורים מן הסוכה? ומתרצת הגמרא שאף שפטורין הם, אינם יוצאים בכבוד מהסוכה אלא מבעטים בה.

יהודי וגוי יוצאים מן הסוכה בגלל השרב הנורא, ולשניהם אותה סיבה הפוטרת אותם ממצות סכוה, שהרי מצטער פטור מן הסוכה, אך האופן בו הם נוטשים את הסוכה מלמד עד כמה רחוקים הם זה מזה בדרגתם הרוחנית, הגוי רואה בפטור ההלכתי גורם המעניק לו הזדמנות להיפטר מעול המצוה, אי לכך יציאתו מן הסוכה פרועה וגסה והוא מבעט ויוצא. היהודי לעומת זאת, מצטער על שנשללה ממנו הזדמנות לקיים עוד מצוה, ולכך הוא יוצא מהסוכה בכניעה כאחד שרצה למזוג כוס לרבו ושפך לו קיתון בפניו.

עד כדי כך חשובה השמחה בקיום המצוות, עד שהתורה נתנה על כך לאו מיוחד "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב", שהרי העושה את המצוות בשמחה מראה בזה על היותו עבד נאמן לה' יתברך, הוא מראה בזה עד כמה התורה חשובה ושווה אלפי זהב וכסף בעבורו וממילא שהוא מחוסן יותר כנגד תעתועי

הדמיון של היצר וחליותיו.

בספר מאיר עיני ישראל (ח"ד) מובא סיפור נפלא שסיפר רבי משה דבראשווילי זצ"ל זקן החכמים של יהדות גרוזיה, שהיה תלמיד ישיבת ראדין, וכך הוא סיפר: בשנות לימודי בישיבה, למדתי פעם משמר בליל שישי במשך כל הלילה. עזבתי את בית המדרש בשעה מאוד מאוחרת ללכת לחדרי. בחוץ היה סוער מאד, קור ושלג שלא פסק לרדת. בעודי ממהר בדרכי הבחנתי לפתע מרחוק בדמות אדם שהולך ברחוב הלוך ושוב ומידי פעם מרים ראשו לעבר השמים, מראה כזה של אדם המשוטט ברחוב בשעת ליל כה מאוחרת כשהשלג יורד והקור כל כך חזק הטיל בי פחד של ממש, וכמעט החלטתי לסור תיכף על עקבותי ולשוב לישיבה, אך בכל זאת התחזקתי והמשכתי הלאה. כשהתקרבתי, ראיתי להפתעתי כי הדמות הזו היא לא אחר מאשר מרן החפץ חיים. כשראני החפץ חיים גער בי בחומרה: "באמצע הלילה ובקור שכזה? לך מיד לחדרך לישון!"

רצתי מיד לחדרי, שהיה בבית אחותו של החפץ חיים, שהיתה מכלכלת אותי בכל, אצלה היה מקום אכסניתי. בבוקר סיפרתי לה את דבר המעשה וראתה כי אני מתפלא עד מאד על מעשהו של החפץ חיים.

"מדוע אתה מתפלא", תמהה האחות, "זה שלשה לילות שהוא מסתובב בחוץ בקור ובשלג ומחכה שהלבנה תתגלה כדי שיוכל לברך את ברכת הלבנה".

גם במקרים בהם עשיית המצוה היתה בגדר אונס ממש, לא שמחו גדולי ישראל על הפטור מ'העול' שנקרה לידם, אלא המשיכו בכל

המשך בעמוד 31

האם אפשר להפריש תרומות ומעשרות מפלפל על גמבה, ומה לגבי שני סוגי תפוחים?

והאם צריך לברך שהחיינו פעם נוספת כשמדובר באותו פרי מסוגים שונים

זווית הלכתית ב'דף היומי'

הרה"ג רבי **מרדכי הלוי שוורצבורד** שליט"א
מורה הוראה נאות שמחה - מודיעין עילית

הגדרת שני מינים לתרומה

מה נקרא שני מינים, מבואר במשנה בתרומות פרק ב' שכל מין חיטים נחשב אחד אף שיש שחמתית ולבנה, וכן כל מין תאנים נחשב אחד אפילו שחורות ולבנות, זה הכלל: כל שהוא כלאים בחברו לא יתרום מזה על זה, וכל שאינו כלאים בחברו תורם מן היפה על הרע. וכן פסק הרמב"ם (פ"ב מתרומות ה"ג) שהקובע לענין שני מינים בתרומה זה אם נחשב כלאים, וכל מה שאינו כלאים נחשב מין אחד אפילו כמה סוגי תאנים ותפוחים, וכן פסק השו"ע יו"ד סי' של"א סנ"ג. והקשו האחרונים מגמרא בחולין (קלו:) שדעת ת"ק בברייתא שאין תורמין ממין תאנים אחד על מין תאנים אחר, וכן שני מיני חיטים אין תורמין מזה על זה, ורבי יצחק בשם רבי אלעאי אומר שלדעת ב"ש אין תורמים ולדעת בית הלל תורמים, ואם כן היה ראוי לפסוק כדעת תנא קמא, בפרט שהגמרא שם נקטה דעה זו לעיקר ע"ש.

שני מינים לשהחיינו

לגבי ברכת שהחיינו כתב התרומת הדשן (סי' ל"ג) שתאנים שחורות ולבנות נחשבות שני מינים לענין שהחיינו, וכתב שכן דעת הספר חסידים, והוציא מזה בשני סוגי גודגדניות שחלוקים בשמם שצריך לברך שהחיינו על כל מין בנפרד, בשו"ע או"ח סי' רכ"ה ס"ד פסק להלכה כדברי התרומת הדשן לגבי גודגדניות שיש לברך שהחיינו על כל מין בנפרד, והקשה הפנים מאירות שזה סותר לדברי השו"ע בהל' תרומות שפסק שכל מיני תאנים נחשבים מין אחד, וא"כ למה יברך שהחיינו על כל מין, אלא שכתב שיש לפקפק בעיקר הדין לגבי תרומות, שהיה ראוי לפסוק כסוגיא בחולין שנחשב שתי מינים גם לענין תרומה.

המהר"ם שיק יו"ד סי' רנ"ד כתב שעל שני סוגי גודגדניות יש לברך שהחיינו על כל אחד כיון שאינם שוים לגמרי, אך על תאנים שחורות אין לברך פעמיים שהחיינו לפי מה שנוקטים לגבי תרומה להחשיבם מין אחד, והספר חסידים שכתב לברך שהחיינו על כל מין זה מפני שפסק כסוגיא בחולין שגם לגבי תרומה נחשב שני מינים, וכתב שכן נראה דעת הר"ן בחולין סוף פרק ראשית הגז.

חילוק בין שהחיינו לתרומה

המור וקציעה והשבות יעקב (סי' ל"ז) כתבו לקיים את דברי השולחן ערוך, שאף שלגבי תרומה נחשבים מין אחד, לגבי שהחיינו הדבר שונה כיון שהעיקר זה השמחה שבשעת ראייה, לכן ראוי לברך על כל מין בפני עצמו, וכתב המור וקציעה ליישב מה שפסקו במשנה כיון שזה סתם משנה ומחלוקת בברייתא לכן פוסקים במשנה.

סיכום הדעות להלכה

העולה מהאמור שלגבי תרומה שני מינים תפוחים או תאנים או פלפל שאינם כלאים זה בזה תורמים ומעשרים מזה על זה, ולגבי שהחיינו נחשבים שני מינים, ולדעת המהר"ם שיק יוצא שלפי התרומת הדשן שסובר לברך שהחיינו על תאנים שחורות ולבנות בנפרד, כמו כן סובר שאין לתרום מזה על זה, ודעתו שאין לפסוק כן אלא כהכרעת הרמב"ם ושו"ע שתורמים מזה על זה ולדעתם יברכו רק שהחיינו אחד, ודעת כמה אחרונים ליישב פסק השו"ע ולחלק בין שהחיינו שנחשב שני מינים לתרומה שנחשב מין אחד, להלכה המשנ"ב סי' רכ"ה פוסק שכששווים בטעם רק חלוקים במראה יש לברך שהחיינו אחד, וכשחלוקים בטעם כמו שני מיני אגסים או תפוחים או אגוזים נחלקו האחרונים ודעביד כמו עביד, ויותר טוב לפטור בשהחיינו על פי חדש ממין אחר.

פירות הדר - אתרוג מורכב

לגבי פירות הדר כמו תפוז, אשכולית, קלמנטינה, לימון ואתרוג נסתפק החזון איש כלאים (סי' ג' סק"ז) אם נחשבים מין אחד לכלאים ולעשר מזה על זה, וכתב שאתרוג המורכב בלימון אף שאינו כשר למצוה מ"מ אינו כלאים עם אתרוג כיון שדומה לו, וממילא אפשר גם לעשר מן המורכב על שאינו מורכב.

להלכה

ניתן להפריש תרומות ומעשרות בשני מיני תפוחים מזה על זה ומשני סוגי פלפלים או תפוחים, תפוז וקלמנטינה ושאר פירות הדר אין לעשר מזה על זה מספק, ואתרוג מורכב אפשר לעשר ממנו על שאינו מורכב.

תגובות ניתן לשלוח לפקס 08-9791445

האם מותר להתפלל בקביעות על החולים בברכת 'רפאנו'? כיצד אפשר להתפלל על חולה בשבת?

והמתפלל על החולה ואינו זוכר שם אמו, כיצד יתפלל?

הלכה במעגל השנה

הרה"ג רבי **בנימין בירנצוייג** שליט"א
נלקט ממשנ"ב מהדורת דרשו

נדונים הלכתיים אלו נכתבו על מנת לעורר לב הלומדים, ולהלכה יש לעיין במקורות. הובאו בביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'

האם מותר להתפלל בקביעות על החולים בברכת 'רפאנו'?

כתב המשנ"ב (הלכות תפילה סימן קטז ס"ק ג) שיכול אדם להתפלל על החולים בברכת 'רפאנו' בשמונה עשרה, ויאמר 'רפא נא פלוני בן פלוני' רפואה שלמה בתוך שאר חולי ישראל.

ומכל מקום, להתפלל באופן קבוע על חולים בברכה זו, כתב האדר"ת (תפילת דוד דף נז ד"ה ברכת רפאנו) שלא ינהג כן, שעל ידי כן נראה שהיא בקשה קבועה מתקנת חז"ל, ובודאי יש לעשות היכר בין חובה לרשות, וכן הורה הגרש"ז אויערבך (ביצחק יקרא, בהשלמות לעמ' 289, והליכות שלמה תפלה פ"ח ארחות הלכה הע' 60) שיפסיק לזמן מה, ואחר כך יחדש תפילתו כפי הצורך.

ולהתפלל על העתיד שלא יחלה הוא או אחר, כתב המשנ"ב (סימן קיט ס"ק א) שבברכות האמצעיות אין לבקש אלא על החולה, אבל לא על העתיד שלא יחלה, ורק בשומע תפילה אפשר לבקש גם על העתיד. ואם כונתו בתפילתו על העתיד להזכיר בקשתו כדי לעורר כוונת הלב, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ח סימן כא) שמותר, וכמו שמבואר בספר חסידים (סימן קנח) שבקשת צרכיו מעוררת את הכוונה.

המתפלל על החולה ואינו זוכר שם אמו, כיצד יתפלל?

כתב המשנ"ב (סימן קטז ס"ק ג) שהמזכיר שם חולה בתפילה, יאמר רפא נא פב"פ רפואה שלימה בתוך שאר חולי ישראל. ולא כתב האם מזכיר שם אמו או שם אביו.

ואכן מצינו שנחלקו בזה הפוסקים: בשו"ת זקן אהרן (וולקין ח"א סי' יא) ובדעת תורה (סי' קיט ס"א) כתבו שצריך לומר דוקא את שם האם, שכן משמע בזוהר (פ' לך לך על הפסוק 'וילך למסעיו'), ושכן מבואר גם בזוהר (שמות יז, ב) שמזכירין שם אמו שהוא "דבר שאין בו חשדא", וכן משמע בדברי החזו"א והגרי"י קניבסקי שהובאו להלן, וכן המנהג. מאידך, הערוך השלחן (סי' קיט ס"א) כתב שיזכיר שם אמו או שם אביו של החולה, וכן משמע במדרש תלפיות (ערך חולאים) שיש להזכיר את שם האב.

וכשאין יודעים את שם אמו, הורה החזו"א (ארחות רבנו ח"א עמ' סד) שיאמר את שם אביו, או באופן אחר שידעו שהכוונה לחולה זה. וכגון להזכיר שמו הפרטי ושם משפחתו. וכן אלו שקראו את שמם בשפת האידיש והחליפו ללשה"ק, הורה החזו"א (שם) שכשמתפללים עליהם יש להזכיר את שם האידיש בו היו נקראים וכן את שם אמם כפי שקראו לה באידיש.

ואם ידוע רק כינוי שמו, הורה הגרי"י פישר (תפילה כהלכתה פי"ב סמ"ב) שיזכירוהו בכינויו ואפילו בשפת לע"ז.

ואמא על ילדיה, כתב הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל פכ"ג הע' קפט) שתאמר רק בני פלוני או בתי פלונית, ולא צריכה להזכיר את שמה, אמנם לענין אב המתפלל על בנו ובתו, דעתו (דעת נוטה תפלה עמ' שצו וראה בהערה שם) שכדאי להזכיר גם שם אשתו ולומר בני פלוני בן פלונית.

ועל קטן שטרם קראו לו שם, כתב הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל שם) שיש לומר בן פלונית.

וכשמתפלל על אביו, כתב בהגהות רעק"א (סי' קיט ס"א) בשם בספר חסידים (סי' תת) שלא יאמר רפא את אבי מורי, אלא יאמר מיד את שמו, וראיה משלמה המלך שאמר "דוד אבי" [וראה עוד אריכות דברים בספר מצות בקור חולים סימן לה'].

וכשמתפלל על תלמיד חכם שחולה, כתב הברכי יוסף (יו"ד סי' רמ סעי' ב) שאין לומר שום תאר אלא שמו בלבד ומטעם שאין גבהות כלפי המקום וכנ"ל, והגר"ח קניבסקי (אשי ישראל שם הע' קפח) כתב שיאמר ר' פלוני, וראה בארחות רבנו (ח"א עמ' רלג) שכאשר הזכירו את שמו של הגר"י אברמסקי וכן את שמו של הגר"ש רוזובסקי אצל הגרי"י קניבסקי לברכה ולרפו"ש אמר שצריך להוסיף 'הרב'.

וכשמתפלל על ילד מאומץ, הורה הגרי"י קניבסקי (אורחות רבנו ח"א שם) שיזכירוהו בשם אמו המאמצת.

כיצד אפשר להתפלל על חולה בשבת?

בשבת אין מבקשים בקשות ושאלת צרכיו [ראה טור או"ח סי' קפח בשם הירושלמי], וכמו שכתב המשנ"ב (סימן רפח ס"ק כב) שאין מבקשים על חולי ופרנסה כי דומה בזה שיש לו צער מכך.

אכן, בפוסקים מובא עיצה להתפלל על החולה בשבת, וכתב באשל אברהם (בוטשאטש סימן סב ד"ה עיין ט"ז) שבשבת אדם יכול להתפלל בהרהור על כל מה שירצה, גם בקשות וצרכים שנאסר להתפלל עליהם באמירת בקשות. וכן הורה הגרש"ז אויערבך (שלחן שלמה סימן רפח ס"ק ב) שמותר בשבת לבקש ולשאול בהרהור.

ולבקש על עניני רוחניות וכן לומר את תפילת השל"ה בשבת, הורה הגרי"ש אלישיב (פניני תפילה עמ' קיד-קטו) שמותר לאומרם בשבת, ורק שבאמירת תפילת השל"ה ידלג את חלק הבקשה על פרנסה. ומאידך, הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל פט"ו הע' סג) כתב, שאין לבקש גם על עניני רוחניות, וכן את תפילת השל"ה אין לומר בשבת. והוסיף, שגם על זווג הגון וזרע של קיימא אין להתפלל בשבת. ומ"מ דעתו (דרך שיחה ח"א עמ' רסט-ער), שבהרהור מותר לבקש על דברים אלו.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוייג, כתבו ל:
bdirshu@neto.net.il

המשך מעמוד 1 | הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א

ואופן, עד שהלה עלה לסדר קידושין כשהגרש"ז משמש כעד כשר, ובכך נכנסו החתן והכלה לחופה כדין (שהרי מותר למי שפסול לעדות לסדר קידושין אם גדול עומד על גביו ובודק שעושה הכל כדת משה וישראל).

◆◆◆

על הרה"ק רבי יואל מסאטמר זי"ע מסופר שכשרצה לשלח את ה'משמש' מחדרו (ברצותו לדבר ביחידות עם הנכנסים) לא היה אומר לו לצאת מחדרו, אלא ביקש ממנו בדרכי נועם שיעבור מחדר זה ויכנס לחדר אחר.

כן היה בשנת תשי"ב כשביקר באנטוורפן וקהל גדול נהר לשמוע את דרשותיו החוצבות להבות אש, ואף עזרת הנשים היתה מלאה מפה אל פה, והנשים רצו לחזות בתואר קדשו בצאתו מן הבית מדרש אחר דרשתו, וזה גרם שביציאתו חסמו הנשים את השביל שהיה הרבי צריך לעבור דרכו, כראות כן המשמש צעק 'נשים צאו החוצה', אולם כאשר שמע הרה"ק מסאטמר את דבריו תיקן אותו ואמר 'אינו ראוי לומר לעם קודש לצאת החוצה, אלא יכנסו לעזרת נשים...'

('באר הפרשה')

המשך מעמוד 11 | הגה"ח ר' ישראל זושא הורוביץ שליט"א

למצוא בהם היתרים דחוקים, הרי שלתלמידי 'הרב ואזנר' לא מתאים לשאול שאלות כאלו, ולחפש אישורים קלושים. גם על הלכות שונות שרבים מגדולי הדור מצאו להן היתר דחוק, היה רבינו מורה לאיסור בקרב תלמידיו, וכפי שכתב במקום אחד: "אני אומר קבלו דעתי, רק כתבתי מנהג תלמידינו לאיסור". זאת אומרת שיש ספר מיוחד ובו 'הלכות לתלמידי הרב וואזנר'...

כל הגיגיו ומחשבותיו היו נתונות למען תלמידיו, שהכניס בהם את מיטב כוחותיו וראה בהם בנים אהובים וקרובים ללבו. וזכורני מלפני שנים רבות, בהיותו למנוחה בשכונת רמות בעיה"ק ירושלים, היתי פוגש בו דבר יום ביומו, והיה אומר לי פעמים תכופות: "די הארץ גייט מיר אויס געגועים פאר מיינע קינדער"... (לבי הומה בגעגועים לבני היקרים). ואכן, ראינו עליו שהמנוחה האמיתית עבורו היא בהיכל הישיבה, ביושבו כמלך בגדוד לפני תלמידיו הקרובים, וכל ההיכל כמדורת אש של קול תורה המהדהד ברמה.

הישיבה הקדושה כבר ציינה שבעים שנה להיווסדותה על אדמת ארץ הקודש, נזכר אני באותה ברכה שזכיתי להנאות את רבינו זצוק"ל לפני עשור, עת חגגנו פאר והדר את ציון שישים שנות הרבצת תורה והוראה, היה זה כשהגיעה לאזניי השמועה שרבינו זצוק"ל שאל את מנהלי הישיבה על סיבת המאורע שברצונם לעשות עתה, שהרי בשלמא במלאות חמישים שנה, הרי זה תאריך המוזכר בתורה הקדושה כיובל שנים, אבל שישים שנה מאן דכר שמיה? אמנם משהוסבר לו שהמאורע יכניס ממון לקופת הישיבה, הסכים לכך במאור פנים.

באותו מעמד, כשזכיתי לקבל ברכות קדשו באנפהא נהירין, לחשתי באזניו שהרי מצינו בדיני כרת, כי מי שעברו עליו שישים שנות חיים, הרי זה סימן שנפטר מדיני כרת, ומעתה אין לו חשש מיתה. כמו כן עתה כשאנו מציינים שישים שנות הרבצת תורה רצופות, מובטחים אנו שכה יתן ד' וכה יוסיף עוד שנים רבות כאלו אלף פעמים ככה, כי זהו סימן מובהק שהדבר הוא נצחי לעולמי עולמים. באותו רגע קרנו פניו הקדושות באור יקרות, ואמר לי: "איך האב געווארט אויף דעם ווארט" (חיכיתי ל'ווארט' הזה).

('המבשר קהילות')

המשך מעמוד 6 | מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

האמנם יש קשר בין הדברים?... אולי יש לחשוש מעין הרע?

הוחלט להעלות את הספק לפני מרן שר התורה רבי חיים קניבסקי שליט"א, לשאלו האם לחדול מלהוציא כרכים נוספים מחשש עין הרע. ענה מרן הגר"ח שאין כאן מקום לחוש לעין הרע, כי החשש לכך הוא במי שמוציא את ספרו להתפאר בו ולא לשם שמים, אבל רבינו אינו שייך לזה, ומוציא את ספריו להגדיל תורה ולהאדירה, ואדרבה - תהיה בזה סגולה שיאריך ימים.

ומציין מרן ראש הישיבה רבי גרשון אדלשטיין שליט"א, שהחשש מפני עין הרע ליווה את רבינו לאורך כל השנים שקדמו להוצאת ספריו. ומסיבה זו המתין עד גיל שישים להוציא את ספריו, שבגיל זה כבר רבים תורתם סדורה וכרוכה דבר דבור על אופניו, ואין זו תופעה מרעישה שאמורה ליצור הילה מיוחדת. מאותה סיבה של חשש מפני עין הרע, הקפיד רבינו שלא יפרסמו בעיתון על הוצאת ספר חדש שלו.

('גדול בקרבך')

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

המשך מעמוד 3 | הגאון הגדול רבי שמעון גלאי שליט"א

לראדין. מי אומר שיקבלו אותו בכלל לישיבה? היא אפילו לא בדקה ולא שאלה שאלות. איפה הוא יאכל? אין לה מושג. קודם כל עולים על העגלה ונוסעים, אנחנו עושים את מה שמוטל עלינו, והקב"ה ברחמיו ובחסדיו כבר עושה את החלק שלו. אנחנו יכולים ללמוד גם מה התוצאה של מעשה כזה... מאות תלמידים למדו בראדין, ומי מהם זכה לאכול יום יום על שולחנו של קדוש ישראל החפץ חיים בעצמו? אותו בחור שהגיע במסירות נפש ובלי חשבונות!

"אבל נחזור רגע לסיפור עצמו. החפץ חיים אמר שהרבנית תגיש את האוכל קודם לבחור הסועד על שולחנם, כי "הוא צריך ללכת ללמוד".

"יש לי שאלה... וכי החפץ חיים עצמו לא היה צריך ללכת ללמוד? מה הוא עשה אחרי הארוחה? בוודאי שהוא הלך ללמוד. אלא מה? הוא רצה להחדיר באבא את החשיבות של התורה. קודם נותנים למי שהולך ללמוד! כל העולם לא נברא אלא בשבילי, הלימוד תורה שלי חשוב כל כך, שאי אפשר לתאר ולשער את המעלה שלו!

"הקדוש ברוך הוא רוצה לא רק שכלל ישראל ילמדו תורה, הוא רוצה שאני אלמד תורה!! כשניגשים ללימוד עם ההרגשה הזאת, הכל נראה אחרת".

ובכל זאת, לא כולנו נמצאים בדרגה כזאת שאנחנו מסוגלים להתאמץ כל כך, כשהלימוד קשה וכרוך במאמץ אדיר...

"כדאי לדעת מה שהספורנו אומר: "למען ענותך לנסותך להיטיבך באחריתך **יותר ממלאכי השרת!**". דע לך בני יקירי: הקב"ה באמת נתן לנו ניסיונות אבל אם האדם ידע שכל המטרה שלנו, כל העבודה שלנו היא להתגבר על ניסיונות, הוא יוכל לא רק להתגבר על הניסיונות אלא גם לשמוח בהם.

"באתי ללמוד והחבר הזה הפריע לי, אז נכון... עשר דקות לא הצלחתי להתגבר, אבל עכשיו הצלחתי, איזו שמחה! איזה אושר! זה ייתן לך את הכח להמשיך הלאה. החרטה על העבר היא מאוד חשובה אבל העיקר היא הקבלה לעתיד... **אז אם באמת לא הצלחתי היום כל כך ללמוד, אז מה אני צריך לחשוב, רק להצטער על מה שלא למדתי היום? זה לא נותן כלום לקב"ה.**

"מה אני כן צריך לעשות? להתפלל ולבקש "ריבונו של עולם תעזור לי שמחר אצליח לעמוד בניסיון, שאזכה לשמוח בכל קושי שהתגברתי עליו. אם היה לי קשה להבין את הגמרא ולבסוף הבנתי, שתהיה לי שמחה בזה".

"ולסיום אני רוצה לחדד נקודה מסוימת. הרי יש לנו 48 קנייני תורה. מי שיתבונן בהם יגלה שרבים מהם קשורים לעניינים שבין אדם לחברו.

"אפשר להסביר בזה שכשאדם מתרגל לדאוג לחברים, כשהוא מתרגל לסייע לזולת, הוא מרגיל את עצמו לוותר, להקריב מעצמו. אני מאוד רוצה את זה לעצמי, אבל אני מוותר לחבר. ככה אדם מתרגל להקריב מעצמו למען הזולת, וזה מסייע לו גם להקריב מעצמו למען לימוד התורה. כי הלימוד מצריך הרבה מאוד ויתורים והקרבות, ואם נתרגל בעניין הזה של ויתור, יחד עם ההכרה בחשיבות ומעלת הלימוד שלי באופן אישי, נוכל בעז"ה ללמוד בהנאה, ולשמוח בלימוד התורה".

המשך מעמוד 17 | הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א

האמין בעצמו; מי אני ומה אני, מי יבוא וכמה יבואו...

היה צריך להכריח אותו להתחיל. וההתחלה לא היתה מרשימה. הכל התחיל משני אנשים... וראו להיכן הגיע!

הכוחות האדירים שבאדם מן הכוח אל הפועל

בכל אדם טמון פוטנציאל עצום, כוחות אדירים! עליו להאמין בכוחות הטמונים בו. אם רק יאמין - יווכח!

היה גאון אחד שהיה לומד בעוצמות אדירות, בהתמדה נוראה, עם כוחות נפש עצומים, כמעט בלתי אנושיים. שאלו אותו: "מאין אתה שואב את הכוחות הללו?".

אמר: "יש לי שריפה במוח! אני מרגיש חובה לחטוף ולהציל כמה שאפשר מתוך השריפה"...

כשפורצת שריפה, האדם פורץ לביתו כרוח סערה, ומוציא מתוכו חפצים כבדים. הוא גורר במהירות את המקרר, את מכונת הכביסה ואת הספה שבסלון. מהיכן שאב את האומץ להיכנס לבית הבוער, הרי בחיי היום יום הוא פחדן גדול?... מהיכן שאב את הכוח לשאת את החפצים הכבדים, הרי ביום יום הוא לא מסוגל להרים כיסא?...

התשובה היא: בכל אדם אצורים כוחות עצומים בגוף וברוח. אלא שבחיי היום יום הכוחות הללו מודחקים וחבויים, ואינם באים לידי ביטוי. אך כשמגיע רגע האמת וצריך להשתמש בכוחות הללו, או אז מתגלים הם במלוא עוזם.

ראיתי שמביאים ממופת הדור, הגאון האדיר רבי חיים פינחס שיינברג זצ"ל, שהיה אומר לתלמידיו: 'אל תסתפקו להיות חיילים, תמיד תשאפו להיות מפקדים, גנרלים. בכל דבר - במחשבה, בלימוד, בהנהגה - תלכו על גדול. תחשבו בגדול ותפעלו בגדול!'

כשאדם מחשיב את עצמו כחייל זוטר, הוא מראש מצמצם ומגביל את עצמו. הוא לא מאמין בעצמו. הוא חושב לעצמו: מה אני כבר שווה?...

אכן, מה כבר אפשר לצפות מאדם שזה הלך המחשבה שלו?

אבל אם אדם חושב בגדול והולך על גדול - הוא יוכל לפעול גדולות ונצורות, עם כל הכוחות הטמונים בו. הגישה הזו מרוממת אותו, ומעצימה את מעשיו ואת פעולותיו למען ה' ותורתו.

כל דבר רוחני צריך לעשות בגדול. אם לימוד התורה - בקנה מידה גדול, ואם הקהלת קהילות וזיכוי הרבים בקנה מידה גדול. גם השכר והגמול יהיה גדול, אין לתאר ואין לשער.

('משכני אחריך')

המשך מעמוד 20 | הגאון רבי יוסף מוגרבי שליט"א

ברבים כל מעשה טוב שעושה, כדי שכולם ידעו... הוא חושב בליבו: "אם אף אחד לא ידע איזה צדיק אני, איזה ערך יש לצדקות שלי"... אולם האדם הזה אינו יודע, כי הוא פועל כנגד עצמו. ככל שירדוף אחר הכבוד - הכבוד יברח ממנו. לעומת זאת, ככל שיתרחק מן הכבוד - הכבוד ירדוף אחריו.

הסטייפלר זצ"ל כתב באחד ממכתביו: אם ראית בחור ישיבה שנשבר - דע לך שזה מכיון שהוא לומד לשם כבוד. אם הוא לומד לשם שמיים - הוא שלם עם עצמו. אבל אם מה שמניע אותו זה הכבוד, לעולם הוא לא יבוא על סיפוקו. תמיד יחוש שאינו זוכה לכבוד הראוי לו, והדבר יגרום לו למשבר.

גדולי עולם בורחים מן הכבוד

תלמידי חכמים גדולי עולם שהיו ראויים לכבוד - ברחו מן הכבוד. הכבוד היה מאוס בעיניהם עד לזרא. כשכיבדו את רבי עקיבא איגר ב'שלישי' בעליה לתורה - הוא פשוט התעלף. כדי לעורר אותו מעלפונו היה צריך להסביר לו שלא נתנו לו את העליה לשם כבוד, אלא לפי שתקנות בית הכנסת שהעליה שמורה לרב המקום. רק אז נחה דעתו ורוחו שבה אליו.

הגה"צ רבי יצחק בלאזר זצ"ל, היה מגדולי תלמידי רבי ישראל מסלנט. פעם, בשמחת תורה, נשאו אותו התלמידים על כסא, רקדו עמו, ושרו לכבודו את המילים: "צדיק כתמר יפרח". אחד התלמידים התקרב אליו ושמע אות מפזם את הניגון שניגנו התלמידים, אך במילים אחרות: "סחבו את הנבלה, סחבו את הנבלה..."

וכאשר עשו כן לחפץ חיים, שמעו אותו ממלמל לעצמו: "שמחת תורה היום, אנו מצווים בכבוד התורה. אין ברירה אני מחוייב להישאר עד הסוף, למען כבוד התורה, ומוכן לספוג בזיונות למען התורה הקדושה"...

פעם הגיע אברך מישיבת 'פורת יוסף' לאדמו"ר הקוה"ט רבי מאיר אבוחצירא, 'בבא מאיר' זיע"א. שאל אותו הבבא מאיר: "יש אצלכם בישיבה אברך תלמיד חכם בשם בן ציון אבא שאול?"

משיב האברך: "אברך? הרי זה ראש הישיבה בכבודו ובעצמו, חכם בן ציון אבא שאול!"

נאנח הבבא מאיר ואמר: "אתמול הוא היה אצלי, שאלתי אותו מי כבודו, אמר לי: 'בן ציון אבא שאול'. שאלתי: מה כבודו עושה? אמר לי 'לומד בפורת יוסף'"...

אין פלא שה'אברך' ש'לומד' בפורת יוסף הוא ראש הישיבה בכבודו ובעצמו, אותו ראש ישיבה שזכה להעמיד דורות של תלמידים גדולי תורה וירא. הרי כך למדנו, שמי ש"מתרחק מן הכבוד" - הוא זה שזוכה לקנין תורה!

הכבוד שולט באדם לעת זקנה

הגה"צ רבי חיים שמואלביץ זצ"ל אומר דבר מבהיל. הקב"ה חנן את האדם בחמישה חושים: ראיה, שמיעה, טעם, ריח ומישוש, וכשהוא נוטל ממנו חוש אחד - הוא מחזק את החוש האחר, להקל עליו את החסרון. למשל, מי שהוא סומא ל"ע, חושי השמיעה והמישוש שלו מפותחים מאוד. ומי שהוא סומא וחרש ל"ע, כנגד זה חושי הטעם והריח שלו מפותחים מאד.

כעין זה - אומר רבי חיים שמואלביץ - בזקנותו של האדם, הקב"ה מגביר אצלו את תאוות הכבוד. ואם האדם לא יעבוד על מידותיו בצעירותו, כשיזקין יסבול קשות מתאוות הכבוד. היא תשלוט עליו ותמרר את חייו.

('אבות ובנים' על מסכת אבות)

המשך מעמוד 7 | הגה"צ רבי יצחק זילבר זצ"ל

לחצר מבלי להודיע לאיש, ולפתע התנפלו עלי כלבי השמירה, ששוחררו במיוחד כדי לשמור שזר לא ייכנס לבית, ונשכו אותי!

הפעם, יצאתי מהאירוע מבלי להזדקק לזריקות, שכן היו אלו כלבים ביתיים, ובעליהם הבטיחו לעקוב במשך עשרה ימים האם לא מתפתחת אצלם מחלת הכלבת, שאז עדיין ניתן לקבל את החיסון. אך לא תמיד עבר הכל בשלום. היו פעמים בהן נאלצתי לעבור סדרת זריקות נגד כלבת - כשלושים או שלושים וחמש זריקות בכל פעם. במהלך הימים הללו אסור היה לי לשתות יין, כך שלא יכולתי לקדש בשבת.

מאז אותו אירוע התחלתי להיות קצת יותר זהיר בעניין הכלבים. לא רציתי להזדקק שוב לזריקות...

('להשאר יהודי')

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

המשך מעמוד 21 | הרב ישראל ליוש

'ישעו' מלשון 'ישועה', אם כן, מה ענין ישועה עם הציפיה וההמתנה למתן תורה? וכי לאיזו ישועה הוא זקוק, שלכך הוא מונה את הימים? אלא - מבאר הרב המנ"ק -אין אדם שאינו זקוק לישועה בדבר מה, והתורה, שהיא 'עץ חיים למחזיקים בה', בכוחה לספק לו את ישועתו הנצרכת, כי הלומד אותה או המחזיק אותה, אינו עוזר לתורה או מחזיק אותה, אלא מחזיק בה וניצול על ידה, והיא מושיעה אותו. אם כן, מלבד התשוקה ליום מתן תורה בגלל עצם קבלת התורה, הוא משתוקק גם לישועה שתצמח ממנה, וזה מה שאמר החינוך 'כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא'.

יש בנותן טעם לספר סיפור נוסף על הראיה הנכונה במעשי הצדקה, בהיותה גם מחזיקה את הנותן ולא רק מקיימת את המקבל.
גבאי צדקה עבור עניים לומדי תורה, באו אל הגה"צ רבי מנדלי מרימנוב זצ"ל והרצו לפניו את צערם ודלותם של לומדי תורה הלומדים תורה מתוך הדחק, ורבי מנדלי נתן להם מתנה הגונה. לאחר שנפרדו ויצאו מחדרו, קרא להם שוב רבי מנדלי ונתן בידם סכום נוסף, הגון אף הוא, בעבור לומדי התורה.
בני ביתו שנכחו באתה עת בחדרו, שאלו אותו לפשר הנתינה המכובדת כל כך בשתי פעמים, 'וכי לא יכול היה הרב לתת להם את מלוא הסכום בפעם הראשונה?' - תמהו.
'הסכיתו!' - השיב להם רבי מנדלי - 'כשבאו אלי אותם עסקנים ותיארו בפניי את מצבם הדחוק של לומדי התורה, נכנסו דבריהם אל ליבי, ונצטערתי צער רב בגלל צערם וצרתם של לומדי התורה. הנתינה הראשונה היתה, אם כן, נתינה לשמי, כדי להרגיע מעט את צערי, לפיכך חזרתי ונתתי עוד מתנה, שתהיה מתנה זכה וטהורה לשמה, כדי להחזיק את לומדי התורה, ולהשתתף במצוות 'והחזקת בו'.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל:
israel.layosh@gmail.com

המשך מעמוד 25 | הרב בנימין גולד

עוז לחפש אולי תזדמן להם בכל זאת דרך לקיים המצוה - מגיד שהיו אנשים כשרים וחרדים על המצוות.

חתנו של מרן החפץ חיים, הגאון ר' הירש זקס זצ"ל, היה מספר שהחפץ חיים היה מרבֶּה להתוודות בינו לבין עצמו לאחר עשיית המִצוה, וכך היה אומר:
"ישראל מאיר, ישראל מאיר, קיימת מצות לולב, קיימת מִצות מצה וכו', אבל למה לא קיימת מִצות לעבוד את ה' בשמחה!!"
פעם אחת ראה הרב זקס זצ"ל את החפץ חיים שחזר מהמקוה בערב שבת והוא רוקד ושמח, הוא היה בטוח שהחפץ חיים רוקד על כי זכה להתקדש ולהיטהר בטבילה לכבוד השבת, ניגש לחמיו ושאלו על שמחתו זו? אמר לו החפץ חיים, שהוא שמח על כי זכה לקיים מצות "ביומו תתן שכרו" לאדם שעשה בעבורו איזה עבודה, והוא נתן לו שכרו מיד.
כך התהלך החפץ חיים הקדוש לפני האלוקים בכל דרכיו, בעשיית מצוות ה' בשמחה גדולה בחיבה ובהרגשה של עבד הזוכה לשמש את אדונו, מלך מלכי המלכים, בכל רגע, ובזה זכה להגיע לדרגות כה גבוהות של עבודת ה'.

מנהג מעניין היה לו למרן הגאב"ד מפוניב'ז הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, שהרי ידוע שבכל ימות השנה היה טרוד מאד בענייני הישיבה, ובכל זאת היה מנהגו מידי שנה בערב סוכות, שהיה עוזב את כל ענייניו כמה ימים קודם החג והיה נוסע לשוק ארבעת המינים שהיה אז בתל אביב על יד בית הכנסת הגדול, והיה הולך שם ומביט ומתבונן באנשים הקונים ובודקים את ארבעת המינים. לעצמו לא היה קונה כלום, כי היו מביאים לו ד' מינים מהודרים.
כששאלוהו לסיבת ופשר מנהג זה, אמר שהוא מתפעל ומתרגש לראות כיצד יהודים מחבבים את המצוות וזו עיקר מטרת נסיעתו לשם, לראות כיצד טורחים ישראל, עם קדושים, ובודקים אתרוג שהוא מהודר יותר ולולב מהודר יותר והדסים מהודרים, וליבו מלא גיל ושמחה בראותו חביבות המצוות של עם ישראל הטרודים וזהירים במצוות. ההכנות הללו לקיום המצוות מילאו את לבו בשמחת גיל וחדוה.
וסיפר הגר"פ שרייבר שהוא זוכר שאדם אחד שאל אותו, שבהיותו קטן היה גר על יד השוק והיה לו הדבר פלא בראותו בכל יום את הרב מפוניבז' בשוק של הלולבים ולא היה קונה לעצמו כלום, ולא הבין לשם מה הוא מגיע הנה בכל יום, אבל היום הוא יודע את סיבת הדבר, היה זה מחמת חביבות מצוות של ישראל, עצם המראה הנלבב הזה מחזק ומרומם לעבודת ה' בשמחה.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב בנימין גולד, כתבו ל:
bdirshu@neto.net.il

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

◆ גוי שאינו חפץ להשכיר את רשותו - האם די בכך שמניחים לפניו את דמי השכירות?
◆ משרת שהשכיר את רשותו אדונו ופוטר מתפקידו - האם השכירות בטֵלה?
◆ חצר שדרים בה שני יהודים וגוי - האם מותר ליהודים לטלטל חפצים מבית לבית דרך חלון שביניהם?

מֵהלכות שכירת רשות מהגוי לצורך 'עירוב חצרות'

• חצר שדייריה היהודים שכרו מהגוי את רשותו לצורך 'עירוב חצרות' ללא הגבלת זמן - לאחר השבת הראשונה רשאי הגוי לחזור בו, והשכירות בטֵלה; ויש להחמיר בכך אף כשאינו משיב את דמי השכירות. ואם סוּפַם כי השכירות היא למשך תקופה מסוימת - לפני תום תקופת השכירות, אינו רשאי לחזור בו, ואף אם חפץ להשיב את דמי השכירות; אך בתום התקופה - השכירות בטֵלה מאליה, וצריך אף לשוב ולערב עירוב מחדש. ואם בתוך תקופת השכירות השכיר הגוי את דירתו לגוי אחר - אין צורך לשוב ולשכור מהשוכר הגוי, מפני שאין בידו של המשכיר הגוי להשכיר לשוכר הגוי את הזכות שיש ליהודים ברשותו, כלומר, את השכירות ששכרו ממנו לתקופה מסוימת.

• גוי שאינו חפץ להשכיר את רשותו לצורך עירוב חצרות, לא ניתן להניח לפניו את דמי השכירות ולהסתלק. אולם, אשת הגוי ובני ביתו רשאים להשכיר את רשותו לצורך זה בניגוד לרצונו; והוא הדין למשרתו של הגוי, כאשר הוא רשאי להשתמש בביתו או בחצרו של הגוי. ולחילופין, ניתן לשכור את רשות הגוי גם באופן שיהודי יתיידד עמו במידה כזו שישאיל לו את רשותו לצורך אחסנת חפץ כלשהו, כלומר, שיתן לו רשות להניח את החפץ ברשותו; ובכך נחשב יהודי זה כשותף עם הגוי ברשותו, ודינו כאחד מבני ביתו של הגוי, אשר רשאים להשכיר את רשותו אף בניגוד לרצונו, כנ"ל.

• משרת שהשכיר את רשות אדונו הגוי לצורך 'עירוב חצרות' ופוטר מתפקידו - השכירות בטֵלה; אך אם שכרו ממנו את רשות אדונו לזמן קצוב, השכירות נמשכת עד לתום תקופת השכירות.

• בערים שעושים בהן 'עירוב חצרות' ו'שיתוף מבואות' לכל העיר - מנהג ישראל מקדמת דנא לשכור את רשויות הגויים מידי פקידי המלוכה והממשלה הממונים על העיר, כאשר הם מורשים להשתמש בכל מקום בעיר. ופקידים שאינם מורשים לכך, וכגון אנשי הצבא, או פקידים 'של כבוד', שאין בידם כל סמכות - לא ניתן לשכור מהם את רשויות הגויים.

• שתי חצירות זו לפנים מזו, שבאחת מהן מתגוררים יהודי אחד וגוי, ובאחרת מתגורר יהודי אחד - ליהודי הדר בפנימית מותר לטלטל חפצים מביתו לחצר, ולהיפך. אולם, ליהודי הדר בחצר החיצונה אסור לטלטל מביתו לחצר, עד שישכרו מהגוי את רשותו. וגם כששכרו ממנו את רשותו, אסור לשני היהודים לטלטל מבתי חצר אחת אל החצר האחרת, ולהיפך, עד שיעשו 'עירוב חצרות' ביניהם.

• בית מלון השייך לגוי - אם יש לבעל המלון רשות להשתמש בחדרים, או שהוא רשאי לשנות את מקום אכילת האורחים - ניתן לשכור ממנו את רשויותיהם של האורחים הגויים, לצורך עשיית עירוב חצרות.

• חצר שדרים בה שני יהודים וגוי, ויש ליהודים פתח או חלון בין בתיהם, ועירבו זה עם זה - מותר להם לטלטל חפצים מבית לבית דרך החלון או הפתח שביניהם אף אם לא שכרו את רשות הגוי.

• חצר שדרים בה יהודי אחד וגוי, ולביתו של היהודי (בית א') צמוד בית של יהודי אחר (בית ב'), שאינו פתוח לחצר זו, ובין בתי שני היהודים יש חלון, או פתח, ועירבו עירוב חצרות זה עם זה - אין עירוב החצרות מתיר לטלטל חפצים מבית ב' דרך בית א' לחצר. וטלטול חפצים מבית ב' לבית א' - יש אוסרים, ויש מתירים. ואם שכרו מהגוי את רשותו - מותר להוציא אף לחצר, ויש אוסרים.

בעזהשי"ת

שיפורי צדיקים

גליון 364
שנה ח' תשע"ט

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

לבוא.

(במד"ר סו א)

פרשת השבוע

זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם וגו' ואת השומים (י"א – ח')

מעשה היה ברבנו משולם שהיה רופאו של המלך. שאלו המלך לאמר נראה שאבותיך היו כפויי טובה ולא מצא חן בעיניהם הטוב שנתן להם הקדוש ברוך הוא, שהרי היה להם מן שהוריד להם הקדוש ברוך הוא מן השמים שהיה בו טעם מעדני מלכים כפי שידוע לכל העולם, אם כן למה התלוננו וביקשו קישואים ושומים שהם מאכלי הפחותים? ענה רבי משולם ואמר למלך, אדוני המלך, למחר אשיב לך תשובה. הלך רבי משולם אצל השר שהיה ממונה על מאכלי המלך ואמר לו, יודע אני שהמלך רגיל לאכול אחרי סעודתו שום קטן, מעכשיו אל תוסיף לתת לו עוד שום, כי אני רופאו ויודע שהדבר מזיק לו, וכן עשה אותו שר כפי שצוהו הרופא, ולמחרת לא הביא לשולחן שומים. כשראה המלך לאחר הסעודה שאין מביאים לו שום כפי הרגלו, כעס מאד ואמר, למה לא הבאתם לי שום? השיב לו השר ואמר בפקודת רופאך. אמר המלך לרופאו למה פקדת על השר שלא להביא שום? ענה רבי משולם ואמר, ישמעו אזניך מה שפיך מדבר, שהרי פעם אחת לא הביאו לך שום ומיד כעסת, ואילו בני ישראל היו רגילים לאכול במצרים מאכלים אלו זמן מרובה כל כך, והנה היו במדבר ארבעים שנה והיו אוכלים רק מן בלי לטעום שום קטן ולכן התלוננו. אמר לו המלך יפה דברת, דברך אמת ותורתכם אמת.

והאיש משה עניו מאד מכל האדם וגו' (י"ב – ג')

מסופר על הרה"ק רבי מיכל מזאלטשוב זיע"א ששאל: מדוע בכל התורה לא מצינו בין מצוותיה את מדת הענוה? ורק מצינו ששיבחו את משה רבינו בזה. והרי מדה זו שקולה כנגד הכל, ולמה לא נמנית בין מצוות התורה? והשיב, שיסוד הענוה הוא, שיהיה האדם קטן בעיניו ויחזיק עצמו לאין ולכלום. ואם יחפוץ לקיים בזה מצוה, וגם יאמר לשם יחוד, אם כן זו איננה ענוה אמיתית אחרי שחושב עצמו שהוא משהו ומקיים בה מצוה.

שיפורי חז"ל

בהעלותך את הנרות

אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, לא בשביל שאני צריך נרות הזהרתיך על הנרות, אלא לזכותכם, שהקדוש ברוך הוא לא צריך לנרות של בשר ודם. תדע, כשאדם בונה בית עושין חלונות צרות מבחוץ ורחבות מבפנים, כדי שיהא האור נכנס מבחוץ ומאיר בפנים. שלמה כשבנה בית המקדש לא עשה כך, אלא עשה חלונות צרות מבפנים ורחבות מבחוץ, כדי שיהא האור יוצא מבית המקדש ומאיר לחוץ, להראות שכולו אור ואינו צריך לאורם. אמר הקב"ה, עיניים שיש בך יש בתוכן לבן ושחור ואין אתה רואה מתוך הלבן אלא מתוך השחור, ומה אם עיניך אין אתה רואה אלא מתוך השחור, הקב"ה שכולו אורה הוא צריך לאורה שלכם? ועוד, בשר ודם מדליק נר מנר דלוק, שמא יכול להדליק נר מתוך חושך? ואני בשעה שהעולם היה תהו ובהו וחושך על פני תהום, אמרתי יהי אור ויהי אור, מתוך החושך הוצאתי אורה, ואני צריך לאורה שלכם? אמר הקב"ה, אם אתם זהירים להדליק את הנרות לפני, אני מאיר לכם אורה גדולה לעתיד לבוא.

(במד"ר סו א)

זמני השבת

זמני כניסת השבת
ירושלים: 7:10 ת"א: 7:26

פרשת בהעלותך

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:29 ת"א: 8:31 ר"ת: 9:01

הנדיב הצדיק שהסתיר את צדקותו

טיב מעשה זה שלפנינו מסופר בגירסאות שונות, והנני מספרו בזה כפי שקיבלתיו מכבוד אמי מורתי עליה השלום. באחת העיירות התגוררו שני יהודים נגידים מפורסמים, האחד יצא שמו לתהילה ולשבח, ואילו השני בהיפך הגמור לקללה ולא לברכה. הראשון היה אמנם בעל פונדק פשוט ביותר, אבל נדיבות לבו התפרסמה בכל העיר וגלילותיה, בהיותו מכניס אורחים גדול. הוא הקים על יד הפונדק "בית הכנסת אורחים", שהיה מיועד לכל מאן דבעי, כל יהודי שהדפק על דלתותיו קיבל אש"ל מלא חינם אין כסף! הארוחות הוגשו שלוש פעמים ביום כיד המלך, ומשרתים מיוחדים מטעם הנגיד דאגו כל העת לטובתם של האורחים הרבים שגדשו את המקום, ניקו את החדרים ואת אולמות האוכל, החליפו את המצעים ואת המגבות, והכל נעשה במיטב השרות ממש כבבית מלון של חמישה כוכבים, רק בהבדל קטן בענין התשלום. שאם בבית המלון – על כוס מים פשוטה שבלובי יש לשלם מחיר מלא, היה כאן הכל בחינם גמור, לשם מצות הכנסת אורחים בלבד. ואם לא די בזה, הרי כשנפרדו מן המארח הדגול בברכת 'ישר כח' היה משלשל ביד 'נתינה' חשובה והוגנת שיהיה להמשך הדרך.

חברו השני לעומתו, שהתפרסם גם הוא בכל הגלילות סביב, היה זה כאמור מהסיבה ההפוכה בדיוק. בזכות קמצנותו הגדולה – הוא היה יהודי עשיר, גביר אדיר, יעקב שמו, סוחר ותיק בעל עסקים מסועפים במדינות שונות, אבל כמידת עשרו כן גודל קמצנותו, ולא תרם אף פרוטה אחת לצדקה! הכל ידעו שבארמונו של 'יעקל קמצן' לא מומלץ להתנסות בבקשת נדבה, הוא היה מגרש את מתדפקים על דלתותיו בבושת פנים! לא פלא אפוא שהיו יהודי העיר שונאים אותו, ומתרחקים ממנו תמיד. עד כדי כך הגיעה מידת קמצנותו, כאשר לרגל עסקיו היה עובר בדרכים על פני ערים ומדינות שונות בעולם – ובימים ההם בטרם עידן הדואר המפותח כבימינו, היו מעבירים כספים ממקום למקום על ידי הסוחרים הללו שנעו בדרכים, תמורת אחוזים מסוימים – הגביר הקמצן דנן היה גובה בשכרו מחיר גבוה ומפולפל ביותר. בכל פעם שחזר מנסיעותיו היה מביא עמו כמה מעטפות תפוחות וגדושות שנשלחו עבור תושבי העיר, וגובה את שכרו הגבוה. במיוחד יצא שמו לשמצה, על כך שגם מאלמנות ומעניים ומאנשים שאין הפרוטה מצויה בכיסם – היה גובה את אותו מחיר גבוה ביותר. רוב המעטפות היו הרי מיועדות דוקא לנצרכים הללו. היה יעקל הסוחר מגיע לבית האלמנה או העני הנמען, מגיש את המעטפה המרשרשת, ודורש במפגיע את שכרו בנתח הגון. האלמנות והעניים כעסו מאד על החלק הנכבד שהותיר לעצמו משלהם, "וכי אין בלבך שום רגש של רחמנות?" התריסו כנגדו – אך יעקב הקמצן היה גם עקשן מובהק, ולא ויתר על פרוטה מדמי סרסורו! כל תחנוניהם נפלו על אזנים ערלות, "אם אין תשלום, אין מעטפה!" פסק, "מחזיר אני תכף את הכסף לשולחו!" בלית ברירה נאלצו לשלם לו כדרישתו, השנאה נגדו גברה והלכה, עד שמרוב שנאה ובוז שהתרחקו ממנו בני העיר, כינו אותו כולם "יעקל גוי", על שאין בלבו שום רגש יהודי, והתנהגותו כמו של גוי, רחמנא ליצלן. כך יצא שמו של 'יעקל גוי' לשמצה לקללה ולמרמס בפי כל. כך התרגלו להם בני העיר בשגרת חייהם בצל שני הנגידים ההפוכים באופים מקצה לקצה. כשהראשון מחזיק ותומך תמיד בכל קופות העיר, ואילו השני מתנכר, מתקמצן ומתרחק יותר ויותר מחברתם של אנשים.

ויהי היום, והנה הגיע קיצו של 'יעקל גוי' להשיב נשמתו אל צור מחצבתה. בפטירתו לא הזיל איש דמעה, הכל נדו לקמצן אכזר זה. מרוב שנאה ומרירות שחשו כנגדו. בלית ברירה נאלצו להקצות לו פינה נידחת בפאתי בית החיים. על מצבתו רשמו ברוב שנאתם עליו: "פה נטמן יעקב גוי". עד מהרה נשכח שמו של 'יעקל קמצן' נאלח זה מלב אנשי העיר. כולם שמחו להתפטר ממנו, וחסרונו לא כאב לאף אחד – מלבד אולי לאותם אלמנות ועניים שהיה מעביר אליהם את מעטפות הדואר שנשלחו עבורם. אך גם הם לא הצטערו הרבה, עד מהרה ימצא סוחר דוור מחליף, חשבו שלבטח גם יוריד את המחירים הגבוהים והמופרזים שנגס אותו קמצן גוי. חלפה תקופה, והנה התגלו בעיות בתפקוד 'בית הכנסת אורחים' המפורסם, עד שיום בהיר אחד הוא נסגר על מנעול ובריח. כמו כן גם קופות הצדקה הרבות, שעל ידיהן היה מפזר ותומך בעניים רבים ובמוסדות תורה וחסד, כולן נסגרו בזו אחר זו. הפונדקאי הכריז על פשיטת רגל, ובבת אחת איבדו בני העיר תומך חשוב ונלהב מעמודי התווך של כל ענייני הצדקה שבעיר. כראות רב העיר את תוצאות פשיטת הרגל של הפונדקאי, חש הוא שמשהו אינו כשורה כאן, – מה קרה פתאום שהכל נפסק בבת אחת? הרהר הרב, אולי זקוק האיש לעזרה או ליעוץ? הזמינו אליו לשיחה.

כשהגיע הנדיב לבית הרב, שאלו בחביבות: "אמור נא לי, יקירי, מה קורה לאחרונה בעסקיך? שמא נפלו המניות שלך? אולי זקוק אתה לעזרה או הלוואה כספית?" "לא!" ענה האיש נחרצות, "ברוך השם אינני זקוק כרגע לשום עזרה או הלוואה! הפונדק שלי ממשיך לתפקד כרגיל ופרנסתי מצויה ממכירת יין שרף לתושבי הסביבה, רק את 'בית הכנסת אורחים' אינני מסוגל יותר להחזיק, לצערי. וכן לאחרונה נאלצתי, לדאבוני, לקצץ בתרומותיי ובתמיכותיי בקופות העיר השונות, קשה לי לדבר על זה, אבל כבר אמר החכם: 'ההכרח לא יגונה', ולעת עתה מוכרח אני להפסיק את תרומותיי השונות לצדקה, וכן 'בית הכנסת אורחים' ישאר סגור!" "אבל מדוע?" נזעק הרב, "הרי יודע אתה היטב כמה חיוני וחשוב הוא בית גדול זה בעירנו. כבר אמר החכם מכל אדם (משלי יב, כה) 'דאגה בלב איש ישיחנה', אולי נמצא עצה להוציאך מן הסבך, ולהעלותך על דרך המלך!" הפציר הרב. אבל האיש לא נענה, "כבר אמרתי, שברוך השם אינני זקוק לשום עזרה, פרנסתי ופרנסת בני ביתי מצויה מבית המזיגה. ואבקש נא מאד לא להכביד עלי בשאלות נוקבות, כי מנוע אני מלדבר בנידון!" חתם האיש, לפליאתו של הרב. משראה הרב שאין הענין פשוט החליט שאין מנוס מחקירת הדברים לאשורם.

"שמע נא" פנה אל האיש בתוקף, "הבעיה שלפנינו איננה פרטית שלך בלבד, היא בעיה ציבורית הנוגעת לכל בני העיר! בתוקף סמכותי כרב העיר עלי לדאוג לשלומם ולטובתם, לפיכך מוכרח אתה לשתף אותי בנסיבות שגרמו לכל הירידה הדרסטית הזו!" מתחילה חתם האיש את פיו, לא אבה לספר כלום, והתעקש לשמור על זכות השתיקה. אך לאחר הפצרות מרובות נשבר האיש, ואמר: "אגלה בפני הרב את האמת, שמעולם לא הייתי לא נגיד ולא עשיר, בכדי שאוכל בכוחות עצמי להחזיק 'בית הכנסת אורחים' ענק שכזה, ובוודאי שלא לתמוך בצדקות הרבות שפיזרתי! הפונדק הקטן שברשותי יש בו בקושי כדי פרנסת משפחתי בלבד, אך קיבלתי את כל הסכומים האדירים הללו מאיש אחד, שמכספו החזקתי את כל המפעל הזה, כשקיבלתי על כך גם 'משכורת' נאה, עבור טרחתי הרבה בענייני תמיכותיו הרבות ובניהול 'בית הכנסת אורחים', והנה לאחרונה פסקו כל תמיכותיו של האיש, ולכן נאלצתי להפסיק הכל!" "ומי הוא אותו נדיב נסתר?" שאל הרב.

"זאת לא אוכל לגלות בשום פנים ואופן!" ענה האיש, "מאחר שאני מושבע ועומד בשבועה חמורה שלא לגלות שמץ דבר מזהותו של האיש! בקושי גדול הוציא הרב ממני את עצם הסוד שיש כאן תומך נסתר, אבל מעבר לזה לא אוכל להוסיף בשום אופן!" האיש היה נחרץ מאד בסירובו לגלות, אבל הרב לא הסכים לוותר בדבר. הוא ערך לו התרת נדרים ושבועות, וגזר עליו ב'גזירת רב' מרא דאתרא שהוא חייב לגלות את אזנו לטובת הציבור, ולהודיע בדיוק את זהותו של האיש! לא נותרה כל ברירה בפני הפונדקי, ואמר: "רואה אני שמוכרח אני לגלות את סוד חיי! ואקווה שלא יהיה לאיש תרעומת בדבר, להוי נא ידוע בפני כבוד הרב, שכל מה שתולים בי העשירות וההילה, אין כל הכבוד הזה אלא משל 'יעקל גוי' הקמצן המפורסם, שלא היה אלא 'צדיק נסתר' ביותר, שהסתיר את כל צדקותיו בחכמה מופלאה. הוא אהב והשתוקק מאד לבזיונות והשפלות שספג כנודע מהאר"י ז"ל גודל הטובה הבאה לאדם ברוחניות ובגשמיות על ידי קבלת הבזיונות באהבה. כל אותן תמיכות וצדקות הגדולות שתמכתי בבני קהילתנו, ובודאי בענין 'בית הכנסת אורחים' דנן וכל צרכיו, הכל מתרומותיו הנסתרות של 'יעקל קמצן', אשר השביעני בשבועה חמורה שלא לגלות את סודו! וכן כל אותן 'מעטפות' שהביא באמתחתו 'כאילו' מנדיבי עם רחוקים, לא היו אלא מכיסו, וכדי להסתיר את תרומתו תלה אותן במשלוח נדיבים שמרחוק. ברצונו לזכות במנה גדושה של חרפות וקללות, היה 'גובה' בשכרו מתוך כספו. נתח הגון באחוזים גבוהים ביותר." בשמוע הרב כל זאת, נדהם והשתומם עד מאד, שכן התברר עתה שאין אותו קמצן גוי, אלא צדיק נסתר ירא ה' מרבים, שהסתיר את צדקותו במעטה של רשעות וקמצנות.

למחרת קרא הרב עצרת רבתי, והודיע לכל אנשי העיר שהוא יערוך הספד גדול על "הרב הצדיק הנסתר הקדוש והטהור, הנקרא רבי יעקל גוי" כמובן היו הכל מסוקרנים מאד לדעת ולהבין: מה קורה כאן? כיצד נתהפך אותו קמצן רשע אכזרי פתאום לרב צדיק קדוש וטהור?! סיפר הרב בפני אנשי הקהילה את כל האמת, והודיעם מי ומי היה מיטיבם הגדול. הוא הרים קולו בבכי ובזעקה, על ש"נודע עתה שזילזלנו באדם גדול מאוד, ורדפנו את מיטיבנו הגדול, ועתה שומה עלינו להתחרט בדבר בכל לב, ולבקש מחילה מן האדם הגדול". הלכו כל בני העיר יחדיו בהכנעה וברגשי חרטה עמוקים, לבקשת מחילה ברוב עם. באותו מעמד רצו לתקן את אשר ביזו וביקשו להחליף עבורו מצבה חדשה במקום אותה מצבה שנרשם עליה שהיה "קמצן", אך הרב אמר, שיש להשאיר תיבת 'קמצן' במצבתו, כי הוא היה 'קמצן' מהנאות עולם הזה והבליו, ולא השאיר בשביל עצמו כלום. את הכל פיזר נתן לאביונים. אולם על תיבת 'גוי' הרשומה במצבה הסתפק הרב אם ניתן להשאיר כך מצבת איש יהודי, וביקש להתישב בדבר. באותו לילה התגלה אל הרב, רבי יעקב בעצמו, וביקש ממנו להשאיר תיבת "גוי" על מתכונתה, כי נעשה מזה 'קורת רוח' גדול בשמים, עד שנהנו בפמליא של מעלה בערמת הסתרתו הנפלאה את מעשיו, עד שכבר כינוהו כולם בשם "גוי". ציווה אפוא הרב להוסיף תיבת "קדוש", וכך נשאר חרוט באותה מצבה לדורות עולם: "פה נטמן יעקב גוי קדוש!"

(עפ"י הספר 'טיב המעשיות')

משל ונמשל

תן חיוך קטן

משל לאיש כפרי, שבאחד הימים קיבל מכתב מדודו, אחי אביו. במכתב הוא מזמין אותו להגיע אל העיר הגדולה לביקור. בן הכפר עמד נרעש ונרגש מול הזדמנות הפז שנפלה בחלקו. מיהר ושיתף את חבריו ואת ידידיו בחוויה הגדולה שנזדמנה לו. הללו השפילו את עיניהם בקנאה. משסיים את עסקיו, רתם את סוסו לעגלה, נפרד ממשפחתו, מחבריו ומידידיו, ויצא לדרך. כפרים ועיירות חלפו ביעף על פניו, אך הוא לא התמהמה. הן פניו מועדות אל העיר הגדולה. כשהגיע אל שערי העיר, ירד מהעגלה ולאחר חיפוש מצא את הבית של דודו. עייף ומותש עמד לרגע, נשען ליד שער הבית. בעודו משעין את גבו אל הקיר, שמע זמזום עצבני. הוא ניתר בבהלה הצידה, שמא החריד מרבצו בעל חיים מאיים. והנה, נפתחה הדלת, ודודו, ששנים רבות לא ראה אותו, קיבל את פניו והובילו אחר כבוד אל הבית פנימה. "גש נא אל הכיור ושטוף את פניך ואת ידיך", אמר לו הדוד. הוא ניגש, אולם כעבור דקה חזר: "סלח לי דוד יקר, אבל המים אזלו מן הכיור". הדוד חייך מתמימותו של הכפרי, ניגש אל הכיור ופתח את הברז למול עיניו הנדהמות, והמים זרמו למרבה הפלא של האיש. גם האכילה לא היתה מלאכה פשוטה כלל וכלל. לא רגיל היה לאכול בכפית ובמזלג, ודקר את עצמו, עד שהצליח להכניס לפיו משהו מן הצלחת. כוחותיו לא הסכינו לחידושים כה רבים. משהראה לו הדוד את חדרו, נכנס וסגר אחריו את הדלת. והנה, הוא ראה מולו דמות אדם. לרגע רגז על דודו שהכניסו לחדר משותף עם אדם מכוער שכזה, אולם לאחר מחשבה שנייה ביקש להראות לאותו פולש כי הוא אחיינו של בעל הבית. עמד ושרבב את לשונו למול אותו אדם. לתדהמתו, ברוב חוצפתו, ההין הלה ושרבב אף הוא לשון כנגדו. התכעס וביקש להרים את אגרופו, אולם הלה, שמגושם היה, הרים אף הוא את אגרופו. עמד בפרצוף נזעם, ואף הלה עמד כך כנגדו. "די!" צעק בקול. לשמע הצעקה נבהל דודו ומיהר אל החדר. ראה את אחיינו עומד נזעם כולו, ומאיים באגרופיו. "מה קרה?" שאל הדוד. "למה זה הכנסתני לחדר אחד עם מכוער ועצבני שכזה?" התרעם בן הכפר. הדוד חייך בהבנה: "ודאי אתה הוא זה שהתחלת במריבה. נסה נא להתפייס ותראה מה יהיה". משראה כי אחיינו מהסס, אמר: "תן חיוך קטן". חייך הכפרי, והנה אף האיש שכנגדו חייך. חייך הכפרי חיוך עמוק יותר, והלה הגדיל את חיוכו. ביקש להתפייס כדרכם של ידידים, וניגש ללחוץ את ידו. התקדם צעד אחר צעד, הושיט את ידו, ונתקל בזכוכית.

הנמשל: אדם עומד מול ידידו ותמה על החמצת הפנים, על חוסר ההארה, על הזלזול ועל העצבנות. כדאי לו לנסות את דברי שלמה המלך, החכם מכל האדם, שאמר: "כמים הפנים לפנים, כן לב האדם". הניסוי יצליח למעלה מהמשוער.

(מתוך מאמר)

בין אדם לחברו

להקשיב ולהאזין לכל יהודי

כותב הרה"ק רבי צבי אלימלך בעל הספר הקדוש "בני יששכר". "כשאדם מקשיב לאנשים אחרים ושומע את כל צרותיהם ומצוקותיהם, הקב"ה שמח כל כך במעשה הזה, עד אשר הוא דואג שלאדם שהקשיב לו, לא יהיו כאלו צרות, בעבור שהקשיב ללבו של אחרים.

להקשיב לשני עם כל הסבלנות

מסופר: ישיבת מועצת גדולי התורה שבה היה אמור הגה"ק רבי משה פיינשטיין זיע"א להשתתף לראשונה כיושב ראש, נועדה להתקיים מיד בתום שיעורו ותפילת מנחה בתפארת ירושלים. מחוץ לכותלי הישיבה המתינה לו מכונית. עם תום תפילת מנחה הקיפוהו תלמידיו כדי ללוותו החוצה ללא עיכוב, מאחר וחברים אחרים של מועצת גדולי התורה כבר המתינו לו שם. בעמדו להיכנס למכונית פנה אליו עני בבקשת צדקה, רבי משה שלף מארנקו כמה מטבעות ונתנם למבקש, אך הלה טרם סיים ופתח בשיחה עם רבי משה בעוד הנהג הממתין והתלמידים מאבדים את סבלנותם, אחדים מהם ניסו לרמוז לעני שרבי משה ממהר מאד, אך הוא רמז להם להתרחק. לאחר שיחה בת עשר דקות התנצל רבי משה, לחץ את ידי הקבצן ונכנס סוף סוף למכונית. אחד התלמידים אזר עוז בנפשו ושאל את רבו מדוע לא הסתפק בנתינת הנדבה לעני, ובאמירה שהוא ממהר ואינו יכול להקדיש זמן לשיחה? השיבו רבי משה, עליך להבין שהשיחה היתה חשובה לאדם זה הרבה יותר מאשר הכסף, מצוות הצדקה שלי כללה גם זאת, להראותו שאני מתעניין בדעותיו ושאינני כה עסוק מכדי להאזין לו. מוסיף ואומר בנו ר' דוד, אבי חס על זמנו ומעולם לא בזבז דקה, אולם אם אדם עני או מודאג שפך לפניו שיחו, במשך שעה תמימה יכול היה אבי להקדיש לו את השעה הנחוצה.

צדיק מושל ברוחו

מספרים על הרה"ק רבי ישראל ה"אהבת ישראל" זיע"א, שהיה מושל ברוחו ונזהר שלא לכעוס בכל מצב שהיה, ופעמים והיה מראה כעס מעושה רק מפנים ולחוץ. ומעשה באשה אחת שבאה אל הרבי בתחנונים ובצעקות שיתפלל ויברך את בעלה החולה, הדבר קרה לפני תחילת המנחה שהיה הרבי מקפיד מאד להתפלל לפני שקיעת החמה כהלכה. האשה בהפצרותיה לא הניחה לצדיק ללכת להתפלל, עד שיבטיח לה שתיוושע, הראה רבי ישראל פנים כעוסות והכריז בתקיפות: "בגלל שאת מפריעה לי ומפצירה כל כך," הנוכחים נבהלו מחשש פן יסיים הרבי דבריו במשפט קשה, אך תוך כדי דיבור סיים בנעימות ואמר "שתהיה לו רפואה שלימה".

תילולא דצדיקא

שבת קודש י"ב סיון
רבי יצחק ב"ר שמשון כ"ץ מפראג (חתן המהר"ל – שפ"ד)
הרה"ק רבי מנחם מענדל מבאר (תלמיד הבעש"ט – תקכ"ה)
הרה"ק רבי אברהם מסלונים ב"ר נח (תשמ"א)

יום ראשון י"ג סיון
רבי אפרים ב"ר יעקב מוילנא (שו"ת שער אפרים – תל"ח)
הרה"ק רבי עזריאל ב"ר צבי מפליצק (עץ הדעת טוב – תלמיד המגיד – תקפ"ה)
הרה"ק רבי יצחק אייזיק (חקל יצחק) ב"ר יוסף מאיר מספינקא (תש"ד)

יום שני י"ד סיון
הרה"ק רבי שלום ב"ר יחיאל מיכל מסטראזניץ תש"י

יום שלישי ט"ו סיון
יהודה בן יעקב משבטי קה (ב"א שי"ד)

יום רביעי ט"ז סיון
הרה"ק רבי מרדכי מנחם מענדל מוואורקי ב"ר ישראל יצחק (תרכ"ט)
הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפרט הי"ד ב"ר חיים מצאנז (תש"ד)

יום חמישי י"ז סיון
הרה"ק רבי אהרן מקארלין ב"ר אשר (בית אהרן – תרל"ב)

יום שישי י"ח סיון
הרה"ק רבי ישכר דוב מראדושיץ ב"ר יצחק (תר"ג)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שמונה הלכות

מאת הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" ו"פרדס יוסף החדש" על המועדים.

הלכות מוקצה (א')

א) אסרו חכמים לטלטל מקצת דברים בשבת כדרך שהוא עושה בחול, שלא יהיה טלטול בשבת כטלטול בחול, ועוד, שאפשר שיתעסק בכלים שמלאכתן לאיסור, ויבוא לידי מלאכה, ועוד, מפני שיהיה ניכר לכל האנשים ששבת היום, וגם אלו שלא עובדים בימות החול, ישבתו בשבת יותר, בזה שאינם מטלטלים כלים שלא לצורך. (רמב"ם הלכות שבת, פכ"ד, הי"ב, י"ג)

ב) עוד טעם לאיסור מוקצה, מפני שהוא גדר שלא יבוא להוצאה מרשות לרשות (ראב"ד שם)

ג) מוקצה מחמת חסרון כיס, [היינו שמחמת חשש הפסד, הוא מקפיד שלא לטלטלו, ומקצה אותו מדעתו], אסור לטלטלו אפילו לצורך גופו, או מקומו. (שו"ע או"ח סימן ש"ח, סעיף א'

בחסות רשת חנויות
גל פז

קרית קרעטשניף רחובות
טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

לע"נ
הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפרט הי"ד
ב"ר חיים מצאנז זיע"א
נלב"ע ט"ז סיון תנצב"ה

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מבשרת ציון

פָּרָשַׁת בְּהַעֲלוֹתְךָ - קִיּוּם הַמִּצְוֹות גַּם לְלֹא הַבָּנָה

"וַיַּעַשׂ כֵּן אַהֲרֹן" (במדבר ח, ג)

כתוב בספרי: "מלמד שלא שינה". שואל המגיד מדובנא בספרו 'אוהל יעקב'- הרי כל אדם יודע שצריך לשמוע לציווי ה', ואם כן מה המעלה בכך שאהרון לא שינה?

ומיישב זאת על פי משל בשלושה אנשים, שהיו חולים במחלה קשה והלכו לרופא מומחה וקיבלו ממנו תרופות והוראות כיצד להשתמש בהם. הראשון עשה ככול אשר ציווה עליו הרופא והבריא. השני, שהיה מבין גדול בתרופות התחיל לחקור בטיב התרופות שקיבל מהרופא את התרופות שהכיר לקח ואת שלא הכיר לא לקח, ולאחר זמן מועט מת מחוליו.

החולה השלישי היה בקי ג"כ בחוכמת הרפואה וכמו חברו השני החל לחקור בטיבן של התרופות שקיבל אבל בכל זאת עשה בדיוק כפי אשר ציווה עליו הרופא למרות שלא הבין והבריא לאחר זמן, מכיוון שהשכיל לבטל דעתו בפני הרופא שהוא מבין גדול יותר ממנו.

אותו הדבר הייחס שלנו לגבי הוראות התורה וקיום המצוות. אחד, שיעשה מה שהתורה אומרת בלי לחקור כלל בטעמיהן. השני, שמבקש להבין את טעמי המצוות והוא נמצא בסכנה גדולה, שהרי אם יתקל במצווה שאינו מבין את טעמה עלול שלא לקיים, ואכן רבים הנכשלים בדבר הזה.

והשלישי הוא אדם, שיראתו קודמת לחוכמתו והוא מאמין בגודל חוכמת ה' יתברך ומקיים את כל מצוותיו ובד בבד חוקר את טעמם אבל אינו קושר את קיום המצוות בהבנתו.

ובעניין זה אמר דוד המלך ע"ה: "דֶּרֶךְ אֱמוּנָה בָּחָרְתִּי מִשְׁפָּטֶיךָ שִׁוִּיתִי" (תהילים קיט, ל). הכוונה של דוד המלך לומר, שגם במשפטים ודברים שיש לי כוח לחקור את טעמיהם אני מקיים אותם מתוך אמונה.

הדברים הללו משמשים אזהרה עבורנו, שכן ישנם אנשים, שחוקרים בכל דבר את טעמי המצוות ומתוך כך מגיעים לסברות שונות ומשונות, שיש לשנות ולתקן מצוות לפי רוח הזמן. ואותם "מתחכמים" תמהים ושואלים כיצד תורה שניתנה לפני אלפי שנים תדריך אותנו ללא שום שינוי גם בימינו, שהרי אצל כל העמים החוקים משתנים מזמן לזמן.

פעם שאל דוד פרידלנדר (מראשי המשכילים) את ר' צבי הירש לווין זצ"ל על כמה מצוות, שלדעתו אבד עליהם הכלח. ואמר שהוא בטוח שאם משה רבינו היה חי בימנו היה כותב את התורה לפי רוח הזמן. השיב הרב: "אמשול לך משל. פעם היה סוחר ששכר עגלון שיוביל אותו ליום השוק, והתנה עימו, שאם לא יגיע בזמן ליריד, לא ישלם לו מאומה ואף העגלון ישלם לו על נזקיו.

הימים היו ימי חורף. לא הרחיקו לצאת מהעיר וירד שלג כבד מאוד וכיסה את שביל העפר. תעה העגלון ורק בדרך נס הגיע לשוק לאחר יום היריד. העגלון טען ששכר נסיעתו מגיע לו. הלכו לביה"ד והרב פסק לטובת הסוחר. התרגז העגלון ושאל: "הרי אנוס רחמנא פטריה?". השיב הרב: "לא אני חייבתיך אלא התורה חייבה אותך".

שאל העגלון: "מתי ניתנה התורה?". ענה הרב: "בשישי בסיוון", מיד החל העגלון לצעוק: "בסיוון אין דרכים משובשות בקיץ הייתי מגיע בזמן ליריד אם משה רבנו היה כותב את התורה בטבת הדין היה שונה לחלוטין", סיים הרב את דבריו ואמר גם אתה דוד נמשל לאותו העגלון ופני דוד חפו.

בברכת שבת שלום
הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה — חגי חיים וב"ב
שמואל אימן בן אסתר זרי — שגית בת רותי
מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים
ליאור יהושע סומך וב"ב — גלית בת מסודי
יהודה אריה בן רחל ברכה — ארז בן שושנה
רונן אברהם וב"מ — קסירר אפרים וב"ב
רחל ברכה בת פדילה דליה — משפ' שטרית
נעם יצחק בן רחל ברכה — רינה בת סימי וב"ב
יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים
שלמה ודנה דוד וב"ב — אריה ושרה לוי וב"ב
י.מ.י.ש כדורי — אקבלי יוסף חיים בן נסכה
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר — רונית בת סימי
תרצה בתיה בת ימנה נינט — יוסף בן רוחמה
נתנאל בן ג'ינה — אילן בן ג'וליאט
אסף בן סופיה — דוד עומרי בן יהודית
מיטל בת מלכה — מאיר בן שרית ואליהו
טליה עדן אסתר בת שולמית — יפית בת ג'ינה
שירי ימנה בת שולמית — שמעון בן שולמית
אנאל חביבה בת שולמית — אורן בן נעמי
שושנה שירה בת סיליביה — מיטל בת שושנה
סיון רבקה בת אלן אסתר — עמית בת טובה
אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי — אליהו נזרי בן ימנה
אילנה בת רוחמה — שמואל אימן בן אסתר זרי
סיון בת אסתר — רחל מרים בת יהודית
נועה בת מזל טוב — משה מנחם בן רחל
דניאל בן שרה — ואושרית בת שושנה
נעמה בת יפה — דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה — יצחק בן עזרא
ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים
מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים
מאיה בת עדי — דליה אפרת בת נעימה
סימי בת סוליקה — שלו בן מזל פחימה
אורן בן אסתר — דינה בת מזל
נעם יצחק בן רחל ברכה — נעמי בת רחל
שירה שילת בת אורלי — אפרים בן שרה
לביא ישראל בן תמר חיה — אסתר בת סוליקה
מוריה בת רחל ברכה — נחום בן כיריה
יהודה אריה בן רחל ברכה — טובה בת אורה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה — רחל בת זוהרה
מישא אסתר בת זהרה — שאול בן סיליביה
עינת בת רחל ברכה — בנימין בן יקוט
רפאל משה בן רחל — יצחק בן פנינה
רחל ברכה בת פדילה דליה — יצחק בן רבקה
רונית בת סבריה — קסנט בת דגטו
יצחק בן חנון — רפאל אבידן בן תקווה
אליהו בן רחל — נעימה בת שרה
יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת
משה בו גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה
לנוריאל בו אסתר

לרפואה שלימה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן איריס
ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו נזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב
והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

להצלחת אלי ברוט ומשפחתו

זמני שבת

עיר	כניסת שבת	צאת שבת	רבינו תם
י-ם	19:11	20:23	21:19
ת"א	19:29	20:21	21:16
חיפה	19:32	20:24	21:20
ב"ש	19:28	20:21	21:15

שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב בַּהֲלָכָה- נְטַע רְבָעִי - חֵלֶק א'

שאלה: **מהו נטע רבעי ומה הדין של פירות נטע רבעי?**

תשובה: להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי, מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

כתוב בתורה הקדושה: "וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִת יִהְיֶה כָּל פִּרְיוֹ קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַה'. וּבַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁת תֹּאכְלוּ אֶת פִּרְיוֹ לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ, אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם" (ויקרא יט, כד-כה). בשנה הרביעית הפירות קדושים בקדושת נטע רבעי. מדין תורה צריך לאכול את הפירות בירושלים, כדין מעשר שני. וחז"ל למדו, שניתן לפדות את הפירות. כפי שיבואר להלן.

הפירות, שהעץ מוציא בשנה הרביעית לנטיעתו, בזמן שבית המקדש קיים, היו צריכים להעלותם לירושלים ולאכול אותם שם בטהרה או לפדותם ולהעלות את הפדיון לירושלים. ובזמננו, שאין פירות נטע רבעי נאכלים, מפני שאין אנו טהורים, פודים אותם - ולאחר הפדיון מותרים באכילה. **מקורות:** שו"ע (שם ס"ו). וכתב בספר החינוך (מצוה רמז) שדין רבעי בזמן הזה מדרבנן.

אין דין רבעי חל, אלא לאחר שהפירות הגיעו לרמת הבשלה מינימאלית - עונת המעשרות שהוא שלב שהפירות ראויים לאכילה על ידי הדחק. **מקורות:** בשו"ע (שם ס"ו): פודים אותם אחר שייגמרו. וע"ע מה שביאר בשו"ת מנחת שלמה ח"א (סימן נה אות ד).

אין פודים את הפירות, עד שייתלשו, ואם יש ברשותו עץ, והוא חושש שאנשים יאכלו מהפירות ללא פדיון, ניתן לפדות בדיעבד את הפירות כשהם עדיין מחוברים, על תנאי שהפדיון יחול, לאחר שייקטפו. **מקורות:** ש"ך (ס"ק יב) האידנא שפודים על פרוטה ואין שמין שוויו יכול לפדות במחובר, ומכל מקום, אין זה לכתחילה אלא בשעת הדחק. וכ"פ בספר ילקוט יוסף- עורלה (פי"א הערה יח). אולם, יש להכין מראש מספיק פרוטות עבור כל המקרים שמשערים, שייקטפו פירות מהעץ. **ולכתחילה, יש לחלל את הפירות רק לאחר קטיפתם.**

כשפודים פירות נטע רבעי בזמן הזה, אין צריך לפדות אותם בשוויים, אלא יכול לפדות את כולם על מטבע השווה פרוטה, או בפרי שווה פרוטה. **מקורות:** שו"ע (שם ס"ו). ובשו"ת טל אורות- בן ג'וייא (יו"ד סימן א) כתב, שנהגו לחלל על חתיכת לחם השווה פרוטה. ובשו"ת הר צבי (זרעים סימן קטז אות ה) הביא שהר"ש סלנט היה מחלל על סוכר. וכן היה מנהג אצל רבים מגדולי ירושלים. אולם הגר"א (ס"ק כד) חשש לדעת הראב"ד דלא מהני פדיון על פירות, דבעי כסף, שיש עליו צורה דווקא. ובחזון איש (דמאי סימן ג סק"י).

נִפְלָאוֹת דַּרְכֵי הָאֵ-ל

להלן סיפור מופלא, המעובד מתוך '**טיב הקהילה**' שנשלח מפי בעל המעשה א.ה. ויש בו כדי ללמדנו, שכל מה שעושה בורא עולם- לטוב הוא עושה: הרכב, שברשותי משמש למצוות. הוא אינו משמש לצורכי ביתי או כל דבר אחר כי אם לשמח חולים ואנשים נזקקים, לשם כך אני נוסע מעיר לעיר דרך בתי רפואה ועוד ועוד עשייה של חסד. בני ביתי יודעים כי הזמן היחיד שאני משתמש ברכב לשמח את משפחתי אלו ימי חול המועד שאז הרכב מסור אך ורק להם, ואני מוציא אותם, לאן שרק ירצו כדי לשמחם.

והנה ביום הראשון של חוה"מ פסח, הייתה תקלה ברכב, הילדים התאכזבו, ואף גם לי כאב הדבר... לאחר שהתייעצתי עם רב, והתברר לי, שמותר לתקן את הרכב בנסיבות הקיימות הודעתי לילדיי, שיתפללו שהרכב יתוקן במהרה ועוד בחוה"מ נוכל לנסוע עם הרכב לטיולים. בדקתי את מהות התקלה, והתברר, ש'הלך' הגיר ברכב. בדקתי עלויות תיקון במוסך מקומי ואמרו, שמחיר החלפת גיר לחדש הוא 18,000 שקלים! נבהלתי מהמחיר והתייעצתי עם חבר, שמבין בתחום והוא הציע להעביר את הרכב למוסך מורשה בירושלים. שם יש סיכוי למחיר זול יותר באופן משמעותי, וגם אחריות לתיקון... סמכתי עליו ושלחתי את הרכב לתיקון במוסך החברה בירושלים.

כעבור יומיים התקשרו מהמוסך לבשר לי, שהרכב מוכן. נסעתי לירושלים לאסוף את הרכב בדחילו ורחימו ובתפילה, שהתשלומים בכרטיס האשראי יעברו בשלום, ובמקרה שחלילה לא יעברו - כבר הכנתי חבר עם כרטיס גיבוי להלוואה... ניגשתי לעמדת התשלום לבקש חשבונית. לתדהמתי הרבה הסכום לתשלום היה... **אפס ש"ח.**

הבנתי, שיש טעות וביקשתי את הסכום לתשלום, אבל אז הסבירו לי את הדבר הבא: "לאחרונה הגיעו לחברה המרכזית העולמית תלונות רבות על הגיר, ומהחברה העולמית הורו למוסכים המורשים מטעמם, שכל רכב שיגיע עם גיר שעבר תקלה ועדיין לא עשה 150,000 קילומטר, יחליפו לו את הגיר ללא כל חיוב... שמחתי שמחת חג גדולה ועצומה, הן קיבלתי במתנה ח"י אלפים שקלים בחינם.

לקחתי את המפתחות בהתרגשות והנעתי את הרכב. לתדהמתי גיליתי, כי עשיתי עם הרכב 149,670 ק"מ. כלומר עוד 330 ק"מ הייתי ב-150,000 ק"מ. כלומר יום אחד של טיול עם הילדים, ואני שאלתי בליבי, מדוע ה' לא יכל לחכות עד אחרי חוה"מ. כי אחרי חוה"מ הייתי בוכה על 18,000 ש"ח. בתודה לבורא עולם, על כל חסדיו הנגלים והנעלמים מעינינו!!!

לשאלות בהלכה
נא לפנות לרב אליהו פנחסי
בטל' 052-6329144
(הנייד באישור ועדה רוחנית)

הקדשת העלון
ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'
נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084
כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

מינויים
לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל
PnineEH@gmail.com

אִם רְאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים - הָרַב הַגָּאוֹן דָּוִד חַיִּים שְׁלוֹשׁ זצ"ל

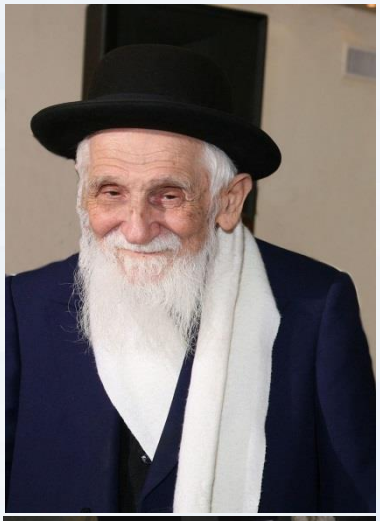

הגאון הרב דוד חיים שלוש זצ"ל- נולד ב-י' טבת ה'תר"ף (1920) במרוקו. כאשר היה כבן חצי שנה הוריו עלו לארץ. על אביו מסופר, שכאשר היה כבן שנתיים וחצי נטה למות. מכיוון שכל אחיו נפטרו במהלך השנים, ניגש הסב להתפלל וביקש מבורא עולם שיניח לבנו ויקח אותו, ואכן לאחר כשבוע נפטר הסבא ר' דוד ואילו אביו הבריא מחוליו.

למד בישיבת 'פורת יוסף' בירושלים. נשלח בשנת ה'תשי"ג (1953) ע"י הראשון לציון דאז, הג"ר בן ציון מאיר חי עוזיאל זצ"ל, לשמש כרב הראשי הספרדי של העיר נתניה. **תפקיד אותו מילא במשך 63 שנים! עד פטירתו.** בשנת ה'תשמ"ג (1982) מונה כחבר במועצת הרבנות הראשית לישראל. פרסם למעלה מעשרה ספרים בתחומים הלכתיים ואחרים. ביסס וחיזק את מנהגי עדת מרוקו שהוא נמנה עליה. **גאון ובקי עצום בכל מכמני התורה. ענוותן מופלא.** לחם את מלחמתה של תורה. שקדן עצום. דבק בבורא בכל ליבו. **אהב את ישראל בכל נפשו.** נפטר ב-ב' סיוון ה'תשע"ו (2016). חי כ-96 שנים. ציונו בהר המנוחות בירושלים.

<u>סבא:</u> ר' דוד (המכונה 'דוד המלך'). **<u>אביו:</u>** ר' יוסף יצחק (אב"ד, רב עדת המערבים בירושלים וכן היה מרבני ישיבת פורת יוסף). **<u>אישתו:</u>** מרת דינה (בת ר' מאיר ועקנין ששימש כאב"ד טבריה). **<u>אחיו:</u>** ר' אברהם (רבה של כפר סבא. תלמיד הגאון ר' עזרא עטיה). **<u>מילדיו:</u>** (ה' חנן את רבינו ב-12 בנים ובנות, שניים נפטרו בחייו): הרבנית מרים דיין (אשת הרב של צפת), ר' אליהו (בנו הגדול של הרב משמש כרב בבולטימור ארה"ב), מרת ניצה ע"ה (נפטרה בשנת ה'תשנ"ד), ר' אוריאל (מורה בישראל), ר' נתנאל משה ז"ל (רב, נפטר בשנת ה'תשס"ד), הרבנית רותי (נישאה לר' שמעון חדד-רב ברחביה), ר' שלמה (מנהל ההקדש הספרדי צפת מירון), ר' יהודה (רב שכונת משכנות זבולון בנתניה וראש כולל), ר' יוסף יצחק (רב במועצה איזורית דרום השרון וכן משמש כיושב ראש ארגון הרבנים האזוריים), ר' איתן (רב, עו"ד), מרת יעל בריח (מורה) ור' עמירם שלוש (משמש כרב).

<u>מספריו:</u> **•שו"ת חמדה גנוזה-** ג' חלקים הכוללים מידע מקיף אודות הפעלת חשמל בשבת וביום טוב, תכלת של ציצית, זמן בין השמשות, שנת שמיטה, השתלת איברים, קביעת רגע המוות וכו' **•נדחי ישראל יכנס-** בנושא יהודי אתיופיה המכונים פלשים **•איילת השחר-** על מגילת אסתר **•אור חדש-** על התורה **•מכתם לדוד-** פירוש על תהילים, מחזור לראש השנה ויום כיפור **•שושנים לדוד-** דרשות למועדי השנה וימים נוראים, ולימי שמחה **•משכיל לדוד-** פירוש למסכת אבות, פירוש לאגדות חז"ל, והספדים **•פירוש לסליחות** ועוד.

Oיפר ידידי ורעי, ר' אלון ארביב הי"ו המשמש כמזכיר הראשי של בית-הדין הרבני נתניה וזוכה להוציא עלון שבועי בשם 'אורי וישעי' מעשה שהיה עד אליו: לפני כשמונה עשרה שנה התבקשתי ע"י ידיד קרוב, שאבוא לאסוף את מורינו הרב זצ"ל מביתו, מאחר שהוא ביקש ממנו לשמש כסנדק לבנו שיחיה. הרב זצ"ל הסכים מיד, ואמר לו את המקום ושעת הברית.

לפני שהגעתי לביתו התקשרתי ומיד הרב ענה לי, "כן". אמרתי לו, שאני בא לקחת אותו לברית, שהוא מוזמן אליה. והוא אמר לי: "אני תיכף יורד". רבינו ירד מביתו נכנס לרכב אך פלא היה בעיניי, **הרב ללא הטלית שלו**, חשבתי לתומי, שייתכן וכבר לקחו את הטלית או שהרב יקח טלית מהאולם. אך כמובן, מחמת כבוד הרב, לא שאלתי על כך, אך שאלתי בנושא הלכתי אחר, ורבינו ענה לי בחריפות ובידיעה מעמיקה, וכל הנסיעה הודיתי לבורא, שסיפק בידי את הזכות לקחת את הצדיק ברכבי, למרות שידעתי שלא אוכל להשתתף בסעודת ברית המילה, שהיא סעודת מצווה, כי אצטרך גם להחזיר את הרב לביתו.

כשהיגענו לאולם, הייתה שמחה רבה נסוכה על כל המשתתפים, וכל הקהל פרץ בשירה אדירה "ימים על ימי מלך תוסיף" וכו', ומיד התחילו במילה, כל הזמן ידו של הרב לא משה מידי, אך היה דבר מוזר, **הרב לא עלה לכיסא אליהו, ומי שעלה היה חמיו של אבי הבן,** ואכן הברית נעשתה והרב זצ"ל לא היה סנדק, כמובן, שהרב הוא זה שבירך את הברכות לאחר הברית, ומיד ביקש לחזור לביתו.

בדרך שאלתיו: "הרי כת"ר היה צריך לשמש כסנדק, מדוע לא ישבתם על הכיסא או שבכלל לא הייתם מטריחים את עצמכם לבוא עד לכאן". השיב לי הרב בעוונה ובחן: "אבי הבן שוחח איתי לפני מספר ימים וביקש, שאסכים להיות הסנדק בעבור בנו, מיד השבתי לו שכן, ובפרט שהברית בצהריים, כך שזה זמן המנוחה ואיני נמצא ברבנות".

"אלא שהבוקר הגיע אלי האבא לבית הכנסת, ואמר לי **שחמיו כועס מאוד על שנותן את הכיבוד לרב**, ולא ייתכן שהוא יפסיד סנדקאות, אך אבי הבן בשלו ואמר שלא ייתכן לבזות את כבוד התורה, כבר הרב הוזמן, והוא לא יכול עכשיו לבטל זאת, כששמע דברים אלו אמר לו חמיו: 'תנסה לשכנע אותו, ואם יסכים- מה טוב, ואם לא, אז לא תהיה לי ברירה'. בבוקר, כששמעתי זאת השבתי לו: **'חלילה, חמיך קודם, הוא צודק, לתת את הסנדקאות לסבא זה דבר טוב, אני מוותר, העיקר שיהיה שלום בית'.**

אז הקשיתי על הרב זצ"ל: "אז אם כן, מדוע בכל זאת הגיע הרב?", השיב לי: **"האבא הזמין אותי והסכמתי להופיע בשמחתו, וכי אני צריך להתנות את הגעתי לברית בכך שאהיה סנדק, ואם לא אז אני פטור מלהופיע? אני ביקשתי לכבד את אבי הבן, שהזמין אותי ותו לא. אין זה קשור כלל ועיקר לגבי הסנדקאות".** אציין, ששוחחתי עם אבי הבן לאחר הברית, והוא תיאר לי את העוול ועוגמת הנפש, שעשה לרב זצ"ל, אך הרב ניחם אותו במתק שפתיו וחזר ואמר, **שהוא לא מבין, מדוע הוא דואג לכבוד שלו באומרו: "הרי יש ברית והזמנת אותי, אז אני צריך להשתתף!".**

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"
צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.
בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מְוּתָּרִים לֹא מַפְסִידִים לְעוֹלָם

להלן סיפור מופלא, המעובד מתוך '**פניני פרשת השבוע**' ויש בו כדי ללמדנו, כי כאשר אדם מוותר לזולתו - הוא לא רק שלא יפסיד, אלא אף ירוויח ממעשה זה.

את הסיפור סיפר הגאון רבי משה טולידנו שליט"א ממקור ראשון: ערב אחד נקשה שכנה בדלתה של משפחת כהן, ובידה אוגדנית דפים משורטטים, ובה תוכנית בנייה והרחבה מפורטות ומוכנות. השכנה פירטה בקצרה את בקשתה, ולא הסתירה את הקושי שבה.

"את יודעת, בס"ד המשפחה גדלה, ונוצר צורך להרחיב את הדירה. שרטטנו תוכניות בנייה, ואנחנו זקוקים לאישור השכנים כמקובל".

"אני חייבת לציין", הודתה השכנה בגילוי לב, "שכאשר אנו נרחיב בצד מזרח, זה בהחלט יחסום לכם את השמש מחלון הסלון והמרפסת בסלון, וכל הצד המזרחי. ועדיין, אני מבקשת, שתבדקו אם תוכלו להסכים לחתום לנו...", סיימה את בקשתה במבוכה קלה...

בשעת לילה מאוחרת החלה התייעצות בין הגב' כהן לבעלה. "אין ספק", קבעו השניים לאחר בדיקה מעמיקה, "שמרפסת השמש בסלון תהפוך למרפסת ה'אין שמש', והסלון יוחשך משמעותית. לפיכך, אנו רשאים להתנגד לתוכניות הללו, עקב הנזק הנגרם לנו מהן"...

"מצד שני, יש לנו הזדמנות לוותר, ויתור איכותי ואצילי, ויתור אמיתי מהלב לשכנים, כדי שירווח להם. אז נכון שזה יחשיך לנו את הבית, אבל אולי כדאי בהרבה, שהנשמה תאיר מוויתור זך וטהור לשכנים?". לאחר התייעצות שנמשכה כמה ימים, התקבלה החלטה גורלית ואמיצה.

בכוחות משותפים החליטו בני הזוג כהן לוותר על השמש למען השכנים. הם הגישו את התוכניות החתומות לשכנים, ובתוך תקופה קצרה החלו לבנות להרחיב את הבית.

התקופה הראשונה הייתה כרוכה בהסתגלות לכך שהסלון שהיה מואר עד עתה באור שמש טבעי – הוצרך לתאורת חשמל בכל שעות היום. במרפסת כבר לא היה שמש כלל וכלל, שמש אפשר היה לראות רק בגינה השכונתית.

כל פעם שחלפו במוחה של גב' כהן הרהורים וערעורים על הצעד שעשתה, נזכרה בכך שרווח לשכניה, ביתם התרחב, חייהם מאושרים יותר, והיא השתדלה להתרכז בלשמוח בשמחתם.

חלפה תקופה לא קצרה, ועקב שינויים שונים הוצרכה משפ' כהן למכור את ביתם ולעבור לעיר אחרת. בני הזוג קיוו כי בעיית חוסר השמש בדירה תפגע כמה שפחות במחירה, והתייעצו במתווך, שהעריך את שווי הדירה.

כמנהגם של מוכרים היודעים שיצטרכו לרדת במשא ומתן – הוסיפה משפ' כהן עוד מאה אלף ש"ח למחיר הדירה המבוקש כדי שיהיה ממה לרדת...

לאחר מספר ימים, התקשרה אישה וביקשה לראות את הדירה, כשהיא מדגישה, שהיא רוצה לבוא בשעה שהשמש בראש הרקיע. נקבעה שעה מוארת בעיצומו של יום. אם האישה רוצה לבחון את עניין השמש – מה הסיכוי, שתחתום על קניית דירה חשוכה ונטולת שמש?

למחרת, בשעת בוקר הופיעה האישה המתעניינת. היא נכנסה לבית, בחנה את כל פרטיו ודקדוקיו, והחלה לבחון את עניין השמש. הסתכלה בסלון, בדקה את המרפסת, ועיניה מפיקות קורת רוח, היא מחייכת והולכת... היא שבה ונכנסה למרפסת, הביטה ובחנה כל העת את השמש שאיננה, והייתה נראית יותר ויותר מרוצה...

"סגרנו!". קמה לפתע המתעניינת והפכה לקונה בהרף עין, בלי להתמקח על המחיר, בלי לדון בהסדרי התשלום, "מה שנוח לכם", אמרה, והחלה לכתוב את 'זיכרון הדברים'.

לאחר שנחתמה העיסקה כדת וכדין, פתחה את סגור לבה וסיפרה: "האמת, בוודאי הייתי שמחה להתווכח על המחיר, לחסוך לי כמה עשרות אלפי שקלים. אלא שאין לי ברירה. אני סובלת ל"ע ממחלה נדירה, וכל חשיפה לאור שמש ואפילו מועטה עלולה לסכן את חיי".

"ראיתי הרבה דירות, אך בכל אחת מהן יש שטח חשוף לשמש, וזה מסוכן עבורי. עד שראיתי את הדירה שלכם, ואינני יכולה לוותר על ההזדמנות לקנות את דירת חלומותי. דירה מקסימה שאין בה שמש! – אמרה ולא הוסיפה מילה...

בני הזוג כהן נותרו המומים, נטועים למקומם ואינם מאמינים. לא רק שלא הפסידו מהוויתור, **לא רק שמחיר הדירה לא ירד – אלא הוא עלה והתעלה בעיני זו, שקנתה את הדירה, עד שמיהרה לחתום, לפני שדירת חלומותיה תיחטף לה מבין האצבעות, ובמחיר יקר מהמקובל – העיקר שזו דירה שאין בה שמש, אותה שמש שוויתרו עליה בגבורה ולא ידעו כמה ירוויחו מהוויתור הזה...**

אנו לומדים מזה, שמי שמוותר לא מפסיד! רואים זאת בעיניים, לעיתים זה לוקח שנים, רק בורא עולם המשנה ומסדר סדרי עולם כרצונו – קובע כיצד זה יקרה באמת.

נשתדל לאמץ את המסר הזה, וניקח אותו עימנו כמסר לחיים: כשהשכן או החבר, כשהילד בבית הספר או החברותא בישיבה מבקש – לפעמים קשה לוותר, ונראה שנפסיד. אבל אין דבר כזה, מוויתור מרוויחים, ורק מרוויחים!

לע"נ

תנצב"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
נעמי בת כתון ע"ה
מרים בת בלה ע"ה
צדיק חכם בן חזלה ז"ל
ע"ה שני בת אסתר ע"ה
מסודי בת חביבה ע"ה
יונה בן סעדה ז"ל
ברכה בת מרדכי ע"ה
יעקב בן נעמה ז"ל
שרה בת מורברי רחל ע"ה
אלון בן סעדה ז"ל

הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל
הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל
שמואל בן רבקה ז"ל
משה בן רוזה ז"ל
אביחי בן אסתר ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה
דוד בר חסיבה ז"ל
חווה בת יעקב צבי ע"ה
שמעון בן שמחה ז"ל
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה
שמעון בן חנה ז"ל
גורג'יה בת נעימה ע"ה

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל
אביבה בת איירין ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
חי זיזי בן קלרה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה
יעקב בן סלימה ז"ל
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זהרה ע"ה
אברהם בן דינה ז"ל

הרב שבתי בן אסתריא אטון זצ"ל
מאיר מורד בן שושנה ז"ל
זהבה בת שושנה רייזל ע"ה
עמירם בן דבורה ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל
דב בן יצחק ז"ל
סוליקה בת עישה ע"ה
סלים בן פרחה ז"ל
לטיף בן פרחה ז"ל
דניאל רפאל בן חגית ז"ל
יהודה בן סעידה ז"ל
עפאת בת השמת ע"ה

ולד יחיא בן יוסף ז"ל
יצחק בן ברקו דב ז"ל
שרה בת נרקיס ע"ה
אביגדור בן ג'ולי ז"ל
מסעוד בן יקוט ז"ל
מזל בת שמעון
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל
רחל רפאת בת השמת ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל
מאיר בן נעמי ז"ל
זילפה בת רנדה ע"ה
אביבה לושי ע"ה
כל נשמות עם ישראל

גליון
נאר הנרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של

מורינו הגה"צ רבי **אברהם אלימלך בידרמן** שליט"א

בהעלותך

מכון
באר האמונה

תוכן העניינים

פרשת בהעלותך

וקדשתם היום ומחר - 'קבלת התורה' במחרת החג ..... א

במראה אליו אתוודע - התגלות הבורא דייקא מתוך החשיבה ..... א

מקשה תיעשה - עיקר חשיבות התורה והעבודה הבאה מתוך קושי ויגיעה..... ב

היד ה' תקצר - חוסים בצל ה' דאגה מנין ..... ד

להפסיק בין פורענות - המקבל יסורים באהבה ממתיק אותם..... ח

את משמרת ה' שמרו - עבודת ה' כפי רצונו ית'..... ח

מבקשי ה' - במעלת ההשתוקקות ..... ט

אנא א-ל נא - כוחה של תפילה בתחנונים..... י

המוב והמיטיב - להיות מיטיב לישראל ולהביט עליהם בעין טובה ..... יב

הוה זהיר - משנה זהירות בבין אדם לחברו ובפרט בענין הדיבור..... יג

אין שמחה בתורה - עסק התורה מתוך שמחה ובפרט ביום השבת ..... טו

סדר ועימוד:

א.י.ש. אשדוד

טל: **052-7627127**

באר הפרשה - בהעלותך

וקדשתם היום ומחר – 'קבלת התורה' במחרת החג

עומדים אנו בשבעת ימי התשלומין לחג השבועות, אשר הם המשך החג, ועדיין השערים פתוחים, **כל מי שעדיין לא** 'קיבל' **את התורה יבוא ויכנס, כי עדיין הארת החג מתנוצצת ומאירה.** וכך **איתא** בתוס' (חגיגה ט. ד"ה תשלומין) **שאף שבשאר** ימים טובים נחלקו **בגמרא האם** כל ימי התשלומין **להביא עולת ראייה** הם תשלומין **דראשון או** שכל יום **יש בו חיוב** לעצמו, מ"מ בימי התשלומים לשבועות כולי עלמא מודו שהם תשלומים ליו"ט עצמו (עיי"ש), והרי שפשיטא שנמשך עדיין עיצומו של יום.

חידוש נפלא מצינו ב'חק יעקב' (או"ח סי' תעג סק"א) שכתב שמי שלא בירך ברכת 'שהחיינו' בחג השבועות כי נאנס או ששכח וכיו"ב שיכול לברך **שהחיינו בכל שבעת ימי התשלומים, ואף שעתה יום חול הוא מ"מ יש בו מקדושת החג** (ופקפק בדבריו המהרי"ל דיסקין זי"ע, אך אף לשיטתו ניתן לקיים את מצוות הקבלת פני רבו ברגל (ר"ה טז:) כל שבעה, הרי לך שלכו"ע יש בימים אלו ענין החג עצמו)[א].

ידוע שאמרו צדיקים שבת 'נאך' שבועות - 'נאך' **שבועות** (- שבת הבאה אחר חג השבועות היא עדיין שבועות, כי תיבת 'נאך' פירושה 'אחרי' ו'עוד'). **וב'אור גדליהו' מביא** בענין 'שבת אחר שבועות', שהרבנים שבין חסידי טשארטקוב הוכרחו להשאר בעירם בחג עצמו, ורק לקראת שבת היו נוסעים לרבי והיו אומרים כנ"ל 'עם איז נאך שבועות', מקור לזה הראה המהרש"ם מבערז'אן זצ"ל בתשובות רדב"ז (ח"ו סימן ב' אלפים קע"ח) **המביא את דברי הגמרא** (יומא כא:) שהיו מגביהין השלחן לפני עולי רגלים ואומרים להם ראו חיבתכם לפני המקום שסילוקו כסדורו (שנשאר הם כביום הנחתו), ומשמע דבכל הרגלים היה כן, והנה בשלמא בפסח וסוכות עשו כן בשבת שבתוך הרגל, אבל ב'שבועות' שאינו אלא במשך יום אחד היה השבת חל לאחר הרגל ואם כן מה שייך להראות את הלחם לעולי רגלים בשבועות, אלא ע"כ, שהיו עולי רגלים ממתינים עד אחר השבת, נמצא שכל ענין החג עדיין בתקפו עד אחר השבת.

במראה אליו אתוודע – התגלות הבורא דייקא מתוך החשיכה

בפרשתן (יב ו), 'במראה אליו אתוודע', ביאר הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע (מאמר יחזקאל עמ' קמט), **עיקר ההתקרבות אל השי"ת הוא דייקא על ידי מניעות ועיכובים - ובהתגברות האדם עליהם יתקרב ביותר אל ה'.** ומרומז בעשיית ה'מראה' [שפיגע"ל], שנוטל האומן זכוכית שהיא זכה וברה, ואפשר לראות דרכה את כל הנעשה לפניו, ומדבק בה חתיכת כסף צרוף ועל ידי זה נהפכת הזכוכית ל'מראה', **ונמצא** שההסתרה החוסמת בעד ראיית האדם היא המביאה לאומן שתיעשה תכליתו ומטרתו. וזה **במראה** - כמו מראה החוסמת, כן **אליו אתוודע** - בזכות הקושי

א. סיפר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע משל לאחד שהתאווה תאווה - לשתות יין יקר ומשובח, אלא שלא היו די מעות בידו כפי מחירו הגבוה של אותו בקבוק, לאידך גברה עליו תאוותו, על כן טרח ונתייגע רבות להשיג את הסכום הנדרש, מכר כמה מכלי ביתו והוסיף ללוות ממון הרבה מחבריו, שכיניו וידידיו, עד שבס"ד הגיע לסכום הנדרש וקנה בעדו את היין הטוב, משם פנה למלאכת השתיה, עד שנתבסם והשתכר, והנה מדרך השיכורים לקיים מה שנאמר 'חיל בלע ויקיאנו'... ואף הוא הרגיש בנפשו צורך נורא להקיא את כל תכולת מעיו, אך לפתע 'תפס את עצמו' וחשב, הן כה הרבה טרחתי עד שהגעתי 'אל המנוחה ואל הנחלה' ואף השקעתי בו דמים מרובים תרתי משמע, וכי ברגע אחד אקיא את הכל חוצה בלא שיבלע בדמי... והתאפק בכוחות על אנושיים שלא להקיא.

סיים הרה"ק ואמר, כמה יש להתעורר לענין הזמנים הגבוהים בהם האדם קונה קניינים רוחניים, והוא משקיע מדמו וחלבו לקנותם – כמה עליו להזהר ולהשמר שלא 'יקיא' אותם חוצה, אלא יחזיק בהם בגבורה כדי שישארו אצלו. ועתה, כשעברו עלינו ימים גבוהים ונעלים, מ"ט ימים מקודם מתחילים למנות מתוך השתוקקות להגיע להאי יומא, בל 'נקיא' אותם בלא שיותירו בנו רושם טוב לכל השנה כולה.

והסתרה, כשמרגיש כי הכל סתום וחסום בפניו, **אז אז יראה** אליו הקב"ה[ב].

ובמרומז בפרשתן (ח ד) 'וזה מעשה המנורה מקשה תעשה אותה', ולכאורה קשה מה ענין פסוק זה המדבר מ'עשיית המנורה' לפרשה זאת המדברת מהלכות הדלקת הנרות (ועשיית המנורה כבר נאמר בפר' תרומה - ויקהל). **ומבאר** הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, **כי אדרבה, כאן גילתה תורה אופן נעלה ביותר של 'הארת המנורה', כי דייקא מזה ש'נתקשה משה במעשה המנורה'** (במד"ר טו י), **מזה עצמו נעשה אורה היותר** גדול של המנורה (ויתפרש תיבת 'מקשה' תיעשה המנורה, מלשון 'קושי'), **ובן בכל ענין שהאדם מייגע עצמו - לפי היגיעה יתרבה האור כמו שאמרו** רז"ל (מגילה ו:) 'יגעת ומצאת - תאמין' (ליקוטי הרי"ם בפרשתן)[ג].

מקשה תיעשה - עיקר חשיבות התורה והעבודה הבאה מתוך קושי ויגיעה

איתא במדרש (רבה טו ז) בפרשתן על הפסוק (ח א) 'בהעלותך את הנרות', **אמר** רבי חנינא, **אמר** הקב"ה, עיניים שיש בך יש בתוכן לבן ושחור **ואין**

ב. בפרשתן (יא א), 'ויהי העם כמתאוננים' וגו'. ביאר הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (בהעלותך תר"ע, ד"ה באופן אחר) על פי מה שפירש הבעש"ט הק' זי"ע בדברי המדרש (ויק"ר יא ט) על הפסוק (תהילים מח טו) 'כי זה אלוקים אלוקינו עולם ועד הוא ינהגנו על מות' – 'עַלְמוּת כְּאִלֵּין עוֹלֵמְתָּא', ש'על מות' נדרש מלשון 'עלם' ותינוק, וביאר הבעש"ט הק' בדרך משל, לאב הרוצה ללמד את בנו התינוק ללכת, הרי הוא מעמידו לפניו, וכשהתינוק מתקרב אליו מתרחק האב מעט לאחוריו, וכל זה כדי שיהלך הקטן עוד כמה פסיעות, והנה, מי שאינו 'בר דעת' נדמה לו שהאב מתרחק מבנו ואינו מראה לו אהבתו, **אך באמת אין כאן 'ריחוק' ו'הסתר' אלא הרי זה לטובת הבן שיתרגל ללכת.** כיו"ב הקב"ה מתנהג עמנו, כשברצונו להרגיל אותנו ללכת לעלות ולהתעלות (בעבודת ה' או בכל ענין) אזי 'יתרחק' מאתנו ויסתיר פניו, ובאמת, אין זה אלא לטובתו השלימה כדי שיתחזק האדם לעבוד את השי"ת אף מתוך 'הסתר' וקושי.

ביסוד זה מבאר ה'שם משמואל', שבהיותם במדבר זכו בני ישראל להתגלות אלוקית כשאינם צריכים כלל לעסוק בענייני עולם הזה, כל מאכלם היה 'לחם מן השמים' שכולו רוחני, ואף שמלתך לא בלתה מעליך ולא חסר להם מאומה. ברם, לא זו היא תכלית הבריאה, שהרי חיים כאלו כבר עברו על כל נשמה בטרם שירדה לזה העולם, והייתה אז מתענגת על זיו השכינה, מה עשה הקב"ה הורידה לזה העולם, כשתכליתה הטוב לחיות בעולם הגשמי הלזה ולהתעלות לקדושה. ולכן העלם הקב"ה לארץ ישראל, כדי שיחרשו את השדות, יזרעו ויעסקו בעניינים גשמיים, ואעפי"כ יהיו כל מעשיהם בכוונה טובה. ומכיוון שרצה הקב"ה להכינם ולהרגילם לקראת עבודה כזאת בעודם עתה סמוך לארץ ישראל, על כן התרחק מהם מעט בכדי ש'יבואו בכוחות עצמם' כדוגמת התינוק ההולך ובא לקראת אביו. ובזה מפרש מה שנאמר מקודם (י לג) 'וארון ברית ה' נוסע **לפניהם**', שלא נאמר '**בתוכם**' אלא 'לפניהם' בריחוק מעט לרמז על התרחקות השכינה כביכול. אמנם בני ישראל לא הבינו פעולות ה' ואת הכוונה האלוקית אלא הרגישו שהוא מתרחק מהם על כן 'ויהיו העם כמתאוננים'. ומסיים השם משמואל וז"ל, **וזהו לימוד לצעירים שמתחילים לעבוד השי"ת** בהתלהבות, ואח"כ נופלים מעט ממדרגתם, **וזאת היא מן השמים** שלוקחים מהם העזר האלוקי, כדי שבכוחות עצמם יעבדו את השי"ת, וכל המניעות הם ג"כ מן השמים, **וצריך כל אחד לידע זאת, שלא יפול בעצמו ויחזק את עצמו לעלות מעלה מעלה**, והבן, עכ"ל.

ג. סיפר אחד מגדולי ראשי הישיבות שבדורנו, כי בשנות בחרותו למד בישיבת 'קול תורה' בעיה"ק ירושלים, באיזה תקופה חל בו רפיון בתורה ועבודה ובכל העניינים, ובא עד שערי משבר ל"ע. ולא ידע להשית עצות בנפשו, בצר לו פנה אל הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל ששימש שם כראש ישיבה, ותינה צערו בפניו, נענה אליו הגרשז"א האם ראית פעם חייט בעבודתו, בגשתו לתפור בגד נאה ומהודר הרי הוא נוטל חתיכת בד היקרה עד מאד, יקח סכין ומספריים, ויחתוך את הבד לגזרי גזרים, לחתיכות קטנות עם גדולות, ישרות עם עקומות, והעומד מן הצד יחשוב כי לא חייט עומד לפניו אלא משחית בדים שאין לו סיג ושיח בתפירת בגדים, ויגער בחייט מה מעשיך, יענה לו החייט המתן נא מעט, ואכן כעבור זמן יראה כי לפתע יצוץ כנגדו בית יד, ולאחמ"כ בית הצוואר, וכו' עד שיראה לנגד עיניו בגד שלם נאה ומהודר, אמר לו הגרשז"א אמור לי בחור, וכי היה בידי החייט לעשות בגד שלם מבלי שיחתוך מקודם את הבד לגזרי גזרים, פשיטא שלא, **כך נמי בגד זה הנקרא 'אדם גדול' אינו נבנה אלא על ידי נפילות וחתיכתו לשברי שברים, ומשם** דרכו סלולה לעלות ולהתעלות.

אתה רואה מתוך הלבן אלא מתוך השחור, ומה אם עיניך שיש בתוכן שחור ולבן אין אתה רואה אלא מתוך השחור, הקב"ה שכולו אורה הוא צריך לאורה שלכם'.

מבאן למדו צדיקים (בעי"ז ב'שפתי צדיק' בפרשתן) **'ארחות חיים', כי הנה לא כל העתים שווים, פעמים שמרגיש האדם אור בהיר בשחקים - כאותו לבן שבעיניים, כי אור ה' זרח עליו, ועל מי מנוחות ינהלהו הבורא הן ברוחניות והן בגשמיות, לאידך, פעמים שהוא מרגיש כי עולמו חשך בעדו כאותו שחור שבעיניים, ומכל צד באים עליו צר ומצוק לייסרו, מצד יצרו הרודף אחריו[ד], או מצד מצוקה גשמית, ויש הטועים ואומרים שעיקר עבודת וחשיבות האדם הוא בזמנים שאור ה' מאיר עליו, ולא כשאור וחושך משמשים בערבוביא, וק"ו בעת שהפך כולו לחושך. לזה בא רבי חנינא ואמר אין אתה רואה אלא מתוך השחור - דייקא מתוך השחור תראה את ה' יתברך. ולא תאמר שחפץ הקב"ה יותר בזמני אורה, כי 'הקב"ה שכולו אורה אינו נצרך לאורה שלכם'. אמנם לעבודתנו בזמני החושך הינו בביכול נצרך ונצרך[ה], כי עבודה כזו - מתוך חושך ענן וערפל אין לו להקב"ה מהמלאכים דרי מעלה, כי אם מאתנו דרי מטה'.**

כה אמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, וז"ל. 'החסידים המה מרוחקים בעצמם - שלפי דעתם רחוקים הם מהשי"ת, ותשוקתם להיות להם הרגש התעוררות והתלהבות לעבודה, וזהו שטות, כי שמא יש רצון מן השמים לעזור אותם בחשיבה' (ליקוטי הרי"ם תזריע)[ו].

וכך איתא במדרש בפרשתן (רבה טו ח) על ענין הדלקת נרות המנורה, וכי צריך הקב"ה לאורה שלנו, והרי כתיב (תהלים קלט ב) 'גם חושך לא יחשיך ממך, ולילה כיום יאיר כחשיכה כאורה' ומדוע ציוונו 'בהעלותך את הנרות', ומבאר המדרש על פי משל (עיי' בהערה)[ח], **שאבן**

ד. העצה היעוצה לכל איש ישראל, לעמוד ולהתחנן לפני הבורא שיזכהו להתקרב אליו, וכה אמר הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע (עי' לקט אמ"ק בהעלותך ד"ה וכי תבואו מלחמה, מהר"י תרמ"ו), שבקרבן מנחה נאמר (ויקרא ב ב) 'וקמץ... והקטיר הכהן את **אזכרתה**' והיינו שע"י 'קומץ' זה ייזכר המקריב לפני ה', וכמו כן בקרבנות מן הבהמה היה 'הדם' לאזכרה, אך כ"ז לא היה לנו אלא בזמן שביהמ"ק קיים, **אך כהיום שאין לנו לא עולה ולא מנחה במה יעלה זכרונינו לטובה לפני הקב"ה**, אלא כדכתיב בפרשתן (י ט) 'כי תבואו מלחמה בארצכם על הצר הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות ונזכרתם לפני ה'', ופירש המהר"י ש'הצר הצורר' הכוונה על 'יצרו של אדם' שהוא צר ומיצר לכל, מה יעשה האדם ויינצל מפתויי ואונסי היצר להדיחו מעל ה' – **והרעותם**, עליו לזעוק ולהריע להשי"ת, וישתפך לפניו בתחינה ובבקשה, ויזעק לפניו, אב הרחמן, עמוד על ימיני וסמכני, וכוף את יצרני להשתעבד לך, ואל תביאני לא לידי ולא לידי... ובזה **ונזכרתם לפני ה'**, ויעלה זכרונו לפניו לטובה.

ה. היטב הגדיר זאת רבינו ירוחם ממיר זצ"ל, שיש בני אדם הסבורים שמטרת ביאתם לעולם היא לעסוק בתורה ומצוות, ואפילו כשהדבר עולה להם בקושי **עדיין** חובתם מוטלת עליהם, אך האמת היא להיפך, וכמו שנאמר (איוב ה ז) 'אדם לעמל יולד', דייקא לאותו עמל ויגיעה נולד האדם וירד לעולם הזה, ועיקר תכליתו לעסוק בתורה ועבודה מתוך יגיעה (דעת חכמה ומוסר, ח"ב עמו' קכב).

ו. ב'ספר החיים' (ספר זכויות פ"ו) **הביא רמז פלא נרמז בצורתה של האות 'צדיק'**, כי היא בנויה מהאות 'נון' ועליה אות 'יוד', והיינו כי הנון תרמוז על הנפילה (עיי' ברכות ד:), ואף ל'נופל' זה יש תקנה אם יטה שכמו לסבול על גוו את האות 'יוד' (הרומז ליהודי ויהדות), כלומר לסבול עול היהדות – בתורה ומצוות **מהיום והלאה**, בזה ייקרא **'צדיק'**. ולא יאמר הן אבדתי – כבר פרקתי מעלי מעט עול תורה ומצוות, א"כ אפרקנו לגמרי, אלא יטה שכמו לסבול מכאן ואילך. ורק 'פריקת' בהמה באה ע"י הורדת המשא, אבל יהודי צריך להרבות במשא (עד כמה שידו מגעת).

ז. ובאמת כבר אמרו חז"ל (אדר"נ ג ו) 'שטוב לו לאדם דבר אחד בצער ממאה בריווח'. עוד אמרו (שהש"ר ח יד) אחד הלומד בצער נוטל אלף, שלא בצער נוטל בשכרו מאתיים, ואיזה שוטה ירצה לאבד מתן שכר נצחי לעולם הבא כנגד צער חולף בעולם הזה.

ח. וז"ל המדרש, למה הדבר דומה למלך שהיה לו אוהב (איש מפשוטי העם), אמר לו המלך, תדע שאצלך אני סועד, לך ותקן לי (סעודה). הלך אוהבו והתקין מטה של הדיוט, מנורה של הדיוט, ושולחן של הדיוט. כיוון שבא המלך באו עמו שמשין שסיבבו מכאן ומכאן מנורה של זהב (להאיר ולכבוד) לפניו. כיוון שראה אוהבו את כל הכבוד התבייש

הקב"ה הוא בעל הבירה והוא בעל האורה, אלא שנחת רוח תבוא לפניו כשקרוצי חומר יביאו משלהם כפי שידם - יד כהה משגת, כי זה יעלה לפניו לריח ניחוח[ט].

ומבאן, יענה כל חד וחד ליצרו שבא לפתותו ולומר לו - אין זה מן הראוי כי שפל ונבזה כמוך יעבוד את ה' הגדול הגיבור והנורא, המתן נא, אולי עוד יחום עליך הבורא ויביא עליך זמני אורה, אז תזכה להתעוררות והתלהבות לעשות נחת רוח לבורא יתב"ש, ואז יהא יאה ונאה שתעבוד את אלוקיך, כי באמת אדרבה ואדרבה, אין לך שעת רצון יותר מזו, ויותר חפץ הקב"ה בעבודת האדם כשהוא מרוחק, ולא עוד, אלא שעליו להודות לו יתב"ש, כי כבר אמר הנביא (ירמיהו לא ב) 'מרחוק ה' נראה לי' - על ידי הריחוק מה' מתקרבים אליו מאד.

היד ה' תקצר – חוסים בצל ה' דאגה מנין

בפרשתן (ט כ), 'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו'. הנה, הלכה פסוקה היא שאין ה'סותר' בשבת חייב **אלא א"כ הוא** 'סותר על מנת לבנות **במקומו**', והקשו בגמ' (שבת לא:), שהרי כל **איסורי** שבת ממלאכת המשכן נלמדו, **ואת** המשכן היו 'סותרים' על מנת לבנות **שלא במקומו**, שהרי היו מפרקים **את** המשכן על קרשיו בריחיו ואדניו על מנת להעמידו במקום אחר - בהגיעם למקום חנייתם החדש. ומתרצים בגמרא 'שאני התם, כיוון דכתיב על פי ה' יסעו ועל פי ה' יחנו - בעל מנת לבנות במקומו דמי'.

את עומק התירוץ ביאר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל (שיחות מוסר תשל"ג כב) דמכיוון שנסעו רק **על פי** ה' והיו סמוכים ובטוחים עליו בביטחון גמור - שישמרם מכל נחש שרף ועקרב באותו מדבר גדול ונורא, ונחשב להם כמי שהם נתונים בידי הבורא יתב"ש הן בנסיעתם הן בחנייתם, ולא ייחשב להם כמי שהם נוסעים מרעמסס לסוכות ומסוכות לאיתם, כי אינם נוסעים ממקום למקום... רק 'באותו מקום' הם שוהים מתחילה ועד סוף - בצל הבורא יתב"ש'. **אין כאן לא סוכות ולא רעמסס, לא איתם ולא רפידים, אבל יש**

(להציע לפני המלך את כליו) והטמין את כל מה שהתקין לו שהיה הכל (כשל) הדיוטות. אמר לו המלך, וכי לא אמרתי לך שאצלך אני סועד, למה לא התקנת (הכנת) לי כלום. אמר לו אוהבו ראיתי את כל הכבוד הזה שבא עמך, ונתביישתי והטמנתי כל מה שהתקנתי לך – שהיו כלי הדיוטות. אמר לו המלך, **חייך שאני פוסל את כל כליי שהבאתי, ובשביל אהבתך איני משתמש אלא בשלך**, עכ"ל. וכלומר, כי כלי זהב ומשכיות חמדה יש למלך די והותר בביתו. ואיננו נצרך ל'טובותיו' של רעהו הפשוט שיפאר שולחנו בכגון דא, ומה חסר בבית המלך – אותם כלים פשוטים שמציג האיש הפשוט אחר שנתייגע להשיגם לפי כוחותיו.

כיו"ב הוא לגבי כל עניני עבודת האדם, אין הקב"ה דורש ומבקש מאדם מדרגות יראה ואהבה כשל המלאכים כי מזה יש לו די והותר למעלה למעלה... ובכלל אין הקב"ה נצרך ל'טובותינו' שנעבדו ונפארו בכלים מפוארים – במדרגות גבוהות באהבה ויראה יותר ממדרגתו - כראוי לבית המלכות, כי אין לו חפץ אלא ב'כלים' **שלנו – התגברות על היצר על הקנאה ושנאה ושאר תאוות הלב הן וכיוצא בהם...ומזה בא תענוג ונחת רוח לפניו.**

ט. יש להוסיף מה שאמרו להמליץ - מאי טעמא אמרה תורה להניח תפילין על הידיים, ומדוע דייקא על יד כהה השמאלית, אלא, שלא הרי הידיים כהרי העיניים ואוזניים וכו', כי אף שגם מהם יש לאדם שניים מכל אבר, מכל מקום בכוחם ובפעולתם שווים הם, כי שמוע ישמע הן באוזן ימין הן באוזן שמאל ללא כל חילוק. כמו כן ב' העיניים שווים הם. ובזה נשתנו הידיים, כי עיקר פעולותיו עושה האדם ביד ימין ואילו ידו השמאלית 'יד כהה' היא, חלשה ורפה יותר מן השנייה. לזה נצטווינו בבואנו להניח תפילין שהיא 'דביקות בבורא יתב"ש' להניחם דייקא על ה'יד כהה', להורות כי דייקא מהחלשים, ומזמני הנסיון והחשכה, שם היא עיקר דביקות הבורא, ושם יתגלה 'יחודו ואחדותו יתברך שמו בעולם'.

י. כתב הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע במכתב (נדפס בבית אברהם, מכתבי קודש איגרת לג [מכתב תנחומים]): ...ואזכיר לך מה שאמר לי הרה"ק זצ"ל מאמשינאוו אחר פטירת אאמו"ר זצללה"ה אמרו ז"ל 'סתירת זקנים בנין', והרי הקב"ה נקרא עתיק יומין, סתירתו בוודאי בנין טוב...

ולכאורה גם בזה יקשה, דאינו סותר על מנת לבנות **במקומו**... אמנם לפי הנ"ל, מבואר היטב, דאחר שמאמין בכל דבר שהוא **על פי ה'**, הרי הוא מוצא **במקומו** - בתוך הצרה את הטובה הטמונה בה...

כאן מסע אחד ארוך כשהם חוסים 'בצל כנפי השי"ת'. נמצא, שאין ה'סתירה' וה'בנין' אלא באותו מקום, ושפיר הוי סותר על מנת לבנות במקומו - כי חנייתם הקודמת הייתה בצל כנפי השכינה וגם חנייתם הבאה תהיה שם"א.

וללמדנו לדורות עולם, שזוהי דרך הישרה בדרכי האמונה - להיות בכל עת ובכל שעה חוסים בצלו הגדול של אבינו שבשמים, ולא להרגיש כי 'נישאים' אנו גם בידי פלוני ואלמוני, כי פלוני הבטיח לי 'הלוואה' ומשנהו הבטיח לסייע בעדי בנישואי הבן והג' יסדר לי 'קשרים' במקום (משרד) פלוני, **אלא** בכל עת נישאים אנו על כפיים כביכול - בידי הקב"ה אב הרחמן'ב.

בעי"ז ביאר הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע **את הכתוב** בפרשתן (יב ח) 'ותמונת ה' יביט', **שבכל 'הבטה' לא יראה אלא תמונת ה'** (יביט בגמטריא שם הוי"ה ב"ה, עם האותיות והתיבה), כלומר, שבכל עניין מענייני עולם ראה את ה'ג - שהוא עשה ועושה את כל מאורעות ומקרי העולם (הובא בליקוטי יהודה בפרשתן)"ד.

וכך אמר הקב"ה בפרשתן (יא כג), 'ויאמר ה' אל משה היד ה' תקצר...' וכמי שאומר לבני ישראל 'הסירו

יא. וביאר בדרך משל לאדם הנוסע בדרך ארוכה, ועל אם הדרך שואלים אותו מפעם לפעם 'איה מע"כ שוהה בזו העת' הרי הוא עונה במקום פלוני אני עומד, לאחמ"כ יענה ויאמר במקום פלוני... עתה הנני לצד עיר פלונית, ועתה אני בפרשת דרכים זאת וזאת. משא"כ אם ישאלו על ה'תינוק' הצריך לאמו ויושב בחיקה – יענו בכל עת 'התינוק נמצא כעת בחיק אמו' – היכן שרק תעמוד מרכבתם. כיו"ב לגבי המאמין בה' ושם כל מבטחו ומשענתו בה' הרי הוא כמי שנמצא תמיד בחיק אביו שבשמים. בזה יובן שפיר שאף במדבר נחשבו בנ"י בכל עת כשרויים בידי הקב"ה, וסתירת המשכן וגם בניינו באותו מקום, והם סותרים על מנת לבנות במקומו - **על פי ה' יחנו על פי ה' יסעו.**

יב. וכבר כתב הרה"ק ה'נתיבות שלום' (נת"ש מכתבי קודש, מכתב רכ, ובהערה שם) וז"ל. בהיותי ל"ע בבית החולים בעיתים הקשים ביותר, חייתי ממאמר חז"ל שאמרו 'הקב"ה מראשותיו של חולה', והרגשתי כי 'כותל המערבי' שאמרו חז"ל (שמו"ר פרשה ב, ב; מדרש שוח"ט תהלים יא) **שלא זזה שכינה ממנו הרי בחי' זו לי מראשותי, וזה נתן לי כח להתגבר על כל המצבים.**

ידוע ה'מעשה' שהביאו בעלי המוסר ביהודי שהלך בדרכו במדבר שממה, במקום ציה וצלמוות, והנה רואה הוא סימני פסיעות בסמוך לפסיעותיו, נבהל ונשתומם שאל היהודי מה טיבם של פסיעות אלו, השיבוהו מן השמים שהקב"ה בכבודו ובעצמו צועד לידו, וישמח האיש ויעלוז לבו עד מאד.

לפתע ראה מרחוק היאך שאריה מתקרב אליו, ובאותו רגע הבחין כי כעת יש רק פסיעות של אחד המהלך, וירא מאד לנפשו בחשבו כי עזב אותו ה', ויזעק – קלי קלי למה עזבתני - אבי שבשמים הצילני מידי אריה טורף ושואג זה, אך אז שמע שוב בת קול מן השמים שביארו לו **'עד עתה הלך הבורא כביכול לצדך, אך בעת הצרה – משקרב האריה, נטל אותך הבורא עליו, ולכן אינך רואה כי אם סימני פסיעות של אחד...'**

והנמשל מובן, לאלו המהלכים בדרכם הארוכה והחשיכה בתוככי עולם הזה, ולרגע נדמה להם כי עזבם הקב"ה ח"ו, וכביכול הם מהלכים לבדם במעבה החשיכה והבלבול... ובאמת, ידעו כי דייקא אז הינם נישאים על כפי הקב"ה וה'פסיעות' הינם כביכול של בורא עולם לבדו – ואינם לבדם כלל וכלל, כי לא יטוש ה' את עמו, ואדרבה, המהלכים במקום קושי והסתר אינם מהלכים בכוחות עצמם אלא נישאים בידו דקוב"ה.

יג. כעין זה כתב השל"ה הק' (בהעלותך דרך חיים תוכחת מוסר יב) וז"ל. 'על פי ה' יסעו ועל פי ה' יחנו' (ט יח). ואחר כך כתיב (שם כ) 'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו'. יש רמז מוסר בכאן, **על כל פעולה או תנועה שהאדם עושה, יאמר 'אם ירצה השם' או 'בעזרת השם'.** למשל, בלכתו בדרך יאמר, 'הנני נוסע בעזרת השם יתברך, ובדעתי לחנות במקום פלוני בעזרתו יתברך אם ירצה'. וכשבא למקום החניה אז יחזור ויתן שבח, ויאמר 'הנה בעזרת השם יתברך באתי הנה, ובדעתי ליסע לזמן פלוני בעזרתו יתברך אם ירצה'. נמצא שם שמים שגור בפיו בשעה שעולה במחשבתו, ובשעת מעשה, ככה בכל פעולתיו. עכ"ל.

יד. כתב הרה"ק ה'באר מים חיים' זי"ע לבאר בקרא בפרשתן (י לב) 'והיה הטוב ההוא אשר ייטיב ה' עמנו והטבנו לך', כי **הטוב ההוא אשר ייטיב** – עיקר ההטבה היא שיהא **ה' עמנו** 'שישרה שכינתו בתוכינו', ולהאמין בכל לב כי **תמיד ה' עמנו** בכל מצב שהוא.

דאגה מלבבם'[טו] - כי אב גדול לכם בשמים והוא דואג לכל מחסורכם... וידע כל פעול בכל עת שתעלה על לבו איזו דאגה קטנה או גדולה - בענייני רוח וכ"ש בענייני גשם - להתייסר בדאגותיו - מה יעלה בגורל פרנסתי הבאה לידי 'למחצה לשליש ולרביע לא שמענו'... מה יהא בגורל ה'שידוכים', רפואות וישועות, ביצד אפטר מאותו פלוני המקפח פרנסתי ומאלמוני המדבר עלי סרה בכל עת מצוא. כי כך עלה ברצונו הפשוט של בורא עולם שיאמינו בו בניו ויבטחו עליו, ומתוך הכרתם שאין ביכולתם לעשות דבר קטן כגדול מבלעדי עוזו ועזרתו תוסר מהם כל דאגה יגון ואנחה, ויהיו חייהם בשלוות הנפש ומנוחת הדעת, כי לא תועיל דאגתם במאומה[טז], מה גם שאין 'כח' אפילו בידי בריה אחת בעולם להועיל לו או להזיקו להרוויחו או להפסידו לקרבו או לרחקו - אם לא הכריז כן ה' בורא שמים וארץ[יז].

יש שרמזו (ע' שבט מוסר פ"ו) **בדברי הגמרא** (סנהדרין קו:)

על דואג האדומי 'אין תורתו של דואג אלא מן השפה ולחוץ', כי אדם העוסק בתורה ועדיין חרד ודואג כל מיני דאגות ברוח ובגשם, בפרנסה או בשאר צרכיו[יח], הרי זה אות וסימן שכל תורתו אינו אלא חיצונית. כי התורה תכנים בלב העוסקים בה אמונה תמימה בהקב"ה, וממילא יסורו ממנו כל דאגה יגון ואנחה, ולא ידאג

טו. כתיב בפרשתן (יא ד) 'והאספסוף אשר בקרבו התאוו תאווה', כתב הרה"ק מראפשיץ זי"ע (זרע קודש בפרשתן) פירש שרק הערב רב התאוו ולא בני ישראל, כיון דאין שייך תאווה בבעל אמונה, כיון שבכל דבר שחסר לו הרי הוא אומר מסתמא איני צריך לזה דאל"כ הלא אני אומר ומברך לו יתברך 'העושה לי כל צרכי' ואם באמת הייתי צריך את הדבר הזה בוודאי היה לי אותו (עכ"ל).

וביאר עם זה המשך הפסוקים 'וישובו ויבכו גם בני ישראל' וקשה למה בכו הם (בני ישראל) אם לא התאוו כלל כנ"ל, ואלא הפירוש הוא שבכו ועשו תשובה על חסרון האמונה, על דרך שכתבו בספרים שהרואה את חברו עובר עבירה יבין שגם בו יש שמץ קצת מעבירה ההיא (ולכן הראוהו כן מן השמים), וכשראו בנ"י את חסרון האמונה הנמצא בקרב הערב רב, עשו תשובה בעצמם על כך.

טז. גם הם יודעים כי אף הנראה כרעה אין בה אלא טובה מסותרת, שבעזהשי"ת בקרוב תתגלה הטובה שבה, בדרך רמז פירשו מה דאיתא (סנהדרין כב.) שאין משתמשים בשרביטו של מלך, כי הנה 'שרביטו' אותיות 'ישר טוב', כי כל מעשי הקב"ה הם בתכלית הישר והטוב, ואף כשאין זה נראה לעיניים אלא להיפך עדיין אנו מאמינים שהכל 'ישר וטוב', אמנם כל זה אינו אלא בינו לבין המקום, אבל חלילה לו לאדם להרע לרעהו מתוך 'טענה' שהטובה טמונה ברעה שהוא גומל אותו ובקרוב תצא הטובה לאור, וע"ז אמרו שאסור להשתמש ב'שרביטו של הקב"ה ולעשות מעשים שאינם ישרים וטובים, אלא חובתו בעולמו היא כמאמר הכתוב (דברים ו יח) 'ועשית הישר והטוב'.

יז. הרי לפניכם 'שיר' (בחרוזים – גראמען) שחברו בצעירותו הגה"ק הסטייפלער זי"ע, וז"ל. בשעה שהעולם, רובם ככולם, יתנו עמילם, וכל שכלם, לעבוד ולטרוח, לעשות להרוויח, **רגע לא ינוח**, לכל צד פוסח, ודעתו תזוח, לנגוח ולנדוח, ויש גם לרצח, בשביל דמיון פורח, וסופו מוכיח, כי לא יצליח, **וכל פגע וחוח, את רוחו ירתיח**, יריע אף יצריח, ולא ימצא מנוח, עד שהאם יפוח, ותשב הרוח.

בה בשעה, נפשו הנשאה, של הבוטח, תדיר שמח – **בטחוני בצורי, הוא אוצרי**, את האתר שוכח, ומהשתדלות בורח, ולא יעמול לרוח, להיות לוקח, מה שכבר נשלוח, מהבורא המשגיח. והוא הבטוח, מעודו, לא מטה ידו, ולא נפגע כבודו, כי הבורא בחסדו, מגן בעדו, ולבו (וזמנו) עמדו, לירא מבוראו ולעבדו, בכל נפשו ומאודו.

יח. מעשה בעשיר מופלג ולו בת יחידה כלילת המעלות, משהגיעה הבת לפרקה שלח האב שליח לאחד מגדולי ראשי הישיבות, וביקש מאתו שימציא לו חתן תלמיד חכם וירא שמים ובעל מידות טובות, וידע של'חתן' זה לא יחסר מאומה, כי כל הוצאות החתונה עליו, וגם 'קעסט' (שיהיה סמוך על שולחן חמיו) כל ימי חייו... ובעזהשי"ת לעולם לא יצטרך החתן לדאוג דאגת פרנסה וכיו"ב. כעבור כמה ימים שלח ראש הישיבה לאמר לעשיר שמצא עבורו בחור מופלג בתורה ויראת שמים טהורה, 'ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל...' מיד יצא העשיר לדרך בהתרגשות להעמיד את הבחור בכור המבחן בסוגיות חמורות שבש"ס, וגם לבדוק את הליכות חייו כיצד הם, ואכן, הבחור הראה בקיאות נפלאה ועצומה בכל מקצועות התורה בפשט ובפלפול, ואף היה נראה כחכם בר דעת ובעל

מפני הבאות באמונתו שכל הבא עליו מאביו רחומו הוא, והכל לטובה ולברכה.

ובן איתא מהרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (דף קמג) משמו של הרה"ק רבי אשר מסטאלין זי"ע על הפסוק (ישעיה כח מז) **המאמין לא יחיש - פירוש, לא ירגז**[ט].

ובה כתב הגאון רבי שלמה קלוגר זי"ע (חכמת שלמה או"ח סימן מו) על דברי ה'מחבר' כשנועל מנעליו יברך שעשה לי כל צרכי וכו'... וז"ל, ועוד י"ל בטעמו של דבר דהנה רמז גדול רמזו בזה, דהנה בברכת שעשה לי צרכי מקיים אדם תמיד מאמר חז"ל (ברכות נד.) חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, דהרי אומר בכל יום 'שעשה לי כל צרכי' והרי יש ימים דהוי ח"ו רעה על האדם ואיך יברך שעשה לי כל צרכי, ובע"כ אומר דגם הרעה הוה טובה, ומודה גם על הרעה. והנה, מה דהרעה הוי טובה היינו כמו שאמרו חז"ל (ברכות ה.) דהיסורין מביאין לחיי העוה"ב... והנה, אדם הצדיק נקרא 'הולך' דהולך ממדריגה למדריגה, ולכך נתקן בברכת מנעלים, כמו דהמנעלים הוי צורך הליבה דאם יושב במקום אחד א"צ מנעלים, רק לילך צריך מנעלים, כן הכי נמי, צריך האדם ליסורין, כי ע"כ יהיה הולך להתדבק בו יתברך לקיים התורה והמצוות, לכך נותן הודאה על הרעה[כ], ואתי שפיר בעזה"י. עכ"ל.

מידות טובות, העשיר התפעל מאד מרוחב ועוצם ידיעתו בכל חדרי התורה בחריפות עצומה, וגמר אומר לקחתו להיות חתנו.

משישבו לגמור את ה'זכרון דברים' ולשתות לחיים, וכבר עמדו כמעט ב'שבירת הצלחת' שאל הבחור את העשיר וביקש לדעת מהו סכום המעות שבדעתו לתת עבור הנדוניא... תיכף ומיד ניגש העשיר לראש הישיבה והודיע לו שהשידוך בטל ומבוטל, כי בשום אופן איננו מסכים לקחת בחור זה כחתן לבתו. ויתמה ראש הישיבה ושאלו מאי האי, וכי מצא בו שאינו תלמיד חכם וירא שמים או שמא מום אחר ראה עליו, השיב העשיר ואמר 'הנה, גדול כוחו בתורה ויראה ועדיו לגדולות, אך שוטה הוא שאין בו דעת'... שהרי כל בני העיר מכירים ברוב עשרי וכבוד ביתי, גם יודעים הם שאין לי אלא 'בת יחידה', אמור מעתה כי כל רכושי עומד לרשות בתי וחתני מהיום ובפרט לאחר 'מאה ועשרים' שהרי הם יהיו יורשים יחידים, א"כ כל שאלתו לדעת את סכום ה'נדן' מראה על טיפשות עצומה... ואינני מסכים לקחת חתן שוטה שאין בו דעת.

לדידן ייאמר, בן אדם מה לך כי תדאג כמה ואיך תקבל שפע פרנסתך, והרי 'לי הכסף ולי הזהב נאם ה' צבאות' (חגי ב ח) וכל עולם כולו ומחמדי תבל שלו הם, והיינו **א.** עשרו כביכול ידוע לכל... **ב.** ולא עוד, אלא שבני ישראל הם בנים חביבים למקום, כמאמר הכתוב (ירמיה לא יט) 'הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים' כבנו יחידו של גביר אדיר ועשיר מופלג, אם עדיין דואג האדם ושואל תמיד 'מאין יבא עזרי', מהיכן אפרנס את בני ביתי, הרי הוא דומה לאותו בחור שנחשב כשוטה גמור רק עבור שאלתו את העשיר כמה הוא עתיד לתת לו, והרי אם יקח את בתו יקבל הכל, והכי נמי יזכור האדם כי אב לו בשמים ומובטח לו שלא יחסר לו מאומה, ככתוב (תהלים לד י) 'כי אין מחסור ליראיו'.

יט. כיו"ב כתב ה'חובת הלבבות' (שעה"ב ריש פ"א) **'מהות הבטחון היא מנוחת נפש הבוטח,** ושיהיה לבו סמוך על מי שבטח עליו שיעשה הטוב והנכון לו בעניין אשר יבטח עליו'.

הנה כתיב (תהלים לז ג) 'השלך על ה' יהבך', וביאר הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע (הובא בדבר"י, חלק ידי ישראל פר' ראה ד"ה כי יברכך, ד' שעא), כי 'הולכי הדרכים' הנושאים עליהם משא כבד, אזי כשישליכו מעליהם את משאם ירגישו כי הוקל להם. כיו"ב, הנושא על כתפו 'משא כבד' מעול הפרנסה או משאר דאגות הן וכיו"ב, אומרים לו 'השלך על ה' את משאך' ותרגיש כי הוקל לך.

ואדרבה, בזה יבחן את עצמו אם אמונתו כראוי או לאו, כי אם לאחר שיתחזק בבטחונו ירגיש כי רווח לו ממשאו הכבד, הרי זה אות וסימן כי אכן אמונתו כראוי, ובאמת השליך הכל על אלוקיו, אז **בוודאי** 'והוא יכלכלך'. אך אם עדיין ירגיש דאגה בלבו וכובד המשא על כתפיו, אות וסימן הוא כי עדיין חסר לו בקנין האמונה.

כ. סיפר הגה"ק מווידיסלוב חתן הרה"ק רבי שלום משאץ זי"ע שבימי ה'מלחמה' נאסר במקומות רבים להעלות אורה בבתים בלילות (מפחד שמא יכיר האויב היכן הוא מקום יישוב) על כן היו דרי העיר מכסים את חלונות הבית בחתיכת 'בד' שחורה, וכך לא ראו מחוץ לבית ש'הבית מלא אורה'. והנה, כשבאו לקנות את הבד היה המוכר מברר שני

להפסיק בין פורענות – המקבל ייסורים באהבה ממתיק אותם

בפרשתן (י לה), ויהי בנסוע הארון... וינוסו משנאיך מפניך', וברש"י 'עשה לו סימניות מלפניו ומלאחריו (היינו נ' הפוכה מב' צדדיו), **לומר שאין זה מקומו**, ולמה נכתב כאן, **כדי להפסיק בין פורענות לפורענות.** ולחד מאן דאמר בגמרא (שבת קטז.) הסימניות באות לומר לן ש'ויהי בנסוע' **הוא ספר בפני עצמו.** ומבאר ה'אמרי אמת' כי כל זה יתבאר ביסוד אחד, וכך פירושו - שהרי 'ויהי בנסוע' היה מסעם הראשון של בני ישראל, שבאמור עברו עליהם **אז מעט** ייסורים וקושי, **ואילו היו** מקבלים עליהם באהבה היו מתבטלים מהם כל הייסורים, **והיינו שפרשה זו נאמרה שלא על הסדר, בשעה שאין** הולך לו לאדם כפי הסדר שהוא חישב לעצמו, כגון שלא הרוויח **את אשר חשב להרוויח, או שלא נגמר עסק** פלוני, **ולא נעשה שידוך** פלוני, בהגיעו לחנות או לבנק אחרי טלטולי הדרכים סגר הפקיד **את** שערי החנות והבנק למול פניו... וכו' וכו', והמקבל **באהבה את ה'שלא** כסדר' **גדלה חשיבותו עד מאד - כספר בפני עצמו.** ולא עוד **אלא שהיא נאמרה** 'להפסיק בין פורענות לפורענות'. פירוש, **שכשיקבל על עצמו כל זאת בשמחה ובטוב לבב, בזאת גופא הריהו מפסיק ועוצר את הפורענויות.**

וזה גופא היה חטאם של ה'מתאוננים' בפרשתן (פרק יא) **שעליהם נאמר** 'רע באזני ה'...'. כדאיתא ברמב"ן בבארו תיבת 'מתאוננים'. **שבתחילה מביא את** ביאורו של 'רבי אברהם אבן עזרא' שהוא מלשון 'אוון' - **שבני ישראל דיברו דברי אוון, אך** הרמב"ן דוחה ביאור זה, **כי אם** לזה הייתה כוונת הקרא, היה לו לומר בפירוש מה היה חטאם כמו שפירש בשאר חטאים. **אלא** כוונת הקרא **לבכיה וטענות**, ומתאוננים - מלשון 'מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו' (איכה ג לט), **שהוא** לשון כואב ומצטער **על עצמו. שמאחר** שנתרחקו ישראל ממדבר סיני שהיה קרוב למקום ישוב, **ובאו** בתוך המדבר הגדול והנורא - במסע הראשון, היו מצטערים בעצמם לאמר מה נעשה, איך נחיה במדבר הזה, מה נאכל ומה נשתה, ואיך נסבול העמל והעינוי, מתי נצא ממנו... **ונמצא** שסיפרה תורה מה היה חטאם, **וזה היה רע בעיני ה', שהיה להם ללכת אחריו בשמחה ובטוב לבב מרוב כל טובה אשר נתן להם.**

הוסיף הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע לבאר, שחטא זה שורש החטאים כולם, כי כן מצינו בבני ישראל שהתחילו בחטא זה של עצבות מחוסר אמונה ושמחה, ומשם הגיעו לשאר עבירות ותאוות רעות כ'זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים וכו''.

את משמרת ה' שמרו – עבודת ה' כפי רצונו ית'

בפרשתן (ט יט-כג), 'על פי ה' יסעו בני ישראל ועל פי ה' יחנו... **ויש אשר יהיה הענן ימים מספר**

דברים לדעת איזה סחורה לתת ל'קונה', ואלו הן. **א.** חוזק המנורה המאירה בחדר, **ב.** קרבת האורה לחלון הבית. כי ככל שיתרבה האור יש לכסות את החלון בבד עבה ושחור יותר. וכן, לפי ריבוי קרבת המנורה לחלון כן יתרבה עביות ושחרות הבד המכסהו. ומזה למדנו כלל גדול לדידן, כשנראה לנו שהקב"ה כביכול כיסה והסתיר מאתנו את האורה בבד שחור ועבה (הסתר פנים)... עלינו לעיין בשני דברים אלו, **אז נבין שככל שהבד יותר עבה ושחור, טמון תחתיו אור גדול יותר - אור המאיר ובא מאחורי המחיצה המבדלת, ואור הישועה הלזה קרוב מאד, ובקרוב ממש יפציע השחר והשמש תזרח בארץ.**

כי באמת, כל ענין ההסתרה אינו אלא 'דמיון' הנראה לאדם כאילו הקב"ה התרחק ממנו, ובאמת אין למחשבות הללו כל שחר ואמת. כי הקב"ה מלוא כל הארץ כבודו – ואהבתו לא תסור ממנו לעולמים, ואין ה'ריחוק' אלא מצד דמיונו שנראה לו כך. וכך רמזו בעלי הרמז לבאר מה שציוונו הבורא יתב"ש למול את הבן כשהוא בן שמונת ימים – והרי משמעותה של 'כריתת הברית' היא בין שנים האוהבים זה את זה שלרוב אהבתם הם כורתים ברית לחזק אהבתם לעולמי עולמים. **אבל קטן זה שאין בו דעת כלל וכלל, ואינו מכיר אפילו את סובביו גם לא את אמו יולדתו, מה 'כריתת ברית' יש כאן – על מה ולמה הוא כורת ברית.** אלא ביאור הדברים, כי להורות את האמור לעיל באה תורה, דלכן יש לכרות ברית עם הקטן בן שמונת ימים שאין בו כל דעת ידיעה והבנה, ואומרים לו, הנה אף כאשר תגדל ותהיה לפעמים במצב כעין זה, **שתהיה מוקף בבלבולים, ולא תדע מה נעשה עמך מימין ומשמאל כקטן בן שמונת ימים, גם אז הנך קשור בברית אהבת עולם עם הבורא יתב"ש**, כי הקב"ה נמצא עמך 'בקרוב' אליך, בכל עת ובכל שעה, בכל מצב ובכל קושי ובוודאי שם נמצא השי"ת.

על המשכן, על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו. ויש אשר יהיה הענן מערב עד בקר ונעלה הענן בבקר ונסעו או יומם ולילה ונעלה הענן ונסעו. או ימים או חדש או ימים... על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו את משמרת ה' שמרו על פי ה' ביד משה'. נפלאים המה דברי ה'לשם שבו ואחלמה' (ספר הדעה ח"ב, דרוש ד' ענף כ סימן ד, ד"ה וכן שמעתי) שמעתי להקשות בשם מוה"ר רבי יצחק בנו של מוה"ר רבי חיים ז"ל מוולאזין שלכאורה נראה כמו שיש כאן אריכות דברים ללא צורך, כי לא ידענו מה רצתה התורה להשמיענו בזה.

ומבאר רבי יצחק, כי המדבר הוא מקום משכן היצר והטומאה (עיי"ש באריכות גדולה) וכל מטרת הליכת בני ישראל שם הייתה כדי שיטהרו את העולם, ובהתגברותם על היצר יבטלו את הטומאה והשטן זה היצר הרע. והנה, לא כל המקומות שווין כי יש מקומות במדבר טמאים יותר, ויש טמאים פחות. ולפי גודל הטומאה כן האריך להם הקב"ה שהותם באותו מקום - כי באותו שיעור טומאה כן ארך להם יותר הטהרה, תיקון ושבירת היצר של אותו מקום...

ממשיך ה'לשם', וז"ל, כאשר באו בנ"י למקומות הללו היה קשה להם מאד, והיו מרגישים תיכף חושך וצלמוות וכל מיני צער ומצוקה מצרת היצר, והיו נופלים ממדרגתם הרבה. ובוודאי שהיו רוצים לברוח משם כברוח מהאש. לאידך, כאשר נתעכבו שם וטיהרו את המקום היו רוצים להשאר שם. לזה אמר הכתוב 'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו' שלא הסתבלו על עצמם מאומה - אלא שהיו עושים רצון ה' הן בחנייתם והן בנסיעתם. וזהו אומרו 'ובהאריך הענן' כלומר שמקום כזה (שהוצרכו להאריך שהותם בו) הייתה טומאתו נוראה, והיה קשה להם ביותר להתגבר שם על יצרם, ע"כ היו רוצים לברוח משם, עכ"ז - 'ושמרו בני ישראל משמרת ה' ולא יסעו'. וכן 'ויש אשר יהיה הענן (רק) מערב עד בוקר' - משום שלא היה שם מקום מזוהם כ"כ, והיו רוצים להתעכב שם, עכ"ז - ונעלה הענן בבוקר ונסעו. ומדבר הכתוב בשבחן של ישראל שהעמיסו על עצמן כל הטורח והעמל הזה, כדי לבוף את יצרם ולכובשו בכל האפשר. והגם שהיה קשה להם מאד עכ"ז את משמרת ה' שמרו. וזה לימוד גדול לאדם, לקבל עליו דין שמים, במה שנסבב עליו סיבות שונות כמה פעמים אשר ע"ז נופל ממדרגתו בהברח, ויש לו נסיונות גדולים מכפיית היצר, כי כל זה הוא מהעבודה המוטלת על האדם - פעמים באופן זה ופעמים באופן זה. פעמים בצער ופעמים ברווח[כא]. ועל זה נאמר בקהלת (ז יד) 'ביום טובה היה בטוב'. ור"ל לשמור את אותה העת כבבת עינך, וביום רעה ראה - להתחזק עצמו בכל האפשרי[כב].

מבקשי ה' – במעלת ההשתוקקות

בפרשתן (ח ב), 'בהעלותך את הנרות' וברש"י, 'למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו, שלא היה עמהם בחנוכה, לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקב"ה, חייך שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות'. ביאר הרה"ק רבי יצחק מווארקא זי"ע (פניני תורה ועוד), שכך אמר לו הקב"ה חייך, מאחר שכה כלתה נפשך לקחת חלק ב'חנוכת המזבח' עד שחיי נפשך תלויים בזה [ובלשונו, אז ס'גייט דיר אין לעבען][כג],

---

כא. כה ביאר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע את דברי הכתוב בפרשת נשא (ד כו) 'ואת כל אשר יעשה להם ועבדו' – כל אשר יעשה לאדם מן השמים ממעל – באיזה מקום ומצב שהקב"ה מעמיד בו את האדם, ידע ששם **ועבדו** – שם בידו לעבוד את ה' בשלימות הגמור...

כב. וכבר אמר אחד הצדיקים, לבאר מה הייתה טענתם של בני ישראל בפרשתן, בענין ה'מתאוננים' - 'זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם את הקישואים ואת האבטיחים ואת החציר ואת הבצלים ואת השומים, ועתה נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו' (יא ה-ו), ולכאורה אין כל שחר לטענתם, שהרי כל טעם שחשב עליו האוכל מה'מן' היה נרגש טעם זה בפיו, ומדוע לא חשבו להרגיש במן טעם דגה או קישואים ואבטיחים... (ובאמת, המן לא השתנה לטעמים אלו, כמבואר בגמ' יומא עה, וברש"י על אתר בפ' בהעלותך, ולא באנו אלא כ'דרוש') **ומכאן ראיה, שקל יותר להתלונן ולבכות מאשר להפעיל את הראש אפילו במחשבה קטנה כטעם דגה וכו'.**

כג. כה אמר הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע לבאר את הפסוק (דברים ל ו) 'ומל ה' אלוקיך את לבבך ואת זרעך... למען חייך', ולכאורה צ"ב, שהרי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, כיצד ימול הקב"ה את לבבם, והרי זה

כיסופים וגעגועים אלו גדולה משלהם, היינו יותר ממעשיהם וקרבנותיהם, כי העיקר הוא ההשתוקקות והרצון לעשות נחת רוח לבורא יתב״ש[כד].

ובן כתב הגה״ק ה׳חפץ חיים׳ זי״ע (ח״ח על נ״ך, תהלים קה ג) **כי אין הקב״ה בודק את האדם אלא לפי** התשוקה והרצון, **כמו שכתוב** (תהלים קה ג) ׳**ישמח לב מבקשי ה׳**׳, **ולא** ׳**עושי רצון ה׳**׳, כי העיקר להיות מ׳**מבקשי ה׳**[כה].

וכבר אמרו חכמי הנפשות, כי ברצות האיש איזה דבר גם הדבר הקשה ייראה בעיניו בקל, וממילא יוכל עמוד אף בנסיונות ומצבים קשים מנשוא, על כן יבעיר כל איש בקרבו רצון ותשוקה לתורה ועבודה, לקדושה וטהרה, אז ישכיל ויצליח לבוא לידי תכלית טוב.

אנא א-ל נא - כוחה של תפילה בתחנונים

בפרשתן (יא א), ׳ויהי העם כמתאוננים רע באזני ה׳ וישמע ה׳׳, ומבאר ה׳חתם סופר׳ זי״ע (ד״ה ויהי), וז״ל. ׳יש בחינת עיני ה׳ והיא השגחתו ית׳ על כל הברואים - לתת לאיש מראשית השנה מה שיהיה באחריתו. אמנם בחינת אזני ה׳ היינו ששומע תפילתנו[כו],

---

תלוי ביד אדם, אלא ביאורו, **למען חייך**, אם מרגיש האדם שכל חייו תלויין בזה, או אז נחשבת לו ׳יראת שמים׳ כחלק מענין החיים, והרי הקב״ה נותן לבני אדם שנות חיים. דבריו אלו הובאו ב׳ערוגת הבושם׳ (פר׳ נצבים), והסיף לבאר עפי״ז את מאמרינו בתפילת ערבית ׳כי הם חיינו ואורך ימינו... ואהבתך אל תסיר׳, מה נתינת יש טעם בזה, ולפי האמור יובן היטב, שבא לומר, רבש״ע, כיצד הננו מבקשים על ׳אהבתך׳ הרי כביכול אינו ׳בידי שמים׳, אבל מכיוון ש׳כי הם חיינו׳, הרי על עצם ה׳החיים׳ בוודאי אפשר לנו לבקש.

כד. פשיטא ואי״צ לומר, שלא די לאדם להשתוקק מבלי עשות מאומה, ואי אפשר שיאמר האדם ׳שלום עלי נפשי׳ שהרי **רוצה אני** והרי ה׳רצון׳ הוא העיקר. כי אם אינו מנסה לעשות בפועל – להזיז עצמו לכה״פ... הרי״ז מורה באצבע שאף שאיפותיו והשתוקקותו אינם אמיתיים ואינם שווים מאומה, ויתבונן בעצמו, כשתאווה נפשו אכול או שתו או שאר צרכיו הגשמיים, וכי יסתפק ב׳רצון׳, או ׳שיהפוך את כל העולם׳ עד שיגיע למבוקשו ׳בשלימות׳...

וכבר אמר הרה״ק הזקן מטאהש זי״ע, כי כן הוא דרך העולם, חייל הנלחם עבור מלכו וצבאו – אם נפצע במלחמה, תבוא ׳קופת המדינה׳ תרפאהו, תחלימהו, אף יפרנסו אותו וישיאו כל צאצאיו על חשבון המדינה לעולם ועד... וכל זה אינו אלא כשחייל זה היה נלחם בכל כוחו למען כבוד שם מלכו... לעומתו, אם עמד החייל במלחמה כאותו ׳גולם׳ ולא פעל אף פעולה קטנה מצידו, ולבסוף נפצע הרי זה האיש נענש בעונש גדול, ואין צריך לומר שלא תשתתף המדינה ברפואתו ושאר הוצאותיו...

אף לדידן ייאמר, **העומד בקשרי המלחמה כנגד יצרו, אף אם נפל ל״ע – נפצע ונחבל בראשו ובגופו – איבד כל מידה טובה, הרי הקב״ה ישלם לו כל מחסורו ברוח ובגשם, אבל כל זה בתנאי שאכן עמד הלה בקשרי המלחמה, אבל אם מעיקרא עמד לנוכח הנסיונות ולא פעל מאומה לזה האיש אין מחויבים מאומה בשמים...**

כה. ה׳חפץ חיים׳ הסמיך לזה סיפור מעשה, פעם נפל בדעתו של איש פשוט ביותר שלו נאה ויאה להשתדך עם רבה של העיר, החל הלה לשלוח ׳שדכנים׳ אל הרב שיציעו את ה׳שידוך׳ המהולל. מובן שהעלה חרס בידו שהרב לא הסכים לכך בשום אופן... אבל ׳שיגעון׳ זה לא יצא מראשו של האיש... עד שבעזהשי״ת אירס הרב את בנו, אז נרגעה במעט רוחו של היהודי ואירס את בתו עם רעהו בדומה לו, בהגיע עת דודים – יום החתונה בבית הרב שליט״א, והנה עוברים אלפי בני העיר להתברך מפי הרב בברכת ׳מזל טוב׳, ולעיניהם עומד אף האיש הלז זה ברוב הדרו בשולחן ה׳מזרח׳ ומקבל ׳מזל טוב׳ מהקהל, שאלוהו ידידיו מה לך ולשמחת הרב – לקבל מכולם ברכת מזל טוב, ענה ׳אני הרי כמעט׳ נהייתי מחותן בחתונה זאת, כל הקהל ׳מלאו שחוק פיהם׳.... **אמנם, זה רק בעניני גשמיות, אבל בעבודת ה׳ גם מי שרצה הרי הוא ׳מחותן׳ כמי שהצליח לא פחות ולא יותר.**

כו. כתב ה׳חיד״א׳ זי״ע (נחל קדומים בפרשתן) על הא דמצינו (בסוף פרשתן) שמשה רבינו התפלל על מרים בבקשו (יב יג) ׳קל **נא רפא נא** לה׳ - **שמעתי משם הקדמונים דמשה רבינו ע״ה מסרו לו זה הסוד בשמים, דכשיתפלל ויאמר ב׳ פעמים נא בתפילתו תקובל תפילתו. ומשום הכי אמר ׳קל נא רפא נא לה׳ ויעתר לו ה׳.** (יש לרמז בזה, כי **נא** הוא לשון תחנונים, ו׳סוד׳ קבלת התפילה היא שיפציר האדם בבקשת רחמים ותחנונים, וכאשר יתחנן וישוב להתחנן הריהו מובטח שיתקבלו תפילותיו ברחמים וברצון).

ומשנה הגזירה עתים לטובה[כז]... כי הקב"ה משנה הנגזר עפ"י תפילותיהם של צדיקים בכל עת ורגע. וזהו שהיו

מעשה שהיה בימי ה'חתם סופר' זי"ע, באחד הערים נתבקש ה'מרא דאתרא' לישיבה של מעלה, חיפשו אנשי העיר רב חדש שימלא מקומו, על הפרק היו להם כמה הצעות, אחד מהם היה תלמיד מופלג של ה'חתם סופר', ועוד תלמיד חכם אחר. לשם כך נסע החתם סופר עם תלמידו אל אותה העיר - להשתדל ולהמליץ על תלמידו כי ראוי הוא לכהן פאר כרב ומרא דאתרא בעיר ואם בישראל כעירם. אך כל השתדלויותיו של החתם סופר לא הצליחו, והרב השני נבחר לכהן פאר על פני תלמידו. באותה שעה נענה החתם סופר ואמר לתלמידו, מה אעשה וכל השתדלויותי אין בכוחם לעמוד לנגד דמעותיו של התלמיד חכם השני, שהיה הלה שופך דמעות כמים בתפילתו שיזכה להיבחר כרב... (י"ג, שהחת"ס נענה שאין בכוחו לעמוד נגד 'אמירת תהלים' שהרבה אותו רב לומר).

אלא שצריך שיסמוך רק על הקב"ה שרק בידו להושיעו. דהנה איתא ברמב"ם (מתנות עניים פ"ז ה"ג), לפי מה שחסר העני אתה מצווה ליתן לו... אפילו היה דרכו של זה העני לרכוב על הסוס ועבד רץ לפניו והעני וירד מנכסיו קונין לו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו שנאמר די מחסורו אשר יחסר לו, **ומצווה אתה להשלים חסרונו** ואין אתה מצווה לעשרו. ובהלכה ז' כתב, ועני המחזר על הפתחים אין נזקקין לו למתנה מרובה **אבל נותנין לו מתנה מועטת**, ואסור להחזיר את העני ששאל ריקם ואפילו אתה נותן לו גרוגרת אחת שנאמר אל ישוב דך נכלם.

מכאן למד הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל יסוד נפלא בהלכות תפילה (שערים בתפילה, עמוד צו), שהרי בתפילה הננו באים לפני הקב"ה 'לבקש רחמים כעני בפתח' (ל' הפייט בתפילת ימים נוראים), כיצד נזכה שהקב"ה ישמע שוועתנו וימלא כל מחסרוננו אם נשכיל לבקש ממנו כאותו העני המוזכר ברמב"ם, וכלומר, שאם האדם עושה השתדלויות שונות, ונוקש על דלתות כל העסקנים, בעלי שררה ובעלי יכולת, וכ'השתדלות' נוספת הוא בא גם אל המלך לבקש ממנו, כמי שבא לעוד 'אדרעס' (כתובת נוספת) לבקש סיוע ועזר, כי אז נקבל ח"ו רק 'מתנה מועטת'. אמנם אם נבוא כמי שאינו מתדפק אלא על דלת אחת – אשר שם מושב העשיר הגדול אשר בידו להושיעו ולהוציאו ברגע אחד מאפילה לאור גדול, ורק ביכולתו להושיע **אז נקבל מתנה מרובה**, כך בתפילה המתפלל מתוך הרגשה שאין לנו לך גואל ומושיע אלא אתה, אם כן מחויבים לתת לו מתנה מרובה, בשפע רב עד בלי די. ועוד, אם נבקש בהכרה שאנו חסרים לאותו הדבר, ובלא דבר זה חיינו אינם חיים, אזי כביכול 'על פי תורה' יקיים בנו הקב"ה כלשון הרמב"ם **ומצווה להשלים חסרונו** (שהרי אינו מצווה לעשרו – להוסיף לו על מחסורו, ורק עד כמה שהוא 'חסר' לאותו דבר כך יקבלנו), כשהקב"ה ימלא **כל** מחסורנו.

וכתב שם עוד וז"ל, **ודבר זה בענין תפילה נוקב ויורד הוא עד התהום**, כשיש איזו צרה כגון שצריך סכום כסף בדחיפות גדולה ורץ מזה ולזה, **וגם** מתפלל ומבקש, וגם הולך לקבל ברכות מצדיקים, או כשיש חולה בתוך ביתו ועושה כל ההשתדלויות, הולך לרופא ונוטל רפואות... **וגם** מרבה בתפילה כחלק מ'חובת השתדלותו', הרי זה באמת כעני המחזר על **הפתחים** - שהעני מחפש עזרה מכמה וכמה מקורות שונים, ובתוכם גם לבעה"ב הזה נשואות עיניו, ואז ההלכה היא שאינו חייב לתת לו אלא דבר מועט. כן הוא בתפילה, שכאשר עוסק הוא בכל דרכי ההשתדלות ובכללם גם ניגש לתפילה ונושא עיניו לשמים, הרי אז ההלכה נותנים לו מתנה מועטת, שגם הקב"ה יתן לו **קצת** סייעתא דשמיא, וכמש"כ הרמב"ם 'ואסור להחזיר את העני ששאל ריקם, ואפילו אתה נותן לו גרוגרת אחת שנאמר אל ישוב דך נכלם', אבל יותר מדבר מועט אינו חייב לתת שיש לו ממי לקחת ומסתדר לבד.

ודבר זה ידוע ומורגש לכל אחד - אם ישים לב לזה, כשבא עני שהוא נצרך גדול ומבקש נדבה גדולה והנדיב פוטרו בדבר מועט, הבה נתבונן מעט, מה הם מחשבותיו של אותו בעל הבית ברגע זה כשמלוהו עד הדלת, בוודאי הוא חושב, זה האיש יסתדר כבר בלעדי - הוא לא ימות מרעב. וכן אם תשאל את הקמצן הגדול ביותר כשסוגר הדלת בפני העני - מה הוא חושב כאשר מחזירו ריקם, וודאי אין מחשבתו - לא איכפת לי שימות ברעב, אלא הוא חושב מדוע הוא בא דווקא אלי, שילך לאחרים, אבל אם היה ברור לו שאין לעני זה למי לפנות רק רוצח ואכזר גמור היה משיב פניו ריקם, **וכן הוא אצל הקב"ה כשבא ונופל לפניו יתברך בטענה ברורה שירחם עליו – כי אין לו אחר לפנות אליו ואם לא ירחם הקב"ה עליו הרי ישאר במחסורו לעולם, מיד ירחם עליו הקב"ה, וימלא מחסורו.**

כז. איתא מהרה"ק רבי פינחס מקאריץ (אמרי פינחס השלם פר' בא), שהכל תלוי ב'אור הגנוז', ואיתא בזוהר הקדוש (ויקרא פח:) שבכל יום יש רגע אחד שאז מתגלה אור הגנוז, ובאותו הזמן מתקבלים כל התפילות, ולכך איתא במדרש (עיי' דב"ר ב יב) 'קוה אל ה'' - אפילו מאה פעמים, כלומר, כשאדם מתפלל על איזה דבר הרבה פעמים ואינו נענה

מסתפקים בו ישראל בעת ההיא, לאמר, נהי כי עינו עלינו לטובה - לגזור עלינו לטוב ומוטב. מכל מקום שוב אינו משגיח בתפילת כל פה להפוך המידה ממה שהיה ולמלאות משאלות תאוותינו (היינו שבני ישראל האמינו בבחינת 'עיני ה'' שהקב"ה צופה מביט ומשגיח הכל. אך לא האמינו דיים ב'אוני ה'', שבידם לשנות ולהפך כל סדרי בראשית בהבל פיהם זו התפילה). וזהו ויהי העם כמתאוננים רע באזני ה' דיקא, שרצו להכחיש בחינה הנקראת אזני ה', וישמע ה' - פירוש, הראה להם שהוא שומע לקול תרעומת שלהם, ומזה ישאו ק"ו בנפשם - אם את קול תרעומת שלנו שמע ה', כ"ש שישמע לקול שוועתנו ויאזין תפילתנו, למלא כל משאלותנו'.

מדבריו אלו למדים אנו כוחה של תפילה, שלא יאמר אדם אף כי שומע הקב"ה את תפילת עבדיו הנאמנים, מ"מ לא כן ייאמר על תפילתי כי אינני ראוי לכך... אף זה יש לו לישא ק"ו, כי אם הוכיח הקב"ה למתאוננים כי שמע לקול תלונותם, אף שבוודאי הם היו במדרגה פחותה עד מאד... ומכאן, שהקב"ה חפץ בתפילת כל פה יהיה מי שיהיה, והוא מתאווה לתפילתם של כל ישראל. וביד כל אחד לפעול בתפילתו גדולות ונצורות.

הטוב והמיטיב – להיות מיטיב לישראל ולהביט עליהם בעין טובה

בפרשתן (י לב), 'והיה הטוב ההוא אשר ייטיב ה' עמנו והטבנו לך', ומבאר ה'חתם סופר' זי"ע (ד"ה לכה אתנו) כי אחד מהטובות שהקב"ה מתחסד עם עושי רצונו שיזכהו להטיב לאחריני. וזהו הטוב אשר ייטיב ה' עמנו שנזכה לזהטבנו לך[כח].

וגדלה מתן שכרה, כביאורו של הרה"ק ה'דגל מחנה אפרים' זי"ע (בפרשת בשלח) על הפסוק בפרשתן (יא ז) והמן כזרע גד הוא, ועינו כעין הבדולח עפ"י דברי חז"ל (שבת קנא:) 'כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים', וזהו 'והמן' היינו הפרנסה והשפע הבאה לו מן השמים הוא 'כזרע גד' ר"ת גומל דלים, היינו כפי מה שהוא גומל דלים ומרחם על הבריות כך מרחמים עליו מן השמים[כט].

יתפלל עוד ולא יתייאש, וביאור הדבר, כיון שהכל תלוי באור הגנוז וכבר אמרנו שבכל יום הוא מתגלה בעולם, ואפשר שיזדמן לו לאדם אותו עת שיתגלה האור ומיד נעשה בקשתו, כי דבר הגנוז אין יכולים לידע אימתי מתגלה, ומוסיף שם **מכל מקום משמע קצת שבבוקר קודם נץ החמה מתגלה ואז עת רצון לשאול כל אחד צרכיו** (נ"ל בשם הבעש"ט ז"ל).

עוד איתא באמרי פינחס (בפרשתן) **שבפרשת בהעלותך מאיר ומתעורר ענין אור הגנוז**, אמור מעתה **כי 'עת רצון' נפלא הוא בכל השבוע לקבלת התפילות**. ושמעתי מאחד מצדיקי וגאוני הדור שליט"א, כי בכל השנה בידינו 'לגלות' את האור הגנוז ובאותה שעה לפעול למלא כל משאלותינו לטובה, שהרי כתב הגר"א באגרתו בשם המדרש וז"ל. **וכל רגע ורגע שאדם חוסם פיו זוכה לאור הגנוז שאין מלאך ובריה יכולים לשער**, ומכאן 'מקור' נפלא שהמעביר על מידותיו ושותק למחרפו יתקבלו תפילותיו שבאותה שעה.

עוד כתב באמרי פינחס (פרשת בא) וז"ל, לפי שהאור הנ"ל הוא גנוז בכל הצרות והחשכות הגדולות, **דוקא שם גנוז האור**... וכיון שהאור הוא גנוז בכל הצרות, **כשאדם מאמין בזה שבכאן יש השי"ת אזי נפטר מהצרה**.

כח. כשחיבר הגאון רבי משה סוקולובסקי זצ"ל מבריסק את ספרו הנודע 'אמרי משה' שלח לו הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל 'הסטייפלער' שהיה אז בימי בחרותו שברצונו לרכוש את ספרו הנכבד, אך מה יעשה ואין לו מעות על כן מבקש ממנו שיואיל לשלוח אליו 'ספר' באם נשאר בידו אחד מספריו שאפשר לו להעניקו בחינם, ואכן נעתר לבקשתו. באותה שעה היה נראה לו לבעל המחבר שהוא גומל טובה עם בחור יקר זה, ולא ידע כי באותה שעה הכין לעצמו פליטה גדולה, כי בימי המלחמה הנוראה נשרפו ואבדו כל ספרי 'אמרי משה' שהעולם, לא נשאר מהם שריד ופליט אלא אותו הספר שהעניק ב'חינם' לסטייפלער, והעלהו עמו לארץ הקודש כשעלה ארצה לפני המלחמה.... וממנו העתיקו והדפיסוהו מחדש, ובלא זה לא היה 'אמרי משה' בידי אחד מישראל, ללמדנו שאין אדם מפסיד מעשיית טובה לרעהו אלא לעצמו הוא עושה.

כט. ומוסיף ה'בית אברהם' עוד 'סגולה' לקבל שפע הפרנסה - **כשעינו כעין הבדולח**, בשמירתו על העיניים... וזהו אומרו 'והמן כזרע גד הוא - ועינו כעין הבדולח', שהפרנסה היא לפי שמירת טהרת העיניים, וככל מה שממלא תאוותו ועיניו בראיות אסורות ומילוי תאוותיו כן מנכים לו מפרנסתו והנאותיו ורווחיו של היתר, ומידה טובה מרובה בשמירת עיניים תרבה פרנסתו.

ובכלל ה'הטבה' - **שתהא עינו טובה בשל חברו, ישמח בשמחתו, בהצלחתו וגדולתו.** וכן מצינו בפרשתן (ח יח-יט) 'ואקח את הלויים תחת כל בכור בבני ישראל... לעבוד את עבודת בני ישראל באוהל מועד ולכפר על בני ישראל', וברש"י, 'חמשה פעמים נאמר 'בני ישראל' במקרא זה, להודיע חיבתן שנכפלו אזכרותיהן במקרא אחד, כמניין חמשה חומשי תורה'. כתב הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (תר"ע ד"ה ולכפר) **דלא נתבאר במה נתכפרו בני ישראל, כי לא מצינו שהביאו קרבן וכדו' לשם כפרה. אלא הענין, כי בנ"י הראו כאן מדת עין טובה, בראותם שהשי"ת מעלה את עדת הלויים מתוך הכלל, ומקדשם יתר משאר אחיהם, ואפילו הכי לא קנאו בהם, אלא אדרבה, נהגו בהם טובת עין, ושמחו על קדושתם וגדלותם של אלו, ובמידת טובת עין נכללו כל המידות כאמרם ז"ל עין טובה כו'. ומפני זה הודיע השי"ת חיבתן, שחביבין הם כחמשה חומשי תורה, ומידת טובת עין הרי היא כפרה גמורה לאדם.** והיא הייתה כפרתן של ישראל, כי באמצעות הלויים הוציאו ישראל מדת עין טובה לפועל.

הוה זהיר - משנה זהירות בבין אדם לחברו ובפרט בענין הדיבור

בפרשתן (י ד), 'ואם באחת יתקעו, ונועדו אליך הנשיאים ראשי אלפי ישראל'. ולכאורה קשה, וכי לקרוא לי"ב אנשים מתוך בני ישראל (שהרי לא עלה מספר הנשיאים יותר מי"ב) הוצרכו ל'חצוצרות', מדוע לא נשלח 'שליח' שיקראם לאסיפה. ומבאר הרלב"ג, כי אם היו שולחים שליחים היה מקום לבעל דבר לחרחר ריב בין

ומצינו נפלאות בגדולת המקדש עצמו, בביאורו של הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע (הובא בליקוטי יהודה פרשת אמור) **כי גדלה קדושתו של המקבל על עצמו קבלת הנזירות, יותר מהכהנים משרתי השם,** כי הם מותרים וצריכים להיטמא (לקרוביהם המתים) כדכתיב (ויקרא כא א-ב) אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו, **כי אם לשארו הקרוב אליו, לאמו ולאביו ולבנו ולבתו ולאחיו וגו'.** ואילו הנזיר אסור להיטמא אפילו לשבעת הקרובים, ובמה נתקדש נזיר יותר מכהן הקדוש בקדושת הגוף. אלא מתאמרא בשם ה'אבני נזר' כי קדושת הכהן באה לו מיחוס משפחתו, על כן עליו להיטמא להם במותם, אבל הנזיר שהתקדש קודש קדשים לה' - לא מייחוסו ולא מבית אבותיו, אלא **ביגיעת עצמו, לכך קדושתו למעלה מקדושת כהן ואסור לו להיטמא אף לקרוביו.** ומכאן, נלמד חשיבותו של המתנזר מן העולם הזה ומתקדש בקדושת הגוף (וכן נמי קדושתו של כהן גדול, לא באה לו מייחוס משפחתו אלא ביגיעתו וקדושת עצמו, על כן גם הוא נאסר להיטמא לשבעה קרובים).

אגב אורחא, עצה טובה לעורר ליבו לאהבת ה' ויראתו על ידי שיזמר לעצמו ניגון וזמר להלהיט רוחו בקרבו, וכלשון קדשו של 'החינוך' בפרשתן (מצוה שפ"ד) **שהאדם מהיותו בעל חומר צריך התעוררות גדול אל הדברים, כי הטבע** (של האדם) **שמבלי מעיר יעמוד כישן, ואין דבר יעוררהו כמו קולות הניגון.**

ל. מעלה יתירה מצינו בה ב'עין טובה' כי בכוחה לשדד מערכות, ואף לשנות תכונות הזולת, וכה כתב ב'תולדות הישמח ישראל', כאשר גיסו של רבינו השיא את בנו נסע רבינו להשתתף בחתונה, ונשאר שם כל שבעת ימי המשתה. ביום האחרון של שבעת ימי המשתה אמרה לפתע אם החתן (אחותו של הישמח ישראל) שהכלה איננה מוצאת חן בעיניה, ואי אפשר לה אפילו להסתכל עליה, ע"כ היא דורשת בתוקף שהחתן יעזוב את בית חותנו, ויסע הביתה בחזרה. הדבר נודע לרבינו ונפשו עגמה עליו מאוד, בעת עריכת סעודת שבע ברכות האחרונה אמר רבנו תורה על הכתוב (בראשית טז ו) 'עשי לה הטוב בעיניך', ותרגם אונקלוס **כדתקין בעיניכי,** דהנה (לעיל (שם ד) כתיב 'ותקל גבירתה בעיניה', וברש"י, אמרה שרה זו מראה את עצמה כאילו היא צדקת... מדתו של אברהם אבינו ע"ה הייתה עין טובה, ומדת **עין טובה** הוא להיפך מ'עין רעה'. **כי כמו שעין רעה גורמת לדבר טוב שיהפך לרע כמו כן עין טובה מהפכת כל הדברים הרעים לטובה,** וכאשר אמרה שרה לאברהם שהגר מזלזלת בכבודה, אמר לה אברהם אבינו ע"ה, עשי לה הטוב - היינו **עשי ותקני אותה,** ובמה - **בעיניך** בעיניך הטובות – להביט במעלותיה, שתהפכי כל העניינים הרעים שבתוכה לטובה (ואכן, הדברים נשאו פרי ונמנע בס"ד כל ענין ה'גט' שם).

ומכאן, ילמד כל איש בדידיה, אף אם סבור אתה שפלוני מושחת... פלוני טבעיו רעים וכיו"ב רבות, **אנא, הבט והתבונן בו ב'עין טובה' וסוף דבר שיותקנו דרכיו, ויעזוב כל קלקוליו... ואף להורים ומחנכים ייאמר, בידכם הדבר – להפוך את ליבם ומוחם של התלמידים והבנים לטובה ולברכה – ע"י שתביטו בהם בעין טובה האומרת שוב ושוב, פלוני טוב הוא, פלוני חשיבותו גדלה עד מאד... כי בזה ייהפך לבבם וטבעם לטוב.**

הנשיאים, בטענה מדוע לנשיא פלוני קרא משה ראשון - הרי לך שהוא מחשיבו יותר ממני. ומתוך זה תתלבה איש המחלוקת... ותוצאותיה מי ישורנה... על כן אמרה תורה 'ואם באחת יתקעו' ונמצא שכל הנשיאים הוזמנו יחדיו באותו רגע ובאותו כבוד, וייסתם פיהם של בעלי מחלוקת.

ושמא תאמר, וכי נגזר עלי לסבול מחמת 'דמיונותיו' של פלוני, הרי אני מהלך בדרך ישרה, **ואם** פלוני 'מסובב' בדמיונות שווא ומדוחים יאכל בעצמו **את** פרי מעלליו. תשובתו בדברי הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע בפרשתן על הפסוק (יב ג) 'והאיש משה עניו מאד' וברש"י 'שפל וסבלן', **וביאר** הרי"ם **להיות שפל ועניו הוא באמת מעלה גדולה מאד. אך יש מעלה יותר מזה - שיוכל לסבול את שפלות חברו** (ליקו' הרי"ם בפרשתן). ודבר שפתיים אך למותר[לא].

וביותר יש להזהר **במשנה** זהירות **בשמירת** הלשון - **שלא** לדבר סרה **איש** ברעהו ואדרבה לדבר **טוב איש על רעהו. דכתיב בפרשתן** (ט כ) 'על **פי** ה' יחנו ועל פי ה' יסעו', **וביארו צדיקים על פי - בשמירת פיו הוא** גורם שה' יחנו - שה' יחנה וישרה שכינתו **על האדם. ועל פי** על ידי ה'פה' - ה' **יסעו באם אינו שומר את פיו הרי הוא מגרש את השכינה** הקדושה ממנו, ותסע השכינה להלאה (אילנא דחיי, פיעטרעקאוו תרס"ח)[לב].

וכבר כתבו (ע' מגן אברהם רי"פ לך ועיי"ש) **שסיבת** החולאים המתרגשים **ובאים** לעולם **הוא** על ידי הדיבורים **שאינם** ראויים שהם גורמים ל'עיפוש האווירים' וקלקול טבע העולם, ע"כ צריכים לתקן **את** הדיבור **שלא** לדבר דיבורים אסורים, ולקדש הדיבור בדיבורי תורה ותפילה אמיתיים מעומק הלב נוכח פני ה', עכ"ל[לג].

יש שאמרו לרמז במה שאמרו חז"ל לגבי ה'מצורע' (נגעים ב ג) 'כהן הסומא באחת מעיניו אינו רואה את הנגעים', כי כך אומרים לו לכהן, **בבואך להביט בחסרונות רעך, הבט נא גם בעינך השנית לראות גם במעלותיו... כי אם אינך רואה אלא בעין אחת – כלומר, שאי אפשר לך לראות גם במעלותיו, אל תביט כלל בחסרונותיו.** וכך אמרו (שם משנה ב) 'אין רואים נגעים ביום המעונן', ואפשר לבארו, כשפלוני במצב של 'מעונן' (עת צר ומצוק) אל תביט כלל על חסרונותיו... כי אין דנים את האדם במצב כזה... (אולי י"ל עוד, כשאתה (הרואה) במצב 'מעונן' אל תביט על איש בעולם לדון אותו, כי מי יודע באלו דינים תשפוט אותם).

לא. איתא ברש"י לעיל (פר' נשא ה יב) על הפסוק איש איש כי תשטה אשתו – מה כתוב למעלה מן הענין ואיש את קדשיו לו יהיו [פרשת נתינת תרומות ומעשרות לכהן], אם אתה מעכב מתנות הכהן חייך שתצטרך לבוא אצלו להביא לו את הסוטה. וביאר ה'תורה תמימה', שזה המעכב מתנות כהונה הרי הוא בוודאי קמצן וכילי, 'ומסתמא ימנע גם מאשתו את חפצה ויודעת מחסור היא, ועי"ז תוכל לשטות עליו'.

הוסיף על כך הגאון רבי ברוך שמעון שניאורסון זצ"ל מטשיבין (בספרו ברכת שמעון) **שאיש** זה **שמעכב** מתנות הכהן עושה זאת מחמת ש'מבקר' את כל הכהנים שבדור, והוא אומר לעצמו כהן זה אינו ראוי לקבל מתנות כהונה, אמתין עד שאמצא כהן ירא ושלם אז אתן לו כל תרומותיי, **ובית זה שפוסלים בו אחרים ואפילו לשם שמים** (כדי שלא יתן תרומותיו לכהן עם הארץ), הרי בני ביתו ומשפחתו יושפעו לרעה ע"י דיבוריו וגנותו בצדיקים **ואין סופו להתקיים**. ולא זו דרכה של תורה.

ושמעתי מ'חכם אחד' להוסיף על דברים אלו, שלכן מבקשים בברכת התורה ונהיה אנחנו ו'צאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל' מדוע מצא אל נכון להתפלל גם עבור כל ילדי בני ישראל (והרי כל אב מתפלל על בניו...) אלא, כי כדי לזכות לבנים טובים חייבים להעריך ולהסתכל בעין טובה על כל איש מישראל ולהחשיבם כאנשים טובים (ועי"ז בניו יכללו את עצמם בקהל כלל ישראל ויהיו חלק מתקנות הציבור והנהגת המנהיגים ולא יוציאו א"ע תמיד להיות 'אויבער חכמים' שאין בפניהם כל מחסום מעשות כרצונם...).

לב. וכבר אמרו בעלי המוסר ב'לשון נופל על לשון', כי הקב"ה ברא בעולמו 'דומם צומח חי מדבר', ובכל אחד מהם כשימות ויכלה הדבר נקרא בשם 'נבל', הצומח ייקרא 'עציץ **נובל**', הדומם '**נבלי** חרס' והחי **נבילה**, על משקל זה נאמר **שניבול** פה הוא הוא סופו של ה'מדבר' – האדם. כי אם אינו שומר פיו הרי זה נחשב כ... ל"ע.

לג. וכה אמר הגאון בעל ה'שבט הלוי' זצוק"ל (הובא בספר 'רחמי הרב' סוף ערך 'שתיקה') וז"ל. ויאמר נא כל אחד מאתנו, אילו היה כותב כל הדיבורים שדיבר בשנה אחת, בגלוי ובסתר, ביום ובלילה, והיה קורא אותן לפניו בימי התשובה, היה בורח ומתחבא מחמת הבושה, עכ"ל.

גם יש בזה סגולה לקבלת התפילות כמו שכתב השל"ה (קיצור של"ה, ערך תפילה) וז"ל. **מי שהוא רוצה שתהא** תפלתו מרוצה ומקובלת לפני הקב"ה **ישמור את** ה'כלי' **שהוא הפה שלא יוציא** ממנו דבר נבלה **או** שבועה **או** קללה **או** לשון הרע **וכיוצא** בזה, כי התפלה דורון לממ"ה הקב"ה, **והפה הוא הכלי המביא את** הדורון - **שלא יהא מטונף** ח"ו... והוי ח"ו ביזוי למלך וביזוי הדורון. **ואם** ח"ו **עשה אדם** כן, יתקן הדבר **ולא יעשה** עוד, וירבה בפה דברים קדושים וטהורים ודברים המותרים **ולא** יותר.

אין שמחה כתורה – עסק התורה מתוך שמחה ובפרט ביום השבת

עסק התורה והשמחה הם כתרי רעין דלא מתפרשין, ותרווייהו תלויין **אהדדי**. דהא **אין** לך שמחה **כאדם שמתייגע בתורה**[לד], ומקרא מלא דיבר הכתוב (תהלים יט ט) 'פקודי ה' ישרים משמחי לב'. **לאידך ייאמר**, **כי אי אפשר** לזכות לשלימות התורה **ללא שמחה**[לה], **וכמו שביאר** המהר"ל ('דרך חיים' עמ"ס אבות פ"ו) מה ענין ה'שמחה' להיות **אחד** ממ"ח דברים שהתורה נקנית בהן, וז"ל. 'השמחה מדה גדולה, **כי כאשר האדם הוא** בשמחה - **הוא** בשלימות, ועי"ז מקבל התורה שהיא שלימות האדם... כלל הדבר, **כי אין** ראוי **לאדם** שלימות האלוקי הזה **היא** התורה **כי אם** ע"י שמחה **שהיא שלימות נפשי, ובאשר האדם נפשו בשמחה אז ראוי לקבל נפשו שלימות התורה**', עכ"ל. **נמצא** שע"י השמחה זוכה האדם לכתרה של תורה, ולקלוט בקרבו **את** התורה **שתהא** מובלעת בדמו.

ואולי מטעם זה נפתחים שערי תורה בשבת קודש, וכלשון ה'אגרת השבת' לבעל ה'אבן עזרא' **בכל**

לד. הנה במשנה ב'אבות' בה מוזכרים כל מ"ח קניני התורה לא נזכר כלל ענין חשקת התורה או אהבת התורה, ולכאורה קשה דמן הנראה שזהו תנאי ראשון כדי לקנות התורה, ובכלל יקשה, דקנין הראשון הוא 'בתלמוד', והרי כל הקניינים באים ללמד דעת כיצד יקנה את התלמוד שהוא לומד... דפשיטא שאפילו קנין אחד לא יועיל מבלי שהאדם ישב וילמוד, ומדוע אמר דתורה נקנית על ידי 'תלמוד'... ומבאר הגה"ח מהרי"ד אלטר שליט"א, דהמשנה מורה עצה דרך למי שאין לו כל חשק ואין לו אהבה לתורה, והרי א"א לצוותו 'אהוב את זה' אם כעת איננו אוהבו, אין לו עצה אחת, והיא ה'ראשונה' מבין כולם - שילמד בלי טעם, וכל מי שיושב ולומד אע"פ שאין לו חשק רק עושה כן 'יבש' וכ'חוק' בלי טעם, זהו קנין הראשון החזק ביותר שבהמשך יגיע חשק לתורה, נמצא שלימודו עכשיו אינו רק בהאי שעתה ובהאי מקומן, אלא לימודו עכשיו הוא 'קנין תורה' בכל התורה כולה שיהיה לו חשק וטעם בלימוד התוה"ק.

אחר המלחמה נכנס אל הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע חסיד מפולין שה'הנהגה' פסקה בחצר החסידות שלו, שאלו הרה"ק, אמור נא ממה שלמדתם לפני המלחמה, נענה החסיד, אצלנו לימדו שאם חסר לאדם חשק בלימודו, יקום מספרו ויסתובב קצת ויתעמק בגדלות הבורא ית' גם יתעמק בגדלות התורה הקדושה והזכות ללמוד בתוה"ק... ובזה יגיענו חשק גדול, א"ל הרה"ק, אצלנו לימדו, **אם אין חשק אז לומדים בלי חשק.**

עוד איתא ב'קניני התורה' - **מיעוט דרך ארץ**, ומבאר ב'מדרש שמואל', דלפעמים מי שיש לו דרך ארץ לכל עובר ואורח יתבטל מלימודו כל הזמן ולא יצליח, לכן כדי לזכות לתורה צריך 'מיעוט דרך ארץ', שלא יעזוב את הגמרא בשביל כל 'דרך ארץ' שנקלע לידו, רק יהיה ראשו שקוע לגמרי בהלימוד.

לה. בספה"ק דגל מחנה אפרים (בשלח ד"ה או יאמר ויבואו) הביא מזקנו מרן הבעש"ט הק' זי"ע לפרש במה דאיתא בגמ' (נדרים פא.) על מה אבדה הארץ על שלא ברכו בתורה תחילה, שהכוונה היא על ברכת 'והערב נא', והיינו, שרק התורה הנלמדת מתוך מתיקות ביכולתה להגן שלא יאונה כל רע מפני החטאים ולא תורה הנלמד מתוך איתכפיא. והדברים מתאימים ביותר למה שכתב ה'שפת אמת' בביאור לשון 'והערב' שהוא מלשון 'מעורב' והכוונה **שהתורה תתערב בתוך הדם והנפש** (על דרך שאמרו (אדר"נ פכ"ד) דברי תורה נבלעים בדמיו), כי התורה הנלמדת מתוך תענוג ומתיקות נהפכת להיות חלק וממשות בתוך אותו הלומד.

ב'מכתב' כותב הג"ר בנימין מנדלזון זצ"ל גאב"ד קוממיות, 'הרהרתי היום בתפילת מעריב' דבברכה ראשונה של מעריב אומרים הכל בלשון נסתר [בדברו מעריב ערבים.. פותח שערים] אבל בברכה שנייה אומרים הכל בלשון נוכח [עמך, אהבת, תו"מ למדת...] ומדוע, כי גדול כח התורה לקרב את האדם לבוראו ית' באופן גדול עד שיכול לדבר אתו בלשון נוכח.

יום ימצאו שערי תבונה, וביום השבת יפתחו מאה שערים[לו], וכבר אמר הגה"ק ה'חזון **איש**' זצ"ל (הובא בספר 'רבי שמעון ותורתו' עמוד מב) **שבשב"ק אפשר** להשיג דברי תורה **שלא** הצליח להבין בימות השבוע, שהרי דרשו חז"ל (ספרי פרשת בהעלותך) 'וביום שמחתכם, **אלו** השבתות', ולדברי מהר"ל עולים הדברים בכפתור ופרח, דמכיוון **שנצטווינו** להרבות **בשמחה** ביום **השב"ק** ממילא **יש** בו כדי להשיג **את** התורה פי כמה וכמה מזמנים **אחרים**[לז].

לו. ידועים דבריו של הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (בן איש חי שנה שניה פרשת שמות), וז"ל, ובזה מובן הטעם שארז"ל 'לא נתנו שבתות לישראל אלא לעסוק בהם בתורה', והיינו כי ישראל יש בהם כח לבנות בנין רוחני ועליוני ע"י עסק התורה, ולכך נקראו **בנאים** (שבת קיד.) וכמ"ש חז"ל (ברכות סד.) ע"פ (ישעיה נד יג) 'וכל בניך למודי ה' ורב שלום **בניך**', וזה הבנין שבונים אותו **ע"י עסק התורה הוא נעשה בחלק עוה"ב**, ולכן בשבת שהוא מעין עוה"ב כמ"ש חז"ל צריך להרבות בו בעסק התורה כי אז יצליחו בו יותר בבנין הרוחני, ולכן כתבו המקובלים ז"ל, **דגדול הפועל הנעשה מעסק התורה ביום שבת אלף פעמים יותר מן הנעשה מעסק התורה של ימי החול...**

ואילו הרה"צ רבי אליהו ראטה זצ"ל אמר בשם הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע כי **דף גמרא בשבת שווה בערכו לחמש מאות דפי גמרא בימות החול**, וכן פרק תהילים אחד בשבת שקול כנגד חמש מאות פרקי תהילים בימות השבוע (הובא בספר איש חסיד היה עמ' שג).

לז. אין לך תענוג גדול יותר מלימוד התורה בשבת, ובפרט בצפרא דשבתא קודם התפילה, וכמו שהפליג ה'חזון איש' זצ"ל ואמר, שאם **גוי** היה יודע ומרגיש הטעם הנפלא שיש לאדם הלומד דף גמרא קודם התפלה בשב"ק היה בא להתגייר לחסות תחת כנפי השכינה, ולדידן שאנו מודים להקב"ה בכל יום 'שלא עשני גוי', ומשבחים לה' שאנו בני אברהם ויצחק ויעקב, ואין אנו זקוקים לגיור ממדריגת גוי לישראל, על אחת כמה וכמה שעלינו להתגייר בענין זה, ולקבוע זמן ללמוד תורה בשבת קודש בהשכמה, ותהא מתוקה בפינו מדבש ונפת צופים. וידוע מה שאמר הרה"ק בעל ה'בית אהרן' זי"ע מקארלין (בית אהרן קמד.) 'ללמוד גמרא בחול קודם אור היום הוא בחי' גן עדן התחתון **ובשבת קודם אור היום הוא בחי' גן עדן העליון**', והוסיף בלשון קדשו, 'איר זאלט לערנין א דף גמרא בעיון בשבת קודם התפלה וואלט דער נשמת איין אנדער פנים גיהאט'.

וכבר כתב רבינו בחיי (שמות כ ח) וז"ל, וכן אמר דוד (תהילים קיט צז) 'מה אהבתי תורתך כל **היום** היא שיחתי', היה לו לומר '**בכל יום**', אלא שרומז על היום המיוחד הוא השבת שהיה מתענג בו בעסק התורה כל היום.

ומן העניין להביא פירושו של הגה"ק החיד"א ב'נחל קדומים' (פרשת יתרו) בדרך רמז לבאר טעם הסמיכות בעשרת הדיברות של מצוות שמירת שבת לכיבוד אב ואם, דהנה איתא בזוה"ק (ח"ג קעג:) שראוי לחדש חידושי תורה בשבת קודש, ואז מעטרין את נשמת אביו בעולם הבא [וב'יסוד ושורש העבודה' (שער השמיני, פרק יב) כתב, דאף הנהגה טובה חדשה שהאדם מקבל על עצמו הרי היא בכלל זה], וזה נרמז מסמיכות הדיברות, דבשבת כשמחדש חידושי תורה מקיים מצות כיבוד אב ואם.

נוהג היה הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל להשכים קום מאוד בשבת בבוקר, והיה אומר אז מזמור קי"ט בתהילים (כידוע שכל ה'תמניא אפי' הם בקשות על תורה) והרבה פסוקים היה מפרש באידיש תוך כדי אמירה, ושופך שיח לבו לפני הקב"ה כבן המדבר אל אביו, רבות היה חוזר על הפסוק 'חסדך ד' מלאה הארץ חוקיך למדני', כשהוא מבאר 'פירוש המילות' – כך אמר דוד לפני הקב"ה, 'חסדך ד' מלאה הארץ' – כל הארץ מלאה שפע ורב טוב מאתך, אבל מה אני מבקש ממך, רק 'חוקיך למדני' - זו כל בקשתי, שתלמדני ותסייעני ללמוד ולהבין את דברי **תורתך** (פניני רבינו יחזקאל ח"א עמ' ל"ז).

(אגב אורחא קמ"ל חשיבות אמירת התהילים ביומא דשבתא ובפרט פרק קי"ט שהוא תפילה על רוחניות. יש שרמזו כי ראשי התיבות של ח'מדת י'מים א'ותו ק'ראת עולה בגי' קי"ט).

בסוף ימיו נסע הרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע לעיר וויען כדי לדרוש שם ברופאים, והתלווה אליו בנו הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע, ושהו שם במשך כמה שבועות, ביום השב"ק הבחין מהרי"ד בבחור מבוגר שעוסק בתורה במשך כל יום השבת בהתמדה גדולה ובחשק עצום, ומאד התפעל מעבודתו ומלימודו, ניגש אליו ושאלו מאין הוא ומה מעשיו, נענה הבחור ואמר, שאנשי הצבא הנכריים גייסו אותו לשרת בצבאם, והיה מוכרח לחלל את השב"ק, לכן פנה אל מפקדיו שיתנו לו יום מנוחה בשבת, ותמורת כן יעבוד שעות ארוכות יותר בששת ימי המעשה, וזכה לשאת חן

יהא רעוא מן קדם אבוהון די בשמיא שיתמלא רחמים עלינו, ויזכנו לעלות ולהתעלות בדרכי האמונה הטהורה, בשמחה ובטוב לבב, ויקויים בנו הפסוק דפרשתן (י כט) 'כי ה' דיבר טוב על ישראל'[לח], ונזכה כולנו במהרה יחד לאורו.

בעיניהם והרשעים הללו יצאו מגדרם והסכימו להצעתו, מאז קיבל על עצמו לעשות את יום מנוחתו - יום השבת, כולו תורה, כשמוע מהרי"ד את תשובתו נענה ואמר 'מי יודע אם בחור זה אינו מעכב את הגאולה...' שהרי בבוא גואל יוסר עול הגלויות ועול הגויים מעל צווארינו, ואז לא יוכל עוד כביכול להשתעשע עם לימוד התורה במסירות נפש כשל בחור זה.

לח. ידוע שהרה"ק מלעכאוויטש זי"ע אמר פעם בחזרו מבית הטבילה בערב שבת קודש פרשת בהעלותך לעת כזאת היה עלינו לשורר ולזמר בתופים ומחולות, כי בפרשה זו כתיב (י כט) 'כי ה' דיבר טוב על ישראל'.

אגעדאנק

על פרשת השבוע

פרשת **בהעלותך** תשע"ט

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת.

ואמרת אליו בהעלתך את הנרת אל מול פני המנורה (ח, ב)

כתב רבי משה פינשטיין זצוק"ל בספרו דרש משה, תוכחת חיים למחנכים ומלמדים וראשי הישיבות והורי הילדים שיש לפעמים בעיה עם הילדים שיש בהם ג' דרגות בכלליות, עידית בינונית וזיבורית, המלמד אינו יודע למי לדבר, אם ידבר לעידית יחלשו הזיבורית, ואם ידבר עם הזיבורית ישתעממו העידית, והרי יש סדר קבוע בתלמוד תורה עם כל התלמידים ביחד, וכן אבא בשלחן שבת ויש שם כמה מדרגות של ילדים, האם יש כאן מטה של סדום שמי שהוא קצר ימשכו אותו כמדת המטה, ומי שהוא מדי הארוך קוצצים קצוותיו? וב"ה בימינו אכשור דרא ויש סיוע פרטי למי שצריך, אך בדרך כלל צריכים ישועה ופתרון לבעיה הזאת. וכתב רבי משה שחינוך בני ישראל נמשל להדלקת המנורה בדברי חז"ל, ורש"י פי' שני פירושים על בהעלתך, א. עד שתהא הלהב עולה מאליה. ב. שהמדליק יעלה על המדרגות למעלה. וכתב השפתי חכמים איך לומדים שני לימודים מפסוק אחד. ותי' המזרחי דשקולים הם ויבואו שניהם, כיון ששני הדרשות שווים דורשים שניהם. וביאר רבי משה, באמת היה הכהן יכול להדליק את המנורה מלמטה ולסמוך שמסתמא נדלק הנר, שהרי יש כאן שמן ופתילה, ועתה עומד מלמטה עם הנר כמה רגעים ונוגע בנר הדולק בפתילה, ע"פ כללי יו"ד סי' ק"י יכול להמשיך ולסמוך על החזקה שמסתמא נדלקו הנרות. אך דרשינן שאסור לו לסמוך על החזקה אלא לעלות על המדרגות ולהיות בטוח בעיניו שכל אחד מהנרות נדלק. זהו תוכחת חיים למחנכים, אתה יכול להדליק כשאתה עומד בארץ, ואז בכלליות הבינו הילדים את הגמרא שהרי הסברתי מאד יפה את הסוגיה, מה לי להתאמץ לראות על כל נר במיוחד לבדוק אם הוא הבין בפרטיות או לא, שמא אין זה מצד חיובי ומעמדי כאן כמחנך. לכן מלמדים אותנו שצריך לעלות על ג' מדרגות לבדוק בעיניו אם כל אחד מבין לפי כשרונותיו.

עוד צריך המחנך לבדוק שתהא שלהבת עולה מאליה, לא ברגע הראשון שנדלק לעזוב אותו, אלא לעמוד סמוך לכל תלמיד ותלמיד להעביר לו דעת תורה שיהיה עומד חזק, גם כשהרוחות ינשבו מכל צד, ישאר מאיר בתקיפות האורה. עוד הוסיף רבי משה 'מלמד שבחו של אהרן שלא שינה' אע"פ שהיה לו אומדנא חזקה שכבר הבינו התלמידים, לא עזב את הנר כל זמן שלא ראה ממש בחוש שכל תלמיד ותלמיד השיג את הלימוד בתכלית השלימות. וזהו ענין שצריך לתקן במערכת החינוך הכללי, שלא לאבד ההשגחה על הפרט. כי בימים הקדמונים היו ההורים לוקחים מלמדים לבניהם בפרטיות, המלמד לא היה לומד פעם אחת עם כל עשרת הילדים, אלא לומד עם כל אחד בפרטיות. אך בימינו זה חזר כבזמן הבית שיש עשרות ילדים בכיתה, יחד עם זאת צריך להזהר ולהשמר שלא יוזק הפרט מזה, אלא לעמוד מלמעלה ולשמור על כל נר שידלוק יפה. אם המלמד נכנס לכיתה ומדבר רק לבודדים המוכשרים, הרי לא עשה מלאכתו, כי אלו המוכשרים אין צריכים חיידר וישיבה, תקנת רבי יהושע בן גמלא היה בשביל הנכשלים ולא בשביל המוכשרים, כמ"ש בגמ' להדיא. ולכן עבודת המלמד שלא לסמוך על האומדנא, אלא לבדוק בפרטיות כל נפש ונפש אם הוא מאיר כראוי. ושיהיה הלהב עולה מאליה, שיהיה הפתילה מחובר מאד לאש שתדלוק בו יפה. כך יזכו התלמידים להתחנך כראוי כתקנת יהושע בן גמלא. שלא יצא אחד מן השורה. וכן המוכשרים לא ינזקו מזה, שאם יש לו זמן פנוי להוסיף לו לימודים נוספים, וב"ה אכשור דרא כל המוסדות מכניסים בזה כחות רבים שהפרט לא ינזקו מהכלל.

(הגרמ"י רייזמאן שליט"א)

על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו את משמרת ה' שמרו על פי ה' ביד משה: (ט, כג)

יש להבין את האריכות הגדולה באמרו שהיה לפעמים שהענן על המשכן "ימים רבים" ו"ימים מספר" ו"מערב עד בוקר" או "מיומם עד לילה", "ימים או חודש" וכו', וכי מה האריכות בזה הרי היה די באמרו שבכל עת שהענן על המשכן חנו, ובהעלותו נסעו.

עוד יש להבין הסדר הפסוקים, שמתחיל עם "ימים מספר" ועובר אל "ערב עד בוקר" ושוב "ימים או חודש".

גם ההדגשה "על פי ה' יסעו וכו' שחוזר פעמיים על זה הן בפסוק יח והן בפסוק כג ומוזכר בין הפסוקים שוב.

ונקדים את פירושו הנפלא של הגר"ח שמואלביץ זצ"ל על דברי הגמ' שבת (לא, ב) "סותר על מנת לבנות במקומו - הוי סותר. על מנת לבנות שלא במקומו - לא הוי סותר. אמר ליה רבה: מכדי, כל מלאכות ילפינן להו ממשכן, והתם סותר על מנת לבנות שלא במקומו הוא! אמר ליה: שאני התם כיון דכתיב "על פי ה' יחנו" כסותר על מנת לבנות במקומו דמי".

וביאר הגר"ח שמואלביץ את דברי הגמ', שהנה אדם הנוסע ממקום למקום באם נשאלהו היכן עבר ימנה אחת לאחת את כל דרכו ואת המקומות שבהם עבר. לא כן הוא אצל תינוק הנמצא בחיק אמו שכשאמו עוברת ממקום למקום הוא לא עובר במקום זה ובמקום זה אלא נמצא באותו מקום –בחיק אמו – מתחילת הנסיעה עד גמירא. כן היו אף בנ"י באותה שעה באותו מקום של "עפ"י ה' יחנו". ע"כ. ובאמת שהוא פסוק מפורש: (דברים א, לא) "ובמדבר אשר ראית אשר נשאך ה' אלקיך כאשר ישא איש את בנו בכל הדרך אשר הלכתם עד באכם עד המקום הזה".

הנה, באם נתבונן במה שעברו בני ישראל במסגרת מ"ב המסעות יתגלה לנו דרגתם העצומה. ונצייר לעצמנו קורות מסעם, שהנה עלה הענן מעל המשכן וזהו אות וסימן לתחילת מסעם, והאב וכל בני המשפחה אורזים במהירות את כל כבודם ורכושם הרב (שהרי עלו עם רכוש רב ממצריים), ונסעו עד אשר הגיעו לחנייתם. הגיעו למקום החדש ו"התמקמו", ו"פרקו את החבילות", כל דבר על מקומו, דירת השינה, המגורים, ולהקצות ולהכין מקום לבהמות וכו' וכו'.

אחרי עבודה מרובה, הכל בא על מקומו בשלום, ואולי אפי' לא הספיקו ליתן תנומה לעפעפיהם, "ויש אשר יהיה הענן מערב עד בקר ונעלה הענן בבקר ונסעו" נוסעים! שוב, לארוז את החבילות הכל מחדש, ונוסעים עד לחניה הבאה.

בחניה זו, כבר היה אבי המשפחה חכם יותר. "לא מפרקים שום חבילה", "יושנים על הארגזים", שכן חבל לעבוד פעמיים...

עובר לילה, עובר יום, ועוד לילה ושוב יום הוא מתחיל להישבר... "לפרק רק מה שצריך דחוף" מכריז הוא לכל בני המשפחה לאחר כמה ימים. "או ימים או חדש או ימים בהאריך הענן על המשכן לשכן עליו יחנו בני ישראל ולא יסעו ובהעלתו יסעו". פעם חודש ופעם יומיים, פעם יום ופעם לילה אחד.

עליהם התנבא הנביא ירמי': "כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולתיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה".

הא למה הדבר דומה? בהמה שהרועה מוליכה ממקום למקום, וכי יש בדעתה חשבונות להבין את מטרת הרועה? וכי היא חושבת אם הדבר לטובתה או לרעתה? הרי היא הולכת אחרי הרועה בלא שום מחשבה לכאן או לכאן. כן היו בני ישראל באותה שעה, כגמול עלי אמו, ששם

את כל מבטחו באמו בלא ום נדנוד של מחשבה או טרוניא, וכמו שאמר נעים זמירות ישראל בתהילים (עח, נב) "ויסע כצאן עמו וינהגם כעדר במדבר".

בזה נבא לביאור הכתובים. האריך הכתוב לומר שהחניות היו לפעמים ארוכות ולפעמים קצרות, ובדייקא כתבם שלא כסדר להדגיש נקודה זו שהיה בזה טורח כנ"ל ומדגיש לנו ש"על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו" שבנ"י לא הרהרו לרגע אחר הבורא ית"ש ח"ו "ומשמרת ד' שמרו על פי ה' ביד משה". (ציוני תורה)

ויהי העם כמתאננים רע באזני ה'. (יא, א).

הנה לא מפורש בזה על מה התלוננו. ודברי חז"ל בזה ידועים. והנראה בדרך צחות, שכל מהותם של ה'מתלוננים' הוא שמלאים הם בטענות, ואין כלל נפקא מינה על מה ולמה, ויהיו הדברים איך שיהיו תמיד ימצאו על מה להתלונן, וכן הוא בכל דור ודור אנשים מלאים טענות בכל מצב, אוי להם אשר ימצאו על מה להתלונן בכל מצב ובכל זמן, ועל זה יצא הקצף מדוע אין אתם רואים הדברים בעין טובה, והסתיר הסיבה אשר התאוננו אז לאמור שאין הוא הטעם לתלונתם שהרי בכל מצב ימצאו על מה להתאונן. (טעם הצבי)

והאספסף אשר בקרבו התאוו תאוה וישבו ויבכו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכלנו בשר: זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם את הקשאים (יא, ד ה)

נ"ל לבאר ע"ד שאמרו [חולין פד.] כי ירחיב ה' גבולך, למדך תורה דרך ארץ שלא יאכל בשר רק בהרחבת גבול, כי אין בו צורך כ"כ, ועל הלחם יחיה האדם וא"א בלעדו. ונ"ל לכן נתן ה' המן בשפע ותדיר, כי הוא הלחם אשר נתן ה' להם לאכלה. אבל בשר אין בו צורך כ"כ ולא בא אלא לזמנים. וי"ל דהזמנים אלו שבתות ויו"ט, דמצוה לאכול בהם בשר, ובזמנים אלו נתן ה' בשר לעונג שבתות ולשמוח ביו"ט כראוי, וכולם שווים במצוה זו. אבל לחסידים שאוכלים לשם שמים להברות גופם לעבודת ה' מצוה להרבות במאכל להוסיף כח ואומץ לעבודת ה', ע"ד שאמרו [ביצה טז.] הלל שכל מעשיו לשם שמים וכו', ולכן נתן ה' להם שליו בכל יום ויום כנ"ל. ומעתה י"ל שזהו כונת הקרא, והאספסוף אשר בקרבו התאוו תאוה, וישובו ויבכו גם בני ישראל מי יאכילנו בשר, כי רצו לאכול בכל יום כמו אלו החסידים ואנשי מעשה שאכלו, אשר אכילתם היה לשם שמים. אבל הם בקשו אוכל למו כי התאוו לאכול ולמלאות בטנם. ואמרו זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים, כי במצרים אכלנו כל יום חנם בלא מצות, שהיה לנו לאכול די סיפוקינו שלא במקום מצוה. ועכשיו אין לנו לאכול רק ביום שיש מצוה לאכול בשר, ואתי שפיר וק"ל. (כתב סופר)

אומרת התורה :**{יח} ואל העם תאמר התקדשו למחר ואכלתם בשר כי בכיתם באזני ה' לאמר מי יאכלנו בשר כי טוב לנו במצרים ונתן ה' לכם בשר ואכלתם: {יט} לא יום אחד תאכלון ולא יומים ולא חמשה ימים ולא עשרה ימים ולא עשרים יום: {כ} עד חדש ימים עד אשר יצא מאפכם והיה לכם לזרא יען כי מאסתם את ה' אשר בקרבכם ותבכו לפניו לאמר למה זה יצאנו ממצרים.**

כותב הרוקח – אם תחבר את כל המספרים שבפסוק, תקבל את כל הימים שחייבים לאכל בשר. דהיינו:

לא יום אחד - 1 **תאכלון ולא יומים** - 1+2=3 **ולא חמשה ימים** – 3+5 = 8 **ולא עשרה ימים** – 8+10=18 **ולא עשרים יום** – 18+20 = 38**{כ} עד חדש ימים** – 38 +30 = 68 ימים שחייבים לאכל בהם בשר.

דהיינו : 52 שבתות + 8 ימי סוכות + 7 ימי פסח + 2 ימי ר"ה +1 יום שבועות = 70 תוריד מזה 1 יום מסוכות שיוצא בשבת, ועוד 1 יום מפסח שיוצא בשבת , ומכאן קיבלנו **68 ימים** שבהם מחויבים לאכל בשר !

(ברוך שאמר)

האנכי הריתי את כל העם הזה אם אנכי ילדתיהו (יא, יב)

דיבר פעם הגר"ח קנייבסקי שליט"א שלא להתפעל מבקורת של בנ"א, ואמר: אבא זצ"ל אמר לי על הפסוק תהלים (ק"ז ט"ז) "ויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש ה'". משה היה מופרש ומובדל ועלה לשמים - טענו עליו שצריך להיות במחנה, ואילו אהרן שהיה רודף שלום וכו' והיה במחנה - טענו עליו כי קדוש ה' צריך להיות מובדל ומופרש!

ישנה מליצה, וכמדומה שכתובה בקדמונים, פעם אחת הלכו אב ובנו, האב רכב על החמור והבן הלך רגלי. פגש אדם אחד את האב ואמר לו: ואיך לא תרחם על בנך? ירד מהחמור והעלה עליו את בנו. פגשו אדם שני ואמר לבן: וכי זה כיבוד אב? ועלו שניהם על החמור. פגשו אדם שלישי ואמר: וכי איך לא תרחם על החמור וירדו שניהם. פגעו ברביעי ואמר לו: שלשה חמורים הולכים ואין אחד רוכב על חבירו, סוף דבר היה שלקחו החמור ושמוהו על שכמם. זה הסוף של מי שמתפעל ממה שאומרים לו...
(דרך שיחה)

וירד ה' בעמוד ענן ויעמד פתח האהל ויקרא אהרן ומרים ויצאו שניהם: (יב, ה)

ברש"י: "ויצאו שניהם - ומפני מה משכן והפרידן ממשה לפי שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו וכולו שלא בפניו וכן מצינו בנח שלא בפניו נאמר (בראשית ז) איש צדיק תמים ובפניו נאמר (שם) כי אותך ראיתי צדיק לפני. דבר אחר, שלא ישמע בנזיפתו של אהרן".

אפשר לבאר הטעם למה הביא רש"י פירוש נוסף, שהטעם שלא אומרים כל שבחו של אדם בפניו הוא שלא יתגאה. אבל אצל משה רבינו שהעידה עליו התורה "עניו מכל האדם שעל פני האדמה" וודאי לא יבא לידי גיאות מכך, ומדוע א"כ משכן והפרידן ממשה, לזה הביא טעם נוסף "שלא ישמע בנזיפתו של אהרן". (פני יצחק)

וירץ הנער ויגד למשה ויאמר אלדד ומידד מתנבאים במחנה (יא, כז)

כתב רש"י "ד"א תנם אל בית הכלא לפי שהיו מתנבאים משה מת ויהושע מכניס את ישראל לארץ".

פירש בזה הגאון ז"ל בדרך רמז את דברי הגמ' "מילה בסלע שתיקה בתרי", דהסיבה שלכן לא נכנס משה רבינו לארץ ישראל, היה מפני שלא דבר אל הסלע אלא הכהו, וזהו אמרו "מילה בסלע" שאם היה "מילה" בסלע דהיינו שמשה היה מדבר אל הסלע ולא מכהו "שתיקה בתרי" היו אלדד ומידד שותקים מנבואתם שמשה מת ויהושע מכניס. (הגר"א)

מאוצרות המגידים

והעם לא נסע עד האסף מרים (יב, טו)

זה הכבוד חלק לה המקום בשביל שעה אחת שנתעכבה למשה כשהושלך ליאור, שנאמר 'ותתצב אחותו מרחוק' (רש"י)

שימת לב לכל פרט

כאן רואים עד כמה החשיבה התורה כל מעשה של יהודי, גם אם בעינינו הוא נראה קטן ולא כל כך חשוב.

ישנם דברים שאנו מסיחים את דעתנו מהם לא משום שהם מדי גדולים עבורנו, אלא עקב היותם קטנים מדי עבורנו. אנחנו אוהבים מצוות גדולות, רועשות. אך האמת היא שאין לשער ולתאר גם את ערכם של המעשים הקטנים ביותר!

כשם שאין דבר מדי גדול עבור השי"ת, באותה מידה גם אין דבר מדי קטן עבורו יתברך.

דוגמא מאוד פשוטה: הנה כאן, בבית המדרש בו אנו נמצאים, ניצב ארון הקודש, בצדו ישנו פס קטן קטן. וכי לא ניתן היה להסתדר בלעדיו? התשובה היא: פס זה מוסיף מעט כבוד לבית המדרש ומעט חן בתוך החיים שלנו, ולכן הקב"ה דאג שהוא יהיה כאן.

או דוגמא נוספת: ישנה עניבה עם פסים בצבע שחור ולבן. באמצעה ישנו פס אחד ירוק. מה הוא עושה שם? השי"ת הציבו שם. לשם מה? להוסיף חן. אין שום דבר שהוא מדי קטן עבור השי"ת. אם הפס הירוק יוסיף לנו חן - הקב"ה מטפל בו ודואג שייכלל בצבעי העניבה.

גם עלינו מוטל החיוב ללמוד מדרכי הנהגת הבורא, ולהבין עד כמה חשוב להתייחס לכל פרט, ונביא לכך כמה דוגמאות:

אמא נמצאת במטבח ומכינה את השבת. נכנס בנה הקטן ומבקש: "אמא, אני רוצה לשתות". אמא מכניסה מעט 'סירופ' לכוס ומוסיפה מים, אך אין לה כעת זמן לקחת כפית ולערבב.

נכון, הילד יסתדר גם אם כוס הפטל לא יהיה מעורבב כראוי. אמנם הוא לא יהיה כל כך מתוק, אבל לא נורא. האם זו מצוה לעשות את המשקה מעט יותר טעים? כן! ואם זו מצוה, יש לעשות זאת! זו לא מצוה מרעישת עולם, אבל זו מצוה!

בחורי ישיבה יושבים יחד בחדר האוכל, ועל השולחן מונח קנקן של תה. בחור אחד נוגע בקנקן, ואומר: "התה לא מספיק חם". חבירו היושב לידו הבין מתוך דבריו שהוא מעוניין בתה חם. הוא אמנם לא מת מצמא, כי אחרת היה שותה גם תה פושר, אבל בכל אופן הוא מעוניין כעת ליהנות מכוס תה חם.

אם כעת יקום החבור ויביא לו קנקן עם תה חם, וכי אחרי פטירתו ידברו על כך בלוויה שלו?! לא! זוהי מצוה גדולה? לא, זו מצוה קטנה. אבל - אין לזלזל גם במצוה קטנה כזו. כי כשם שאין קץ לפרטים הקטנים לכאורה שהקב"ה מטפל בהם למעננו, כך אין קץ לדברים שגם עלינו מוטל

לעשותם. אם זו מצוה - עשה אותה. אם זהו חסד, גם אם זהו חסד קטן ביותר - אין להתחמק מעשייתו!

אין גבול למה שמחוייבים לעשות! תסלחו לי על המשל הבא: בעל ה'יסוד ושורש העבודה' מספר על עצמו: כשהייתי הולך ברחוב ורואה מישהו יורק ברחוב - לא הייתי עובר הלאה, אלא קודם הייתי משפשף את היריקה ברגלי, כדי שאדם שיעבור אחרי לא ירגיש את אותה תחושת גועל שאני הרגשתי. זו אינה מצוה כ"כ גדולה, אבל זו מצוה!

רואים לפעמים אדם מר נפש. כל אחד מבין שבמצב כזה חיוך אחד מחבר עשוי לחולל אצלו מהפך בחיים, וזוהי מצוה גדולה לעשות זאת!

אך גם כאשר מדובר באדם בריא בנפשו, וחבירו מדבר אליו בצורה יפה - נכון, גם אם לא ידבר אליו יפה, הוא לא ישתגע ולא יזדקק לטיפול נפשי, אך זו מצוה! מצוה קטנה אמנם, אך אין לזלזל בערכה! לעולם לא ניתן לדעת מה כוחה של מילה טובה הנאמרת בשעה שיש לשומע צורך בה.

אספר לכם מעשה ששמעתי על ראש ישיבה אחד.

יום אחד הוא מקבל הזמנה לחתונה שתערך בשוויץ. להזמנה צורף כרטיס טיסה, ונכתבה עליה הבקשה: "אנא ממך, בא לחתונת בתי"! הוא ניסה להיזכר מיהו השולח, ואז נזכר שיהודי זה למד אתו בישיבת פוניבז' בצעירותו.

היה הדבר לפלא בעיניו: הרי הוא בקושי הכיר אותו. נכון, הם למדו יחד בישיבה, אך עד כדי כך שישלח לו הזמנה עם כרטיס טיסה?!

הוא התקשר אליו ושאל אותו: מה פתאום החלטת להזמין אותי להשתתף בשמחתך, ועוד להעניק לי כרטיס טיסה, הרי לא היה לנו כמעט קשר?

פתח אותו יהודי וסיפר: באותם ימים הוא הגיע לישיבת פוניבז' משוויץ כבחור צעיר, והיה לו קשה מאוד. הוא לא ראה הצלחה בלימודיו, וגם בחברה לא ראה את עצמו משתלב בצורה מניחה את הדעת. הוא היה ממש שבור, והחליט לחזור הביתה. אם היה חוזר הביתה, כנראה שהיה יוצא יהודי פשוט, יהודי כשר, אך ודאי לא תלמיד חכם.

היה זה באותו יום בו נתנו לו הוריו רשות לקנות לעצמו כרטיס טיסה ולשוב הביתה. הוא ישב בישיבה, והחליט שילך לקנות כרטיס.

והנה ניגש אליו אותו ראש ישיבה [שהיה אז בחור בגילו], וסידר לו את הצוואורון. מעשה זה גרם לו לתחושה כה נפלאה: הנה למישהו איכפת ממני! ואם כך, החליט מיד, אינני חוזר הביתה!

ואכן הוא נשאר בישיבה, וברבות הימים נעשה ת"ח גדול. ושנים רבות אח"כ, כשחיתן את בתו, זכר עדיין את אותו בחור שסידר לו את הצוואורון והזמינו ברוב כבוד להשתתף בשמחתו.

אי אפשר לדעת מה יכולה מילה טובה בזמן הנכון לעשות למישהו!

גם המצוה הקטנה ביותר היא מצוה! חיוך, אמירת "בוקר טוב". גם אדם שלא צריך חיוך מעריך כשמחייכים אליו. וא"א לדעת מי צריך חיוך!

אם יש לך רגע פנוי, תאמר פרק תהלים!

אין דבר קטן מדי עבור ה', ולא צריך להיות דבר קטן מדי גם עבור כל אחד ואחד מאתנו. (תפארת שמשון)

ויהי בנסע הארן ויאמר משה קומה ה' ויפצו איביך וינסו משנאיך מפניך: ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל: (י, לה-לו)

כתב רש"י: ויהי בנסע הארן - עשה לו סמניות מלפניו ומלאחריו לומר שאין זה מקומו ולמה נכתב כאן כדי להפסיק בין פורעניות לפורעניות וכו' כדאיתא בכל כתבי הקדש (שבת קטז):

ומה הם הפורענויות? הפורענות הראשונה, כתב הרמב"ן: "אבל ענין המדרש הזה מצאו אותו באגדה, שנסעו מהר סיני בשמחה כתינוק הבורח מבית הספר, אמרו שמא ירבה ויתן לנו מצות, וזהו ויסעו מהר ה', שהיה מחשבתם להסיע עצמן משם מפני שהוא הר ה', וזהו פורענות ראשונה וכו'".

הפורענות השניה, זהו ה"מתאוננים", וכתב הרמב"ן "והנכון בעיני, כי כאשר נתרחקו מהר סיני שהיה קרוב לישוב ובאו בתוך המדבר הגדול והנורא במסע הראשון היו מצטערים בעצמם לאמר מה נעשה, ואיך נחיה במדבר הזה, ומה נאכל ומה נשתה, ואיך נסבול העמל והעינוי ומתי נצא ממנו, מלשון מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו (איכה ג לט), שהוא לשון כואב ומצטער על עצמו, וכו'".

יש להבין מדוע הפסיק הפוענויות דייקא עם פרשת 'ויהי בנסוע'? ומה הם הנוני"ם ההפוכים מצידי הפרשה?

ונמשיל הדבר לראובן שנצרך להגיע למקום רחוק, אשר הדרך אליו מפולתלת וסבוכה, והוא לא הכיר את הדרך כלל, המתין לעת מצא, וכאשר סיפר לו רעהו שמעון שנוסע הוא לאותו מקום ביקש ממנו ראובן הלז שרוצה ליסוע אחריו ברכבו, ונתן שמעון את הסכמתו לכך. במהלך הנסיעה הארוכה הבחין ראובן באחד שמצפה בתחנה והשיב על שאלתו שרוצה להגיע גם הוא לאותו ישוב המרוחק, ועלה על רכבו של ראובן. במהלך הנסיעה התחיל לרטון הנוסע "מדוע נוסע הנך אחר הרכב שלפנינו ואינך עובר אותו לנסוע לפניו?" ראובן לא ענהו דבר, ואותו נוסע רטן וכבר ממש כעס ולא הבין "כבר יכלת לעבור אותו לפני שעה ושעתיים?!"....

כמובן שלא ידע שדוקא הרכב שלפניו הוא המורה את דרכם ובזכותו אינם טועים בדרך המפותלת.

הנמשל לענייננו: התורה הקדושה וכל תרי"ג המצוות הר הם כאבוקה המאירה את דרכינו, ומבלעדם לא ידע האדם את המעשה אשר יעשה אם ישר הוא ואם לאו, בזוהר הק' קורא לתרי"ג מצוות "תרי"ג עיטין" – עצות.

כאשר בני ישראל שמחו על נסיעתם מסיני – כדברי הרמב"ן – שלא יתווספו להם עוד מצוות, באה התורה ומוכיחה אותם ראו נא "בנסוע הארון" – היא התורה הק' המונחת בארון – ראו נא שהיא המוליכה אותנו ומאירה לנו את הדרך בה נלך. ומה מקום יש לשמוח כביכול המצוות המה לטורח ולמשא? הרי הם ממש כאותו נוסע שרטן על ראובן הנ"ל ולא ידע שההיפך הגמור הוא האמת שרק בזכותו אינו טועה בדרכו.

בגמ' ברכות איתא שב'אשרי' לא מופיע האות נו"ן מפני שמרמז על נפילה. עי"ש. והנה כאן שהתייחסותם למצוות היתה ממש להיפך מן האמת כנ"ל נרמז להם בזה הנו"ן – נפילה – ההפוך. שהפכו את תכלית התורה והמצוות לגמרי.

ומדוע הביא הפסוק השני "ובנחה יאמר וגו'"?

שהנה חטאם היה – כדברי הרמב"ן הנ"ל – שדאגו ונתיראו מה יהא בדרכם ומהיכן יאכלו וכו'.

ובזה הוכיחם משה בב' דברים: א. "ובנוחה יאמר שובה ה'" וכתב רש"י "שובה ה' - מנחם תרגמו לשון מרגוע וכן (ישעיה ל) בשובה ונחת תושעון". והנה בכך מה מקום יש לדאגה? כל הנהגתם היא בשובה ונחת.

וביותר, שהרי היו שם כל כלל ישראל, ובמצב כזה ישנה השראת השכינה בגילוי ממש, ההפך הגמור מ"הסתר פנים" וזהו אומרו "רבבות אלפי ישראל" – וכתב רש"י - "מגיד שאין השכינה שורה בישראל פחותים משני אלפים ושתי רבבות". ומה מקום יש לדאגה מהמדבר ומכל עתידם?

(ציוני תורה)

"ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו אמר רבי אלעזר ברבי שמעון מזון אלפים שנה היה מן יורד בכל יום דכתיב דבר יום ביומו ולהלן הוא אומר כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול אם כן למה היה יורד בכל יום והמותר וחם השמש ונמס מפני משאוי הדרך. דבר אחר שהיו אוכלין אותו חם ולא צונן. דבר אחר שיהיו ישראל נושאין עיניהן בכל יום לאביהן שבשמים" (ילקוט שמעוני בשלח)

פעם נסעתי במונית עם רבי עזרא ברזל זצ"ל, וודאי שמעתם מי הוא היה רבי עזרא ברזל!

הרב ברזל זצ"ל פנה לנהג באומרו "אתם נהגי המוניות, צריכים להיות הגדולים ביותר בבטחון בה', כי אין לכם עבודה מסודרת. כל מי שרק מגביה את היד לסדר את מגבעתו אתם חושבים כי הגביה יד לעצור מונית, כל כך אתם מצפים ותלויים בחסדי אחרים, ממילא, קל לכם לתלות עיניים למרום ולזכות לבטחון בה'... ומי כמוכם, רואים בסופו של דבר כיצד מגיעה פרנסתכם...

מעשה באדם שהלך ברחוב בוורשא והבחין ביהודי ישיש העומד ליד מכולת פרטית, וקורא בקול: "בייגלאך! בייגלאך!".

הוא היה סקרן לראות כיצד מתנהלת המכירה, כמה קונים ומה הם מספר הרוכשים, והוא ראה כי פעם ברבע שעה בערך, נעצר אדם להושיט יד ולקנות בייגלע (ארבע-בשעה, שמונה בשעתיים, לפעמים יותר או פחות) בשעת המכיר שקט המוכר לא קורא "בייגלאך!" וכאשר הקונה עוזב את המקום הרוכל ממשיך לקרוא בקול "בייגלאך!" ללא הפוגה.

אותו יהודי ריחם עליו "כמה אפשר לצעוק, רחמנות" הרהר, עלה במוחו רעיון. ניגש למוכר הבייגלאך ושאל: "ר' יהודי, כמה כסף הנך מרויח ליום המקסימום שאתה יכול להרויח?"

"חמשה רובל".

"אתה יודע מה, בא נעשה עסק, אני אתן לך מידי ערב חמשה רובל ובאותן שעות שעמדת עד היום בשמש ברחובה של עיר, תשב בבית המדרש הגדול ותגיד מידי יום את כל ספר התהילים עם כוונה בכל שם ושם..."

הישיש הסכים "בסדר, אני מסכים, תודה רבה".

הם התחילה במימוש העסקה. ועמדו בדיבורם. הזקן אמר תהלים וההוא שילם את הרובלים שהבטיח.

חלפו שבועיים והישיש ביקש כי מעוניין לחזור בו מהעסקה. "מה קרה, האם אתה רוצה לצעוק ברחוב, וכי לא יותר טוב לך לשבת בבית המדרש?!"

הזקן מיאן לנמק מדוע "בבית הרב אסביר, בוא ונשאל יחד את הרב".

הם התביישו ונכנסו לבית הרב בכובד ראש, שם הישיש נמק את החלטתו: כבוד רבנו, הנה היהודי היקר שעומד כאן לצידי, הבטיח לי חמישה רובל ליום, והוא ריחם עלי, יישר כח לו. אך כחלוף תקופה קצרה, התיישבתי בדעתי ונוכחתי כי הדבר מזיק לי. עד היום כאשר עמדתי ברחוב התפללתי בפה מלא להקב"ה "תשיג לי קונה", צעקתי בייגלאך, וכאשר ב"ה לאחר עשרים דקות הגיע קונה הייתי מודה להקב"ה ששלח לי קונה שהחליט משום מה לרכוש בייגלע, אם היו מגיעים שני קונים יחד הייתי מודה בכפליים. הם עזבו התפללתי שנית, והתחלתי בקריאות נוספות: בייגלאך. כך עשרות פעמים ביום: "ה' הושיעה" "הודו לה' כי טוב", "אלוקי תסייע בידי לסיים את הבייגלאך מוקדם כי הרגליים עייפות הזקנה אוכלת בי", ובכך, כבוד הרב, בטחוני בה' היה מתרבה. עיני הזקנות היו נשואות תמיד לשמים (לא נשואות לאנשים אלא לשמים) אבל בשבועיים האחרונים, נכון שאני אומר תהילים אבל משום מה אני מרגיש כי עם התהילים הבטחון בה' נחלש, מאחר ואני מרגיש בטוח במשכורת הקבועה..."

כך היה נראה מוכר בייגלאך בוורשא.

הרב של וורשא הבין לליבו, שמעו את הרב ממלמל "אשרי העם שככה לו" ומיהר לחדרו לבכות מתוך התרגשות.

בואו ונשאל, לשם מה היה צורך להוריד מידי יום ביומו מן ולמחרת שוב ירד מן, אדרבה, יירד מן פעם אחת בשנה או פעמים. כי חז"ל אומרים המן ירד לישראל בכמות שיכלה להספיק לאלפיים שנה. ומידי יום הוא היה נמס "וחם השמש ונמס" (זרימה אדירה של מים טובים היתה נשפכת לירדן כמבואר בדברי חז"ל) א"כ, שיירד חד פעמי וגמרנו.

התשובה ברורה (כפי שכתוב בגמרא), הקב"ה הנהיג את דור המדבר דוקא כך, הולכים במדבר מן שמים וארץ באמצע מדבר גדול ונורא, כאשר, אם יום אחד אין אוכל, אין שום אפשרות להגיע למקום יישוב ובמהרה הכל גוועים ברעב. וכיון שהקב"ה רצה שיהא להם בטחון בה', מידי יום נמס כל האוכל, אין לחם. אין. משום כך נשאו עיניהם לשמים ובטחו בהקב"ה - שביכולתו להביא גם מחר אוכל. חז"ל מביאים על כך משל לבן מלך שנסע למרחקים מצויד בממון רב שקיבל מאביו. לאחר כשנה כאשר הכסף אזל הוא יצא לדרכו חזרה. ושלח מברק "אני בדרך", ערכו לו קבלת פנים מפוארת כראוי לבן מלך. הוא שב נכנס לביתו והשתעשע עם אביו. חלפו שבעה ימים, הבן הודיע כי בדעתו לשוב מחר למקומו. אבא הבין את המשמעות ושאל "האם אתה זקוק לכסף?"

"כן", השיב הבן.

המלך הוציא מהארון פנקס ש'קים וחתם על המחאה ומסרה לבן. בן המלך הביט בש'יק, וכאילו חשכו עיניו, הוא הסתכל על אבא ובאדיבות הושיט בחזרה את הש'יק.

"מה קורה, האם החתימה לא נכונה, אולי התאריך לא טוב בעיניך?" שאל המלך (בתמימות).

"הכל טוב התאריך והחותמת"

אלא מה? -

הסכום... אבא רשם סכום פעוט מאד שיש בו רק לשבוע ימים, לכן אני מחזיר, אין לי מה לעשות שם במרחק בסכום כזה".

"כן, ילדי, השיב המלך" זה מה שאני רוצה, כי לא תפליג לך מרחקים, תישאר קרוב ותבוא לבקר מידי יום..." כך גם במן כפי שאמרנו - ישאו את עיניהם לשמים מידי יום ביומו.

במלחמת העולם, הרב מבריסק זצ"ל ברח לוורשא עם בנו. בוורשא כמו בכל האזור היה קשה להשיג כזית לחם וכאשר השיגו פרוסה או שתיים הרב ובנו אכלו את כולה ולא השאירו למחרת כלום, הבן אכל את הקשה שבלחם והרב אכל את הרך שבתוך הפרוסה. היה להם בבנין שכן שהכין לעצמו בית מלא אוכל, ואכל מהאוכל פירורים ממש, כי פחד כמו כולם, וחשש שמא מחר ומחרתיים גם זה לא ישאר לו, אך הרב מבריסק לא שמר מהיום למחר, ועשה כן עפ"י דברי הגמרא "האומר מה אוכל למחר הרי זה מקטני אמנה" הוא אכל כפי הצורך בלי לקמץ, והנה לא שמר מאומה. יום לפני ערב ים הכיפורים (תש"א) חשב הרב מבריסק כי היום בשונה מימים אחרים מוטל עליו להשתדל ליום המחר, כיון שמחר זו מצוה לאכול, הוא השיג לחם והטמינו למחר - לערב יום כיפור. במהלך הלילה נפל על הבית פגז ורסיס ממנו קלקל את הלחם. הרב ראה בכך אות משמים כי אפילו היום, היה עליו לסמוך על הקב"ה ולא לעשות השתדלות.

בטחון! בטחון! כל כך מוראʼדיג, תשמעו שתי עובדות.

אני אוהב לספר מעשעʼס בתנאי שזה אʼאמתʼע מעשה - מעשה אמיתי, אז אספר שני סיפורים אחד שמעתי מחסידים יראי ה' ולא ביררתי האם זה מעשה שהיה, איני יודע האם הסיפור נכון - אבל מוסר ההשכל הנובע ממנו הוא רב, והשני וודאי מעשה אמיתי.

החסידים נסעו לרב'ה פעם בחודש מהכפר לעיירה, עגלון יהודי קבוע היה לוקח אותם מידי חודש, אך לא נכנס איתם יחד לרבי. העגלון התאכסן באכסניה קטנה והתפלל בבית החסידים תחשוב לעצמך איך אנו משאירים את בני הבית, נוסעים מרחקים על מנת לשבות בצל האדמו"ר ולהכנס לחדרו. תיכנס גם אתה פעם אחת בשנה - כדאי לך, אם כבר הגעת עד הלום חבל שלא תזכה. הוא דחה אותם "מה הרבי כבר יעזור לחיי האומללים, לאשתי החולה וילדי הרעבים ללחם, הוא יניח את ידו על ראשי, וכי זה יושיע אותי בחיי הקשים?!" הוא לא נכנס.

פעם אחת, לאחר הפצרות הוא נאות להכנס. הוא שהה בחדר הרבי זמן רב. ויצא. בצאתו לא שאלו אותו דבר.

בשובם בעגלה הם שוחחו ביניהם, אחד אמר כי התעלה מאד בסעודה שלישית, ואחר אמר שהיה לו תועלת מדברי התורה בטיש בליל שב"ק וכו', פתח העגלון את פיו ואמר אני התעליתי יותר מכולם. ואספר לכם כיצד ומה:

כאשר שהיתי בחדרו של הרבי, הוא שאל אותי מה סדר היום שלי, השבתי כי הדבר תלוי, אם יש באותו יום עבודה או לא: "ביום שאין עבודה אני קם בבוקר מתפלל במנין, אח"כ מצטרף לשיעור משניות, לאחר מכן אני יושב בבית המדרש ואומר תהלים, בסיום אני שב לביתי טועם פת שחרית ונח קמעה, אחרי צהריים, אני מקדים לתפילת מנחה ושומע שיעור בעין יעקב אח"כ מנחה מעריב וכך עובר היום. וביום שיש עבודה? אני קם השכם בבוקר משמן את הגלגלים כדי שחלילה לא יווצרו בעיות במהלך הנסיעה, וכבר בשש וחצי אני חונה ליד ביתו של הלקוח. בדרך, אם ישנה אפשרות לחנות בצידי הדרך, אני מניח תפילין קורא קריאת שמע מקפל את התפילין וכו', ואם אין זמן, כאשר מגיעים לעיר אני מתפלל". הרבי שאל אותי "ומדוע שלא תקום להתפלל במנין ורק אח"כ תצא לשוק לחפש קליינטים למשל, בשבע וחצי אחרי תפילה, ואם בכל זאת מישהו כבר הזמין בלילה תתנה עמו כי רצונך להתפלל בבית הכנסת לפני הנסיעה?".

"אבל אז הקליינטים יהיו מועטים" עניתי באנחה.

הגביה הרבי את עיניו ואמר, אספר לך סיפור קצר:

עגלון פלוני שעבד קשה לפרנסתו ונסע בדרכים, צבר בכיסיו עשרות רובלים והיו עמו: שקית עם מטבעות זהב, ארנק עם מטבעות כסף ועוד ארנק ובו פרוטות נחושת רבות שנשאר עמו תמיד. הוא היה בדרכו, השבת התקרבה והבין כי לביתו כבר לא יגיע, נכנס לאחד הכפרים היהודיים בדרך. הוא שאל את הרב, אם יוכל לשבות בביתו? הרב ניאות בשמחה הכניסו לביתו, החלו בהכנות אחרונות לשבת והנה הוא נזכר שהכספים בכיסו מיהר לרוץ אחרי הרב שיצא כבר לבית הכנסת ושאל אם יש לו מקום להטמין את הכסף, הרב שב, נטל את כל המטבעות ספר אותם, הטמין היכן שהטמין. יצאו שניהם יחדיו לקבלת שבת.

באמצע קבלת שבת החלו להתעורר מחשבות בליבו של העגלון, מה עשיתי הפקדתי כסף בידי מי שאינני מכירו, הכסף הזה הינו כל פרנסתי ומי יודע, "כסף! כסף!" צעק לו הלב. אבל מה אפשר לעשות. תפילת מעריב עברה עליו כשהפחד מכרסם בלב פנימה. הוא התיישב לסעודת שבת בפנים חמוצות והתיאבון ממנו והלאה. הגישו דגים ודחה אותם "אני לא מסוגל" כך התנצל, כי אין לו תאבון. הציעו לו "אולי משהו חלבי?" "לא, איני חש בטוב ואין לי תאבון" (הוא היה בפחד - מה יהיה עם הכסף) כך חלפה השבת בחששות ודאגות.

בצאת השבת מיד רץ לבעל הבית וביקש: "הכסף שלי!".

"רגע, קודם מתפללים מעריב, אח"כ נדבר על הכסף".

אחרי מעריב הוא אמר בקול נרגש אך בעדינות: "הכסף שלי".

"רקע, קודם נעשה הבדלה" השיב הרב...

הנשמה שלו כמעט פרחה. לאחר הבדלה הרב הוציא את השקית עם מטבעות הזהב, ספרם לו על השולחן - הנה הסכום שהפקדת בידי.

אח"כ הביא את הארנק עם מטבעות הכסף והושיט לו. העגלון שפכם על השולחן וספר (לראות שמא הרב לקח לעצמו איזה מטבע), סיים והתמלא שמחה "גם מהם לא חסר דבר".

אח"כ הוציא הרב את השקית עם מטבעות הנחושת. העגלון שפך את תכולתה וביקש לספור. אמר לו הרב: "די, עד כאן! וכי אין לך מח בקדקדך, אם היתה לי אפשרות לגנוב מטבעות זהב וכסף ולא נטלתי, האם אגנוב את מטבעות הנחושת הפשוטות...?!".

פנה אלי האדמו"ר, אתה ר' יהודי, עגלון יקר, הקב"ה נטל את נשמתך בלילה ובבוקר השיב לך את הפקדון בשלימות. העיניים נפקחו - פוקח עיוורים, רגליים צועדות, ידיים מתנועעות, וכי את הדבר הקל - הפרנסה, לזה הקב"ה לא יכול לדאוג לך?!... (הזוהר הקדוש אומר כי אם אדם היה פוקח את עיניו ורואה את המזיקים המסתובבים באורי הייתה יוצאת נפשו מפחד, אולי הוא מתכוון לחיידקים הממלאים את האויר והקב"ה מצילנו מידם - "על ניסיך שבכל יום!").

שני פריצים ויהודי אחד

המעשה השני שסיפר הגאון מוילנא. שמעו נא.

מי שיודע, הגר"א זי"ע היה עורך גלות. כאשר שב מגלותו סיפר לבני ביתו את הסיפור דלהלן.

באחת העיירות הוא התאכסן בבית יהודי ירא ה'. באחד הלילות הוא שומע את בעלת הבית שואלת את בעל הבית בקול רם "האם אתה יודעי כי מחר ממש התאריך לשלם לפריץ, ואם לא, הוא זורק אותנו לבור חלילה" הפחד והחרדה נשמעו בקולה.

אמר לה בעל הבית בשלוה: "מה את דואגת, הקדוש ברוך ישלח את הכסף".

עם שחר לפני שבעל הבית יצא לבית הכנסת, קולה של בעלת הבית רעד: "תנסה בבית הכנסת להשיג כסף, אהה אלוקים אנו בסכנה, היום, היום אחרון".

"מה את דואגת, היד ה' תקצר?!".

כאשר שב מבית הכנסת: "נו, נו, הבאת משהו?"

"היד ה' תקצר, בינתיים תגישי ארוחת בוקר" אמר בשלוה. "מה, אתה מסוגל להכניס אוכל לפה?!" תמהה אשתו.

טוב, היא הגישה ארוחת בוקר. בסיום אכילת פת שחרית בירך ברכת המזון בכונה "תמיד לא חסר לנו ואל יחסר לנו" פלאי פלאים. אח"כ נעמד ליד פתח הבית, ושם היה תלוי המעיל, לבש את המעיל חבש את הקפלוט'ש - הכובע.

שאלה האשה - "להיכן אתה הולך?"

"את עצמך אמרת שהיום צריך לשלם לפריץ, אז מה את שואלת"... הפטיר לעברה.

"אבל אין לך כסף" הוסיפה לשאול.

"הקדוש ברוך הוא ישלח" ענה. מבהיל - הוא הולך לשלם לפריץ בכיסים ריקים - -

הגר"א ראה שהאיש כל כך בטוח באלוקי השמים והארץ, הוא היה משוכנע שאכן יתרחש לו נס, וביקש לראות במו עיניו כיצד יפול דבר. הגר"א מיהר לצאת בעקבותיו. לראות.

בעל הבית ירא ה', פסע לעבר בית הפריץ בעיירה הסמוכה, ממש לא היה מובן למה ומדוע הולך, מה שברור כי הוא הלך בשלוה מאין כמוה. והגר"א בעקבותיו. בעומדו לפני פתח בית הפריץ אמר לו המשרת: "אם אתה מבקש להכנס, עליך להמתין, כי לפני שעה קלה נכנס פריץ מאחד הכפרים הסמוכים, הוא משוחח עם הפריץ בעל הבית (בסוד שיח שרפי...). היהודי התישב על אבן סמוכה, והמתין.

כאשר יצא הפריץ, התרומם היהודי להכנס פנימה, עצר אותו הפריץ היוצא: רגע! המתן, רגע, אני מבקש לדבר איתך כמה מילים: "אני מעוניין לקנות מהפריץ בעל הבית, שדה מסוים, הפריץ דרש ממני מחיר יקר, אני נקבתי בסכום זול, בתקוה שהוא יתפרש עימי על מחיר ביניים, אך הוא התעקש על הסכום היקר. לא התפשרנו. אני, זקוק לשדה גם במחיר יקר, אך אין זה מכבודי להכנס שוב ולהביע הסכמה מוחלטת למחיר שלו. אבקש ממך, יהודון, שתכנס אתה לרכוש את השדה כביכול, בשביל עצמך, אני סמוך ובטוח בך שתעביר לי אח"כ את השדה, תהיה מתווך נאמן, אני אשלם לך גם דמי תיווך"...

היהודי עשה כבקשתו. נכנס. קנה. ניהל עימו בחכמה דברים קצרים של משא ומתן - רכש את השדה במחיר מלא, יצא וקיבל דמי תיווך - בדיוק בסכום שאותו חייב לפריץ.

נכנס שנית, שילם ויצא. שב לביתו. והגר"א בעקבותיו.

לא נותרו כמעט סיפורים מימי גלות הגר"א, אבל עובדה זו היא מהמועטות. מעשה שהיה.

"יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך" כפי ה"יחלנו" כך "חסדך ה' עלינו" למדנו מהעובדה זו כי השלו והרגוע מכח אמונתו האיתנה בה' כאשר משליך את כל יהבו על ה' בלבד, אכן אף זוכה לניסים מופלאים.

ונזכה שיתקיים בנו חזקו ויאמץ לבבכם כל המייחלים לה' וכל היושבים כאן זקנים ונערים ינחלו כל טוב סלה. (להגיד)

זאת אשר ללויים, מבן חמש ועשרים שנה ומעלה יבא לצבוא צבא בעבודת אהל מועד (ח, כד).

וכתב רש"י: ובמקום אחר אומר: "מבן שלשים שנה". הא כיצד, מבן עשרים וחמש בא ללמוד הלכות עבודה ולומד חמש שנים, ובגיל שלשים עובד. מכאן לתלמיד שלא ראה סימן יפה במשנתו בחמש שנים, ששוב אינו רואה. (חולין כד, א).

ובענין זה, אספר –

הייתי בלונדון ושוחחתי עם הרב פרידמן, ראש ישיבה בעיר, שסיפר לי את הסיפוק הבא.

בין התלמידים היה בחור קשה קליטה, "קשה לשמוע ומהיר לאבד זה חלק רע", כדברי המשנה (אבות ה'). ישב וקלץ, וכלום. אלו היה זה תלמיד אחר היה משלחו מכבר, אבל אביו היה מחשובי תומכי הקהילה. גם אילו היה דורש להושיב בובה ליד הסטנדר, היו מצייתים. מכל מקום, חיב היה להיות שלם עם עצמו. קרא לאב והראהו את דברי הגמרא, שתלמיד שאינו רואה ברכה בלימודו חמש שנים, שוב אינו רואה. ידע שיש כזו תופעה ובנו הוא דוגמא, ויחליט.

אמר האב: "איני איש חינוך. תחליטו אתם".

ענה ראש הישיבה: "היודע אתה, אני מוכן לטוס עם הבחור לארץ ישראל, ולשאל את הסטייפלר!"

"נו פרובלם, אני מממן את כרטיסי הטיסה!"

'אומר ועושה'. נחתו בארץ והתפללו אצל הכותל המערבי, נסעו לבני ברק ונכנסו אל הסטייפלר. הרב פרידמן כתב שמאז החל הבחור ללמוד גמרא עברו יותר מחמש שנים ואינו רואה סימן ברכה בלימודו, אינו משתתף בשיעורים ואינו לומד עם חבריו, אולי ראוי שיצא לשוק החיים.

קרא הסטייפלר פעם, ופעמיים, והשנים עוקבים אחריו בלב הולם.

הניח את הפתקה, והאיר פניו לבחור: "אתה לומד בישיבה?!"

"כן".

"ומה אתה לומד? גמרא?!"

"לא". אינו מבין גמרא.

"משנה?!"

"לא", גם משנה אינו מבין.

והסטייפלר לא פוסק מלחייך בנועם: "אז מה אתה לומד?"

"הלכה". קצור שלחן ערוך, חיי אדם.

"ואת זה אתה מבין?"

"או, יס". לא הכל, אז הוא שואל. וחוזר הרבה, כדי לזכור. ומשרטט טבלאות, חבל שלא הביא איתו.

חיוכו של הסטייפלר התרחב, והוא פנה אל הרב פרידמן: "אתם ראש הישיבה?"

נענה בחיוב.

"נו, שתצליחו. כי אם אני הייתי ראש הישיבה, ואתם המגיד שיעור, הייתי מפטר אתכם! –

איך מתייאשים מתלמיד שמתעלה בהתמדה מיום ליום, בכל יום לומד הלכה חדשה, ממש: כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא, שנאמר הליכות עולם לו!

האם זה נקרא שאינו רואה סימן ברכה בלימודו?!"...

ואין הדברים אמורים רק לגבי בחור מוגבל זה –

הדברים אמורים לגבי כל אחד ואחד!

פעם אמר לי: "רבי יעקב, הרי אתה מדבר בפני בני תורה. רבים מהם סבורים שהצלחה בלימוד נמדדת לפי ההערכה שהם זוכים לה בישיבה, ולפי הקירבה שמראה להם המגיד שיעור. לפי השאלות המבריקות או התשובות החריפות. לפי העיון המעמיק או הבקיאות הנרחבת –

אמור להם שטעות בידם! שכל דף גמרא שהם יודעים, כל רש"י שהם מבינים וכל תוספות שהם משננים, זו הצלחה!"

אילו היו יודעים זאת, היו נחסכות מועקות כה רבות, ובני תורה כה רבים היו ששים ומאושרים!

ולמעשה, השקפתו זו של הסטייפלר היא גמרא ערוכה!

הכל יודעים אותה, אלא שלא הכל מעיינים בה ומפיקים לקחה –
ששנינו (עירובין נד, ב) שהיה לרבי פרידא תלמיד, שהיה מלמדו [כל דבר, לפני שידעו (רש"י)] ארבע מאות פעמים, וידע. יום אחד נדרש רבי פרידא לדבר מצוה. [הודיע לתלמיד שיתכן ויקראוהו באמצע הלימוד. ברם, לא קראוהו.] לימדו [ארבע מאות פעם[ולא ידע. שאלו מה אירע, ואמר: מאז שהוגעתני שיתכן ותיאלץ ללכת, הוסחה דעתי. חשבתי שהנה אתה קם והולך ונוטשני באמצע. אמר לו: ניחא. עתה התרכז ואלמדך. לימדו ארבע מאות פעמים נוספות. יצאה בת קול ואמרה לרבי פרידא: רצונך שיוסיפו על ימיך ארבע מאות שנה, או לזכות כל דורך לעולם הבא. העדיף לזכות דורו לעולם הבא, ואמר הקדוש ברוך הוא: תנו לו זו וזו.

וידועים דברי הגאון רבי חיים שמולאביץ' זצ"ל, שהכל מתפעלים מרבי פרידא, ואילו הוא מתפעל מהתלמיד: איזה כח רצון, איזה דביקות במשימה, ללמוד כל דבר ודבר ארבע מאות פעם! כיון שכך, שאלו את מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א: מדוע לא זכה התלמיד לשכר זה?! וענה, שמצד התלמיד אין זו רבותא, שהלא חייב הוא ללמוד תורה. ואם אינו מבין אלא בארבע מאות פעמים, מחובתו ללמוד כך. משל למה הדבר דומה, לאדם שנשרו שיניו. האם נתפעל ממנו שמרכך את הלחם וטוחן את המצה ועמל בבישול דייסה, הלא אין לו ברירה! להתפעל, צריך מרבי פרידא שהקדיש לו זמן רב כל כך –

והשאלה, מדוע קיבל רבי פרידא את שכרו רק אז? והתשובה, משום שבאותו יום לימד שמונה מאות פעם. אם כן, ראוי שיעניקו לו שמונה מאות שנות חיים! ומוכח, שעל ארבע מאות הפעמים הראשונות אין מקבלים שכר, שכן חיוב הן: "ושננתם לבניך" אלו התלמידים (דברים ו, וברש"י) ושכר מצוה בהאי עלמא ליכא, אבל על מה שעושה יותר מחיובו מקבל שכר גם בעולם הזה (בבא קמא ט, ב ויעויין ברכות כ, ב ומהרש"א סוטה יד, א ושבת כג, ב עפ"ד האמונה והבטחון לרמב"ן פ"ז) וארבע מאות הפעמים הנוספות עקב פיזור דעתו של התלמיד היו יותר מחיובו, וקיבל עליהן שכר.

הכל ידוע, אבל יש לי שאלה.

איך ידעו שהתלמיד זקוק לארבע מאות פעמים לשנן תלמודו?

אין ספק שכך זה היה:

יהודי התדפק על דלתו של רבי פרידא, בשאלה להלכה ולמעשה: יש לו בן בתלמוד תורה, ואינו קולט כלום. כל הילדים לומדים משנה ועוד מעט מתחילים גמרא, והוא עוד לא יודע חומש. החברים לועגים, המלמד לא מתייחס איליו, הוא בשולי החברה, אין טעם להשאירו. הוא כבר שוחח עם הסנדלר, שמוכן לקבלו כשוליה. אבל המנהל אמר שכדאי לקבל את ברכתו של הרב, אז הוא בא להודיע.

תביא אותו מחר, אמר הרב.

האב הביא את הבחור, ילד חמד עם מבט כבוי. תשאיר אותו פה, אמר הרב, תבוא בצהריים לקחת אותו.

האב הלך, והרב ליטף את לחיו של הילד. שאל: אתה יודע לקרוא?

כן. ברוך השם.

וכבר למדת חומש?

כן, בשעתו התחילו "ויקרא", אבל לא הבין. דימעה נשרה.

עוד לטיפה, הבה נראה. שב, ואפר לך. כשיהוד עובר עבירה חמורה בשוגג. למשל, קם באמצע הלילה ושכח שזה ליל שבת. בטעות הדליק אור, נכון?

אז הוא צריך להביא קרבן חטאת. יופי. כעת, תחזור על מה שאמרתי –

אה, אני לא זוכר.

טוב, אז אני חוזר –

פעמיים, שלוש, ארבע, חמש, וכלום. אפשר להבין את המלמד, והמנהל, והאב.

שש שבע ושמונה, והפסקה למשחק. תשע ועשר וסוכריה. אז תחזור, אני לא זוכר. בוא, נתחיל מהתחלה.

בצהריים הגיע האב. הרב קידמו בחיוך רחב, והילד תלה עיניים שואלות. איזה בן נפלא, כזו התמדה ושקידה, נפלא ללמד אותו. שיאכל וינוח מעט, ויבא שוב.

בשלוש הגיע. שלושים וארבעים פעם, וכלום. חמישים ושישים, ואין תזוזה. שבעים שמונים, אולי זיהה זיק הבנה. מאה, עדיין לא. נערוך הפסקה קצרה, וננסה שוב.

מאתיים ושלוש מאות, וקיר אטום. שלוש מאות וחמישים, ושבעים, ותשעים. ארבע מאות, ותרועת נצחון. איזה יופי, אז אתה יכול, אתה מסוגל! אתן לך פתק עבור האב, ותבוא מחר!

וכך, יום אחר יום, ידיעה אחר ידיעה, רסיס אחר רסיס.

ושוב, יש לי שאלה – אם גם לאחר ארבע מאות פעם לא היה יודע?

אין ספק, רבי פרידא היה ממשיך ומנסה. אולי בפעם החמש מאות, השש מאות, השבע מאות ושמונה מאות –

ואז, לא היה מקבל שכר על לימוד של שמונה מאות פעמים!

וגם זה כתוב, למעשה, בפסוקינו –

מהיכן למידים כלל זה, שתלמיד שלא ראה סימן ברכה בתלמודו חמש שנים שוב אינו רואה? מעבודת הלויים.

ומה היתה עבודת הלויים?

"תניא, מעשה ברבי יהושע בר חנניה שהלך לסייע בהגפת דלתות [בבית המקדש] אצל רבי יוחנן בן גודגדא. אמר לו: בני, חזור לאחוריך, שאתה מן המשוררים ואני מן השוערים, ומשורר ששיער – במיתה" (ערכין יא, ב).

ואני שואל: מה יש ללמוד חמש שנים, כדי להגיף דלת?!

מלמדים חודש וחודשיים, שנה ושנתיים –

ואין המדובר בילד, ולא בנער: מגיל עשרים וחמש עד שלושים!

ואם לא קלט איך מגיפים שער בגיל עשרים ושש ועשרים ושבע ועשרים ושמונה, הלא תלמיד של רבי פרידא הוא עילוי לעומתו –

ואין מתיאשים, חמש שנים ללמד להגיף שער –

אז כמה יש להתאמץ כדי לפתוח בפניו שער - - -

(והגדת)

בא **ר' יהונתן אייבשיץ**, ואומר רעיון נפלא שדרכו הוא בונה את היסוד שלו, לגבי כל חטאי דור המדבר;

<u>כותב ר' יהונתן אייבשיץ</u> – **ולכן דעו, כי החטא בשני אופנים. החטא המורגל, כוונתי לחמדה ולתאוה להבלי עולם וכדומה, שהוא הכל מיצר הרע. אמנם יש אופן אחר, והוא להיות כל חשקם ותכלית שלמותם, להשיג ולראות מראות אלהים ומקום כבודו. ויש להם מדרגה מזמן לזמן ואם הם ממהרים לרוב עוצם תשוקת העלול להעילה שלו, להביט ולעלות מהר יותר כפי המדרגה הראויה להם בזמן ולאט לאט. זהו אצלם עון, ובזו מקבלים עונשם ...**

נסביר:

אומר לנו **ר' יהונתן אייבשיץ**, שאין למלאך יצר הרע לתאוות, כפי שנמצא אצל בני האדם. למלאך יש יצר הרע אחד – לטפס לגבהים שאסור לו לטפס! – יש כרוב, יש אופן, יש חיות הקודש, יש שרף – לכל מלאך יש 'סיווג', עד איפה הוא יכל להגיע. אבל בכל זאת, יש לו חשק להתקרב לדרגות רוחניות גבוהות יותר שאסור לו להתקרב אליהם. ברגע שהוא מטפס גבוה יותר – הוא מיד נענש!

אספר לכם מעשה:

לקחו אותי פעם אחת להרצות, במקום בטחוני. לאותו אדם שליווה אותי, היו בכיס כל מיני כרטיסים בצבעים שונים, כאשר כל כרטיס פותח דלת מסוימת בקומה מסוימת. שאלתי אותו לפשר הענין, אז הוא אמר לי, שהצבעים הם רמת הסיווג של כל עובד ועובד בבנין;

יש עובד שרמת הסיווג שלו היא צבע ירוק – הנמוך ביותר. העובדים שיש להם צבע ירוק, יכולים להיכנס רק לקומה הראשונה מבלי אפשרות לעלות לקומות העליונות. לעומת זאת, עובדים עם רמת סיווג 'צהובה', יכולים לעלות עד לקומה השניה – לעלות ולרדת. וככה זה ממשיך עד צבע זהב שזה הסיווג הגבוה ביותר שיכל להסתובב בכל הבנין – לאותו אחד שליווה אותי, היה את הסיווג הזה.

"מה זה הסיווג הזה?", שאלתי אותו.

"זה סיווג בטחוני. לדוגמא, בקומה העליונה יש אדם, שצופה על אישיות מסוימת בעולם הערבי באמצעות ה'לוויין עמוס'; הלוויין מתביית עליו ורואה כל תנועה שלו! – בבחינת 'עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בבור נכתבים' ☺ - הכל בהשגחה! – לא כל אחד יכל להיכנס לשם!"

אמרתי לו: "ומה קורה אם מישהו נכנס בלי כוונה למקום שאסור לו?"

"תוך עשרים שניות הוא כבר לא שם! – היו הרבה מקרים כאלה. הרי כל אחד רוצה לדעת מה קורה בקומה שמעליו!"

להבדיל אלף אלפי הבדלות, אומר לנו **ר' יהונתן אייבשיץ** – כל מלאך, שואף להגיע לפסגות רוחניות מרוממות יותר! – הוא שואף להגיע לדרגה שמעליו – הוא רוצה להתעלות, אבל אסור לו!

<u>ממשיך ר' יהונתן אייבשיץ</u> – **וזהו חטאם של נדב ואביהוא, שהרבו לעלות אל ה' יותר מהראוי. "ובקרבתם לפני ה' וימותו"**;

<u>כותב האור החיים הקדוש</u> - **בקרבתם לפני ה'**... רמז הכתוב הפלאת חיבת הצדיקים, שהגם שהיו מרגישים במיתתם לא נמנעו מקרוב לדביקות נעימות עריבות ידידות חביבות חשיקות מתיקות עד כלות נפשותם מהם והבן ובחינה זו אין מכיר איכותה, והיא מושללת ההכרה, לא מפי מין האנושי, ולא מפי כתבו, ולא תושג בהשערות מושכל הגשם...

ידעו נדב ואביהוא, שברגע שהם ייכנסו למקום שאסור להם להיכנס, הם עלולים לשלם על כך בחייהם. אבל בכל זאת לא יכלו להתאפק – נשמתם

נמשכה כמו מגנט לברזל; הגם שידעו שימותו, היה שווה להם להידבק בשכינה ולהפסיד חיים!

כאן בא **ר' יהונתן אייבשיץ**, ואומר יסוד נפלא להבנת כמה וכמה דברי חז"ל, שפותחים לנו פתח חדש בהבנתם:

ישנו סוג של בן אדם, שחי חיים מאושרים והכל טוב לו – תמיד הוא מאושר; הוא בבחינה של – **"מצוה גדולה להיות בשמחה"** – ואם הוא נכנס למשבר, הוא מיד מוצא את הנקודת יציאה ממנו.

מצד שני, יש בן אדם שנמצא תמיד ב'ירידה' – מנסה ליצור לעצמו תמיד, כל מיני אפשרויות לשמוח, אבל הוא לא מצליח. אז יש כאלה שקונים GMC, שמים 'בוקסות' ומתחילים לקפוץ ☺ - יוצרים שמחה מדומה. יש כאלה אנשים, שאין להם את היכולת הכספית לקנות GMC, אז הם קונים שיבס ריגל – 36 דולר, ועוד בקבוק סודה – 4 שקל; שותים ארבע כוסות, לאחר מכן עוד חצי בקבוק סודה – אחרי ארבע דק', כל העולם מתחיל לנסוע איתם ביחד ☺; תוך ארבע דק' הם כבר בלונדון... משם הם עוברים לפריז ... רומא ... פתאום, הם לא חייבים כסף לאף אחד – להיפך, כולם חייבים להם! - ככה זה נמשך עשר דקות עד שהם מתעלפים ומתעוררים חזרה לחובות ☺

מי שעושה את זה, אין לו שמחה פנימית – זה לא מובנה בתוכו! לעומת זאת, ישנם אנשים, שיש להם שמחה פנימית! – הם מאושרים שהם לומדים תורה. החיוך לא נמחק מהפנים שלהם! הוא מחדש חידוש תורה, כולו קופץ משמחה!!! – טוב לו!!!

איך מכנים חז"ל, אדם שרצה לטפס גבוה מידי, למרות שעדיין הוא לא מוכן לזה מבחינה נפשית ?

'שתויי יין'!

אומר **ר' יהונתן אייבשיץ** – **וזהו שאמרו שאכלו בוסר, כי לא המתינו לזמן מדרגתם ואכלו פרי קודם זמנם, וכן אמרו 'שתויי יין'. שהוא הדבר שהרבו להשיג ולהבין ולהסתכל כפי חלקם המגיע, והרי זה כמו ששותה יין יותר מכפי המידה שלרוב החום ישכב וירדם ופוגם בעצמו, ואילו שתה לאט לאט היה לו לעזר וסעד בבריאות ובהשכל, וחמרא וריחנא פקחא {יומא עו.}.**

ולכך אמרו חז"ל כי אדם וחוה אכלו בוסר וסחטו ענבים, כי לא המתינו עד שיגמר היין בענביו, רק סחטו קודם עונתו לשתות וישכרו. הוא היין שגרם חטא אדם הראשון, היינו רוב השגתו והסתכלותו במקומות גבוהים ... ולעתיד לבוא, הבטיח ה' לבער רוח הטומאה מכל וכל, ואלילים כליל יחלפו, ולא יהא מקום לחטוא כמין ראשון, חטא תאוה. אבל מין שני לחטוא, יהיה לעתיד לבוא גם כן[1]. כי בהשיגם חכמה שנאמר **ומלאה הארץ דעה, יוסיפו לעלות וימהרו ללכת לרב חשק ואש תורה ומדע, לחזות מחזה שדי וכדומה, ורבים אשר לא ישמרו גדרם שהוחק להם בנתיבות ומסילות לבבם כמו מלאכי מעלה הנ"ל, וזהו החטא שיהיה לעתיד לבוא וזהו אכילת בוסר שלא ימתינו עד גמר פרי, אבל כיון שלא יוכלו לקרום ע"י כן לצאת הטמאה מכח לפעל כמו אדם הראשון, כי כבר בטלו לעולם, לא יהיה זה עון לגרום רעה לבניו, כי הוא רק רוב חשק לחכמה, ושניו יהיו קהות כאוכל בוסר קודם זמנו, אבל לבניו לא יקרה דבר.**

וזהו מאמר ירמיה שלא יאמרו עוד לעתיד לבוא אבות אכלו בוסר ושיני בנים תקהינה, כי כך היה באדם הראשון וחוה, המה אכלו בוסר וגרמו רעה לדורותם, אבל לעתיד לבוא לא יהיה, כי הטומאה תבוער, וא"כ מי שאכל בוסר הוא לבדו יהיה שיניו קהות ...

ומזה תבין חטא דור המדבר, כי כל פגם שלהם היה בזה, כי היו כולם זכאי קשוט, ואמרו בזוהר שלא יהא כדרא דא עד דרא דמשיחא, והלא היו כולם נביאים כי ראו כבוד ה' בים, במתן תורה, באהל מועד, ומה צריך ראיה יותר מאלו, שהיו נביאים שהיו קדושים לה', רק כל פגמם ג"כ כחטא מלאכים הנ"ל, שהרבו להשיג יותר מכפי הראוי להם לזמן, ומ"ב מסעות היו הכל מ"ב מדרגות. כאשר חיבר בעל 'ברית מנוחה' כל ספרו על זה הענין, כי כל מסע ומסע מדריגה עליונה למאוד, והיו מסעיהם עפ"י ה'. אבל הם הרסו לעלות ההרה וכו'. ועיין 'ברית מנוחה' בקברות התאוה, שפירש שם התאוו למראות אלהים ורוב השפעות, עד שלתאוה נפסקה נשמתם, כמו נדב ואביהוא בקרבתם לפני ה'. ושמה נקברו, ולכן אל תדברו ותחשבו כי אבותינו, דור המדבר אוכלי לחם שמים, שותים מי בארה של מרים, וכבוד ה' עליהם חופף, היו חוטאים בחטא גשמי, ללכת אחרי הבל כאנשים כערכנו.

וזהו מאמר רבה בר בר חנה, שאמר שראה למתי מדבר והם לא פנו עורף לה' ללכת בתר ענייני עולם הזה הפונים מעם ה', כי אם כל עניניהם כלפי מעלה, ומגמת לראות כבוד ה', אכלו ולא ישבעו מנועם עליון. וזהו דהוי 'גנו אפרקיד' פניהם כלפי מעלה מבלי סור לשום צד ונטיה כלל וכלל, רק כל עניניהם דהרבו לשתות יין קודם זמנו. כמו נדב ואביהוא, שנאמר בקרבתם לפני ה'. ואמרו 'שתויי יין נכנסו', וכן היה אצלם, ולכך אמר דגנו כמאן דמבסמי, ונתפתו ביינם ופניהם צהובות, לרוב אור עליון, להפליג לדבר בשבחים ולהראות מופת על גודל מעלתם.

עד כאן, דבריו הנפלאים של **ר' יהונתן אייבשיץ**. מכאן נוכל להתחבר לדברי **השפת אמת**:

שואל **השפת אמת** – מה פירוש הדבר **"והאספסף אשר בקרבו התאוו תאוה"**? היה לו לומר **"התאוו** לאבטיחים ... קישואים וכו'" ?

אם נוסיף על דבריו;

משה רבינו מזמין את יתרו להצטרף אליהם, שנאמר **{י, כט} ויאמר משה לחבב בן רעואל המדיני חתן משה נסעים אנחנו אל המקום אשר אמר ה' אתו אתן לכם לכה אתנו והטבנו לך כי ה' דבר טוב על ישראל.**

כותב **רש"י** – **נסעים אנחנו אל המקום.** מיד, עד ג' ימים אנו נכנסין לארץ, שבמסע זה הראשון נסעו על מנת להכנס לארץ ישראל, אלא שחטאו במתאוננים, ומפני מה שתף משה עצמו עמהם, שעדיין לא נגזרה גזרה עליו וכסבור שהוא נכנס.

שואל **השם משמואל** – אם בעוד ג' ימים הם בארץ ישראל, בשביל מה לאכול עכשיו קישואים ואבטיחים?!

כותב **השפת אמת** יסוד נפלא, לביאור הענין הזה:

אנשי דור המדבר, עפ"י מה שלמדנו עד עכשיו, היו מנותקים מן החומר; אנשים שאוכלים מן – זיו שכינה שנתגשם, שמי שאוכל אותו לא מוציא פסולת! – כולו רוחני! היה נכנס לגוף ונספג באיברים!

דבר גשמי לא יכל לרדת מהשמים; מהשמים יכל לרדת רק דבר רוחני. גשמיות מגיעה רק מן הארץ, ולכן בהמה שהיא גשמית, הולכת רק על הארץ – כי כולה חומרית!

אומר **השפת אמת** – מהרגע שיצאו ישראל ממצרים, החלו לאכול מן, וממנו הפכו להיות מנותקים מן החומר – לא היתה בהם תאווה לאוכל כלל!

אם תבוא לבן אדם שלא טעם מעולם אוכל סיני, ותאמר לו: "אתן לך לאכול 'אגרול'!" – מיד הוא ישאל: "מה זה ?!" – הוא מעולם לא טעם את זה, אין לו תאווה לזה בכלל – הוא מנותק מזה לגמרי !

באו עם ישראל למשה רבינו ואמרו לו: "משה! בעוד ג' ימים אנחנו נכנסים לארץ – אין יותר מן!" – הולכים לשוק מחנה יהודה, וקונים עגבניות, מלפפונים ואבטיחים – "מתחילים לאכול כמו בני אדם, כפי שהיינו במצרים" – זה שנאמר **"זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם את הקשאים ואת האבטחים ואת החציר ואת הבצלים ואת השומים"** – "עד עכשיו היינו כמלאכים – לא היתה לנו שום תאווה!"

מבקשים עם ישראל ממשה רבינו – "משה! בבקשה ממך, אנחנו מתאווים לתאווה – תכניס בנו קצת תאווה, שכשנבוא לארץ ישראל, תהיה לנו תאווה ללכת ולקנות אוכל! אם לא נתאמן לפני שניכנס, איך נדע מה לאכול?!"

ראיתי במפרשים, מישהו שמסביר את **השפת אמת** בצורה נפלאה:

תינוק שיונק משדי אמו, במשך שנתיים; האם יעלה על הדעת, שהאמא תיתן לו כל הזמן רק לינוק ?! ודאי שלא!

אחרי שנה, היא תתחיל לתת לו קצת ביסקוויט ... קצת במבה... מועכים לו בננה וכו' – עד שמצליחים לגרות לו את חוש הטעם;

הוא לא רגיל לטעמים אחרים – שנה שלימה הוא היה רגיל לאותו הטעם, פתאום אתה מכניס לו בננה – "מה זה הטעם הזה?!" – הוא לא מכיר את זה, ופולט את זה מיד החוצה!

מה קורה, אם יום אחד אתה מנתק תינוק מהאמא שלו ? אם אין לו חלב אם – הוא מת! – הוא לא מוכן להכניס שום דבר לפה! – אתה מנסה לדחוף לו מזון אחר, אבל הוא סוגר את הפה!

לכן באו עם ישראל למשה רבינו, וביקשו ממנו שיכניס בהם קצת תאווה, כדי לגרות להם את הטעם בענייני העולם הזה!

עד כאן דברי רבותינו, בביאור חטאי דור המדבר; שנבין, שכל שאיפותם היו שאיפות רוחניות!

פרשת השבוע מתחילה בשאיפתו הרוחנית של אהרן – 'חלשה דעתו של אהרן' – "למה לא זכיתי להיות בהקרבת קרבנות הנשיאים"; לא זכית, אז מה קרה ???

משל למה הדבר דומה ? לאדם שהתפלל בבית כנסת של הקהילה שלו – יש לו מנין אחד ביום!

נכנס אחד הרבנים לעשות שם מגבית; המרא דאתרא עולה לבמה, מדבר בשבח הענין ומחייב את כל אחד מהמתפללים לתרום מכיסם 500 ₪ בעשרה

---

[1] **'ברוך שאמר'** : יהיה את היצר של 'לטפס גבוה' – לפסגות רוחניות שעדיין לא הגיע זמנו להגיע אליהם.

תשלומים; "אם המרא דאתרא אמר – עושים"; כל אחד נותן את מס' הויזה שלו ומשלם.

למחרת מגיע אחד שלא היה במגבית –אחותו התחתנה והוא ולא הגיע לתפילה; הוא מסתכל על פלאייר שמונח על השולחן ושואל את המתפללים: "מה זה ???"

"אוו, היה כאן אתמול הרב הזה... והרב הזה... – הרב חייב כל אחד לתרום 500 ₪ למטרה הזאת!"

"אוו, ברוך ה' שלא הייתי!"

לעומת זאת, יש אנשים שהיו מצטערים על שלא היו ולא הצליחו לתרום – "איך לא הייתי!!" – חלשה דעתו! – הוא מבקש את הכתובת לתרומה, את הטלפון של המתרים וכו' – כאן זו נקודת המבחן, איפה אתה נמצא מבחינה רוחנית!

אהרן הכהן לא היה בחנוכת הנשיאים – חלשה דעתו – "הביאו קרבנות לקב"ה – איך לא הייתי!!!"

פרשת השבוע שלנו עוסקת גם בענין **{ט, ז} למה נגרע**; באים אותם אנשים שהיו טמאים לנפש אדם, ואומרים: **"למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במעדו בתוך בני ישראל"**

אמרו להם: "כן, אבל הייתם טמאים!"

"אז מה אם היינו טמאים, בגלל זה נבטל את המצוה ???"

אם הבוס חילק מתנות לחג ואתה לא היית באותו זמן; אתה מגיע ביום שלמחרת ומבקש לקבל את המתנה: "שלום, אני לא הייתי אתמול... אפשר לקבל את המתנה לחג ?"

"לא היית – אתה לא מקבל!"

"אז מה אם לא הייתי –אני רוצה את השי לחג!!!" – כאן האדם יילחם כדי לקבל את המתנה! – סרוויס מסין ב – 14 ₪ לא יילחם ?! ☺

באים אותם אנשים שהיו טמאים לנפש אדם – **"למה נגרע"**

"לא הייתם טהורים בזמן הקרבת הקרבן!"

"אז מה אם לא היינו טהורים – רוצים להקריב!"

ישנם אנשים שאכלו גבינה בחג השבועות – יצאו י"ח כל הדעות; אכלו גם בלינצ'ס, גם עוגת גבינה – גם חמוץ וגם מתוק – יצאו י"ח החג! ☺

אתה שואל אותו: "עם מה יצאת מהחג הזה?" – הוא עונה לך: "מה זאת אומרת עם מה – עם 7000 קלוריות!" ☺

בתוך הפרשה שלנו, מופיע ענין של 'נוני"ם הפוכים':

אומרת התורה: **{י, לה}ויהי בנסע הארן ויאמר משה קומה ה' ויפצו איביך וינסו משנאיך מפניך: {לו} ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל.**

לפני המילים **"ויהי בנסע הארן"**, ואחרי המילים **"רבבות אלפי ישראל"** ישנה נו"ן הפוכה – כדי להפריד בין פורענות לפורענות; מצד אחד המתאוננים, ומצד שני **{י, לג} ויסעו מהר ה'.**

כותב **הרמב"ן** – "...שנסעו מהר סיני בשמחה כתינוק הבורח מבית הספר, אמרו שמא ירבה ויתן לנו מצות וזהו "ויסעו מהר ה'..."

אם היית מקבל עוד מתנות, גם היית בורח ???

המבחן האמיתי של כל אדם ואדם, אם הוא מוכן לקבל עליו עול תורה ומצוות – אתה מוכן לקבל עליך עוד מצוות???

מי שמוכן לקבל עליו עוד מצוות – זה סימן שהוא מרוצה – בשבילו זה מתנות!

נמצאים לאחר חג השבועות; שואל אותנו הקב"ה: "מה לקחת מחג השבועות – הוספת עוד משנה אחת? הוספת עוד לימוד של הלכות ? – הוספת משהו ???" – אם הוספת משהו בעבודת ה', זה סימן שאתה מרוצה בעשיית המצוות!

יש לך יותר משניות ? יותר הלכות ? יותר גמרא ? תשמור יותר טוב על העיניים ?

תראו את רות, כמה היא התאמצה !

אמרה לה נעמי: "תחזרי לאבא שלך, תעשי חיים !"

"בשום פנים ואופן ... **כי אל אשר תלכי אלך ובאשר תליני אלין עמך עמי ואלקיך אלקי"**

הכל היא מוכנה לעשות, רק כדי לדבוק בקב"ה !

מה אדם זוכה, לו ולמשפחתו כשהוא מראה לילדים כמה הוא תאו לקיים מצוות !

"אבא, לאן אתה הולך ???"

"לקיים מצוות !"

יש בן אדם , שהבנים שלו מברכים ברכת המזון במהירות.

"מוישל'ה , למה אתה לא מברך לאט ?!"

האמא ישר אומרת: "תעזוב אותו, הוא דביל קטן ... אין לו עוד שכל ... " ☺

אומרים היום "צריך להתנהג איתם עם כפפות של משי" ... למחרת הוא קופץ על הספה עם בוץ וזפת, האמא ישר צועקת: "מוישי מה אתה עושה, הרסת את הספה !?!?!"

אומר לה האבא: "תעזבי אותו, הוא דביל קטן ... תני לו במבה"

כשזה מגיע לספה היא כמו נמר, אבל בברכת המזון "הוא קטן ודביל"

מה הילד קולט ? הילד רוצה לראות מה עושים ההורים שלו !

"חלשה דעתו של אהרן" – "למה אין לי ?!"

מה יש, אז אין לך ?!

אבל זה הרצון שלו לרוץ אחרי מצוות.

באה פרשת בהעלותך, ומלמדת אותנו מי היו אנשי דור המדבר המרוממים! – עיניהם היו נשואות 24 שעות ביממה כלפי קב"ה. אבל ניסו לטפס גבוה מידי – ונענשו!

אנחנו עדיין לא הגענו לפסגות האלה. אבל בואו ונטפס נמוך – לפחות שיהיה לנו משהו ביד!

(ברוך שאמר)

בדרך הדרוש

ויהי בנסע הארון. (י, לה) נו"ן הפוכה לפניה ונו"ן הפוכה לאחר אלפי ישראל, וכבר דברו מזה רבותינו ז"ל. והנראה לפע"ד, דאיתא במס' שבת (דף קט"ו סוף ע"ב) ת"ר ויהי בנסע הארון ויאמר משה, פרשה זו עשה לה הקב"ה סימניות מלמעלה ומלמטה לומר שאין זה מקומה וכו', ותניא רשב"ג אומר עתידה פרשה זו שתיעקר מכאן ותכתב במקומה, ולמה כתבה כאן כדי להפסיק בין פורענות ראשונה לפורענות שניה וכו'. ופירש"י עתידה פרשה זו שתיעקר, לעתיד שיהיו כל הפורעניות בטלין ולא ידאגו לפורענות ויצר הרע בטל עכ"ל. והנה הקללות שבמשנה תורה הן צ"ח, וכתיב [דברים כ"ח ס"א] גם כל חלי וכל מכה הרי ק', (וכתבו המפרשים דמשו"ה תקנו מאה ברכות בכל יום להגן ולהנצל מהן), וי"ל שזהו הרמז שבאו שני נוני"ן בגימטריא ק', לומר כי מחמת שבזמן הזה שיש ק' קללות יש לדאוג מן הפורעניות, לכן נכתבה פרשה זו כאן שלא במקומה כדי להפסיק בין פורענות ראשונה לפורענות שניה. והן הפוכות לומר כי עתיד הקב"ה להפוך את הקללות לברכות, ואז תיעקר פרשה זו מכאן ותכתב במקומה כי לא ידאגו עוד מן הפורעניות, יצר הרע בטל מאתנו, לטוב לנו במהרה בימינו:.

(אפריון)

ותדבר מרים ואהרן במשה על אדות האשה הכשית אשר לקח כי אשה כשית לקח (יב, א)

עוד נ"ל בהקדם, דרש"י ז"ל כתב בר"פ שלח, למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים, לפי שלקתה על עסקי דיבה שדברה באחיה ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר. והקשה בספר אפיקי יהודה (עין רוגל) מהא דאמרינן בגמ' [ערכין ט"ו ע"א] בא וראה כמה גדול עון לשון הרע, ומה אלו המרגלים שלא הוציאו לעז רק על עצים ואבנים שאמרו ארץ אוכלת יושביה כך עלתה להם, המוציא דיבה על חברו על אחת כמה וכמה. ולפי"ז מאין היה להם למרגלים לקחת מוסר ממרים הרי יש חילוק גדול, היא הוציאה דיבה על משה מבחר המין האנושי ולכך (נלקה) [לקתה], אבל עדיין היאך יהיה להם ראי' ומוסר שלא להוציא דיבה על עצים ואבנים:

ותי' אמ"ו הגאון מהרצ"ה העללער זצ"ל כי הנה יש עבירות שהן בין אדם למקום, ויש ג'כ עבירות שבין אדם לחבירו, ועון לשון הרע הוא עון שבין אדם לחבירו שגורם לו רעה והוא מצטער כאשר נודע לו שדברו עליו לשון הרע והטילו בו מום, ואמנם יש בעון זה גם חטא בין אדם למקום, שכשהאדם מספר לה"ר על חברו ומטיל בו מום הרי הוא מגנה בזה מעשי השית"ש, וכדרך שאמר אלי' לרשב"א לך ואמור לאומן שעשני (תענית דף כ'), ולפי"ז יפה אמרו בגמ' דיש ללמוד גודל עון לה"ר ממרגלים, שלא הוציאו דבה רק על עצים ואבנים שאינם מרגישים כלל, ואין בזה רק חטא בין אדם למקום מה עלתה להם, ק"ו למי שמוציא דיבה על חברו, שיש בזה שתי עונות, בין אדם למקום וגם בין אדם לחברו, שהרי האדם הוא מרגיש ומצטער כשמדברים עליו לה"ר. ואמנם כל זאת הוא רק באנוש דעלמא שיש לו צער כשמדברים עליו לה"ר, ולכן הוי ג"כ חטא שבין אדם לחברו, אבל משה רבינו ע"ה שהי' עניו גדול ולא הרגיש ולא הצטער כלל ממה שדברו עליו לה"ר, ולא הי' בזה חטא בין אדם לחברו, רק כאילו דברו לה"ר על עצים ואבנים שאינם מרגישים, ולכך יפה אמרו דהיה להם להמרגלים לקחת מוסר ממרים עכדפח"ח:

ולפי"ז י"ל דהתורה הקדושה באה להורות גודל חטא לה"ר, ולכן כתבה באמצע הענין והאיש משה עניו מאוד וגו', וא"כ לא הי' בזה חטא בין אדם לחברו כלל, וכך עלתה לה, ק"ו למי שמדבר לה"ר על אדם אחר שהוא מרגיש ומצטער. שוב ראיתי ונראה שזכיתי בעז"ה לכוון בזה לדעת רבינו הרמב"ם ז"ל מ"ש בזה בסוף הל' טומאות צרעת, ע"ש לשונו הנחמד.

(אפריון)

עָלוֹן שְׁבוּעִי מִבֵּית 'בְּנֵי אֱמוּנִים'

וְכָל מַאֲמִינִים

בְּנֵי אֱמוּנִים

פָּרָשַׁת בְּהַעֲלֹתְךָ

מֵאוֹצְרוֹת אֱמוּנִים

פְּנִינֵי אֱמֶת וּתְפִלָּה בַּפָּרָשָׁה

רֶמֶז לְ'שִׁבְעַת הַקָּרוּאִים'

"וְאַתֶּנָּה אֶת הַלְוִיִּם נְתֻנִים לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲבֹד אֶת עֲבֹדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֹהֶל מוֹעֵד וּלְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְיֶה בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נֶגֶף בְּגֶשֶׁת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל הַקֹּדֶשׁ" (ח יט)

דָּרַשׁ רַבִּי דָּוִד עִידָּאן מִגְּרָבָּא:

בַּפָּסוּק שֶׁלְּפָנֵינוּ הִזְכִּירוּ "הַלְוִיִּם" וּ"לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו" - פַּעַם אַחַת, וּ"בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" - חָמֵשׁ פְּעָמִים; בְּהַזְכָּרוֹת אֵלּוּ רְמָזָה הַתּוֹרָה לְסֵדֶר שִׁבְעַת הַקְּרוּאִים הָעוֹלִים לַתּוֹרָה בְּשַׁבָּת כְּתַקָּנַת חֲכָמִים: כֹּהֵן, לֵוִי וְאַחֲרֵיהֶם חֲמִשָּׁה יִשְׂרְאֵלִים. כְּמוֹ כֵן רוֹמֵז הַכָּתוּב לַהֲלָכָה הַמְבֹאֶרֶת בַּ'שֻׁלְחָן עָרוּךְ' (או"ח קלה ח) שֶׁכַּאֲשֶׁר אֵין לֵוִי בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, הַכֹּהֵן שֶׁעָלָה רִאשׁוֹנָה עוֹלֶה בַּשֵּׁנִית בְּמִקּוֹם הַלֵּוִי, שֶׁנֶּאֱמַר: "הַלְוִיִּם נְתֻנִים לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו" - אַף בַּעֲלֵית הַ'לֵוִי' יֵשׁ לַכֹּהֵן חֵלֶק, וְזֹאת כְּשֶׁאֵין 'לֵוִי' בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. מִשְּׁכִּיל לְדָוִד ח"ב עמ' טז

כְּסוּי הַסַּכִּין בִּברכַת הַמָּזוֹן הַנֶּאֱמֶרֶת בַּלַּיְלָה

"וּבְיוֹם הָקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן כִּסָּה הֶעָנָן אֶת הַמִּשְׁכָּן לְאֹהֶל הָעֵדֻת" (ט טו)

"מִנַּיִן שֶׁאֵין בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בַּלַּיְלָה? שֶׁנֶּאֱמַר: 'וּבְיוֹם הָקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן' - בַּיּוֹם מְקִימוֹ, בַּלַּיְלָה אֵין מְקִימוֹ" (שְׁבוּעוֹת טו ב).

בְּהִלְכוֹת סְעוּדָה פָּסַק הַ'שֻׁלְחָן עָרוּךְ' (או"ח קפ ה): "נוֹהֲגִים לְכַסּוֹת הַסַּכִּין בִּשְׁעַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, וְנָהֲגוּ שֶׁלֹּא לְכַסּוֹתוֹ בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב". וּבֵאֵר הַ'מָּגֵן אַבְרָהָם' (שָׁם ד): טַעַם תַּקָּנַת סְלוּק הַסַּכִּין מֵהַשֻּׁלְחָן בִּשְׁעַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הִיא מִשּׁוּם שֶׁהַשֻּׁלְחָן דּוֹמֶה לְמִזְבֵּחַ (בְּרָכוֹת נה א), שֶׁעָלָיו נֶאֱמָר (דְּבָרִים כז ה): "לֹא תָנִיף עֲלֵיהֶם בַּרְזֶל" (רוֹקֵחַ סי' שלב). בְּשַׁבָּת וּבְיוֹם טוֹב שֶׁאֵין בּוֹנִים אֶת הַמִּזְבֵּחַ (יְבָמוֹת ו א) לֹא שַׁיָּךְ טַעַם זֶה, וּלְפִיכָךְ לֹא נָהֲגוּ בָּהֶם לְכַסּוֹת אֶת הַסַּכִּין.

אֲלָא שֶׁלְּפִי זֶה יֵשׁ לְהִקְשׁוֹת, מִפְּנֵי מָה אָנוּ מְכַסִּים אֶת הַסַּכִּין בִּבְרָכַת הַמָּזוֹן הַנֶּאֱמֶרֶת בַּלַּיְלָה, הֲלֹא מִפָּסוּק זֶה לָמַדְנוּ שֶׁאַף בַּלַּיְלָה אֵין בּוֹנִים אֶת הַמִּשְׁכָּן, וּלְכאוֹרָה אַף הַמִּזְבֵּחַ נִכְלָל בְּאִסּוּר זֶה?

רַבָּה שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם **רַבִּי צְבִי פֶּסַח פְּרָנְק** הֵבִיא מִכָּךְ רְאָיָה לְשִׁיטַת ה'עָרוּךְ לַנֵּר' (יְבָמוֹת שָׁם) שֶׁאַף שֶׁאָסוּר לִבְנוֹת אֶת הַמִּשְׁכָּן בַּלַּיְלָה, אֶת כְּלֵי הַמִּשְׁכָּן, וּבִכְלָלָם הַמִּזְבֵּחַ, מֻתָּר לִבְנוֹת בַּלַּיְלָה. בְּכָךְ מוּבָן מַדּוּעַ יֵשׁ לְהַקְפִּיד לְכַסּוֹת אֶת הַסַּכִּין אַף בִּבְרָכַת הַמָּזוֹן הַנֶּאֱמֶרֶת בַּלַּיְלָה. הַר צְבִי כִּי תָבֹא

תְּפִלָּה בְּשִׁלּוּב תְּשׁוּבָה

"וְכִי תָבֹאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם עַל הַצַּר הַצֹּרֵר אֶתְכֶם וַהֲרֵעֹתֶם בַּחֲצֹצְרֹת וְנִזְכַּרְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם וְנוֹשַׁעְתֶּם מֵאֹיְבֵיכֶם" (י ט)

יְסוֹד גָּדוֹל בְּעִנְיַן תְּפִלָּה הַנֶּאֱמֶרֶת בְּעֵת צָרָה, דָּרַשׁ הָאֲלְשִׁיךְ הַקָּדוֹשׁ מִפָּסוּק זֶה:

מֵחֲטָאֵי הָאָדָם נִבְרָאִים מַשְׁחִיתִים הַמְבִיאִים עָלָיו רָעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת. לְפִיכָךְ, בְּשָׁעָה שֶׁבָּאָה עָלָיו צָרָה, טָרֵם עוֹמֵד הוּא לְבַקֵּשׁ עַל נַפְשׁוֹ בִּתְפִלָּה, עָלָיו לְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה עַל עֲוֹנוֹתָיו. וְכֵיוָן שֶׁבְּךָ יֵחָלֵשׁ כֹּחָם שֶׁל אוֹתָם מַשְׁחִיתִים, יִסַּיַּע הַדָּבָר לְקַבָּלַת תְּפִלָּתוֹ.

לְכָךְ רָמַז הַכָּתוּב שֶׁלְּפָנֵינוּ: "וְכִי תָבֹאוּ מִלְחָמָה...", הַלָּחֳמוּ תְּחִלָּה "עַל הַצַּר הַצֹּרֵר אֶתְכֶם" - בַּמַּזִּיקִים שֶׁנִּבְרְאוּ מֵחֲטָאֵיכֶם, וְרַק אָז "וְנִזְכַּרְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם וְנוֹשַׁעְתֶּם מֵאֹיְבֵיכֶם" (י ט). תּוֹרַת מֹשֶׁה'

מִבְּאֵר אֱמוּנִים

מִדִּבְרֵי חֲכָמִים עַל גְּדֹל מַעֲלַת עֲנִיַּת אָמֵן

'כִּי עֶבֶד נֶאֱמָן קָרָאתָ לוֹ'

"לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא" (יב ז)

בַּמִּדְרָשׁ (שמו"ר נא א) הוּבָא: "'אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת' (מִשְׁלֵי כח כ)... זֶה מֹשֶׁה שֶׁהוּא נֶאֱמָנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר: 'לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא'".

אָמַר הָאַדְמוֹ"ר **רַבִּי יְחֶזְקֵאל מִקּוּזְמִיר**:

"אָמְרוּ חֲכָמִים (בְּרָכוֹת נג ב): 'גָּדוֹל הָעוֹנֶה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְבָרֵךְ', דְּעָנְיַן אָמֵן, שֶׁרוֹצֶה שֶׁתִּתְקַיְּמוּ הַבְּרָכָה שֶׁמְּבָרֵךְ חֲבֵרוֹ. וְעַל כֵּן בְּכָל הַדְּבָרִים הָעִקָּר הוּא שֶׁכָּל אִישׁ רוֹצֶה שֶׁתִּתְקַיְּמוּ בְּרִכַּת חֲבֵרוֹ, וְלֹא שֶׁהוּא יִהְיֶה הַמְבֹרָךְ, כִּי אִם שֶׁחֲבֵרוֹ יְבָרֵךְ וְהוּא יַעֲנֶה אָמֵן. וְעַל כֵּן אָמַר הַמִּדְרָשׁ: 'אִישׁ אֱמוּנוֹת - זֶה מֹשֶׁה', שֶׁהָיָה עָנוּ מִכָּל אָדָם, עַל כֵּן רָצָה שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל יְבָרְכוּ וְהוּא יַעֲנֶה אָמֵן". נַחְמַד מִנְּהָב' פִּקּוּדֵי

הַגּוּף נֶהֱנֶה מֵהַמַּאֲכָל, הַנְּשָׁמָה - מֵהַבְּרָכָה

"וְעַתָּה נַפְשֵׁנוּ יְבֵשָׁה אֵין כֹּל בִּלְתִּי אֶל הַמָּן עֵינֵינוּ" (יא ו)

אִם תְּלוּנָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל נָסְבָה עַל חֹסֶר הַגּוּף שֶׁהָיָה בְּמַאֲכָלֵיהֶם, מַדּוּעַ נִפְחֹז זֹאת בַּלָּשׁוֹן: "נַפְשֵׁנוּ יְבֵשָׁה" וְלֹא 'גּוּפֵנוּ יָבֵשׁ'?

רַבִּי מֹשֶׁה יַעֲקֹב הֶעלִין אַשְׁכְּנַזִי, תַּלְמִיד הָרַבִּי ר' הֶעשִׁיל מִקְּרָאקָא, הֵבִיא עַל כָּךְ בְּאוּר נִפְלָא שֶׁשָּׁמַע בְּשֵׁם 'יְרוּשַׁלְמִי אֶחָד':

עַל לְשׁוֹן הַפָּסוּק שָׁבוּ הִצְטַוְּינוּ לְהִתְעַנּוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים (וַיִּקְרָא טז לא): "וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם" תָּמֵהַּ הָאֹהֵר הַקָּדוֹשׁ (רְאֵה תְּצַוֶּה קפה ב), מִפְּנֵי מָה לֹא נֶאֱמַר: 'וְעִנִּיתֶם אֶת גּוּפְכֶם', הֲלֹא הַגּוּף מִתְעַנֶּה בַּצּוֹם? וּבֵאֲרוּ: בְּעוֹד הַגּוּף נֶהֱנֶה מֵעֶצֶם הָאֲכִילָה, הַנְּשָׁמָה נֶהֱנֵית מֵהַבְּרָכוֹת הַנֶּאֱמָרוֹת לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ; נִמְצָא שֶׁהַצּוֹם שָׁבוּ מְמֻעָטִים בִּבְרָכוֹת הוּא עִנּוּי אַף לַנְּשָׁמָה, וּלְכָךְ נִקְטַ הַכָּתוּב לְשׁוֹן זוֹ.

אַף כָּאן יֵשׁ לְבָאֵר שֶׁתְּלוּנָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָיְתָה עַל כָּךְ שֶׁבְּעוֹד גּוּפָם נֶהֱנֶה מֵהַמָּן, שֶׁהֲרֵי הָיוּ טוֹעֲמִים בּוֹ כָּל מַעֲדַנֵּי עוֹלָם, נוֹתְרָה נִשְׁמָתָם "יְבֵשָׁה אֵין כֹּל", שֶׁכֵּן כְּתוֹצָאָה מֵאֲכִילַת הַמָּן נֶחְסְרוּ מִמֶּנָּה רַבּוֹת מִבְּרָכוֹת הַנֶּהֱנִין.

רֶמֶז לְיסוֹד זֶה לָמַד רַבִּי מֹשֶׁה יַעֲקֹב אַף מִלְּשׁוֹן הַפָּסוּק (דְּבָרִים ח ג): "וַיְעַנְּךָ וַיַּרְעִבֶךָ וַיַּאֲכִלְךָ אֶת הַמָּן... לְמַעַן הוֹדִיעֲךָ כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי ה' יִחְיֶה הָאָדָם". הַסִּבָּה לְכָךְ שֶׁאֲכִילַת הַמָּן הָיְתָה עִנּוּי לְיִשְׂרָאֵל, אַף שֶׁהָיוּ טוֹעֲמִים בּוֹ אֶת כָּל סוּגֵי הַמַּאֲכָלִים, הָיְתָה: "כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי ה'" - בִּבְרָכוֹת הַנֶּאֱמָרוֹת עַל הַמַּאֲכָלִים, "יִחְיֶה הָאָדָם". פְּרוּשׁ 'יְדֵי מֹשֶׁה' לְמִדְרָשׁ, דב"ר ז ד

מִפְּנֵי מָה כָּפַל מֹשֶׁה 'נָא' בִּתְפִלָּתוֹ?

"וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל ה' לֵאמֹר אֵ-ל נָא רְפָא נָא לָהּ" (יב יג)

מִפְּנֵי מָה כָּפַל מֹשֶׁה "נָא" בִּתְפִלָּתוֹ?

כַּמָּה בְּאוּרִים נֶאֱמְרוּ לְכָךְ:

א. הַ'תַּרְגּוּם אוּנְקְלוֹס' מְבָאֵר שֶׁהַ'נָּא' הָרִאשׁוֹן מַשְׁמָעוּתוֹ 'בְּבַקָּשָׁה', וְאִלּוּ הַשֵּׁנִי מַשְׁמָעוּתוֹ 'עַתָּה'. וּמְבָאֵר זֹאת רַבִּי שְׁלֹמֹה קָלוּגֹר: בְּמַסֶּכֶת שַׁבָּת (קיט ב) אָמְרוּ חֲכָמִים: "כָּל הַמַּבְזֵה תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֵין לוֹ רְפוּאָה לְמַכְּתּוֹ". וְיֵשׁ לְבָרֵשׁ אֶת כַּוָּנָתָם, כִּי לְמַכְבְּדִים אֶת הַתּוֹרָה מְקֻדָּשִׁים ה' רְפוּאָה לַמַּכָּה (מְגִלָּה יג א), אוּלָם הַמַּבְזֶה אֶת לוֹמְדֵי הַתּוֹרָה אֵינוֹ זוֹכֶה לְכָךְ. אַף מֹרֶיהָ, כֵּיוָן שֶׁבִּזָּתָה תַּלְמִיד חָכָם לֹא הִקְדִּים ה' רְפוּאָה לְמַכָּתָהּ, וְלָכֵן הִצְרִךְ מֹשֶׁה לְהוֹסִיף בְּתוֹךְ תְּפִלָּתוֹ בְּקָשָׁה מְיֻחֶדֶת, שֶׁיִּבְרָא לָהּ ה' עַתָּה רְפוּאָה לְמַכָּתָהּ.

ב. הַחִיד"א כָּתַב: "שָׁמַעְתִּי מִשֵּׁם הַקַּדְמוֹנִים, דְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ, מֵרֹב לוֹ זֶה הַסּוֹד בַּשָּׁמַיִם; כְּשֶׁיִּתְפַּלֵּל וְיֹאמַר שְׁתֵּי פְּעָמִים 'נָא' בִּתְפִלָּתוֹ - תִּקָּבֵל תְּפִלָּתוֹ".

ג. בַּ'פְּנִים יְפוֹת' פֹּרֶשׁ זֹאת עַל פִּי מַאֲמַר חֲכָמִים (ויק"ר י ה): "תְּפִלָּה עוֹשָׂה מֻחֲצָה". וְיֵשׁ לוֹמַר כִּי בְּדֵי שֶׁתִּתְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ בִּשְׁלֵמוּת, הִתְפַּלֵּל פַּעֲמַיִם 'נָא'.

ד. הָאַדְמוֹ"ר **רַבִּי יִצְחָק אַיְיזִיק מִקּוֹמַרְנָה** פֵּרֵשׁ: כְּלָל יָדוּעַ הוּא כִּי הַמְכַוֵּן בִּתְפִלָּתוֹ אַף עַל צַעַר הַשְּׁכִינָה הַמְּצֻטְעֶרֶת עִמּוֹ, תְּפִלָּתוֹ מִתְקַבֶּלֶת בְּיִתֵּר שְׂאֵת. אוּלָם, לְפִי שֶׁ: "דָּבָר שֶׁקָּרִים לֹא יְכוֹן לְנֶגֶד עֵינָי" (תְּהִלִּים קא ז), אֵל לוֹ לְאָדָם לַעֲשׂוֹת כָּךְ אִם אֵין פִּיו וּלְבּוֹ שָׁוִים. וּכְמוֹ כֵן, אִם צַעֲרוֹ הָאִישִׁי כּוֹאֵב לוֹ יוֹתֵר - יְבַקֵּשׁ תְּחִלָּה עַל צַעֲרוֹ, וְאִם צַעַר הַשְּׁכִינָה כּוֹאֵב לוֹ יוֹתֵר - יְקַדֵּם לְבַקֵּשׁ עַל צַעַר הַשְּׁכִינָה. כְּפִי שֶׁנָּהַג מֹשֶׁה כְּשֶׁהִתְיַחֵס תְּחִלָּה לְצַעַר הַשְּׁכִינָה: "אֵ-ל נָא", וְרַק לְאַחַר מִכֵּן לְצַעֲרוֹ: "רְפָא נָא לָהּ".

ה. הַ'כְּתָב סוֹפֵר' הִסְבִּיר: בְּבַקָּשָׁה עַל חוֹלֶה יֵשׁ לְבַקֵּשׁ שֶׁיִּשְׁלַח לוֹ ה' "רְפוּאָה שְׁלֵמָה" - שֶׁגּוּפוֹ יֵרָפֵא, אוּלָם מֵאִידָךְ לֹא יְצַטָּרֵךְ לְהֶעָנֵשׁ תַּחַת זֹאת לֶעָתִיד לָבֹא. וּלְכָךְ אָנוּ כּוֹפְלִים בְּבִרְכַּת 'רְפָאֵנוּ' "רְפָאֵנוּ ה', וְנֵרָפֵא, הוֹשִׁיעֵנוּ - וְנִוָּשֵׁעָה"; שֶׁנִּרְפָּא וְנִוָּשֵׁעַ, הֵן בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהֵן בָּעוֹלָם הַבָּא. מִשּׁוּם כָּךְ אַף מֹשֶׁה כָּפַל אֶת תְּפִלָּתוֹ כְּאֵשֶׁר בִּקֵּשׁ עַל רְפוּאָתָהּ שֶׁל מִרְיָם אֲחוֹתוֹ.

'נַחַל קְדוּמִים' אוֹת כט; 'פְּנִים יְפוֹת' וַיִּקְרָא יג ו; 'אִמְרֵי שֶׁפֶר'; 'הֵיכַל הַבְּרָכָה'; 'כְּתָב סוֹפֵר'

בִּבְרָכָה 'שְׁלֵמָה' וְנֹאמַר אָמֵן

הַצַּדִּיק הַנּוֹדָע רַבִּי **שְׁלֹמֹה זַלְמָן** ב"ר **אֶלִיעֶזֶר בְּלוּךְ** זַצַ"ל (נפ' י"א בְּסִיוָן תשל"ו), תַּלְמִידוֹ חֲבִיבוֹ שֶׁל מָרָן הָ'חָפֵץ חַיִּים', הָיָה עוֹנֶה 'אָמֵן' מִידֵי בֹּקֶר לִ'בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר' שֶׁל רַבִּים מִמִּתְפַּלְּלֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת 'זִכְרוֹן מֹשֶׁה' בִּירוּשָׁלַיִם - יְלָדִים וּמְבֻגָּרִים. כַּאֲשֶׁר לֵעֵת זִקְנָתוֹ לָנוּ בְּבֵיתוֹ בַּחוּרֵי יְשִׁיבָה. הָיָה מַמְתִּין שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ, וְאָז הָיָה אוֹמֵר בִּפְנֵיהֶם אֶת בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר כְּדֵי שֶׁיַּעֲנוּ אַחֲרָיו יַחְדָּו אָמֵן.

(מַעֲדוּת מְקֹרְבוֹ הגר"מ שְׁטֵיינְמַן שְׁלִיט"א)

בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר: בְּקוֹל בְּכַוָּנָה בְּחַבְרוּתָא.

תַּעֲנֶה אֱמוּנִים

פְּנִינִים וּבֵאוּרִים עַל 'בִּרְכַּת הַמָּזוֹן'

בִּרְכַּת הַמָּזוֹן - בַּקָּשַׁת 'רְצֵה' (ד')

הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת נִצּוֹל מֵחֶבְלֵי מָשִׁיחַ

בְּהֶמְשֵׁךְ בַּקָּשַׁת 'רְצֵה' אָנוּ מְבַקְשִׁים: "שֶׁלֹּא תְהֵא צָרָה וְיָגוֹן וַאֲנָחָה בְּיוֹם מְנוּחָתֵנוּ", וּמִיָּד מוֹסִיפִים בַּקָּשָׁה: "וְהַרְאֵנוּ ה' אֱלֹקֵינוּ בְּנֶחָמַת צִיּוֹן עִירֶךָ" וְכוּ'. וְיֵשׁ לְהָבִין אֶת סֵדֶר הַדְּבָרִים.

נִתָּן לְבָאֵר זֹאת עַל פִּי דִּבְרֵי הָרְהַ"ק רַבִּי יְחֶזְקֵאל שְׁרָגָא מִשִּׁינוֹבָה עַל מָה שֶׁאוֹמְרִים בַּזֶּמֶר 'מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא': "כָּל הַמִּתְעַנְּגִים בָּהּ יִזְכּוּ לְרוֹב שִׂמְחָה, מֵחֶבְלֵי מָשִׁיחַ יֻצָּלוּ לִרְוָחָה..." כִּי יָדוּעַ שֶׁלִּפְנֵי בִּיאַת מָשִׁיחַ יִתְרַבּוּ עַל יִשְׂרָאֵל צָרוֹת וּגְזֵרוֹת קָשׁוֹת, וְהֵן הֵם 'חֶבְלֵי מָשִׁיחַ' שֶׁבִּגְינָם הִתְפַּלְּלוּ הָאֲמוֹרָאִים: "יֵיתֵי וְלֹא אֶיחְמְיֵנֵיהּ" - שֶׁיָּבֹא הַמָּשִׁיחַ, אַךְ לֹא יִרְאוּ בְּכָךְ בְּעֵינֵיהֶם (סַנְהֶדְרִין צח ב). אוּלָם בְּמַסֶּכֶת שַׁבָּת (קיח א) מְבֹאָר שֶׁהַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת בִּשְׁלוֹשׁ סְעוּדוֹתֶיהָ נִצּוֹל מֵחֶבְלֵי מָשִׁיחַ. וְעַל כָּךְ כַּוָּנַת בַּעַל הַזֶּמֶר, כִּי כָּל הַמִּתְעַנְּגִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יִנָּצְלוּ מֵחֶבְלֵי מָשִׁיחַ.

אַף כָּאן יֵשׁ לְפָרֵשׁ: כֵּיוָן שֶׁהִצְטַוֵּינוּ "לִשְׁבָּת בּוֹ וְלָנוּחַ בּוֹ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ", וּבִכְלַל זֹאת לְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת בִּשְׁלוֹשׁ הַסְּעוּדוֹת, הֲרֵי בְּוַדַּאי נִזְכֶּה: "שֶׁלֹּא תְהֵא צָרָה וְיָגוֹן וַאֲנָחָה" - שֶׁלֹּא נִסְבֹּל מֵחֶבְלֵי מָשִׁיחַ, בִּזְכוּת שְׁבִיתָתֵנוּ "בְּיוֹם מְנוּחָתֵנוּ", וּלְפִיכָךְ אֵין לָנוּ מְנִיעָה מִלְּהַמְשִׁיךְ וּלְבַקֵּשׁ: 'וְהַרְאֵנוּ ה' אֱלֹקֵינוּ בְּנֶחָמַת צִיּוֹן עִירֶךָ'" - שֶׁנִּזְכֶּה לַחֲזוֹת בְּעֵינֵינוּ בְּבוֹא הַגְּאֻלָּה, וְלֹא נִצְטָרֵךְ לְבַקֵּשׁ: "יֵיתֵי וְלֹא אֶיחְמְיֵנֵיהּ" ('דִּבְרֵי יְחֶזְקֵאל' מַאַמְרֵי שַׁבָּת; הגש"פ 'שְׁאֵרִית מְנַחֵם'; הגש"פ 'קוֹל יְהוּדָה' [לְר"י סֶגַ"ל דַּיְיטְשׁ] בַּהַגָּהָ"ה מִבֶּן הַמְּחַבֵּר).

הַמִּתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם רוֹאֶה בְּשִׂמְחָתָהּ

בַּעַל הַ'תִּפְאֶרֶת שְׁלֹמֹה' בֵּאֵר, כִּי הִנֵּה הַטַּעַם שֶׁבְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ אֵין אָנוּ מִתְאַבְּלִים עַל יְרוּשָׁלַיִם, הוּא מִשּׁוּם שֶׁעִקַּר רְצוֹנֵנוּ בְּיִחוּלֵנוּ לְבִנְיַן הַמִּקְדָּשׁ אֵינוֹ עַל טוֹבָתֵנוּ הַגַּשְׁמִית, כִּי אִם עַל כָּךְ שֶׁתָּשׁוּב הַשְּׁכִינָה לִשְׁרוֹת בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֵאָז. וְכֵיוָן שֶׁבְּיוֹם הַשַּׁבָּת אַף לְאַחַר הַחֻרְבָּן שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה בְּיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה שׁוֹרָה בַּמִּקְדָּשׁ, לְפִיכָךְ אֵין אָנוּ צְרִיכִים לְהִתְאַבֵּל בּוֹ עַל הַחֻרְבָּן.

לְפִיכָךְ אָנוּ מַקְדִּימִים: "**וּבִרְצוֹנְךָ** הָנִיחַ לָנוּ ה' אֱלֹקֵינוּ שֶׁלֹּא תְהֵא צָרָה וְיָגוֹן וַאֲנָחָה בְּיוֹם מְנוּחָתֵנוּ", כְּלוֹמַר: הַסִּבָּה שֶׁאֵינֶנּוּ מִתְאַבְּלִים בְּיוֹם מְנוּחָתֵנוּ, הוּא מֵחֲמַת רְצוֹנְךָ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהִשְׁרֵיתָ אֶת שְׁכִינָתְךָ בְּיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם הַשַּׁבָּת כְּבִזְמַן הַמִּקְדָּשׁ. וְאַדְּרַבָּה, דַּוְקָא מִתּוֹךְ שֶׁחַשְׁנוּ בְּשַׁבָּת אֶת הַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה שֶׁהָיְתָה קֹדֶם הַחֻרְבָּן בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, מְבַקְשִׁים אָנוּ עַתָּה: "וְהַרְאֵנוּ... בְּנֶחָמַת צִיּוֹן... וּבְבִנְיַן יְרוּשָׁלַיִם", וְאָז תִּשְׁרֶה הַשְּׁכִינָה בְּתוֹכֵנוּ אַף בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ ('תִּפְאֶרֶת שְׁלֹמֹה' נָשֹׂא, ע"פ הגש"פ 'בְּנֵי יְהוּדָה').

'הַמָּקוֹם יְנַחֵם אֶתְכֶם'

אָנוּ חוֹתְמִים אֶת בַּקָּשַׁת רְצֵה בְּשֶׁבַח כָּפוּל: "כִּי אַתָּה הוּא בַּעַל הַיְשׁוּעוֹת וּבַעַל הַנֶּחָמוֹת". הַטַּעַם שֶׁאָנוּ מְכַנִּים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא 'בַּעַל הַנֶּחָמוֹת', הוּא מִשּׁוּם שֶׁבְּשׁוֹנֶה מִנֶּחָמַת בָּשָׂר וָדָם שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לַהֲפֹךְ אֶת הָרַע שֶׁעָלָיו רֵעֵהוּ מִתְאַבֵּל לְטוֹב שֶׁיֵּשׁ לִשְׂמֹחַ בּוֹ, נֶחָמָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֶעָתִיד לָבֹא, תַּבְהִיר לָנוּ כִּי אַף הַצַּעַר שֶׁכְּבָר עָבַר עָלֵינוּ הָיָה בֶּאֱמֶת טוֹבָה בַּעֲבוּרֵנוּ. וְאַף שֶׁכַּיּוֹם, בִּהְיוֹתֵנוּ נְתוּנִים תַּחַת מֶמְשֶׁלֶת הַטֶּבַע, אֵינֶנּוּ מְסֻגָּלִים לִרְאוֹת זֹאת בְּעֵינֵינוּ, הֲלֹא כְּבָר הִבְטַחְנוּ פְּעָמִים רַבּוֹת כִּי לֶעָתִיד לָבֹא יְגַלֶּה ה' לְעֵין כֹּל כֵּיצַד כָּל הָרָעוֹת שֶׁעָבְרוּ עָלֵינוּ הָיוּ בֶּאֱמֶת לְטוֹבָה, וְאָז תִּהְיֶה זוֹ נֶחָמָה אֲמִתִּית. זֶהוּ הַהֶסְבֵּר לְבַקָּשָׁתֵנוּ: "וְהַרְאֵנוּ ה'" - לֶעָתִיד לָבֹא, "בְּנֶחָמַת צִיּוֹן" הָאֲמִתִּית כְּשֶׁנִּרְאֶה בְּעֵינֵינוּ כֵּיצַד כָּל הַצָּרוֹת הָיוּ בְּעֶצֶם טוֹבָה בַּעֲבוּרֵנוּ, "כִּי אַתָּה הוּא... בַּעַל הַנֶּחָמוֹת" ('שְׂפַת אֱמֶת' וַיֵּצֵא תרנ"ח, וּרְאֵה הגש"פ 'בֵּרַךְ מֹשֶׁה').

עוֹד יֵשׁ לְבָאֵר כִּי חִסָּרוֹן גָּדוֹל נוֹסָף יֵשׁ בְּתַנְחוּמָיו שֶׁל בָּשָׂר וָדָם; יָכוֹל הוּא לְהַרְעִיף מִלּוֹת עִידוּד וְתַנְחוּמִים עַל חֲבֵרוֹ הַשָּׁרוּי בְּאֵבֶל, אוּלָם מֵאִידָךְ אֵין בְּכֹחוֹ לְהוֹשִׁיעַ אֶת הַמִּתְאַבֵּל מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה. אַךְ ה' אֱלֹקֵינוּ, אֵינוֹ רַק 'בַּעַל הַנֶּחָמוֹת', אֶלָּא אַף 'בַּעַל הַיְשׁוּעוֹת', עַל כֵּן אָנוּ יְכוֹלִים אָנוּ לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ, שֶׁמִּלְּבַד שֶׁיַּרְאֵנוּ 'בְּנֶחָמַת צִיּוֹן עִירֶךָ', יַרְאֵנוּ אַף 'בְּבִנְיַן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ' שֶׁבְּכָךְ נָשׁוּב לִשְׂמֹחַ כְּבַתְּחִלָּה וְנִוָּשַׁע בִּתְשׁוּעַת עוֹלָם (הגש"פ 'בְּנֵי יְהוּדָה').

דָּבָר נִפְלָא כָּתַב הַמַּשְׁגִּיחַ רַבִּי אֵלִיָּהוּ אֱלִיעֶזֶר דֶּסְלֶר:

בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע אֵין הָאָדָם יָכוֹל לְהִתְנַחֵם כְּלָל, וְאַף אִם יַרְבּוּ לוֹמַר לְפָנָיו דִּבְרֵי תַּנְחוּמִים מִבֹּקֶר עַד עֶרֶב. אוּלָם מַתָּנָה מְיֻחֶדֶת נִתְּנָה לָנוּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ הוֹלֵךְ וּמְנַחֵם אֶת הָאֲבֵלִים, וְהוּא עוֹשֶׂה נֵס לְכָל אָבֵל וּמְרַפֵּא אוֹתוֹ בְּאֶמְצָעוּת דִּבְרֵי הַתַּנְחוּמִים שֶׁמַּרְעִיפִים עָלָיו חֲבֵרָיו. לָכֵן אָנוּ מַדְגִּישִׁים בְּנֻסַּח הַנִּחוּם: "הַמָּקוֹם יְנַחֵם אֶתְכֶם". וּלְפִיכָךְ אַף דִּקְדְּקוּ חֲכָמִים וְאָמְרוּ (פְּסָחִים נד ב) כִּי גְּזֵרָה הִיא מֵאֵת ה' שֶׁהַמֵּת יִשְׁתַּכַּח מֵהַלֵּב, שֶׁבְּלֹא גְּזֵרָה זוֹ לֹא הָיָה הוּא מִשְׁתַּכֵּחַ. לָכֵן אָנוּ מְשַׁבְּחִים: 'כִּי אַתָּה הוּא... בַּעַל הַנֶּחָמוֹת', שֶׁכָּל הַנֶּחָמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם אֵינָן יְכוֹלוֹת לְנַחֵם אֶלָּא מִכֹּחַ גְּזֵרָתְךָ ('מִכְתָּב מֵאֵלִיָּהוּ' ח"ד עמ' 342)

מַעֲשֵׂה אֱמוּנִים

סִפּוּר שְׁבוּעִי עַל אָמֵן וּתְפִלָּה

'עִנְבֵי אָמֵן' בְּ'עִנְבֵי אָמֵן' דָּבָר נָאֶה וּמִתְקַבֵּל

הַסִּפּוּר הַמְיֻחָד וְהַמְרַגֵּשׁ שֶׁלְּפָנֵינוּ נִשְׁמַע מִפִּי בַּעֲלַת הַמַּעֲשֶׂה, בַּכִּנּוּס הַגָּדוֹל שֶׁנֶּעֱרַךְ בִּבְנֵי בְּרַק לְרַכָּזוֹת מֵיזָם 'שַׁחַר אֲבַקֶּשְׁךָ' לִבְנוֹת הַסֶּמִינָרִים בְּחֹדֶשׁ אֲדָר הָאַחֲרוֹן.

מְסַפֶּרֶת הַסִּפּוּר מְשַׁמֶּשֶׁת כְּרַכֶּזֶת חֶבְרָתִית בְּכַמָּה תִּיכוֹנִים שֶׁבָּהֶם לוֹמְדוֹת עֲשָׂרוֹת רַבּוֹת שֶׁל בָּנוֹת הָעוֹשׂוֹת אֶת צַעֲדֵיהֶן הָרִאשׁוֹנִים בְּעוֹלָמָהּ שֶׁל תּוֹרָה. לְמִסְגְּרוֹת אֵלּוּ כְּבָר יָצָא שֵׁם דָּבָר בִּהְיוֹתָן חֲמָמָה מְיֻחֶדֶת הַמְסַיַּעַת לְגִדּוּלָן הָרוּחָנִי שֶׁל בָּנוֹת יְקָרוֹת אֵלּוּ, בְּדַרְכָּן לְהִשְׁתַּלֵּב בְּחַיֵּי הַתּוֹרָה וּלְהָקִים בָּתִּים נֶאֱמָנִים בְּיִשְׂרָאֵל.

וְכָךְ מְסַפֶּרֶת הָרַכֶּזֶת:

הָיָה זֶה לִקְרַאת סִיּוּם שְׁנַת הַלִּמּוּדִים הַקּוֹדֶמֶת, תַּשְׁעָ"ח. כַּמָּה מֵהַתַּלְמִידוֹת שֶׁעָמְדוּ לְסַיֵּם אֶת שְׁנַת הַי"ב בַּתִּיכוֹן, בְּדַרְכָּן לְהַמְשִׁיךְ לִמּוּדִים בַּסֶּמִינָרִים הַגְּבוֹהִים, בִּקְּשׁוּ מִמֶּנִּי כִּי לִקְרַאת עֲלִיָּתָן לַסֶּמִינָרִים נַעֲרֹךְ שַׁבָּת מְיֻחֶדֶת שֶׁתְּקַדֵּשׁ לְגִבּוּשׁ וּלְחִזּוּק לִכְלַל בְּנוֹת רֶשֶׁת הַתִּיכוֹנִים, בְּטֶרֶם תִּתְפַּזֵּרְנָה כָּל אַחַת לַמָּקוֹם שֶׁבּוֹ בָּחֲרָה לְהַמְשִׁיךְ אֶת דַּרְכָּהּ.

הָיָה זֶה רַעְיוֹן מְצֻיָּן שֶׁכְּבָר חָשַׁבְנוּ עָלָיו מִזֶּה זְמַן רַב, וְעַתָּה כְּשֶׁהַבַּקָּשָׁה הִגִּיעָה מִצַּד הַבָּנוֹת, סוֹף סוֹף הִגִּיעַ זְמַנּוֹ לִקְרֹם עוֹר וְגִידִים. הִתְכַּנַּסְנוּ אֵיפוֹא יַחְדָּו, צֶוֶת רַכָּזוֹת וּמְחַנְּכוֹת, וְיָשַׁבְנוּ לְגַבֵּשׁ אֶת הַשַּׁבָּת, כְּדֵי שֶׁהַתּוֹעֶלֶת שֶׁתּוּפַק מִמֶּנָּה תִּהְיֶה מְרַבִּית לְטוֹבַת הַצְלָחָתָן שֶׁל הַבָּנוֹת, שֶׁבְּמֶשֶׁךְ שְׁנוֹת הִתְחַזְּקוּתָן נִקְשַׁרְנוּ לְכָל אַחַת מֵהֶן בְּאֹפֶן אִישִׁי. עַתָּה, כְּשֶׁהֵן מַמְשִׁיכוֹת לְדַרְכָּן, תּוּכַלְנָה לָקַחַת מַשְׁבָּת זוֹ צֵידָה לַדֶּרֶךְ שֶׁתּוּכַל לְלַוּוֹתָן בְּמַסָּעָן הַמְיֻחָד.

אִרְגּוּן שַׁבָּת כָּזוֹ כּוֹלֵל פְּרָטִים רַבִּים הַמַּצְרִיכִים תֵּאוּם רַב, הָחֵל מִבְּחִירַת הַמָּקוֹם, הֶמְשֵׁךְ בְּאִרְגּוּן הַפְּרָטִים הַלּוֹגִיסְטִיִּים וְכָלֶה בְּמִלּוּי לוּחַ הַזְּמַנִּים בְּתָכְנִיּוֹת מְרַתְּקוֹת וַעֲשִׁירוֹת בְּתֹכֶן.

כַּנָּהוּג בְּשַׁבָּתוֹת שֶׁכָּאֵלּוּ, הֻזְמַן לְלַוּוֹת אֶת הַשַּׁבָּת רַב וּמַרְצֶה חָשׁוּב הָעוֹסֵק בְּקֵרוּב רְחוֹקִים, וּבֵין תַּפְקִידָיו מְשַׁמֵּשׁ אַף כְּמַגִּיד שִׁעוּר בְּאַחַת מִישִׁיבוֹת הַ'קֵּרוּב' הַנּוֹדָעוֹת. זֹאת כְּדֵי שֶׁיְּמַלֵּא אֶת הַשַּׁבָּת בְּתֹכֶן רוּחָנִי וִינַהֵל עִם מִשְׁפַּחְתּוֹ אֶת סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת.

וְכָאן בְּעֶצֶם מַתְחִיל הַסִּפּוּר:

זְמַן רַב לִפְנֵי אוֹתָהּ שַׁבָּת, אַחַת מִתַּלְמִידוֹתֵינוּ הַוָּתִיקוֹת, בַּת יְקָרָה שֶׁעָשְׂתָה כִּבְרַת דֶּרֶךְ מַשְׁמָעוּתִית בְּדַרְכָּהּ לְחַיֵּי תּוֹרָה, קִבְּלָה עַל עַצְמָהּ לְהִתְחַזֵּק וּלְחַזֵּק אֶת חַבְרוֹתֶיהָ בְּמִצְוַת עֲנִיַּת אָמֵן, בְּמִסְגֶּרֶת מֵיזָם 'שַׁחַר אֲבַקֶּשְׁךָ' שֶׁל 'בְּנֵי אֱמוּנִים'.

אוֹתָהּ תַּלְמִידָה בִּצְּעָה אֶת תַּפְקִידָהּ בִּמְסִירוּת מֻפְלָאָה; מֵאָז לָקְחָה עַל עַצְמָהּ אֶת רִכּוּז הַמֵּיזָם בַּתִּיכוֹן שֶׁבּוֹ לָמְדָה, לֹא חָדְלָה מִלְּחַזֵּק אֶת חַבְרוֹתֶיהָ בְּמִצְוַת עֲנִיַּת 'אָמֵן', וְאַף רָאֲתָה הַצְלָחָה מְבֹרֶכֶת בִּפְעִילוּתָהּ. אַף בְּשַׁבַּת הַגִּבּוּשׁ הָיְתָה תַּלְמִידָה זוֹ עֲסוּקָה בְּמַהֲלַךְ הַתְּפִלּוֹת וְהַסְּעוּדוֹת בַּנּוֹשֵׂא שֶׁהָיָה כֹּה קָרוֹב לְלִבָּהּ; הִיא עָבְרָה בֵּין הַבָּנוֹת כְּדֵי לְהַקְשִׁיב לְבִרְכוֹתֵיהֶן, וְאַף הִזְכִּירָה שׁוּב וָשׁוּב לְחַבְרוֹתֶיהָ לַעֲנוֹת אֲמֵנִים וְלוֹמַר אֶת הַבְּרָכוֹת בְּקוֹל.

אַף בְּמַהֲלַךְ הַסִּימְפּוֹזְיוֹנִים שֶׁנֶּעֶרְכוּ בַּסְּעֻדּוֹת עִם הָרַב, וּמִטֶּבַע הַדְּבָרִים עָסְקוּ רַבּוֹת בִּשְׁאֵלוֹת הִלְכָתִיּוֹת, נָסַבּוּ כָּל שְׁאֵלוֹתֶיהָ שֶׁל תַּלְמִידָה זוֹ עַל עֲנִיַּת אָמֵן וְעַל הִלְכוֹתֶיהָ.

בְּבֹקֶר יוֹם הַשַּׁבָּת הֻפְתַּעְנוּ לְגַלּוֹת כִּי אוֹתָהּ בַּת הֵכִינָה מְיֻזָּמָתָהּ 'תָּכְנִית' יִחוּדִית מִשֶּׁלָּהּ; הַשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר הִיא כְּבָר הָיְתָה מוּכָנָה כְּשֶׁלְּצִדָּהּ שַׂקִּיּוֹת גְּדוּשׁוֹת בְּמִינֵי מְתִיקָה, חֲטִיפִים, שׁוֹקוֹלָדִים וְכוּ'. הַסִּדּוּר נָתוּן הָיָה בְּיָדֶיהָ, וְהִיא הִזְמִינָה אֶת כָּל הַבָּנוֹת לוֹמַר בְּאָזְנֶיהָ אֶת בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר, כְּשֶׁכָּל בַּת שֶׁאָמְרָה אֶת הַבְּרָכוֹת אוֹ הִקְשִׁיבָה וְעָנְתָה אָמֵן אַחַר בִּרְכוֹת חַבְרוֹתֶיהָ, זָכְתָה בְּמַמְתָּק נֶחְמָד.

הַשַּׁבָּת הַמְיֻחֶדֶת הִסְתַּיְּמָה בְּסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא בְּהַצְלָחָה מְיֻחֶדֶת, כַּאֲשֶׁר הָ'אָמֵן' הָיְתָה חֵלֶק בִּלְתִּי נִפְרָד מֵהֲוָיָתָהּ, בִּזְכוּת אוֹתָהּ תַּלְמִידָה יְקָרָה.

הָרַב שֶׁלִּוָּה אֶת הַשַּׁבָּת כְּבָר עָמַד לָצֵאת לְבֵיתוֹ, כְּשֶׁלְּפֶתַע הוּא נִגַּשׁ אֵלֵינוּ וּבִקֵּשׁ לְבָרֵר פְּרָטִים עַל אוֹתָהּ תַּלְמִידָה. מִסְתַּבֵּר כִּי בְּמַהֲלַךְ הַשַּׁבָּת הָרַב שָׂם לֵב לָ'עֵסֶק' הַמְיֻחָד שֶׁהִיא עוֹשָׂה מִמִּצְוָה זוֹ, וּמִתּוֹךְ כָּךְ נוֹלַד בְּלִבּוֹ רַעְיוֹן לְשִׁדּוּךְ הוֹלֵם בַּעֲבוּרָהּ, בָּחוּר מִיְּשִׁיבָתוֹ.

הַמְחַנֶּכֶת נָתְנָה אֶת הַפְּרָטִים בְּחֵפֶץ לֵב, וְאַף הוֹסִיפָה וְסִפְּרָה לָרַב כִּי בַּת זוֹ בָּאָה מִבֵּית חַלָּשׁ מְאֹד בְּיַהֲדוּתוֹ. עֻבְדָּה שֶׁעָמְדָה בְּנִגּוּד מוּחְלָט לְהִתְחַזְּקוּתָהּ הָרַבָּה בְּקִיּוּם תּוֹרָה וּמִצְווֹת, וּלְפִיכָךְ, עַתָּה כְּשֶׁהִיא עוֹלָה לַסֶּמִינָר, לֹא תּוּכַל לָשׁוּב לְבֵיתָהּ וְיִהְיֶה עָלֶיהָ לָגוּר בַּפְּנִימִיָּה, רַעְיוֹן לֹא מֻצְלָח בַּעֲבוּרָהּ, מִכַּמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת. כָּךְ שֶׁאִם יִרְצֶה ה' וְהַשִּׁדּוּךְ יַצְלִיחַ, יִהְיֶה הַדָּבָר מַמָּשׁ בְּגֶדֶר 'הַצָּלָה' בִּשְׁבִילָהּ.

הָרַב לָקַח אֶת הַדְּבָרִים לִתְשׂוּמַת לִבּוֹ וּלְאַחַר שֶׁרָשַׁם אֶת הַפְּרָטִים נָסַע לְבֵיתוֹ. אַף אָנוּ, לְאַחַר שֶׁסִּיַּמְנוּ לְאַרְגֵּן אֶת הַצִּיּוּד וּלְלַוּוֹת אֶת הַבָּנוֹת, נָסַעְנוּ לְבֵיתֵנוּ, וְעִנְיַן הַשִּׁדּוּךְ כֻּלּוֹ נִשְׁכַּח מִלִּבֵּנוּ.

כִּשְׁבוּעַיִם לְאַחַר מִכֵּן צִלְצֵל הַטֶּלֶפוֹן בְּבֵיתָהּ שֶׁל הַמְחַנֶּכֶת. מֵעֵבֶר לַקַּו נִשְׁמַע קוֹלוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רַב דָּגוּל. מִסְתַּבֵּר כִּי הָרַב בֵּרֵר הֵיטֵב עַל הַבַּת וּמִשְׁפַּחְתָּהּ. הוּא דִּבֵּר אַף עִם תַּלְמִידוֹ, וּלְדַעְתּוֹ נִתָּן לְהִתְקַדֵּם עִם הַשִּׁדּוּךְ...

שְׁבוּעַיִם נוֹסָפִים לְאַחַר מִכֵּן כְּבָר נִסְגַּר הַשִּׁדּוּךְ בֵּין הַתַּלְמִיד הֶחָשׁוּב שֶׁל הָרַב לַבַּת הַמְיֻחֶדֶת הַזּוֹ, אֲשֶׁר כָּאָמוּר הָרַב הִתְרַשֵּׁם מֵאִישִׁיּוּתָהּ הַמְיֻחֶדֶת בִּזְכוּת הַקְפָּדָתָהּ הַיְּתֵרָה עַל מִצְוַת עֲנִיַּת אָמֵן.

הָיִינוּ נִרְגָּשׁוֹת לְאַחַר מְסִבַּת הָאֵרוּסִין, כְּשֶׁהַבַּת אָמְרָה לַחֲתָנָהּ כִּי בַּבַּיִת הֶחָדָשׁ שֶׁהֵם יָקִימוּ, אֵין כָּל סָפֵק שֶׁמִּצְוַת עֲנִיַּת אָמֵן תִּהְיֶה חֵלֶק מֶרְכָּזִי מִמֶּנּוּ לְאֹרֶךְ יָמִים, שֶׁכֵּן הָ'אָמֵן' הָיְתָה הַיְסוֹד שֶׁעָלָיו הֵחֵל הוּא לְהִבָּנוֹת...

לֹא יָכֹלְנוּ שֶׁלֹּא לִמְחוֹת דִּמְעָה, כְּשֶׁשָּׁמַעְנוּ אֶת דְּבָרָיו שֶׁל הֶחָתָן הַנִּרְגָּשׁ, אֲשֶׁר הֵשִׁיב בְּהִתְרַגְּשׁוּת וּבְהִשְׁתָּאוּת: "בְּוַדַּאי שֶׁכָּךְ יִהְיֶה! הֲלֹא בַּיְשִׁיבָה שֶׁבָּהּ אֲנִי לוֹמֵד, אֲנִי הוּא הַנָּצִיג שֶׁל 'בְּנֵי אֱמוּנִים'. גַּם אֲנִי פּוֹעֵל רַבּוֹת לְחִזּוּק חֲבֵרַי בַּעֲנִיַּת 'אָמֵן' וּבַאֲמִירַת בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר בַּחַבְרוּתָא".

מִסְתַּבֵּר כִּי כְּשֶׁהִבְחִין הָרַב כִּי בַּת זוֹ מַקְפִּידָה בְּיוֹתֵר עַל מִצְוַת עֲנִיַּת אָמֵן, נִזְכַּר מִיָּד בְּתַלְמִידוֹ שֶׁאַף הוּא מַקְפִּיד מְאֹד עַל מִצְוָה זוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ הֶעֱלָה אֶת הָרַעְיוֹן לְשַׁדֵּךְ בֵּינֵיהֶם. רַעְיוֹן שֶׁאָכֵן הִצְלִיחַ, וְכָךְ קָם לוֹ בְּיִשְׂרָאֵל בַּיִת נִפְלָא שֶׁכֻּלּוֹ מֻשְׁתָּת עַל עֲנִיַּת אָמֵן.

בַּיִת שֶׁל 'בְּנֵי אֱמוּנִים'.

עיצובים shay

וְכַאֲשֶׁר תָּקוּם מִן הַסֵּפֶר, תְּחַפֵּשׂ בַּאֲשֶׁר לָמַדְתָּ אִם יֵשׁ בּוֹ דָּבָר אֲשֶׁר תּוּכַל לְקַיְּמוֹ. (אִגֶּרֶת הָרַמְבָּ"ן)

"בני אמונים" ת.ד. 102 בני ברק | פקס. 08-9746102 | מייל. 9139191@gmail.com | ניתן לקבל עלון זה במייל מידי שבוע

בס"ד בר"ה

פרשת בהעלותך

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

מאמר

ראש הישיבה

האורח החצוף

יום חם. אתה נוהג ברכב. בצד הדרך עומד טרמפיסט בשמש ואף אחד לא עוצר לו. הוא אדום, מזיע, עומד להתעלף. אתה מרחם עליו, עוצר לידו ומזמין אותו להצטרף לנסיעה ואפילו מציע לו מים וקצת עוגיות שיש לך באוטו. חסד גדול.

הבחור עולה לרכב וממלמל משהו. אתה משער שהוא אומר תודה, אז אתה אומר: "אין על מה, אני גם ככה נוסע לכיוון..."

אבל אז הטרמפיסט מרים את הקול ואומר לך ברוגז: "לא אמרתי תודה, רק שאלתי למה המזגן שלך כל כך חלש? ובכלל, מה זה המים האלה? הם בכלל לא קרים! ואין לך במקרה קולה? ותסלח לי שאני אומר, אבל היחס שלך אלי קצת מעליב, אתה רואה אותי ככה עומד בשמש, עמדתי שם כמה שעות, אז קודם כול תיקח אותי לאיזו מסעדה ותזמין לי כמה שיפודים, פרגיות או איזה סטייק - ואתה מביא לי עוגיות?! תתבייש לך! איפה הרחמים שלך...?"

אם זה היה קורה לך כְּנהג, מה אתה היית עושה? אני בטוח שבן אדם רגיל היה פשוט בועט את הטרמפיסט מהרכב. אבל בן אדם עם עבודה אישית רצינית, והרבה כך זכות וענווה וסבלנות - היה פשוט שותק בתדהמה.

כל אחד היה שואל את עצמו: מה קורה כאן? איך זה יתכן שֶׁלַּבָּחוּר אין אפילו מילת תודה אחת, ואילו טענות יש לו מכאן ועד להודעה חדשה? איזו גסות, איזו יהירות, מי חינך אותו...?

מתאוננים סדרתיים

אם נתבונן, זה בדיוק המצב של דור המדבר, המתאוננים הסדרתיים. הם הרי "התייבשו" והתענו בכור הברזל במצריים בציפייה מתסכלת לגואל, והנה הגאולה הגיעה ברחמים גדולים ובהרבה מאור פנים מצד ריבונו של עולם. הם עולים על "טרמפ" על כנפי נשרים וענני כבוד, מים וכל מיני מטעמים מוגשים בפניהם באדיבות ובמתנת חינם, גיהוץ, כיבוס, ביגוד, ומיזוג ואוצרות עצומים משלל מצרים - וכל מה שיש להם לומר זה רק תלונות.

> **לפעמים הדרך לשנות את כל המציאות היא פשוט להסתכל על המציאות כמו שהיא.**

את משה רבינו זה לא רק מתסכל, זה שובר אותו לגמרי!

כבר דיברתי על הנושא הזה בעבר. תמיד כתבתי על הכרת הטוב, על להגיד תודה, על אמונה. אבל מתוך עבודה ארוכה על נושא התודה, ומתוך הניסיון הרב שלי עם תלמידים ועם פונים מכל גווני הקשת, זכיתי להבין נקודה עמוקה שכל דרך התודה והאמונה עומדת עליה.

תכיר את מקומך

הבעיה של ה"טרמפיסט" שלנו, הבעיה של דור המדבר, ולמעשה הבעיה של כל המתבכיינים והמתלוננים ובעלי הטענות והביקורות - הבעיה היא שהם פשוט לא מכירים את מקומם. לא מוכנים להשלים עם העובדה שהם בסך הכול טרמפיסטים, אורחים, אנשים שהורמו מאשפתות ומעפר, וכל מה שיש להם בחיים זה מתנת חינם כפשוטו.

כל תלונה על מהלך החיים שלנו היא פשוט התעלמות מהמציאות שלנו כאורחים בעולם הזה, כסמוכים על שולחנו של בורא עולם שזן ומפרנס ומנהיג ומכוון ומוליך אותנו ברחמים גדולים, כאשר כל פרט ופרט בחיים שלנו הוא חסד נקי. אף אחד לא חייב לנו כלום.

אם בן אדם לא מבין את הנקודה הזאת כנקודת מוצא וכבסיס ויסוד לכל עבודת התודה - הוא לעולם לא יוכל לומר תודה. להיפך, הוא עוד ירגיש שמגיע לו כבוד, והערכה, וישועות, ושפע, רק בגלל שהוא "עושה טובה" לבורא עולם ואומר תודה...

אל תסתור את עצמך

זה כל כך אבסורדי עד שיש כאלה שאומרים לי: 'הרב, אמרתי תודה חצי שעה ביום במשך חודש שלם - למה לא נושעתי? מה קורה כאן?' מה שעומד מאחורי השאלה זו המחשבה שאם אני אומר תודה אז בורא עולם מחויב להושיע אותי - ה' חייב לי!

והם לא מרגישים איך הם סותרים את עצמם, שהרי כל המהות של התודה היא ההרגשה שלא מגיע לך כלום, הכול זה רק חסד חינם, ולכן אתה אומר תודה. והנה לא רק שאתה מכריז שכל התודה שלך היא בעצם רק כלי לקבל ישועות, אלא אתה עוד חושב שהקדוש ברוך הוא חייב לך...

אז אני מדגיש ואומר שכל המטרה של התודה היא לחיות את האמת הפשוטה הזאת, את האמונה הזאת, את המציאות שהקודש ברוך הוא לא חייב לך כלום.

כבר שנים רבות שאני שר בשיעורים את השיר של בעל המנגן ישראל דגן ה'ו: "צריך תמיד להיות שמח כי בסך הכול אתה אורח" וכן את המילים: "לא מגיע לי כלום, תודה רבה לך ה' יתברך" - והמילים האלה הם באמת סוד התודה, וסוד השמחה התמידית, לזכור תמיד שבורא עולם לא חייב לנו כלום.

כאשר זוכים להבין את זה ולחיות את זה באמת -

המשך בעמוד 3

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 | ת.ד. 50226 |

טל: 02-5812210 | פקס: 02-5812252

לפניות בנושא העלון: al5308000@gmail.com

גליון 625

י"ב סיון תשע"ט

	כניסה	יציאה	ר"ת
ירושלים	19:10	20:28	21:03
תל אביב	19:27	20:30	21:00
חיפה	19:22	20:32	21:04
באר שבע	19:26	20:28	21:01

בס"ד בר"ה

אש האמונה

נותנים כח לרב ארוש

כנס השקת המהפכה

למחוברים בלבד!

19.6.19

מקומות אחרונים:

052-6672221

u5812210@gmail.com

<<< כניסה ללא עלות! >>>

סיפורי תודה
אמרתי תודה ונושעתי

יש לך סיפור תודה?
המערכת תשמח לפרסם אותו
al5308000@gmail.com

"גַּן עֵדֶן בָּעוֹלָם הַזֶּה"

אָמְרָה בַּחוּרָה, שֶׁהִיא לָקְחָה לָהּ מַחְבֶּרֶת, וְאָמְרָה לַקב"ה: "אֲנִי כּוֹתֶבֶת אֶת הַטּוֹבוֹת שֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה לִי". מוּבָן שֶׁאִם רוֹצִים לִכְתֹּב אֶת הַטּוֹבוֹת שֶׁה' עוֹשֶׂה, אָז צְרִיכִים אֶת כָּל הַדַּפִּים שֶׁבָּעוֹלָם, אֲבָל לְקָחוֹת מָה שֶׁאֶפְשָׁר לִכְתֹּב. הִתְחִילָה לִכְתֹּב, אָמְרָה: "אֲנִי כּוֹתֶבֶת בְּשָׁבִיל לְהוֹדוֹת לְךָ וְלֹא לִשְׂכֹּחַ, שֶׁיִּהְיוּ רְשׁוּמוֹת מוּל הָעֵינַיִם שֶׁלִּי כָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה לִי כָּל יוֹם" סִפְּרָה שֶׁנִּהְיָה לָהּ גַּן עֵדֶן בָּעוֹלָם הַזֶּה, קִבְּלָה יְשׁוּעוֹת, טוֹבוֹת, הַמְתָּקַת הַדִּינִים. כָּל הַזְּמַן הִיא בְּשִׂמְחָה. כַּאֲשֶׁר אָדָם חַי אֶת חַיָּיו עִם תּוֹדָה וְהוֹדָאָה, כָּלֵא בְּהַכָּרַת הַטּוֹב, כָּל שַׁעֲרֵי הַשָּׁמַיִם, הַדְּלָתוֹת וְהַחַלּוֹנוֹת, כָּל הַשְּׁבִילִים וְהַדְּרָכִים - כֻּלָּם נִפְתָּחִים בְּפָנָיו. וַאֲפִלּוּ מַלְאָךְ נִשְׁלָח לְמַטָּה לִבְקֹעַ אֶת כָּל הַחוֹמוֹת וְהַקִּירוֹת כְּדֵי שֶׁשּׁוּם דָּבָר לֹא יַחְסֹם אֲפִלּוּ מְלֹא אַחַת שֶׁלּוֹ מֵהַתּוֹדוֹת וְהַכָּרַת הַטּוֹב שֶׁלּוֹ לְבוֹרֵא עוֹלָם. 'אַתָּה אוֹהֵב לוֹמַר תּוֹדָה?' אוֹמְרִים לוֹ שָׁם לְמַעְלָה, 'אֲנַחְנוּ נִתֵּן לְךָ אֶת כָּל הַסִּבּוֹת לְהוֹדוֹת. נְוַדֵּא שֶׁלֹּא תַּפְסִיק לְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת הַבּוֹרֵא. כֵּן, גַּם בַּפְּקֻדָּה שֶׁלְּךָ. יֵשׁ לָנוּ אֶת כָּל הַכֵּלִים לַעֲזֹר לְךָ לוֹמַר תּוֹדָה כְּמוֹ שֶׁאַתָּה אוֹהֵב'.

לָכֵן, כְּשֶׁאָדָם לוֹקֵחַ מַחְבֶּרֶת וְכוֹתֵב בָּהּ אֶת כָּל הַחֲסָדִים - מֵהַקְּטַנִּים וְעַד הַגְּדוֹלִים - שֶׁבּוֹרֵא עוֹלָם עוֹשֶׂה בְּשְׁבִילוֹ, וּמוֹדֶה לוֹ עַל הַכֹּל עַד לְקָרְטֵי פְּרָטִים, יַרְגִּישׁ שִׂמְחָה עֲצוּמָה. הוּא יִגְלֶה שֶׁהַחַיִּים מְלֵאִים בַּחֲסָדִים וְרַחֲמִים שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם כָּל הַזְּמַן! וְהוּא גַּם יְגַלֶּה שֶׁהַמַּחְבֶּרֶת הַזּוֹ לֹא תַּסְפִּיק לְהָכִיל אֶת כָּל הַטּוֹב שֶׁבּוֹרֵא עוֹלָם הִשְׁפִּיעַ עָלָיו, אֲפִלּוּ בְּתִקּוּפַת חַיִּים קְצָרָה אוֹתָהּ הוּא יִבְחָן לָעֹמֶק. יִתֵּרָה מִזּוּ, הוּא אֲפִלּוּ יִגְלֶה וְיִהְיֶה עוֹד נִסִּים וְנִפְלָאוֹת כְּתוֹצָאָה מֵהִתְבּוֹנְנוּת זוֹ עַל חַיָּיו. בַּסֶּפֶר "נְתִיבוֹת עוֹלָם" נֶאֱמַר שֶׁבּוֹרֵא עוֹלָם מוֹחֵל עַל חֲטָאָיו שֶׁל אָדָם שֶׁמְּקַבֵּל אֶת כָּל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו בְּשִׂמְחָה - מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה. זֶה כְּמוֹ שֶׁהַבּוֹרֵא אוֹמֵר 'כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם הַזֶּה מְקַבֵּל אֶת הַדְּבָרִים שֶׁקּוֹרִים לוֹ וְאֶת הָעֲבֻדָּה שֶׁאֲנִי מְנַהֵג אֶת חַיָּיו וְהָעוֹלָם בְּאַהֲבָה, גַּם אֲנִי אֲקַבֵּל אֶת הַהִתְנַהֲגוּת שֶׁלּוֹ בְּאַהֲבָה'. עִם מַחְבֶּרֶת הַתּוֹדָה אָדָם יָכוֹל לִטְעֹם אֶת טַעְמוֹ שֶׁל גַּן עֵדֶן כְּבָר בָּעוֹלָם הַזֶּה. בּוֹרֵא עוֹלָם מוֹחֵל לַאֲנָשִׁים שֶׁאוֹמְרִים לוֹ תּוֹדָה עַל כָּל הַחֲסָדִים וְהָרַחֲמִים שֶׁלּוֹ עֲלֵיהֶם, לַאֲנָשִׁים הַשְּׁמֵחִים בְּחֶלְקָם, שֶׁמְּקַבְּלִים אֶת כָּל מָה שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם בַּחַיִּים בְּאַהֲבָה. הוּא אֲפִלּוּ מוֹחֵל עַל חֲטָאִים שֶׁהַתּוֹרָה מַחְשִׁיבָה כִּבְלִתִּי נִסְלָחִים. וְזֶה לֹא הַכֹּל - כָּל הַחוֹבוֹת שֶׁל הָאָדָם הוֹפְכִים לִזְכֻיּוֹת, מִכְּיוָן שֶׁהַכָּרַת הַטּוֹב מוֹבִילָה אֶת הָאָדָם לִתְשׁוּבָה מִתּוֹךְ אַהֲבָה!

אמרתי תודה ונושעתי
052-2240696

Breslev.co.il
ארבה • כיסופי • שפרה

ילדן חידודן
בין הפותרים יוגרלו מתנות

היכן היה במדבר מחלקת אבידות ומציאות?

פתרון פרשת במדבר: ספר שמות נוסתיים בחנוכת המשכן בא' ניסן בשנה השנית ליצי"מ, זמן ספר ויקרא כולו הוא שמונת ימי המילואים, ספר במדבר נפתח בא' אייר (אמנם, בפרשת נשא חוזרים לחנוכת המשכן בפרשות הנשיאים).

הזוכה: יוסף חיים ע. באר שבע

פתרונות לשלוח למייל | פקס:
al5308000@gmail.com|02-5812252

חיזוקית-
סיון | תורה-**תבלין**

לקבלת מסרים מחזקים: 052-6672221

ילדים אומרים תודה
סיפור בהמשכים לילדים

מתנה ושמה תודה
052-2240696

רוצה גם לזכות בהגרלה?
גם אתה יכול!
שלח לנו סיפור תודה ותיכנס להגרלה
al5308000@gmail.com

מתנה ושמה תודה (חלק ג)

בַּתְּחִלָּה הִסְתַּפַּקְתִּי. חָשַׁשְׁתִּי. אֲבָל אַחַר כָּךְ הָרַעְיוֹן דַּוְקָא מָצָא חֵן בְּעֵינַי. וְכָךְ הָרַעְיוֹן קָרַם עוֹר וְגִידִים. אִמִּי הֵכִינָה הַזְמָנוֹת אִישִׁיוֹת, יָפוֹת וַחֲמוּדוֹת, לְכָל יֶלֶד וְיֶלֶד, עִם הַתַּאֲרִיךְ, הַשָּׁעָה הַמְדֻיֶּקֶת וְהַכְּתֹבֶת שֶׁלָּנוּ, וּכְבָר לְמָחֳרָת חִלַּקְתִּי אֶת הַהַזְמָנוֹת בַּכִּתָּה.

אִמִּי וַאֲנִי הִתְחַלְנוּ בַּהֲכָנוֹת לִקְרַאת הַיּוֹם הַגָּדוֹל. קָנִינוּ מַמְתַּקִים, פְּרָסִים מְיֻחָדִים, וּבָלוֹנִים בְּשֶׁלַל צְבָעִים. אֲפִלּוּ עָבַדְנוּ יַחַד בַּמִּטְבָּח וְהֵכַנּוּ עוּגַת קַצֶּפֶת יָפָה וּמְקֻשְּׁטֶת.

הַיּוֹם הַמְיֻחָל הִגִּיעַ.

הַשֻּׁלְחָנוֹת הָיוּ עֲרוּכִים וַעֲמוּסִים בְּכָל מִינֵי מַטְעַמִּים – סֻכָּרִיּוֹת, עוּגִיּוֹת וַחֲטִיפִים. הָיִיתִי לָבוּשׁ בְּחֻלְצָה לְבָנָה, מְכֻנָּסַיִם וְנַעֲלַיִם שֶׁל שַׁבָּת, מִחְכֶּה בְּהִתְרַגְּשׁוּת וּבְקֹצֶר רוּחַ לְבוֹאָם שֶׁל הַחֲבֵרִים מֵהַכִּתָּה.

עַל פִּי הַהַזְמָנָה, הַמְּסִבָּה הָיְתָה אֲמוּרָה לְהִתְחִיל בְּשָׁעָה חָמֵשׁ. הַשָּׁעָה חָמֵשׁ הִגִּיעָה, הַחֲבֵרִים עֲדַיִן לֹא.

יָשַׁבְתִּי לְיַד הַחַלּוֹן וְחִכִּיתִי לִרְאוֹת מִי יִהְיֶה הָרִאשׁוֹן שֶׁיָּבוֹא לַמְּסִבָּה, אֲבָל אַף אֶחָד לֹא נִרְאָה בָּאֹפֶק.

"אִמָּא, אַף אֶחָד לֹא מַגִּיעַ", אָמַרְתִּי.

אֲבָל הִיא לֹא דָּאֲגָה. "יְלָדִים תָּמִיד מְאַחֲרִים, זֶה דָּבָר רָגִיל".

הִמְשַׁכְתִּי לְהַבִּיט בְּדְאָגָה בַּחַלּוֹן וּבַשָּׁעוֹן לְסֵרוּגִין. הַשָּׁעָה חָמֵשׁ וָרֶבַע, וְשׁוּם יֶלֶד לֹא נִרְאָה בָּאֹפֶק.

אִמָּא אָמְרָה לִי: "סַבְלָנוּת, הֵם עוֹד יַגִּיעוּ". וְהִנֵּה, הַשָּׁעָה כְּבָר חָמֵשׁ וָחֵצִי, וְאַף אֶחָד לֹא הִגִּיעַ.

"מָה קָרָה? הַאִם אַף אֶחָד לֹא רוֹצֶה לָבוֹא לַמְּסִבָּה?" לָחַשְׁתִּי בְּשֶׁקֶט.

בַּשָּׁלָב הַזֶּה רָאִיתִי שֶׁגַּם אִמָּא קְצָת מְדְאָגֶת, וְהִיא מַבִּיטָה בַּחַלּוֹן יַחַד אִתִּי...

בְּשָׁעָה רֶבַע לְשֵׁשׁ כְּבָר הִתְחַלְתִּי לְבַכּוֹת. "אַף אֶחָד לֹא אוֹהֵב אוֹתִי, לֹא נִרְאֶה לִי שֶׁמִּישֶׁהוּ מִתְכַּוֵּן לְהַגִּיעַ לַמְּסִבָּה שֶׁלִּי בִּכְלָל... לְאַף אֶחָד לֹא אִכְפַּת מִמֶּנִּי". רַצְתִּי לַחֶדֶר מְמֻרָּר בִּבְכִי. אִמָּא הֵנִיחָה לִי לְכַמָּה דַּקּוֹת, לְאַחַר מִכֵּן נִגְּשָׁה לְחַדְרִי וְאָמְרָה: "מוֹשִׁישִׁי, אֲנִי יוֹדַעַת שֶׁאַתָּה מְאֹד עָצוּב. תֵּדַע לְךָ בְּנִי, שֶׁזֶּה בְּסַךְ הַכֹּל נִסָּיוֹן מֵה'. הֲרֵי הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה מְלֵאָה מֵאֵת ה', וְאֵין טָעוּת בַּהַשְׁגָּחָה.

המשך בשבוע הבא

הערכה או ביקורת פרק יט'

במסגרת המאמרים על הערכה עצמית, דיברנו על הרקע של ההערכה ועל העבודה מול ההורים. הבית של הילד, היה במרכז הנושאים של המאמרים. זהו הפרק השני, שעברנו לשוחח על בית הספר. והנושא: התמודדותו של המורה עם תלמיד בעל הערכה עצמית נמוכה. חלק מתוך המאמרים הבאים, בנוי ע"פ מאמר של מר יעקב פלדמן, תודתי לו על התובנות שקבלתי.

היחס המסייע להערכה עצמית גבוהה

הזכרנו, כי במידה רבה, הסביבה בונה את ההערכה העצמית של הילד. הסביבה, הינה גם הכיתה בה הילד לומד. לכן, על המחנך ליצור סביב התלמיד תנאים, בהם הוא פתוח יותר ופנוי יותר לקיים תהליכים, בעצמו. אחד מהדרכים המשפיעים הוא: "קבלה ללא תנאי". המחנך צריך להתייחס לתלמיד ביחס חיובי, ללא תנאי. הוא צריך להיות אמפתי כלפיו, להקשיב לו ולהימנע מלשפוט אותו אפילו תוך כדי תהליך ענישה. אין זה אומר, שכמחנך, אין לי דעה, מטרות וערכים, אלא, שכאשר אני עם התלמיד- כרגע הוא במרכז, הוא הנושא, והנושא הוא "קבלה". כישוריו, יכולותיו, נקודת מבטו והבנת נקודת מבטו הופכת להיות המשימה המרכזית: איך אוכל אני המחנך להיות הגורם המקשר בין הלמידה לבין הילד. להיות הגורם המקשר, על אף החסרונות, הבעיות ו... כך התלמיד אינו חש מאוים בנוכחותו בכיתה ומעצם הלמידה, כי לא שופטים אותו אלא מקבלים ומכילים אותו. לקבל ולהכיל תלמיד, לא קשור בכלל לשאר תפקידי המורה: לעמוד על גבולות, חוקי הכיתה ודרישות המשמעת ואפילו לבצע תהליכי ענישה. אלא שאת כל אלו, אפשר לעשות מתוך אהבה ולא מתוך שנאה וניכור.

יש שווים יותר ויש שווים פחות

אם נדע לראות לא רק את ההתנהגות אלא גם את המתנהג. אם נפנים שהתלמיד מנסה לשרוד את היום בדיוק כמוונו המבוגרים רק עם כלים אחרים. אם נחפש דרך לעזור לו במקום להרחיק אותו, אולי נמצא, שלשנות התנהגות של תלמיד הוא דבר שנעשה בקלות יותר- כשנעשה בנועם, יותר מאשר כעס או צורה אחרת של הרחקה. כמחנכים עלינו לזכור, שתלמידים באים לבית הספר, כי זו המסגרת שהם מחויבים בה. לפי אופיים ומזגם, הם מנסים להיות טובים ומוצלחים ולהשתייך לחברה. במאמץ לקידום מטרות אלו הם מגיבים, יוזמים ולפעמים נחלצים מול מצבים, שלא הם יזמו ואין להם שליטה עליהם. התלמידים מגיעים למסגרת, שעליה מופקדים המורים. זו בהחלט מסגרת נוקשה, וכללי המסגרת צריכה לסייע בידם להתמצא במותר והאסור, הנכון והשגוי. רק שמסגרת הלימודים, הינה חלק אחד ולא התמונה כולה. התלמיד נמצא גם בחברה. במסגרת חברתית צפופה, שיש בה ציפיות ומבחני קבלה יומיומיים, התלמיד חושש, באופן קבוע, שיש "שווים יותר ושווים פחות". בנוסף לסטיגמה החברתית הידועה, אנו המורים קובעים "מדד חברתי" בצורה ברורה. מורה שמתייחס אחרת לתלמיד עם הישגים גבוהים לעומת יחסו לתלמיד עם הישגים נמוכים, מקבע סטיגמה נוספת על התלמיד, המסר עובר מיד למעמדו החברתי. בכיתה, בה אין התלמיד חש הערכה ואמון ביכולתו הלימודית ובמעמדו החברתי, ההערכה העצמית שלו בקרקעית.

אקלים כיתה מיטבי

כיסוד, היינו רוצים ליצור אקלים כיתה, בה יהיה נעים לשהות וללמוד. יצירת אקלים זה משפיעה על מערכת היחסים בין המורה לתלמידים, בין התלמידים ובין עצמם ובין התלמידים והמוטיבציה ללמוד.

א. כניסת המורה בתחילת יום הלימודים תשדר: "אנחנו" - כלומר, אין שני צידי מתרס. כולנו עובדים יחד כדי להשיג הישגים. אנו שותפים!

ב. כל תלמיד בכיתה ידע, שכל אדם בכיתה הזו ראוי וזוכה בכבוד. הדבר יבוא לידי ביטוי, בדרך בה המורה יתייחס לכל תלמיד.

ג. כל תלמיד בכיתה, זכאי שקולו יישמע ולא תינתן אפשרות לייחס משפיל מצד אף אדם בכיתה. כך ידע כל תלמיד, שבכיתה זו הוא מכובד, מוגן ובעל סיכוי שווה.

ד. כללי ההתנהגות יהיו ברורים וכן הדרישות להישגים בחומר הלימודים ובדרך עבודת הכיתה, כך התלמיד יידע את המצופה ממנו ויחוש ביטחון והתמצאות במסגרת הכיתתית.

ה. בזמן הכנת השיעור על ידי המורה, יהיו יכולות התלמידים והצרכים שלהם במוקד, לא החומר הלימודי. לכן החומר יהיה בנוי כך, שהתלמיד יוכל לעכל אותו ויחוש כי הוא שייך בו. נזכור, כל תלמידי הכיתה הם תלמידינו - אנו מחויבים בהצלחת כולם!

ו. בכיתה, היחס יהיה עקבי ועניינ; המותר - מותר לכולם והאסור - אסור לכולם.

המורה יהיה נחוש. יהיה ברור לכל התלמידים, שהמורה מדבר מתוך שכנוע פנימי ומאמין בצדקת דרכו החינוכית.

ז. כל תלמידי הכיתה, יכולים ללמוד ולהתקדם, גם אם היכולות שלהם שונות והצרכים הלימודיים, החברתיים והאישיים שלהם שונים ומגוונים.

ח. המורה ישדר אמון ביכולת התלמידים ויתבטא בשבח, כמו בביקורת. ביקורת זו תושמע, מתוך מחשבה לתקן ולאפשר ולא לפסול או להשפיל, חלילה.

ט. אין מקום, שהמורה ייקח מעשים או דברים של תלמידים, כעניין אישי. זה לא נכון, במציאות ויוצר משקעים, שקשה לתקנם, אחר כך. אווירה כזו, כמו המתוארת בנקודות שלעיל, מנטרלות מראש בעיות התנהגות, הנובעות ממותחים בכיתה עצמה. בדרך זו, המורה אינו אויב והתלמיד חש רצוי, מקובל, מכובד ובעיקר כמי שמאמינים ביכולתו. מכאן בע"ה הדרך פתוחה להערכה עצמית גבוהה יותר, ולמיצוי השאיפה להגיע למימוש עצמי. המשך בע"ה בשבוע הבא, בהצלחה!

בדיחות הדעת

אחד עבר במסלול המכס והבריח משאית של עגבניות, המוכס אומר לו: "העונש שלך זה לאכול את כל העגבניות", האיש עולה במר ליבו על המשאית ומתחיל לאכול את העגבניות, ותוך כדי אכילה הוא מתחיל לצחוק בקול רם: ואומר: "הלך עליך ששון. ששון זה הסוף שלך...", ומתגלגל מצחוק, המוכס שואל את האיש: מי זה ששון, ולמה אתה ככה צוחק: עונה האיש: ששון זה חבר שלי שנמצא כאן בתור למכס עם משאית של פלפל חריף.

סיפור
לשולחן שבת

בכל מצב יישאר יהודי

יהודי פשוט בני אחד הכפרים נכנס אל הצדיק רבי שלום רוקח מבעלז, לקבל את ברכתו. עיניו של הרבי לבשו מבט רחום, הוא פנה אל היהודי הכפרי טרם יברכנו, ושאל ברוך אבה'י: "ומה בדבר השבת? האם אתה שומר על קדושתה, או שמא, חלילה...?". השפיל הכפרי את עיניו במבוכה. לבסוף אף נאלץ להודות בפה מלא כי אין הוא שומר שבת.

ביקש הרבי לקרבו בחן דבריו, ולהעמידו על קדושת השבת. וביקשו בכל לשון, מתוך אהבה לתקן את דרכיו בכל הקשור למצווה חשובה זו. דבריו הכנים של הרבי, נכנסו הישר אל ליבו של הכפרי. "הריני מתחייב בזאת לרבי, כי מהיום והלאה אהיה זהיר בכבוד השבת", הכריז בהתרגשות. למשמע הדברים אורו עיניו של הצדיק. אלא שבאותה נשימה הוסיף הכפרי ואמר: "אבל בימות הקציר, שאז המלאכה בשדה מרובה, אנוס אני לעבוד גם ביום השבת, ואני מקווה כי הרבי ימחל לי על כך".

חיוך מריר נמתח על שפתי הרבי. לאחר הרהור קצר, פתח הרבי ואמר: ראשית, עליך לדעת כי לא אני 'בעל-הבית' על השבת, אלא הקב"ה, נותן התורה ומצווה המצוות. לא אני צריך למחול לך, אלא הוא לבדו. לדעתי אין שום סיכוי שהוא יסכים למחול על פגיעה בקדושת השבת. ובאשר לדבריך על תקופת הקציר אספר לך סיפור:

***

אחד הפריצים החליט באחד הימים לערוך משתה לכל רעיו הפריצים באזור סביבתו. לאחר ששתו הפריצים לשוכרה, והם החלו לספר משכרות, איש-איש בתורו, בשבחי היהודי 'שלהם', החוכר פונדק. נענה הפריץ המארח ואמר: "היהודי שלי, אין דומה לו ביושר ובנאמנות. כבר ניסיתיו בעבר בניסיונות, ובכולם עמד. מובטחני כי לא יהיה דבר שאבקש ממנו ולא יעשה". נדהמו חבריו הפריצים. ואז קם אחד הפריצים ושאל בהשתאות: "אפילו אם תבקש ממנו להמיר את דתו יסכים לכך?!". "כן", השיב המארח בביטחון מוחלט, "בטוחני שגם בכך ימלא את רצוני". "הבה נבחן הדבר מקרוב". בקשו רעיו הפריצים. מיד ציוה הפריץ לקרוא ל'יהודי' שלו. היהודי המסכן, שהובהל במפתיע למסיבת ההוללים, הועמד לפני מעסיקו, נבוך מעצם המעמד. "האם אתה נאמן ליי?", "בהחלט!", השיב היהודי, "האם תעשה ככל שאבקש ממך?", הוסיף הפריץ, וחבריו מביטים בהם בשעשוע. "מוכן אני ללכת אפילו באש ובמים בעבור אדוני הפריץ". נתן בו הפריץ מבט חד ואמר: "אם כן, רוצה אני כי תמיר את דתך".

חיוורון עז כיסה את פני היהודי. גם בחלומותיו השחורים לא ציפה לבקשה מהסוג הזה. נתן בו הפריץ מבט תקיף: "אל תחזור בך מהבטחתך לעשות ככל שאבקש ממך. בתוך ימנה עליך להמיר את דתך". היהודי האומלל הנהן בראשו ויצא מבויש מהמסיבה. נאמן לפריץ ומחוייב למילתו-שלו, המיר כבר למחרת את דתו. ופריץ - שזכה ביהודי נאמן כל-כך - נתכבד בעיני חבריו הפריצים, הם נכחו לדעת כי נאמנו דברי חברם.

הזמן חלף. יום אחד פנה הפריץ אל היהודי המומר ואמר לו: "לאחר שהוכחת את נאמנותך, הריני מרשה לך לשוב לאמונתך הקודמת. בטוח אני כי עדיין ליבך נוקף על הצעד הקיצוני שעשית. לך ובשר למשפחתך כי רשאים אתם לחזור להדותכם". שמח היהודי שמחה גדולה, ורץ לביתו לבשר לאשתו ולילדיו את הבשורה הטובה. סיפר היהודי לאשתו כי הפריץ פטר אותם מהמרת הדת הכפויה, וישובו ליהדותם. הביטה בו האישה בפנים עגומות, שהסגירו מיד כי אין היא שותפה לשמחתו של בעלה. כעבור רגע פרצה מליבה אנחת שוברת-לב. 'אוי ואבוי...', גנחה. 'איך יכול היה הפריץ לעשות לנו כך, ולהפתיע אותנו בהצעתו כמה שבועות לפני חג-הפסח... איך נעמוד בהוצאות הרבות המשחרות לפתחנו. מהיכן נשיג כסף לקניית מצות ויין וכלים כשרים לפסח... רוץ אל הפריץ ובקש ממנו ארכה עד לאחר הפסח".

***

סיים הרבי את סיפורו שהיה אך משל, הישיר מבטו אל הכפרי ואמר בקול אוהב ומשכנע: "חילול שבת בפרהסיה, כמוהו כהמרת הדת. אתה רוצה, ככל הנראה, ללכת בדרכיה של אותה אישה פתיה, ומבקש להיות יהודי לפני עונת הקציר ולאחריה, אך בתקופת הקציר עצמה להוסיף להיות גוי"...

הבטיח היהודי לרבי לשמור את השבת כל ימי השנה כולה כהלכתה, ושב מדרכו בתשובה שלימה.

מאמר ראש הישיבה
-המשך-

אז החיים יפים ומתוקים. כל חסד בחיים מתקבל בהכרת הטוב בתודה ובשירה, ואילו כל דבר רע מתקבל בשיוויון נפש - "אין לי מה להתלונן או להצטער, שהרי באמת אף אחד לא חייב לי כלום".

משליכים את מעשה החכם

וזה נכון לא רק בעניין התודה, אלא בכל עניין בעבודת ה'. בן אדם אומר: "הנה אני מתפלל ולא נושע, אני מתחזק בנושא מסוים ולא נושע - למה?!"

אבל זו הסתכלות מעוותת, כי עצם זה שאתה מתפלל, מתחזק, ואומר תודה - זה חסד גדול של בורא עולם ומתנה עצומה. אתה רק נהיה יותר חייב, ואתה צריך להיות יותר אסיר תודה. ולא מספיק שאתה לא אומר תודה ולא מעריך מה שעושים איתך, אלא אתה עוד חושב שמגיע לך על זה משהו ואתה מתלונן?! אז אתה בדיוק כמו אותו טרמפיסט חצוף...

רבי נחמן אומר בסיפורי מעשיות: "והנה נשליך כעת את מעשה החכם, ונתחיל לספר במעשה התם..." החכם היה כולו תלונות והתם היה כולו הערכה ושמחה, כידוע למי שמכיר את המעשה הנפלא מחכם ותם. אז עכשיו גם אני מפסיק לתאר את השטות שבהתנהגות ה"חכמה" של אלה החושבים שהכול מגיע להם, וברצוני לעבור לתאר איך נראה ההיפך הגמור:

אם לך לא מגיע - למי מגיע?

ההיפך הגמור זה משה רבינו. משה רבינו, שעליו נאמר בפרשה שלנו "עניו מאוד מכל האדם" - כולו זכויות, "זכה וזיכה את הרבים וזכות הרבים תלוי בו", כלומר שכל הזכויות של כל עם ישראל לדורותיו - כולן נזקפות לזכותו, מאה עשרים שנה של מסירות נפש וניקיון מוחלט מכל רע, אז אפשר לומר שיש ליהודי הזה "רֶקוֹרד עשיר" - אם הוא לא מגיע לו אז למי מגיע...?

והנה כאשר הצדיק הזה בא לבקש - איך הוא מבקש? "ואתחנן..." - רק במתנת חינם, לא מגיע לי כלום. והוא לא מבקש גלידות ולא כסף, אלא הוא מבקש רוחניות, הוא מבקש קדושה, הוא מבקש ארץ ישראל, והכול במתנת חינם. שנייה אחת הוא לא הרגיש שמגיע לו משהו. גם אחרי חמש מאות וארבע עשרה תפילות הוא מרגיש "לא מגיע לי כלום" ומבקש שוב אך ורק במתנת חינם.

הוא לא כמו הרבה כאלה שאומרים בפה "מתנת חינם" וחושבים בלב "מגיע לי..." משה רבינו עליו השלום - פיו ולבו שווים לגמרי. כשהוא מתחנן אז הוא מתחנן.

ובאמת נצטרך להקדיש מאמר נפרד כדי לתאר את גדלות הנפש הזו וכדי לצייר לעצמנו להיכן עלינו לשאוף, אבל בינתיים, די בכך שנבין לעומק שעלינו לעקור מתוכנו את הגאווה המוטבעת בעומק האישיות של האדם שמביאה אותו לחשוב שהכול מגיע לו ושה' חייב לו. רק כשנעקור את ההרגשה הזו מהשורש נוכל להתחיל לחיות את אור התודה באמת, נוכל להתחיל להבין מה זו אמונה באמת ונתחיל לחיות חיים שמחים ומאושרים באמת.

בברכת שבת שלום ומבורך

גן הדעת
חידושים לפרשת שבוע

השפע נמצא תמיד, שפע של חכמה גבורה ועושר, ובכל רגע נתון יכולים להתחבר למקורות השפע ולינוק מהם. ובשביל להגיע למקורות השפע צריכים מיקוד, בפיך ובלבבך לעשותו, במחשבה דיבור ומעשה, כמו שאומר רבי נחמן מברסלב (ל"מ קצ"ג) ש"המחשבה יש לה תוקף גדול, ואם יחזק ויגבר מחשבתו על איזה דבר שבעולם, יוכל לפעול שיהיה כך, ואפילו אם יחזק מחשבתו מאד שיהיה לו ממון, בוודאי יהיה לו, וכן בכל דבר, רק שהמחשבה תהיה בביטול כל ההרגשות." וביטול כל ההרגשות פירושו ביטול כל מסיחי הדעת, התעלמות מכל מה שמפריע לנו להיות ממוקדי מטרה.

וזה לא דבר קל, העולם שלנו כמו ג'ונגל מלא הפתעות, לעולם לא תדע מאיפה יפתיע הנמר, מאיפה יגיח הנחש. וחוץ ממאורעות הזמן המתחדשים על האדם חדשים לבקרים ומאלצים אותו לעסוק בטרדות יש לו גם להתמודד עם מסיחי הדעת הגדולים הלא הם החושים, שהם כמו אנטנות רוטטות לקליטת גירויים חיצוניים, לאין סוף צורות וגוונים ומקומות ודברים ואנשים ומראות וריחות וטעמים שקוראים לנו ומפתים אותנו להתייחס, ובכך מחלישים יכולתנו להיות נחושים ואחדותיים.

ובנוסף, האדם שבתוך עצמו הוא גל, נרדף תמיד על ידי עברו, המזכיר לו את כל הפעמים בהם ניסה ולא הצליח, אם זה בדיאטה, בסדרים שקבע לעצמו, ביכולתו לממש את חזונו, מהזיכרון תמיד נשלף המידע על כמה פעמים התעורר להתמיד בעניין אחד ולא צלח, כל אותם ניסיונות להתמיד בהתמדה שכשלו, עד שהגיע האדם למצב שהדבר היחיד שהוא מתמיד בו זה בלרדוף את עצמו על אי יכולתו להתמיד ובכך להגיע למקורות השפע.

וכל הטינות שיש לאדם על עצמו ועל האנשים שעל פי תפיסתו אכלו לו ושתו לו והכשילוהו ולסטמוהו, שכל אלו המחשבות גם הן גורעות מיכולת המיקוד. והדרך שבה הורגלנו לחשוב על עצמנו, אם אדם חי הרבה שנים בתודעה של אדם ממוצע, הסיכויים שלו להפוך לעשיר קלושים, כי תבניות המחשבה שלו לגבי עצמו מקובעות, וזה שתופס את עצמו כתלמיד ממוצע, סביר להניח שיישאר שם וסיכוייו להפוך לגדול דור או לפרופסור לרפואה נמוכים, לא בגלל שהוא לא יכול, אלא כי כך הוא חושב על עצמו, ומחשבה מייצרת מציאות.

והדבר שהכי הרבה מסייע לאדם להשתנות היא התפילה, שגם היא דורשת התמדה, וממנה הכי קל להתייאש, וממנה אכן הכי הרבה מתייאשים, כי היא המפתח של כל שערי השפע, כי היא משנה בשורש את תבניות המחשבה של האדם, והיא מעמידה את האדם על עומדו, שעל כן נקראת התפילה עמידה, ומסייע לריכוז ולזיכרון, לכן לשון "מתפלל" הוא לשון "התפעל" דבר המבטא פעולה שחוזרת על הפועל עצמו. ולכן השורש "פלל" קשור לעניין הדין, כמו "ואויבנו פלילים" (שופטים אותנו) היינו שהמתפלל שופט את עצמו, בודק את עצמו, עושה את חשבון נפשו. התפילה היא שעת תיקון.

כללו של דבר, התפילה היא מפתח המאסטר לכל מקורות השפע, ועליה חייבים להילחם, יום יום, לא משנה כמה פעמים ניסית להתמיד בה ולא הלך, היום אם בקולו תשמעו, כי בה תלוי הכל, ועליה אין לוותר, כמו שהאדם לא מוותר על האוויר לנשימה, כך אין לו לוותר על התמדת התפילה.

פנינים
חסידות ברסלב

בְּסֵפֶר חַיֵּי מוֹהֲרַ"ן סִימָן י"א. בְּמַה דְּאִיתָא שָׁם בְּדִבְרֵי הַמְשֻׁשֶׁרֶת שֶׁל רַבֵּנוּ שֶׁאָמַר לְרַבֵּנוּ רַבִּי תְּנוּ חָעוֹת עֲבוּר נֵרוֹת וְכוּ' וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל לְמוֹהֲרַנַ"תְ שֶׁאִם יִהְיֶה אִישׁ כָּשֵׁר יָבִין שַׁיְּכוּת דְּבָרִים אֵלּוּ לְהַנַּאֲמַר בְּתוֹרָה כ"א, אָמַר רל"י זַ"ל שֶׁבְּכָעֵת הַדְּבָרִים שֶׁיְּקַדֵּשׁ אֶת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת הַמְּבֹאָר בְּפָנִים הַמַּאֲמָר, וְיִשְׁתַּדֵּל בָּזֶה אַף גַּם בְּחָעוֹת רַבּוֹת עַל יְדֵי שֶׁיְּקַנֶּה לוֹ רַב הָגוּן שֶׁיְּלַמְּדֵהוּ וְכוֹנָה אֵיךְ לְקַדְּשָׁם כָּרָאוּי וְאָז יִזְכֶּה לְאוֹר נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה עַד שֶׁתִּתְהֵא שַׁלְהֶבֶת הַלֵּב עוֹלָה מֵאֵלֶיהָ כַּמְּבֹאָר שָׁם, וְדוֹק. (שיש"ק ו - שיב)

א.ב. של החיים

עִקַּר הַמַּעֲמָד בַּצַּד שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה הוּא עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה בְּתִפְלָה.

הַמְּאַפְיֵן הָעִקָּרִי שֶׁל הַתֹּם הַקָּדוֹשׁ זֶה בְּיכֹלֶת הַהִתְעַנְּדָה.

עֵץ הַחַיִּים הוּא בְּחִינַת הַתְעַנְּדָה, עֵץ הַדַּעַת הוּא הַטַּלְטוּל בֵּין טוֹב לָרָע.

שו"ת של חסד
ע"י בית הוראה-חוט של חסד

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט
בישיבת "חוט של ח סד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה"

קו ההלכה הספרדי: 3030*

מדיני הקידוש

כיצד יכול האיש להוציא את אשתו בקידוש אחר שהתפלל, הלא כבר יצא ידי חובת קידוש מן התורה בתפילה?

והאם אשה יכולה להוציא את האיש ידי חובת קידוש?

ישנו כלל שאדם שהיה מחוייב במצווה, אף שיצא ידי חובתו, יכול להוציא אחרים ידי חובה, מדין "ערבות" שכל ישראל ערבים זה לזה. שלחן ערוך (סימן רע"ג סעיף ד').

ואף האשה יכולה להוציא את האיש ידי חובתו ואפי' אם התפללה והאיש לא התפלל יכולה להוציאו ידי חובה מדין ערבות. שלחן ערוך (סימן רע"א סעיף ב') ומשנה ברורה (שם סעיף קטן ה'). וכן פסקו בהליכות עולם (חלק א') ואור לציון (חלק ב' פרק כ' הלכה א' בהערות).

אם הרהר הקידוש בליבו האם יצא ידי חובה?

יש פוסקים שנוקטים שיצא ידי חובה בדיעבד (כף החיים סימן רע"א סעיף קטן ט'), אמנם מרן הרב עובדיה פסק שלא יצא ידי חובתו, וצריך לחזור ולקדש. יביע אומר (חלק ב' אורח חיים סימן ו' אות ב' ג').

אדם שאין בידו מספיק מעות, והברירה בידו או לקנות יין לקידוש, או לקנות מעדנים ומאכלים ערבים לשבת קודש, במה יבחר?

קידוש הלילה קודם לכבוד היום, לכן אם אין בידו מספיק ממון לקנות כל צרכי שבת ויין, אלא יכול לקנות אחד מהם, עדיף שיקנה יין ופת ויותר על מאכלים ערבים שאוכלים לכבוד שבת. וטעם הדבר משום שקידוש הינו מצוות עשה מן התורה ואילו צרכי סעודה זוהי מצוה מדברי נביאים "וקראת לשבת עונג". בית יוסף (סימן רע"א).

חייל שניתנה לו האפשרות לקדש ולאכול פעם אחת במשך השבת, וכעת מסתפק אם לקדש ולאכול בלילה או להיפך, האם יבחר לעשות כן בערב או בבוקר?

יעדיף לקדש ולאכול בלילה, ואף שכבוד היום עדיף מכבוד הלילה, בכל אופן חביבה מצוה בשעתא, ובפרט שבזוהר הקדוש מבואר שסעודת הלילה עדיפה מסעודת היום. ספר שיבת ציון.

אדם שקנה ממתקים ומגדנות, ויש ממתקים מיוחדים מאד, האם יוציא אותם לכבוד סעודת הלילה, או לכבוד סעודת היום?

כבוד היום כלומר להרבות במגדנות ומאכלים ערבים, קודם לכבוד הלילה. שלחן ערוך (סימן רע"א סעיף ג') ועיין בכף החיים סימן רע"א (סעיף קטן ט"ז) שהמהרש"ל (ים של שלמה - גיטין פרק ד' סימן נ"א) היה נוהג מחמת כן לאכול דגים ביום ולא בלילה, ואף שאנו נוהגים כדעת האריז"ל שאוכלים דגים בלילה, מכל מקום צריך לכבד את סעודת הבוקר באיזה מין מאכל שחביב עליו.

מי שצמא ביותר ורוצה לשתות קודם הקידוש, האם מותר לו לשתות מים בלבד?

אסור לטעום כלום קודם שיקדש, ואפי' מים אסור לשתות קודם הקידוש, (שלחן ערוך סימן רע"א סעיף ד'),

ומכל מקום מותר לרחוץ את פיו במים כיון שאינו מכוין להנאת טעימה (משנה ברורה סימן שם סעיף קטן י"ג). אבל בבין השמשות (לאחר השקיעה וקודם צאת הכוכבים) יש מקום להקל לשתות מים, אם הוא צמא מאד. הליכות עולם (חלק ג' בראשית אות י"ד).

ואפי' אם קיבל עליו שבת מבעוד יום אסור לו לטעום מאותו רגע שקיבל שבת. משנה ברורה סימן רע"א (סעיף קטן י"א).

ליקוטים נפלאים
פרשת בהעלותך

"דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות" (ח, ב)

"למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים? לפי שכשראה אהרון חנוכת הנשיאים חלשה דעתו שלא היה עמם בחנוכת המזבח, אמר לו הקב"ה, חייך! שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומיטיב את הנרות". (רש"י).

לכאורה, מדוע הפיצוי של מדליק ומיטיב את הנרות גדול יותר ממעלת הקרבת קרבנות הנשיאים?

בהקדמה ל"עין יעקב" מובא שיש מדרש בלשון הזה: "בן זומא אומר, מצינו פסוק הכולל את כל התורה כולה והוא "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד". בן ננס אומר מצינו פסוק הכולל את כל התורה והוא "ואהבת לרעך כמוך". שמעון בן פזי אומר מצינו פסוק כולל יותר והוא "את הכבש אחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים". ונקבעה הלכה כבן פזי.

שואל המהר"ל (נתיבות עולם), בשלמא הפסוק "שמע ישראל" כולל את כל התורה שהרי אמונה ואהבת ה' הם מיסודות התורה והמצוות. בשלמא מצוות ואהבת לרעך כמוך כבר אמר רבי עקיבא שזה כלל גדול בתורה כי הקב"ה נקרא "רעהו" (כאמור במס' שבת ל"א) ואדם לא יעשה מה ששנאוי לה'. אבל איזה כלל גדול הכולל את כל התורה יש במה שנא' בקרבן התמיד "את הכבש האחד תעשה בבוקר..."?

התשובה היא, שקרבן תמיד מרמז על ענין הקביעות שקרב בכל יום ואם עבר זמנו בטל קרבנו. (אין תשלומין!)

כך גם האדם צריך לקבל על עצמו את עול התורה בקביעות, כשור לעול וכחמור למשא. ולא יתפתה לעזוב את קביעות עתו לתורה אף בעד אלפי זהב וכסף כי כל חפציה לא ישוו בה. ככל שפעולת הנשיאים הייתה גדולה ונשגבה, היא הייתה חד - פעמית. ואילו הדלקת הנרות הייתה פעולה עקבית ויומיומית ולכן זהו פיצוי גדול מחנוכת הנשיאים.

"בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות" (ח, ב)

לכל האותיות יש, כידוע, חלק נסתר. אנו לא הוגים את האותיות בשלמותן, לא בדבור ולא בכתיבה. כך, לדוגמא, האות למ"ד מדברת ונכתבת רק עם הל' שבה, אולם יש לה מילוי –אלו הן האותיות מ' וד'. וכך כל האותיות.

ואומר רבנו יוסף חיים מבגדד ה"בן איש חי", כי מילוי האותיות של המלה "מנורה" שוות למלה "זית". כיצד?

מילוי האות מ"ם בגימטריא ארבעים. מילויה של האות נו"ן שווה חמישים ושש. מילויה של האות ו' עולה לשש. המילוי של האות רי"ש שווה לשלש מאות ועשר, ומילוי האות ה"ה בגימטריא חמש. סך כל המילויים של אותיות המלה "מנורה" עולים לארבע מאות ושבע עשרה כמניין "זית" בגימטריא.

ולפי זה יוסבר היטב הפסוק "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות". "פני המנורה" היינו האותיות שבפנים המנורה, כלומר המילוי של האותיות "מנורה", שהוא שווה בגימטריא למלה "זית", על ידו "יאירו שבעת הנרות", שמצות הדלקת נרות המנורה בשמן זית.

"ויעש כן אהרון" (ח, ג)

"להגיד שבחו של אהרן שלא שינה".

רבי שמחה בונים מפשיסחא היה אומר: מה גדולה היא שלא שינה? הרי גם יהודי פשוט לא היה מעז פנים לשנות ממצווה שציווה ה'?

אלא, שבחו של אהרן שלא שינה את עצמו, ונשאר אוהב את הבריות כמקודם; רודף שלום ומשכין שלום, בין איש לאשתו ובין אדם לחברו. "שלא שינה" – הגדולה לא הביאה אותו לשנות את הליכותיו, מידותיו הטובות וענוותנותו.

"ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה כאשר צוה ה' את משה" (ח, ג)

פירש רש"י: "ויעש כן אהרן" להגיד שבחו של אהרן שלא שינה" לכאורה תמוה, מה השבח הגדול על אהרן שלא שינה? איזו סיבה היה לו לשנות ממה שצווה?!

ביאר הרמב"ן: השבח של אהרן שלא שינה, היינו שהוא בעצמו הדליק את המנורה כל ימי חייו, אע"פ שמצוות הדלקה הייתה כשרה בבניו כפי שנאמר "יערוך אותו אהרן ובניו" אבל אהרן היה מזדרז במצווה הגדולה הזאת הרומזת לדבר עליון וסוד נשגב.

ה"שפת אמת" ביאר באופן נוסף: טבע האדם כשמתחיל לעשות דבר חדש מתעורר ומתלהב ועושה אותו בחשק וברצון נפלא, אולם כשמתרגל, ההתלהבות דועכת ועושה את אותו דבר בעצלתיים.

לא כן היה אהרן הכהן, אלא "ויעש כן אהרן מלמד שלא שינה" כל ימי חייו עשה את ההדלקה באותו אופן שעשה ביום הראשון בשמחה ובהתלהבות עצומה, ולא נעשתה עליו לטורח.

"וזה מעשה המנורה מקשה זהב" (ח, ד)

תמה רבי שאול מאמסטרדם בספרו 'בנין אריאל', מדוע הוזקקה התורה להזכיר לנו כאן את העובדה שהמנורה הייתה עשויה 'מקשה זהב', הרי מקומם של הדברים הוא בפרשת תרומה, שם כותבת התורה את אופן עשיית כלי המשכן ובכללם מנורת הזהב?

אלא, בפסוק ב' מביא רש"י את דברי חז"ל שלמדו מהמלה 'בהעלותך' 'שמעלה הייתה לפני המנורה שעליה הכהן עומד ומיטיב'. לפי זה מובן מדוע הזכירה התורה כאן שהמנורה הייתה עשויה מקשה זהב, שאילולא כן היה מקום לתמוה מדוע הוזקק משה לעשות מדרגות בכדי שיוכל אהרן להיטיב את

לע"נ
הרה"צ **פנחס** בן ר' **בנימין בינוש**
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים
פרשת בהעלותך

הנרות, הרי יכול היה הוא לעשות את המנורה פרקים פרקים, וכשיבוא אהרן להיטיב את הנרות יוריד הוא את הקנה למטה, ייטיבו ויחזירו למקומו.
ברם, כיון שצווהו הקב"ה לעשות את המנורה 'מקשה זהב' לא יכול היה משה לעשות באופן זה, ומעתה מובן מדוע הזכירה זאת התורה דוקא כאן, כאשר רומזת התורה לכך שעל משה לעשות מדרגות לצד המנורה.

"והניף אהרן את הלויים תנופה לפני ה'" (ח, יא)

ה"חזקוני" אומר שתנופה זו של הלויים על ידי אהרן הכהן - מעשה נסים הייתה.
"תנופה", כידוע, היא לארבע רוחות השמים. עוד ידוע כי מספרם של הלויים היה עשרים ושנים אלף (ג, לט). מעתה הבה ונחשוב: הרי מלהניף את הידיים, גם אם הן תהיינה ריקות, עשרים ושנים אלף פעמים ברציפות לארבע רוחות השמים - הידיים "נשברות"! למישהו כאן יש חשק לנסות?... קל וחומר אם הידיים אינן ריקות... ובכל פעם צריך להרים בן אדם בידיים ולהניף אותו... והרי יש בני אדם ששוקלים... ויש צורך לעשות זאת, כאמור, עשרים ושנים אלף פעמים! ואותן יש לעשות ברציפות, במהירות, הרי אם יקח להניף כל בן אדם דקה אחת - זה יקח לאהרן שבועיים, וגם זאת בתנאי שיעבוד יומם ולילה...
המדרש (תנחומא פרשת אמור אות ד) אומר שאהרן הניף את כולם ביום אחד! אתם מוזמנים לעשות לבד את החשבון באיזה קצב אהרן "עבד"... וזה לשון המדרש: "בוא וראה, כשהניף אהרן את הלויים, שנים ועשרים אלף הניף ביום אחד! כיצד היה מניף אותם? מוליך ומביא מעלה ומוריד". אמור מאתה: הכוחות הללו, להצליח לבצע את כל התנופות ביום אחד - הנן בגדר נס ופלא! והנה, חז"ל (תנחומא פרשת קרח אות ג) אומרים, שאחת מן הליצניות שהתלוצץ קרח על משה ואהרן הייתה ביחס לאותן תנופות. הוא לגלג על כך שהניפו בני אדם כמו שמניפים תרנגולים...
המדרש מתאר איך קרח מספר לבני ישראל בלגלוג איך הניפו אותו, בהיותו מבני הלויים: "ולא עוד אלא נטלוני בידי ורגלי והיו מניפים אותי ואומרים לי, הרי אתה טהור"...
קרח! ממה אתה עושה ליצנות? מנסים? הרי כל בר דעת מבין שהתנופה הזאת הייתה מעשה נסים מתחילתה ועד סופה! על נסים אתה מעז ללגלג? אלא למדנו מכאן, עד כמה שלילית היא הליצנות, עד כמה ארס והרס היא מחוללת! מי שיש בו את המרה המגונה הזאת - לא מתפעל מכלום, גם מניסים גמורים, הוא עושה צחוק אחד גדול! ה' ירחם! (יחי ראובן)

"על פי ה' יסעו" (ט, כג)

כמה לווים בנו את המשכן במסעות בני ישראל במדבר? 8580! היו למשכן 48 עמודים באורך 5 מטר כל אחד, מאה תושבות יסוד במשקל של 75 ק"ג כל אחת, שטיחים ויריעות ענקיים, עמודים, מחזקים ועוד.
כאשר היו יוצאים למסע היו מפרקים את המשכן ובונים אותו בתחנה הבאה.
כמה זמן היו שוהים בתחנה? "ובהאריך הענן על המשכן ימים רבים... ויש אשר יהיה הענן מערב עד בוקר" (ט, יט-כא) לפעמים לילה אחד בלבד חנו. בשביל זה צריך את המבצע האדיר הזה?
אלא, חשיבותו של דבר אינה נמדדת באורכו ובכמותו, אלא בתכלית המושגת!

"אלדד ומידד מתנבאים במחנה" (יא, כז)

ומה היתה נבואתם? אמרו חז"ל (סנהדרין יז) משה מת ויהושע מכניס את ישראל לארץ ישראל.
והיכן מרומז בפסוק? יש לומר בתיבת 'מתנבאים' ראשי תיבות מ'שה ת'נוח נ'פשו ב'גן א'לוקים י'הושע מ'כניס או שיש לומר מחלקים את תיבת 'מתנבאים' לשתיים: 'מת-נביאם'.
(בעל הטורים)

"אלדד ומידד מתנבאים במחנה" (יא, כז)

שהיו מתנבאים משה מת ויהושע מכניס את ישראל לארץ (רש"י).
לבאר על דרך רמז, כי גבי משה כתיב "כי מן המים משיתיהו". והנה אם היה נכתב 'ממים' משיתיהו היה הראשי תיבות של 'ממים' מ'שה מ'ת י'הושע מ'כניס. אך עתה הנו"ן והה"א של 'מן המים' מפסיקים, וראשי התבות מבוטלות.
זה שאמר "מתנבאים במח־נה", כלומר שהיו מוחים ומוחקים אותיות נ"ה של "מן המים", והשתא יש שוב ראשי תיבות של מ'שה מ'ת י'הושע מ'כניס. (חנוכת התורה)

"והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה" (יב, ג)

מפורסמת השאלה שרבים מנסים לתרץ אותה, וכי היה משה תמים עד כדי כך, ולא ידע, שאיש מלבדו לא הגיע למדרגה גבוהה כזו, להיות מדבר עם הקב"ה פנים אל פנים? ואם תאמר שידע זאת, היאך ייתכן שהיה "ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה", שאמנם יהיה חושב באמת, שהוא קטן ונחות מכל האדם?...
אלא הסביר הגה"ק בעל הכתב סופר זי"ע: ישנם ענווים שונים! יש ענו האומר להגיע בדרך הענוה אל הכבוד, המצפה שהענווה תעשה אותו חשוב ומכובד אצל הבריות... ויש ענו לשם שמים – משום המצווה לקיים את התורה המצווה על האדם לדבוק במידת הענוה... אבל הענו האמיתי הוא! מי שהוא ענו ללא שום טעם, אלא, פשוט, משום שאין הוא מוצא אצל עצמו דבר להתגאות!... וזהו הפשט בדברי הכתוב: "והאיש משה ענו 'מכל האדם'" – ענו אמיתי! הוא כלל לא הכיר את אותם שני הדרגות הראשונות שיש בבני אדם, אלא התנהג כדרגה השלישית והפשוטה... (פנינים)

לקבלה במייל: LikutimNiflaim@gmail.com

סיפורים נפלאים
פרשת בהעלותך

"וזה מעשה המנורה מקשה זהב עד ירכה עד פרחה מקשה היא" (ח, ד)

כשביקר האדמו"ר ממודז'יץ זצ"ל בפעם הראשונה בארץ, בשנת תרפ"ה, נתקבל על ידי הרברט סמואל - הנציב העליון הבריטי, וביקשו שישתדל לעשות שלום בין המפלגות המסוכסכות ביישוב היהודי בארץ.

השיב הרבי: חכמינו מספרים שבשעה שציוה הקדוש ברוך הוא למשה על עשיית המנורה, התקשה בכך משה, ואף על פי שהראהו ה' באצבע את מעשה המנורה, ככתוב: "וזה מעשה המנורה", לא יכול היה משה לעשותה, עד שאמר לו הקדוש ברוך הוא: השלך את כיכר הזהב לאש, והמנורה נעשית מאליה.

לכאורה, מדובר בתלמיד הטוב ביותר ביותר בעולם - משה רבינו, וברב הטוב ביותר בעולם - הקב"ה. ובכל זאת מתקשה משה לתפוס את מעשה המנורה?!

אלא, הסביר האדמו"ר: על המנורה נאמר שהייתה "מקשה זהב טהור", כדי ללמד ולסמל על האחדות השלמה של כל חלקי העם - "עד ירכה" - האנשים הניצבים בתחתית הסולם, "עד פרחה" - הגדולים והחשובים שבעם. על משה הוטלה המשימה לאחד את חלקי העם לחטיבה אחת, ובכך התקשה עד שזכה לסייעתא דשמיא, ואף עתה, סיים האדמו"ר, נוכל להגיע לאחדות, אם יערה ה' עלינו רוח ממרום שתבטל את יצר הפלגנות השרוי בתוכנו...

"על פי ה' יסעו בני ישראל ועל פי ה' יחנו" (ט, יח)

השל"ה הקדוש אומר שעל כל פעולה ותנועה שהאדם רוצה לעשות, יאמר "אי"ה", או "בעז"ה", שהרי לא במדבר בלבד היו החניה והנסיעה על פי ה', אלא כל צעד וכל שעל בכל ימי העולם על פי דבר ה' הוא, וכאשר אדם אומר "בעזרת השם" או "אם ירצה השם" כדאי שירגיל עצמו לומר זאת בכוונה ומתוך התבוננות, ולא כמצות אנשים מלומדה, על ידי זה הוא מחדיר בעצמו ומשיב אל לבבו עיקרי האמונה, ומביא על עצמו ברכה.

בספר "אוצר המדרשים" מסופר: מעשה באדם עשיר שהיה נדיב לב ובעל צדקה, אך ליבו לא היה שלם באמונה ובהשגחה פרטית, בלבבו סבר תמיד כי את כל עושרו בכוחו ובעוצם ידו רכש.

פעם יצא ליום השוק על מנת לקנות שוורים. בדרך פגע בו אליהו הנביא שנראה כסוחר. שאלו אליהו: להיכן אתה הולך? אמר לו: לשוק אני הולך לקנות שוורים. אמר לו אליהו: אמור אי"ה או אם יגזור ה' יתברך. השיב לו הסוחר הרי המעות בכיסי, והדבר תלוי אך ורק ברצוני. השיבו אליהו: אם כך אתה אומר לא תצליח.

ואכן, כאשר המשיך הסוחר בדרכו נפל כיס המעות מאמתחתו בלא שהרגיש בכך. ראה אליהו את הכיס והניחו על סלע בלב יער במקום שאין בני אדם עוברים שם. הסוחר הגיע לשוק לאחר יגיעה רבה מצא שוורים מובחרים, וכאשר רצה לשלם עבורם הבחין שהמעות אבדו לו וחזר לביתו בפחי נפש.

אחר זמן מה נטל שוב מעות ויצא מביתו אל השוק לקנות שוורים. הפעם בא אליו אליהו בדמות זקן וחזר על שאלתו כפעם הקודמת. כשראה שעדיין אינו אומר מה שלמדו אמר לו שנית, אמור אם ירצה השם, או אם יגזור ה'. כיון שהסוחר לא שעה לדבריו גם בפעם זאת הפיל עליו אליהו תרדמה. כשנרדם נטל ממנו את כיס המעות והניחו אצל הכיס הראשון במעבה היער. כאשר הקיץ הסוחר משנתו וראה שהכסף נגנב ממנו, שב לביתו בצער רב. בהתבוננו בשני המקרים שקרו לו, הגיע למסקנא כי בוודאי יד ה' בדבר והעונש הגיע לו מאחר שלא שמע לאליהו שלימדהו להאמין בהשגחת הבורא יתברך. מיד קיבל על עצמו שמאותו יום ואילך יאמר אי"ה על כל דבר שירצה לעשות.

כאשר יצא בפעם השלישית אל השוק נגלה אליו אליהו בדמות נער עני המבקש עבודה. שאל אליהו: להיכן אתה הולך? אמר לו: הנני הולך לשוק לקנות שוורים אי"ה. ברכו אליהו בברכת הצלחה ובקשו שאם יזדקק לעזרה בהנהגת השוורים יקרא לו. אמר לו הסוחר: אם אך יעזור לי ה' יתברך שאקנה שוורים אשכור אותך לעזור לי. הצליח הסוחר בדרכו, ומצא שוורים מובחרים בזול ושכר את הנער להנהיגם. בדרכם הביתה ברחו לפתע השוורים לתוך היער רדף אחריהם הסוחר עד שלפתע נעצרו ליד סלע, ועליו מצא מונחים שני הכיסים שאבדו לו. שמח הסוחר, והודה לה' והמשיך בדרכו עם הנער והשוורים. כאשר הגיעו לביתו נעלם לפתע הנער. אז הבין הסוחר כי יד ההשגחה העליונה הייתה בכל אשר אירע לו.

"לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא" (י, ז)

מסופר על הרה"ק רבי מנחם נחום משטפנשט זיע"א שאמר פעם על אחיו הצעיר הרה"ק רבי דוד משה מטשארטקוב זיע"א, בשעה שאחי דוד משה נוטל בידו את ספר התהלים ושפתיו רוחשות פסוקים של נעים זמירות ישראל, אומר לו כביכול הקדוש ברוך הוא, דוד משה בני, הריני מוסר בידך את כל העולם ועשה בו כרצונך. ואילו נתנו לי משמים כוח גדול זה הייתי יודע יפה מה לעשות בו, אבל אחי דוד משה חש עצמו כל הימים עבד נאמן של הבורא יתברך, עד שמחזיר לו את העולם בדיוק כפי שקיבל ממנו.

"כי ה' דבר טוב על ישראל" (י, כט)

הרה"ק רבי אהרון מבעלזא זצ"ל היה גר ברחוב אחד העם, הוא ראה מכוניות נוסעות בשבת, וכל מכונית שעברה הוא צעק להם מזל טוב, מזל טוב, הוא אמר הרי לא יכול להיות שהם נוסעים סתם ומחללים שבת, הרי רחוב אחד העם קרוב לבלפור כנראה שהם הולכים לבית הרפואה כדי ללדת.

לע"נ
הרה"צ **פנחס** בן ר' **בנימין בינוש**
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

"ותדבר מרים ואהרן במשה

סיפורים נפלאים
פרשת בהעלותך

על אודות האשה הכושית אשר לקח" (יב, א)

בשנת תרע"א פרץ משבר כספי קשה, במוסדות "הישוב הישן" בירושלים. בין המוסדות הנפגעים, היה גם בית היתומים דיסקין, בנשיאות רבי יצחק ירוחם דיסקין. רבי משה בלוי החליט לנסוע לחוץ לארץ כדי לגייס כספים להצלת בית היתומים.

בהיותו בעיר פרשבורג אשר בהונגריה, קרה לו מאורע שלמדו עד כמה צריך לדון לכף זכות. וכך הוא מספר עליו: את שבת הגדול שבתתי בפרשבורג. בערב שבת עליתי אל הדיין רבי לייב רובינשטיין והפקדתי בידו את הכסף שנמצא אצלי. ביום ראשון בבוקר נכנסתי אליו שוב כדי לקבל ממנו את הפקדון.

הוא שאלני: האם בקרת כבר אצל הרב [רבי עקיבא שרייבר]? כשעניתי בשלילה, אמר לי: איך יתכן להיות בפרשבורג ולא לבקר את הרב? לך עוד היום לפני הצהרים לבקרו. לא תתחרט. הבטחתי לעשות זאת. הרב גר בקומה ראשונה. נגשתי אל הדלת וראיתי את הכתובת בהונגרית: הרב הראשי שרייבר. אני לוחץ על הכפתור החשמלי אבל אין תשובה. הנני לוחץ שנית ושלישית. אין תשובה. אני חושד שניתנה הוראה למשרת, אם יראה יהודי אורח (שבוודאי עוסק באיסוף כספים), שלא יפתח לו.

אני מתרעם בלבי, חוזר לאכסנייה שלי ושולח גלויה בדואר. בה אני כתוב שרציתי לבקר אבל לא נתנו לי להיכנס. וקובל אני על הרב, על שאין עניים בני ביתו.

אחרי הצהריים פגשני שוב רבי ליב רובינשטיין ושאלני: האם כבר בקרת את הרב?

"כן" עניתי. "אבל לא פתחו לי את הדלת. כנראה אין הוא מתגעגע למבקרים כמוני"

"לא יתכן" אומר הוא. "אין אתה מכיר את הרב. אין מנהגו כך. עכשיו מבקש אני שלא תסע מכאן עד שתתראה עם הרב. האם מצאת את ביתו לנכון?"

"כן" אמרתי. "ראיתי שלט קטן".

"ומה עשית?"

"לחצתי על הכפתור החשמלי".

"באיזו דלת?" הוא שואל. "בדלת האמצעית"?

"כן" עניתי.

"בלכתך אחרי הצהריים, לחץ על כפתור הדלת, בצד שמאל".

אני הולך ולוחץ על הכפתור שאמר לי. נפתח אשנב והמשמש שואל: "רוצה לראות את הרב? איזה שם להודיע?"

"משה בלוי מירושלים"

אחרי מספר רגעים נפתחת הדלת המרכזית והרב יוצא לקראתי ומזמין אותי להיכנס. הביקור נמשך שעה וחצי. אני עומד לצאת והוא מלווני. שנינו לא מזכירים את בקורי שלפני הצהריים ולא את הגלויה (הדואר מתחלק שם, פעמיים ביום).

הוא יוצא אתי עד מחוץ לדלת ואומר לי: "בבקשה, לחץ על הכפתור".

אני לוחץ.

"האם אתה שומע צלצול?"

"לא"

"הפעמון מקולקל זה ימים אחדים" אומר הרב. עכשיו ודאי נוכחת שאזהרת חז"ל – "והוי דן את כל האדם לכף זכות", כוללת גם את הרב.

(על חומותיך ירושלים עמ' מ)

"והאיש משה ענו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה..." (יב, ג)

בעל בית אחד פגע בכבודו של דיין, מבית דינו של רבי עקיבא איגר זצוק"ל. הצטער על כך הדיין מאוד. ניסה ר' עקיבא להרגיעו: ומה בכך אם העליבו אותך, מה אנו, מה כבודנו? – אבל מי העליב אותי, עם הארץ הזה, הגס הזה? התרגז הדיין. – אמר רעק"א זצוק"ל: עכשיו מובן לי מדוע נאמר אצל משה "ענו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה", עניו צריך להיות עניו אפילו כלפי הפחות שבפחותים. (עיטורי תורה)

"והאיש משה ענו מאד מכל האדם" (יב, ג)

באסיפת רבנים שהתקיימה בפטרבורג בהשתתפות גדולי הדור, השתתף גם הגה"ק רבי יוסף דב רבה של בריסק זיע"א.

הגאון הנ"ל הקשה קושיה חריפה בשם בנו ר' חיים, והתפתח ויכוח סוער בין הרבנים שנוכחו במקום.

לאחר מכן תירץ הגאון הנ"ל תירוץ אחד שלו, ותירוץ נוסף בשם בנו ר' חיים אשר הפליאו את השומעים.

הגה"ק רבי יצחק בלאזר זיע"א שנכח באותה אסיפה, ישב כל הזמן ולא פצה את פיו.

ר 'יוסף דב תמה ואמר הזהו שאומרים עליו אדם גדול הוא? כשבא לביתו ביקש שיביאו לפניו את ספרו של רבי יצחק "פרי יצחק" כדי לתהות על קנקנו.

להפתעתו מצא שם את הקושיה עם שני התירוצים.

השתומם ר 'יוסף דב ואמר כמה גדולה מידת ענוותנותו של ר' יצחק בלאזר.

"ויצעק משה אל ה'... אל נא רפא נא לה" (יב, יג)

הגה"ק רבי יוסף שלמה כהנמן מפוניבז' זיע"א סיפר, בחול המועד פסח תרס"ח בהיותו עדיין בחור הגעתי לראשונה לביקור בראדין, מיד הוא פנה לביתו של הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א, אך לא מצאו. הוא ישב והמתין ולפתע שמע קול יללה בוקעת, בכי המבטא כאב נורא. הוא נדהם לפשר הבכי. הסבירו לו שה"חפץ חיים" מבקש עתה רחמים עבור אשה הזקוקה לישועה.

מיד אמר רבי יוסף שלמה לעצמו, כיצד יכולים לעזוב מקום כזה, בו מצוי אדם המסוגל לבכות בכי קורע לבבות על צרת הזולת, ובו במקום גמר אומר ללמוד בראדין ולהסתופף בצילו של ה"חפץ חיים" הקדוש.

א גוט שבת

{ אז נדברו }

פרשת בהעלותך ע"ט | גליון מספר 422 | לסדר: "כי יתן ה' את רוחו עליהם..."

מה מטרתו של ספר "דברי הימים"??

כמידי שנה בשבוע שלפני או אחרי שבועות אני נוהג לכתוב כאן בגיליון זה מאמר מיוחד על דוד המלך לרגל הילולא דיליה שחלה בחג השבועות. **כן... לדבר בכבודו של דוד המלך... יש בזה מצוה מיוחדת!!!** חוץ ממה שיש מעלה כללית לדבר בכבוד החכמים ותלמידיהם (שרבינו יונה מרחיב בזה בשע"ת...) אבל כשמדובר בדוד המלך יש כאן עוד נושא... יש ערך קדוש בפני עצמו להרבות ולהעצים ולהתפלל על כבוד מלכות בית דוד!!! (ואם תשים לב כל פרק ב' וע"ח ופ"ט ועוד בספר התהילים מוקדשים לערך הזה ואכמ"ל...) וברשותך קורא יקר על הנושא הזה אני רוצה להתמקד כעת במאמר זה... **ובכן:** אחד מכתבי הקודש הפחות מוכרים לנו זה הספר שנקרא **דברי הימים!!!!!** מה הנושא של ספר דברי הימים??? על מה דברי הימים מדבר?? הרי אם יצא לך פעם לרפרף קצת בספר דברי הימים... אם תשים לב באיזשהו מקום הספר הזה הוא שיחזור של הנביא שמואל ב' ומלכים א' ב'... יש פרקים שלימים בספר דברי הימים שכבר כתובים כמעט מילה במילה בספר שמואל ומלכים... **אז מה העניין???** מה העניין בספר דברי הימים?? מה הענין לחזור שוב על דברים שכבר נכתבו? **אז לא תאמין!!! אבל ספר דברי הימים הוא ספר מאוד מאוד מגמתי!!!** יש לספר הזה מטרה מאוד נקודתית ומגמתית... תנחש מה???

לא פחות ולא יותר. כל המטרה של הספר הזה היא להעצים את כבוד מלכות בית דוד!!!! אם זה לא היה רש"י מפורש בכמה מקומות בדה"י אי אפשר היה לאמרו... אז אני אעתיק לך את רש"י (דה"י א'. י. א.) **"ופלשתים נלחמים בישראל– מינו מספר כי חס מפלתו של שמול, וכמשך כח לספר מעשה דוד מינו מספר זילותו מלא גבורתו וגדולתו כי הספר שלו ולמלכי יהודה..."** אתה שומע מה אומר רש"י?? רש"י אומר: שספר דברי הימים הוא פשוט ספר **מסונן!!!** בספר הזה כתובים רק הדברים הטובים שעשו מלכי בית דוד... אבל הדברים הפחות טובים?? זה נשאר בספר שמואל ומלכים... **כן... בפירוש!!!** בלי להסתיר את הכוונות שלנו... בספר הזה אנחנו מתמקדים ומעצימים את הנקודות הטובות של מלכות בית דוד... ומדחיקים לצד את הדברים הפחות טובים... ואם תעיין... ככה זה לאורך כל ספר דברי הימים... כל חטא או נסיגה או תקופת שפל שעברה על מלכי בית דוד אין לה כמעט התייחסות בספר הזה... ואילו המלכים הצדיקים והמעשים הטובים שהם עשו... זה נכתב בהרחבה גדולה... וזה כל הרעיון והמטרה של ספר דברי הימים!!!! וזו בדיוק הסיבה שהספר דברי הימים נכתב למרות שהוא חוזר על חלק מהדברים שנכתבו כבר... כי הוא ספר **נקי ממחדלים** של מלכות בית דוד. כי כאן.. בספר הזה כתובים רק דברים טובים... **נו... מה אתה אומר על זה???**

אאאפסססס... לא נשמע לנו כל כך טוב... נכון???

בינינו... אנחנו מאוד מאוד רגישים לטיוחים והשתקות... יש לנו ראף רגישות מאוד מאוד חשדני ומתקומם מול הצגת דברים בחוסר אובייקטיביות... בפרט! בפרט כשמדובר באנשים מהדרג היותר גבוה... והנה כאן בצורה הכי מפורשת. ובלי לטייח ובלי להסתיר את הכוונות אומרים לנו במפורש: שספר דברי הימים הוא מגמתי שמטרתו היא חד משמעית! לשים בצד את כל הדברים הפחות טובים ולהעצים רק את הדברים הטובים... **איך אתה מסביר את זה??? זה לא נראה לך משוא פנים???** לכתוב על מפלתו של שאול בחיר ה' אין בעיה... אפשר לכתוב את זה בספר דברי הימים... אבל חסרון הכי קטן באחד ממלכי בית דוד (שהיה פחות צדיק משאול המלך..) זה לא! **מה הפשט בזה? איך אתה מסביר כזה דבר??**

פנימיות העניין תבואר בעזה"ש בעמוד 3-4 בגיליון זה... אבל!!!!!!!!

לפני הכל!!! לפני שנכנס להסברים: דבר ראשון: שיהיה ברור: אין משוא פנים!!! תורת ישראל לא מטייחת כלום!!! וההוכחה הפשוטה והמוצקת ביותר שמי שבכל זאת נדמה לו שמטייחים משהו... בבקשה... אתה מוזמן לספר שמואל ומלכים ושם תראה שאין שום טיוח... עד כדי כאב... הכל כתוב שם על השלחן בלי טיפת רחמים!!!! אפילו דוד המלך רוח אפינו משיח ה' שהוא רגל רביעי במרכבה וחז"ל אומרים לנו בפירוש שמי שאומר דוד חטא אינו אלא טועה... **למרות זאת!!!** בספר שמואל זה מוזכר כאילו כן מדובר בחטא!!!! והדברים מונחים שם על השלחן הרבה הרבה יותר ממה שזה היה באמת... (שהרי סוף סוף לא היה שם חטא... ואם בכל זאת ולמרות זאת זה נכתב בנימה כזו שנשמע כאילו שעלולה להטעות לנו לחשוב שכן היה שם חטא... על כרחך שבנביא לא רק שאין משוא פנים... אלא הדברים נכתבים בראף מחמיר הרבה הרבה יותר ממה שזה באמת...) ואי לכך!!!! מי שילמד ספר דברי הימים ויהיה נדמה לו לרגע שיש משוא פנים וטיוח של מחדלים... אז בבקשה... אתה מוזמן לספר שמואל ששם תראה שאין שום שום טיוח!!! אין בכלל!!! **זה שיהיה ברור!!!!!!!!! נו... אם אכן ככה!!!!** אם אכן בספר שמואל ומלכים אין באמת שום טיוח וכל דבר מונח שם על השלחן... אז למה בדברי הימים פתאום כן יש טיוח?? אם בספר שמואל לא מסתירים את הזילותא... וכשמלכי בית דוד לא הולכים בדרך הישר הכל כתוב שם בפירוש... אז למה כשזה מגיע לדברי הימים כאן פתאום מסתירים? מה ההבדל בין שתי הגישות?

---**על כך בעמוד 3-4 בגיליון זה... (על דעתו של העורך בלבד... ניתן לחלוק וכו'...)**

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ניתן להשיג עלונים יחידים מידי שבוע בבני ברק ברחוב חזון איש 34 (פינת דסלר מש' דרייפוס)
0527117271

וברח' הרב גנחובסקי 26 קומה א' קרית הרצוג.

גיליונות יחידים בירושלים:
בר אילן 39 קומה א'

ובביתר עילית רחוב החוזה מלובלין 19/3

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

-"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

מורינו ורבינו שליט"א: לאיפה ההדרת פנים שלכם נעלמה...???

תחשוב: בן אדם מגדל זקן במשך שנים!!! אין לי מספיק ניסיון... הזקן שלי לא מספיק ארוך... אבל מי שהזקן שלו כן ארוך... כמה זמן אורך לגדל זקן ארוך??? זה תהליך של שנים!!!! והנה... יום בהיר אחד מגיע משה רבינו ללוי ואומר לו: תוריד את הזקן!!!! אויס קאפעלוטש'... השטעלע שהשקעת וטפחת אותו במשך שנים... הפראק שהגעת אליו צעד אחר צעד... בבום אחד תקצר אותו ותחזור לחליפה קצרה... היית מסכים??? מאוד מאוד קשה!!!

<u>זה כח של לוי!!!! זה מבחן כניסה של לוי!!! זה מבחן ל-והיו לי הלויים!!!</u>

המבחן הראשון של הלווים היה בחטא העגל... ככככולם חוטאים בחטא העגל... אבל שבט לוי היחידים שנשארו נאמנים לקב"ה... כי שמרו אמרתך ובריתך ינצורו... לשבט לוי יש משהו חזק בנאמנות!!! הם לא מתבלבלים מכל מיני התערבבויות... גם אם השטן מגיע ומערבב את העולם הם עומדים על המשמר ונשארים נאמנים לקב"ה... את המבחן הראשון הם עברו בהצלחה!!! כעת צריך לעמוד במבחן השני... כן לוי... אתה נאמן לקב"ה... אתה לא זז מהעמדה העקרונית שלך... רגע... מי אמר שזה מגיע מנאמנות לקב"ה?? <u>**אולי זה מגיע סתם מעקשנות?? אולי זה מגיע סתם מזה שאתה לא מוכן לשינויים??**</u> אז בבקשה... כעת מגיע המבחן הבא...

הקב"ה כעת מצוה להוריד את הדיקנא קדישא!! להוריד את הפיאות הקדושות.. אתה מסכים??? או... או שאתה מתעקש כמו שהתעקשת בחטא העגל???

אם גם כאן אתה תעמוד על שלך... התגלה למפרע ששם זה לא הגיע מנאמנות... אלא סתם מעקשנות... ומשה רבינו מצווה את שבט הלוי... וכולם הולכים באותו יום ומורידים את הזקן... מורידים את הפאות... מוכנים לשינויים!!!!

<u>אם ככה: והיו לי הלווים!!!! כעת התקדשתם בקדושת שבט הלויי!!!</u> לוי הוא נאמן לקב"ה... נעמד לשני הכיוונים... הוא לא יזוז מילימטר מרצון ה'!!! ובאותה מידה... בשניה שתבא הוראה מפיו של הקב"ה לעשות מהפך מאה שמונים מעלות... הוא יעשה את זה באותה שניה בלי לחשוב פעמיים... זו נאמנות מושלמת!!!!

<u>וכאן החשבון נפש האישי של כל אחד ואחד מאיתנו:</u>

כן... אתה נאמן לקב"ה... אתה הולך עם הקב"ה עד הסוף... יש לך ביקורת על כל מיני עוולות שנעשות בציבור... אתה מצידך מוכן בשביל האמת אפילו לצאת בחרב וחנית ולומר לאביך ולאמך לא ראיתים ואת אחיו לא הכיר ואת בניו לא ידע...

זה באמת נאמנות גדולה לקב"ה!!! אבל חכה... המבחן עדיין לא הושלם...

עדיין אתה צריך לבא חשבון נפש בינך לבין עצמך... מי אמר שזה נובע מנאמנות לקב"ה?? אולי זה נובע מעקשנות וגאווה שאני עומד על שלי ואני מוכן למסור נפש על הגאווה שליז?? אני מוכן לשרוף את כל הקשרים שלי בשביל להתעקש על הדעה האלילית שליז??? כן... יש המון אנשים כאלו בעולם הרחב... (גם אצל הגוים...) מי אמר?? מי אמר שזה נובע אצלי ממקום טהור?? אולי זה מגיע מעבודת אלילים של הגאווה שליז??? בשביל זה יש מבחן מספר 2... תאר לעצמך שמגיע אדם גדול ומוכיח לך כשמש בצהרים שטעית!!!! טעית מאה שמונים מעלות!!! הוא מראה לך שהזקן שטיפחת אותו במשך שנים הוא טעות וצריך להוריד אותו... (חס ושלום... אצל הלווים זה לא היה טעות... אלא רק הוראת שעה...) האם אתה מוכן לקחת עמדה שטפחת וקידשת במשך שנים ע"ג שנים ולהוריד אותה אצל הספר??? האם אתה מוכן לחזור בך במידה ויוכיחו לך שאתה טועה?? כאן נקודת המבחן האמיתית שלך!!! כאן ורק כאן תוכל לקבל תעודה שאתה אכן שבט הלוי שנאמן לגמרי לקב"ה...

זה לא פשוט... כל הסיפור עם עדת קורח התחיל כאן... ברגע שקורח חזר הבייתה קירח... כאן התחיל המרמור שהביא עד שאול תחתית!!!

אנחנו צריכים להיות נאמנים לקב"ה!!! אבל הנאמנות האמיתית ביותר היא לדעת כל הזמן להיות עם יד על הדופק ולהיות מוכן לקבל הוראות אחרות מהקב"ה...

כן... בכל נפשך- אפילו הוא נוטל את נפשך!!! אפילו הקב"ה לוקח ממך את האידיאולגיה של החיים שלך... גם אם הקב"ה מנפץ את כל העקרונות שלך מול הפנים ואומר לך אני רוצה משהו אחר... גם אז צריך להיות נאמן לקב"ה...

זה אחד מהמתנות שהקב"ה נתן ללויים... שאין להם חלק בארץ!!! ממילא הם הרבה יותר משוחררים... הרבה יותר קלילים... הרבה יותר פנוים לשינויים...

בן אדם שיש לו בית משלו!!! קהילה משלו!!! בית כנסת משלו! והוא מוברג ושתול בתוך איזה מערכת... ופתאום משהו שם מתחיל לסטות מהדרך הנכונה... מאוד קשה לקום ולהחליט על שינויים!!! כי אתה יותר מידי בפנים!!! אתה יותר מידי בתוכו בשביל להיות משוחרר מכל הנגיעות ולגזור את כל החוטים שקושרים אותך לכאן... אבל הלוי??? הקב"ה לא איפשר ללוי להתברג יותר מידי!!! הקב"ה לא נתן ללוי לקבוע מסמרות בריצפה!!! כי הלוי צריך להיות מוכן לכל תרחיש... לוי צריך להיות ערוך לביקורת אישית ולהיות מוכן נפשית לא לעשות בכל מחיר מה שמקובל.. אבל באותה מידה!! לא לעשות בכל מחיר נגד מה שמקובל!! אלא להיות נאמן לה'. רק לה'.

לקראת ימי הקיץ הממשמשים ובאים,

ניתן לקנות את הספר "וימאן"
העוסק בנושאי התמודדות בשמירת העיניים והמסתעף. בפלא':

0548446691

0527683095

בסייעתא דשמיא עומדים אנו לקראת הוצאת מהדורה חמישית של הספר "אהבתי.." לצורך הוצאות ההדפסה המרובות, מי שמעוניין בהנצחה לעילוי נשמת, להצלחה, לרפואה נא לפנות

לפלא': 052-7683095

(אגב: בשבוע שעבר המספר היה מוטעה... הייתה חסרה סיפרה...)

בסוף הפרשה הקב"ה כועס על אהרן ומרים... עד כדי כך שמרים נהיית מצורעת כשלג... וזה נקרא ש"אביה ירוק ירק בפניה.." והיא צריכה להיכלם שבעה ימים... אבל!!!! עם כל התוכחה שבזה... כשהקב"ה פונה אליהם בתוכחה... מה כתוב??

ויאמר שמעו נא דברי..." אומר רש"י: "אין נא אלא לשון בקשה"!!! מסביר השפתי חכמים... בזה הלשון: תקשיב טוב טוב: "...**כלומר: פֶּה עַל פִּי אַחֶרָה כַּס פֶּה ה', וְלֵךְ, מִכָּל מָקוֹם אֵין נָא אֶלָּא לְשׁוֹן בַּקָּשָׁה, וְכֵן עַמְּהֶם בַּנָּחַת, שֶׁאִלּוּ הָיוּ לְכָרִיס כִּכְעַס לֹא הָיוּ לְכָרְיוֹ נִשְׁמָעִים, וְלַלָּמוּד קוֹ וְחוֹמֶר לְכַעַס וְכַמָּה שֶׁיִּהְיוּ לְכָרְיוֹ בַּנָּחַת**"

<u>אתה שומע מה כתוב כאן???</u>

מדובר בהליגער אהרן הכהן, ובהליגע מרים הנביאה והקב"ה מתגלה אליהם באופן אישי... ובכל זאת!!!! אם הקב"ה היה פונה אליהם בכעס... דבריו כביכול לא היו נשמעים... כמובן שזה לא ממש כפשוטו... וכי יעלה על הדעת שאם הקב"ה היה פונה לאהרן ומרים בכעס הם לא היו מקבלים ? ! ? ! ?

אלא מאי??? פשוט שהם כן היו מקבלים... רק מה???

הקב"ה ברא בנפש האדם תכונה אינסטנקטיבית כזו שברגע שמישהו פונה אלי בתוקפנות... דבר ראשון אני מנסה להתגונן!!! לא! לא נכון... אני כן בסדר... ורק את"כ... אחרי התגובה הראשונית הזו... אז מיד מגיע השכל וההבנה שנכון וכו'... ואצל אהרן ומרים ברור שההבנה הזו הייתה מגיעה.. אבל התגובה הראשונית של ההתגוננות... את זה הקב"ה רצה למנוע... ואיך?? בשביל זה לדבר ברכות!!! אני לא מגיע נגד...

<u>זה מוסר השכל מאוד גדול בשבילנו:</u>

צריך לדבר ברכות!! לא רק בשם הרחמים והחמלה אלא לתועלת עצם העניין: כי כשאתה מגיע בהתקפה אתה מעמיד את המותקף מול מלחמה פנימית מיותרת... כי היות והתגובה הראשונית שלו היא התגוננות!!! לא.. אני כן בסדר... אתה לא צודק... ורק את"כ... אם הוא יהיה מאוד כנה... הוא יתעלה מעל המנגנון הזה ויקבל את האמת ממי שאמרה... אז למה... למה להקשות עליו את החיים??? למה להעמיד אותו בפני מערבולת רגשות מיותרת?? אתה רוצה להעיר לו על משהו... תבא עליו בעדינות... תעיר לו. ואז יהיה לו הרבה יותר קל לקבל...

הכל טיוחים... הכל פוליטיקות... הכל מסטחרה...

מצינו שני סוגי טיוחים!!! יש טיוח אחד שאתה מספר לי על מישהו רק סיפורים טובים... ולא מגלה לי את הסיפורים הפחות טובים שיש עליו... **זה סוג אחד של טיוח...** אבל יש טיוח הרבה הרבה יותר מוכר!! והרבה יותר גרוע ונוגע באופן אישית לכל אחד מאיתנו... **ובכן:** מישהו ניגש אלי והעיר לי הערה נכונה!! הערה אמיתית!!! הערה במקום... וזה נכון... ואני יודע טוב מאוד שהוא צודק... אבל במקום לקבל את האמת ממי שאמרה... אני מיד מתקיף אותו בחזרה... אתה??? מי אתה שתגיד לי... אתה ככה וככה וככה... טול קורה מבין עיניך... גם לך יש חסרונות... יש לך קופה של שרצים מאחורייך... אתה הרבה יותר גרוע ממני בנקודות אחרות... **זה גם טיוח!!! תסכים איתי... וזה טיוח הרבה יותר גדול!!!** כי תבין: אם יש כל מיני סיפורים... יש סיפורים יותר טובים ויש פחות טובים... נו... אז אם בחלק א' של הספר בחרתי להתמקד בסיפורים הטובים... זה עדיין לא אומר שאני מטייח את הסיפורים הרעים... אתה מוזמן לקנות חלק ב'... שם אין טיוחים... (וגם אם אין חלק ב'... אפשר להתמקד בדברים טובים) אבל כשמישהו מעיר לך הערה ואתה מסיט את הנושא לגמרי ואומר לו: מי אתה שתאמר... **זה האמתדיגע טיוח!!!** זה טיוח הכי אמיתי שיכול להיות!!!! **בשביל זה!!! בדיוק בשביל זה** יש לנו את ספר שמואל ומלכים **ששם לא מטייחים כלום!!!** הכל מונח שם על השלחן!!! כעת.!!! **כעת יש עוד ספר!!!** שזה ספר דברי הימים... שהספר הזה מיועד **בשביל שאני!!! שאני לא אטייח!!!** הספר הזה מטרתו היא להעצים ולכבד ולייקר את מלכות בית דוד... ולהציב אותם במרכז!!! כדי שאני אכנע למרותם!! התפקיד של מלכות בית דוד זה לאכוף את רצון ה' ולהכריח אותי לעשות את זה בכל מחיר... **וזה לא כיף!!!!** אף אחד מאיתנו לא אוהב שאומרים לו מה לעשות... ואתה מבין לבד שברגע שמישהו אומר לי את האמת וכופה אותי לעשות אותה... אני מיד מחפש להתנער ממנו ולהתחמק ממנו בכל דרך אפשרית... ובשביל זה תסמוך עלי שאני אחפש מתחת הרצפה את כל החסרונות שלו בשביל להתמרד נגדו ולהתפטר ממנו... ואני מחפש בעיות והנה... מצאתי... אני מגיע לשטיבלאך ומתחיל לשפוך אש וגפרית... מה... אתם נכנעים ומקבלים ביראת כבוד כל הוראה שיוצאת מפיו של המלך- משיח ה'...?? אתם חושבים שהכל שם נקי כ"כ?? תעזבו... יש אצלו כל מיני בעיות מבפנים... יש כל מיני אינטרסים שעומדים מאחורי הקול קורא שיצא ממלך בית דוד... רק מה? **מטייחים!!** לא מגלים לך את האמת... מציגים לך את הדברים כאילו הכל נקי... כאילו הכל מגיע מלב טהור של מלכנו הקדוש שמסתובב כל היום עם משנה תורה על לבו... אבל תכל'ס... הכל פוליטיקות.. טיוחים

בשביל זה פונה אליך הנביא ואומר:

ידידי היקר: אתה חושש שמטייחים?? אתה חושש מי יודע מה יש שם אצל מלכי בית דוד מתחת לפני השטח ולא מגלים לי??? לא!! עזוב... אתה לא צריך להתאמץ... אין צורך להביא מצלמות נסתרות... אתה מוזמן לפתוח ספר שמואל ומלכים... הכל כתוב שם על השלחן בלי שום טיוחים!!! **אבל... ממשיך הנביא ואומר:**

אני חושד מאוד מאוד שלמעשה **אתה פה המטייח הגדול!!!!**

לך--- לא כיף לקבל הוראות למעלה...

לך-- לא נחמד שהמלך החליט לעשות סוף לפלאפונים הלא כשרים...

לך-- קשה מאוד לקבל את האמת ממי שאמרה.. לכן אתה מעדיף לטייח את הבעיה שלך... ואיך אתה מטייח אותך??? בזה שאתה שופך בוז על הממסד... על המערכת... על החלונות הגבוהים... על המלך... קשה לך לקבל את האמת... קשה לך לפרוש מהלכלוך שלך... לכן אתה מעדיף להפיל את כל הלכלוך על המערכת ועל הממסד... להגיד שהכל פוליטיקות והכל מסססחרה... כולם מלוכלכים... וכל זה בשביל לטייח את הלכלוך האישי שלך... **הבנת מה קרה פה???**

בן אדם טוען שהוא לא מוכן להישמע להוראות שיוצאות מגדולי ישראל... למה?? כי יש שם משבקים שמערבבים... והכל אינטרסים... והכל טיוחים... **אין בעיה!!!! אתה צודק!!!** אבל קח בחשבון... שגם אתה טייחן לא קטן!!!! אל תשכח שגם אתה אינטרסנט לא קטן!!! כשאתה זועק פה מקירות לבך וצווח ככרוכיה שהכל אינטרסים והכל טיוחים... צועק ממך שיש לך אינטרס גדול לטעון את הטענה הזו ולא לקבל את האמת ממי שאמרה ולכן אתה מוכרח לטייח את זה בשפאכטעל של האשמות...

בשביל זה יש שני ספרים... ספר שמואל ומלכים וספר דברי הימים!!

בספר שמואל ומלכים אנחנו נאבקים **נגד טיוחים של הדרג העליון!!!**

ואילו בספר דברי הימים **אתה בעצמך** נאבק מול הטיוחים שעלולים להגיע **מצדך!!!!** ספר דברי הימים נכתב במיוחד באופן מסונן... כאן בספר הזה לא נכתב שום דבר שלילי על מלכות בית דוד... למה???

כי אני לומד מוסר!!!! ולמדתי לזהות שכל חסרון או איזה נקודת מחדל שאני מחפש בנורות אצל מלכות בית דוד... זה רק בגלל שאני לא רוצה לקבל עול מלכות שמים!!!! ואני מטייח את החולשה הזו בזה שאני שופך בוץ על הדרג העליון... בשביל זה כאן בספר דברי הימים **אני נאבק בטיוח שלי!!!** וכאן בספר הזה אני עסוק בלהעצים ולשבח ולפאר ולהמליך את מלך בית דוד עלי!!!! לקבל על עצמי את מלכות בית דוד!!! **להיות חסיד נלהב של דוד המלך!!!** לספר רק את הסיפורים שיגרמו לי להיות חסיד עוד יותר נלהב של המלך!!! ולמה?? כי אני יודע שכל מחשבה זרה וכל פזילה לחפש בחסרונות של הדרג העליון נובעת אצלי מטיוח אישי... (אל דאגה: אני אהיה עסוק בלהאבק מול הטיוחים שלי... והנביא שמואל ומלכים יאבק מצידו שלא יהיה שום טיוחים מצד הדרג העליון... הם בשלהם ואני בשלי...)

וזה יסוד מאוד מאוד גדול:

אנחנו אנשים ביקורתיים!!! יש לנו ראף רגישות מאוד מאוד גדול למצא נקודות חולשה בהנהגה!!! אנחנו ששים כמוצא שלל רב על סדק וזעזוע במערכת... ואנחנו מתענגים על כל לשון הרע עסיסי סביב אנשי החצר הקרובים... **ואני לא אומר שזה לא נכון!!! בטוח שחלק מהדברים נכונים... חלק ודאי!!!!** אבל יש דבר אחד שהוא הכי הכי נכון!!!!

שאם תשים מוניטור ותקשיב לתנודות הלב שלך... שים לב שברגע שאתה שומע שיש סדקים ובקעים במערכת... הלב שלך מתרחב ושמח... הלחץ דם שלך משתפר... ונהיה לך מצב רוח טוב... **למה???** כי כמה שלאנשי החצר יש אינטרס לערבב ולהסתיר ולטייח את האמת... **זה קטן וחיוור** לעומת האינטרס שיש **לי ולך** לטייח את ההוראות של גדולי ישראל ולהגיד שהכל פוליטיקות... וממילא: זה לא חכמה למצא מחדלים ולומר ביקורת על המערכת!!!! כי כשאתה מדבר על הטיוחים שיש במערכת!!! אתה למעשה מדבר מתוך **הטיוחים שלך!!!!** אתה הוא זה שמטייח...ואם אתה מטייח... אז ההפסד כולו שלך... כי יום אחד הטיח נופל... ועל הפרצוף...

כל אחד מאיתנו צריך ללמוד לפתוח שתי ספרים!!!!

כמו שהנביא כתב שני ספרים נפרדים... גם ספר שמואל ומלכים וגם ספר דברי הימים... ככה גם אתה... תלמד לקרא כל מפה בשתי מסלולים!!!! כשאתה עומד מול "קול קורא" ממרנן ורבנן שליט"א.. ואתה מתחיל להסביר לעצמך איך שהכל מסחרה והכל פוליטיקות ואינטרסים ואת כל הלכלוך הזה מטייחים תחת המושג מרנן ורבנן... **עצור!!! עצור רגע!!!!** חכה... בא נהיה קצת בריסקערס... בא נחלק את הנושא לשני דינים!!! (- צווי דינים)!!! יש כאן את עצם תוכן הדברים!! מה כתוב!!! מה כתוב בקול קורא... **זה דין אחד- זה דברי הימים!!!** ואז יש את מה שעומד מאחורי הקול קורא... כל האינטרסים והמשבקים והטיוחים... **זה כבר דין שני- זה ספר שמואל ומלכים!!!** כעת... בא נתמקד דבר ראשון בתוכן של הדברים!!!! במה שנוגע אליך... כתוב כאן שפלאפון ומחשב לא מסונן זה דבר גרוע... זה דבר שיכול להרוס את חיי המשפחה... אתה מסכים עם המשפטים האלו?? כן...?? זה נכון?? אני מסכים...?? אם זה נכון אז קדימה!!!! תאמץ את זה... אחרי שתחסום את המחשב שלך... אז נדפדף לספר שמואל ומלכים ושם נחפש בזכוכית מגדלת את כל המחדלים והטיוחים שיש בהנהגה... אבל זה רק אחרי שאתה לא מטייח..

וכאן הפניה לכל ההורים היקרים:

יש לכם בטן מלאה על הממסד... יש לכם טענות על כל מיני עוולות שנעשות על ידי כל מיני גורמים

בממסד... ואתם צודקים... בודאי בחלק מהדברים... **אבל אל תהיו צודקים!!! תהיו חכמים!!!!**

לא אשכח את זה... כשהייתי ילד בחידר תמיד הפריע לי למה ההורים שלי תמיד יצדיקו את הרבה שלי ואף פעם לא יצדיקו אותי!!! כ"כ קנאתי בחבר שלי שהמורה פעם הרביץ לו (באופן לא מוצדק...) ולמחרת אבא שלו הגיע לחידר וצרח על הרבה... אה... איך קנאתי באותו ילד... יש לו אבא שדואג לו... מגבה אותו... איכפת לו ממנו... **ואני???** אני מקבל פה מכות בחידר על ימין ועל שמאל... ואבא שלי תמיד אומר לי שאם המורה ככה עשה הוא צודק... **למה אבא שלי תתתתמיד יצדיק את החידר???** (ומה אתה חושב... הרבה לא תמיד היה צודק... ובכל זאת אבא שלי תמיד הצדיק אותו...) נו... מה הפלא שאותו חבר מהכיתה מהר מאוד פרק עול מלכות שמים והוריד את הכיפה??? כי האבא הטיפש שלו לא קלט דבר אחד פשוט: שברגע שאתה מגבה את הילד שלך נגד המסגרת!!!! גם אם במקרה הנקודתי הזה אתה צודק... אבל הילד מקבל פה ממך צ'ק פתוח שכל פעם שהמסגרת תחייב אותו משהו שלא מתחשק לו אז הוא יכול לעשות מה שבא לו... מה הפלא שתוך תקופה קצרה זה התפוצץ לאבא בתוך הפרצוף... אתמול אתה צרחת על המורה והמנהל ואמרת להם: אל תגעו בילד שלי... והיום הגיע תורך... שהילד שלך צורח עליך אל תגיד לי מה לעשות... כן!!!! גם אם יש במסגרת מחדלים וטעויות... צריך לחשוב כמה פעמים לפני שמותחים ביקורת!!!! כי עדיין... גם אחרי כל המחדלים והטעויות של המסגרת... היא עדיין הקרש הצלה הכמעט יחיד שלנו... יהודי יקר: אתה מחזיק פלאפון לא כשר... ויש לך טענות מכאן ועד הודעה חדשה... שהכל פוליטיקות והכל מסססחרה... חכה חכה...

אל תשכח!! שבעוד כמה שנים הדסה הקטנה שלך תגיע לגיל ההתבגרות ואז אתה פתאום תראה אותה עם סמארטפון... ו... ו... וזה מאוד לא ימצא חן בעיניך!!! כי מי כמוך יודע לאן היא יכולה להגיע עם זה... ואז ואתה תנסה למנוע ממנה ולהגיד לה שתיקח פלאפון חסום... ואז היא תגיד לך את כל המשפטים המוכרים: הכל פוליטיקות... הכל אינטרסים... הכל מסססחרה... ואז... אז פתאום מי כמוך יבין שכל המשפטים האלו הם מכבסה וטיוח של.... של... של רצון מופקר להיות פתוח לכל המושגים הקלוקלים של העולם... **תקח את זה בחשבון!!!! זה אחד ועוד אחד!!!**

אם אתה שופך בוץ על המסגרת... גם אם באופן נקודתי אתה צודק!!! תהיה קצת פיקח ותקח בחשבון שיש למסגרת תפקיד הרבה הרבה יותר רחב... שהוא לא נגמר כאן... המסגרת לא רק מגבילה אותך אלא היא גם אמורה ביום מן הימים להיות קרש ההצלה של הילדים שלך שימשיכו לעשות לך נחת ולא יעלמו לך... אז לפני שאתה בועט במסגרת.. תחשוב טוב לפני כן!! תבדוק טוב טוב אם אתה לא יורה לעצמך ברגלים... אני האחרון שיגיד לך שהמערכת נקיה!!! האחרון שיגיד לך שאין פוליטיקות ואין מסחרה!!! יש ויש!!! ומי שיגיד שאין!! אני יכול להוכיח לו שיש!!! גם לי יש בטן מלאה עם כל מיני דברים שמתרחשים במערכת... אבל אז מה... וכי בגלל שאני אנטי ציוני... לכן אני צריך לעבור באדום ולסכן את החיים שלי??? כן... צריך לגבות את המסגרת!!!! לכל הפחות ליד הילדים!!! צריך להעצים את העמדה הזו שאנחנו ממושמעים ועושים מה שצריך... (מה תדבר בשטיבל עם חברים שלך... זה כבר עוד נושא...)

ועוד נקודה: כמה שאני מקורב לחסידות... סו"ס עדיין דם ליטאי זורם בעורקי... ועד לפני כמה זמן היה מעצבן אותי... למה אצל החסידים כל היום יש אירועים... כל הזמן... היום זה פארשפיל... ומחר חתונה... ואח"כ זה שבת יארצייט... ואח"כ זה הכנסת ספר תורה ואח"כ שבת התאחדות... ואח"כ דינר.. בקיצור: כל היום אירועים!! וכמו שאתה יודע חסידים יודעים לעשות אירועים... כל אירוע זה... זה אירוע... בשביל מה צריך את כל ההוצאות האלו והעקשען הזה???

ובאופן כללי: כשהייתי מגיע לטיש של רבה.. והייתי רואה שם את כל ההילת כבוד ואת כל הגינונים שעושים סביב האדמו"ר שליט"א... זה... זה הפריע לי... מה זה הדבר הזה?? בשביל מה כל הטראסק הזה??? (אני לוקח בחשבון חסיד מבטן ומלידה בכלל לא מתחיל להבין מה מפריע לי...)

עד שיום אחד קלטתי!!!! שאני ליטאי!! כשאני מגיע לטיש או לאיזה אירוע של חסידות מסוימת... אני מגיע כמו תייר... אני מגיע לכאן רק בשביל שזה מעניין... ושרים... ויש תזמורת (ואולי גם אוכל..) ואח"כ אני הולך לדרכי... אבל כל החסידים שעומדים פה במעמד הזה מבטאים כעת שהם מקבלים את מרותו של האדמו"ר שליט"א!! **על כל המשתמע מכך!!!** ואתה מבין לבד שזה לא קל!!!! יש הרבה צמתים בחיים שהאדמו"ר שליט"א דופק על השלחן ומכתיב כל מיני הוראות שלא תמיד נחמד לקבל אותם... והחסידים הם גם בני אדם... (לא כמו שהליטאים חושבים...) וגם להם קשה באופן טבעי לקבל מרות... אז מה עושים?? **עובדים על זה!!! משקיעים בזה!! מעצימים ומטפחים את זה!!!** החסיד מבין שהיות ורצון ה' שאני אכנע להנהגה רוחנית של האדמו"ר שליט"א אז אני מוכרח כל הזמן לטפח ולהעצים את ההכנעה וההתבטלות אליו!!!!! ובשביל זה יש טיש ויש דינר ויש שבת התאחדות ויש חתונה שככולם מגיעים ויש כל מיני אירועים שמחזקים ומעצימים את ההכנעה הזו... **כן!!!! יש פה צורך גדול!!!** צריך להיכנע ולקבל מרות וזה לא קל!!! זה מנוגד לטבע הנורמלי שלי... ולכן אין לנו ברירה אלא להשקות את השתיל הרגיש הזה כל הזמן... (וכמובן שאחרי הכל אני מדבר כמו ליטאי... כי אני בטוח שהחסיד יגיד לי שיש פה דברים הרבה יותר עמוקים... והוא צודק... אז בשביל זה אני פה!!! כדי להגיד לך שעוד הרבה לפני הדברים העמוקים והאלע עניינים... יש כאן שיקול טקטי שרק בשבילו כבר שווה להשקיע הרבה נסיעות והרבה אנרגיה) ליטאי שמגיע לטיש... הוא כ"כ לא מבין מה יש פה... שלא נותר לו אלא להפטיר חבל... ביטול תורה... **אבל אדוני.. אתה לא קולט!!!!** שלצידך עומד חסיד שבתקופה האחרונה עובר תהליך לא פשוט... שהוא היה רוצה משהו... אבל הרבה שליט"א מתנגד לזה בתוקף!!! והוא קרוע מבפנים... ומאוד מאוד מתחשק לו לנתק מוסרות ולהגיד כל טוב... אבל לא!!!! הוא הגיע לכאן במיוחד לשבת בשביל לקבל כח!!! בשביל לעמוד בטיש ולהחליט: אני כן אהיה כנוע לרבה שליט"א ואקבל את הוראתו!!!! ותאמין לי שיש רגעים שהוא פוזל לכיוון שלך ואומר לעצמו: הלוואי הייתי יכול להיות כמו הליטאי הזה שבתנועת ביטול אחת הוא אומר ביטול תורה... והולך ללמוד... גם אני הייתי רוצה עכשיו ללמוד ולא לקבל מרות בעצם העמידה וההופעה שלי כאן...

כן... צריך להשקיע בזה!!! עזרא הסופר שפך הרבה דיו על ספר דברי הימים... בשביל מה?? בשביל להעצים ולגדל את מלכות בית דוד!!! יש המון הלכות והנהגות (שאכמ"ל) שצריך לעשות בשביל להעצים את ההכנעה למלך שכופה אותך על רצון התורה... ולמה?? כי זה לא קל!! אם אני לא אעצים ואטפח ואשקה את ההכנעה שלי... זה יחלש ויש את כל הסיבות בעולם שזה יחלש... כי... כי זה מנוגד לטבע שלי...

אז כמובן... כולנו מחכים למשיח ולמלכות בית דוד!!! אבל עד אז יש לנו שיעורי בית... (כבר הוזכר כאן לפני כמה חודשים...) עד שמשיח מגיע כל אחד מאיתנו צריך לכופף את עצמו תחת הנהגה מסוימת... אה... יש תמיד פוליטיקות ומסחרה?? נכון... בשביל זה אנחנו בגלות!! ואין מושלם...

ואם בכל זאת מאוד מאוד קשה לך להשלים עם כל מיני שמועות על פוליטיקות ומסחרה שיש במערכת... אז תעשה מה שאני עשיתי... אני לקחתי לעצמי רב!!!! שהוא הרב **שלי!!!** ובשלב זה אין אצלו אנשי חצר ואני לא צריך לקבל את דבריו מפי השמועה... אני בעצמי יכול לבא ולשאול ולהציג את כל הנתונים ולקבל תשובה אישית... וכל הוראה שיוצאת מגדולי ישראל אני מגיע לשמוע אותה ממנו!!! אני סומך עליו שהוא יבדוק האם ההוראה הזו אכן הגיעה מגדולי ישראל או שזה שייך להרבה מקטרגים שמכאן ועד גיחון??? אני מקבל הוראות רק ממנו!!! אני ממליץ בחום... לא... לא את הרב שלי... תשאיר לי אותו... (רק זה חסר לי שיחשבו שאני בעצמי נהייתי איש חצר...) תקח לעצמך איזה רב שאתה רוצה... העיקר שתהיה כפוף וכנוע להנהגה שמלמעלה!!!

צריך להזדרז... משיח רוצה להגיע... וכשהוא יגיע אנחנו צריכים לקבל אותו בשמחה!!! ובשביל לקבל אותו בשמחה צריך להתכונן... צריך להכין מצע מרופד של נכונות לקבל הנהגה... נא להזדרז...

דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום...!

מזל טוב... שמעתם?? מלכה התארסה... אוהו... ברוך ה'... איזה בשורה טובה... מאוד מעניין... עם מי???
אל תשאלו... עם אחד מהצוררים הגדולים בישיבת רבן שמעון בן גמליאל... אחד מהיושבים בשורה השלישית... אוהו... לא יאומן... איזה שמחה... כל העיר מדברת על השידוך הזה...
כן... זה לא היה פשוט... מלכה מגיעה ממשפחה מאוד עניה... לא... לא עניות בכסף!!! אלא עניות בתורה... אבא שלה הוא אחד מהנגידים הכבדים ביותר... יש להם פה אחוזה ענקית... עשרות עבדים ושפחות כנעניים... משק ענק של בקר וצאן... אבל בכל זאת הם עניים!!! עניים בתורה... אבא של מלכה גדל בבית של עמי ארצות... וגדל עם כל המשקעים נגד הפרושים... ולכן הוא גם לא ניחן באהבת תורה מיוחדת... אבל הוא זכה בבת מיוחדת במינה!!! במלכה שיש לה אהבת תורה עצומה! היא בזה לכל המושגים האחרים... בזה לחיי מנעמים... והגיע פרק האשה נקנית והיא לא מתפעלת מהבחורים שאבא שלה מתלהב מהם... והיא הלכה והתבגרה עד שאבא שלה נכנע ואמר לה... תתחתני עם מי שאת רוצה... ואז בשלב מסוים רשב"ג נכנס לעובי הקורה ועד מהרה היא זכתה להשתדך עם אחד מהצוררים הגדולים ביותר בישיבת רשב"ג... זה לא היה פשוט!!! היה קושי גדול לקדם את השידוך הזה... כי בהתחלה הבחור התנגד נחרצות... מה... הבת של העשיר הזה?? בשום אופן!!! אני לא מוכן להתחתן עם שוער מליונר עם הארץ... בשביל זה רשב"ג נכנס לעובי הקורה ושכנע את אותו צורבא שלא מורידים על כסף... וומדובר פה בנשמה גדולה שלמרות שאבא שלה הוא עם הארץ ועשיר... בכל זאת ניתן לבנות איתה בית גדול לה' ולתורתו...

ובשעה טובה ומוצלחת השידוך נגמר בכי טוב... וכל העיר צהלה ושמחה... כולנו שמחים בשמחתה של מלכה שהתעקשה ועמדה על הדרישות שלה לקבל בחור בן עליה אמיתי... ומה אתה חושב... לפני הוורט שני הצדדים נפגשו... ובהתחלה אף אחד לא היה לחוץ... כי כולם ידעו שעל כסף זה לא ירד... כי לאבא של הכלה יש כמה כסף שצריך... אבל למרות זאת באמצע הפגישה שני הצדדים הגיעו למהמורה עדינה... שאבא של הכלה כמעט פיצץ את הפגישה!!! מה שקרה זה שהוא מצידו הציע בנדבת לב שהחתן יגור אצלי... ויאכל אצלו קעסט שמונה שנים... גם הדירה וגם המחיה... הכל על חשבוני... מה יכול להיות יותר טוב מזה??

אז זהו!!! שההורים של החתן ענו לו שהיות והוא אוכל חולין בטהרה הוא רוצה לגור בבית משלו!!!! לא... הוא לא דורש ממך דירה.. הוא גם לא מבקש ממך שתממן לו את המחיה... אבל הוא כן מבקש לגור בבית פרטי משלו לפי ההתקנים המחמירים שלו באכילת חולין בטהרה... כאן אבי הכלה האדים מכעס... לא!! לא מסכים!!! אני רוצה שהבת שלי תגור אצלי... אני משלם דירה... אני משלם מחיה והם יגורו פה...

והעסק כמעט הגיע לפיצוץ... אבל בסופו של דבר אבי הכלה נכנע... הוא הבין שלטובת בתו שבחרה בדרך הזו וכך היא רוצה... אין לו ברירה אלא להתקפל... שתו לחיים... והצלחת נשברה... מלכה זרחה מאושר עילאי... היא כל הזמן והסתכלה מרחוק על החתן האצילי שזכתה בו... אבל כל הזמן היא הייתה בלחץ... איפה יגיע הפיצוץ הבא... זה הרי עניין של שניות עד שזה יגיעו... הרי לפני רגע הגישו לחיים... הגישו עוגות... הגישו שתיה... והחתן שלי אוכל חולין בטהרה!!!.אז בטח הוא לא יאכל... ואבא שלי ישים לב וזה יעצבן אותו... אבא שלי יעלב והוא יגיד שהחתן שלי חושב שהוא כלב וכו' וכו'...

החתן יוחנן לקח בחשבון שהכלה לחוצה... והוא שלח לה פתק קטן ובו כתוב: זה בסדר... אני יודע שהעסק רגיש!!! ואני כבר קבלתי החלטה שנכון למפגשים הקרובים שיהיו לי עם חמי לעתיד... אני לא מקפיד על חולין בטהרה!!! אני אוכל ואשתה ואהיה טבעי וספונטני ומקסימום אני אטבול אח"כ במקווה... זה בסדר...

מלכה קיבלה את המסר המרגיע פרצה בבכי של שחרור... כעת היא קלטה שהיא זכתה לא רק בתנא קדוש אלא גם בבעל רגיש ומתחשב במצבים מורכבים.. במשך כל האירוסין היא לא הסירה לרגע את העיניים ממנו... וכשמזגו לו יין... היא ראתה שיוחנן ממלמל משהו לעצמו... וזה היה "ארוך מידי..." היא מיד הבינה שהוא לא מברך בורא פרי הגפן... היא קלטה מיד שיש כאן הפרשה סמויה של תרומת מעשר ומעשר שני... כן... אבא שלה עם הארץ... וכל מה שאוכלים אצלו צריך להפריש דמאי!! היא הסתכלה בהתפעלות על החתן!! איך הכל נעשה בכזו רגישות שרק היא שמה לב... היא כל הזמן פזלה חליפין לכיוון אבא שלה... האם גם הוא ח"ו רואה מה שהיא רואה??? **<u>אבל לא!!! כמה מדהים...</u>** החתן כ"כ זורם עם אבא שלה... כ"כ נחמד... כ"כ מכבד... לוחץ את ידו בחמימות ואפילו מחבק אותו... אבא של מלכה יצא מאושר מהאירוסין... איזה חתן נחמד... הוא לא כמו כל האברכים האלו... שרק רואים אותי מיד מתרחקים שאני לא אטמא אותם... הוא לא כמו כל האלו שמעשרים אחרי כאילו אני גוי שלא מעשר... מלכה הנהנה בראשה... כן אבא... אל תדאג... יוחנן הוא יהודי יקר... הוא משלנו... אתם תסתדרו מצויין... ובמקביל יוחנן בתום האירוסין הלך למקווה... החליף את ככל הבגדים... (מה אפשר לעשות... הוא נגע בעם הארץ...) גם חצי מהחליפה שלו הייתה רטובה ומדביקה משיורי הכוס של תרומת מעשר דמאי שהוא נאלץ לשפוך אותם באלגנטיות על החליפה... כדי שהשוער לא ישים לב שהוא מפריש אחריו דמאי... במקביל התחילו ההכנות לחתונה... **<u>ולמלכה יש הרבה מה להתכונן!!!</u>** יש מדריכת כלות מיוחדת שהתפקיד שלה להכשיר בנות של עמי הארץ שנישאים לחברים!!! מה יש?? בשביל להיות חבר צריך לקבל דברי חברות... צריך סדרת שיעורים והכשרות ואז אתה מקבל כמו מין תעודה שאתה חבר... וברגע שמלכה באה בקשרי אירוסין עם יוחנן... היא חייבת ללמוד כעת את כל ההלכות של אכילת חולין בטהרה... ולקבל על עצמה דברי חבירות... **<u>כי אם לא!!!</u>** אז יום אחרי החתונה בעלה מאבד את השם חבר... כבר אין לו אישור כניסה לבית המדרש של החברים... למה??? כי אם אשתו לא בחזקת חברות... אוטומטית כל הבית שלו בחזקת טומאה וממילא הוא מאבד את חזקת הכשרות והוא צריך לחזור ולקבל ע"ע עוד פעם את דברי החברות... לכן מלכה מיד מוכרחת להיכנס לקורס זריז של דברי חברות!! המדריכה לימדה אותה את כל סדר טהרות... מה שנוגע לנשים... (וחלק גדול משם באמת נוגע לנשים... בפרט מסכת כלים...) וככל מה שצריכה אשת חבר לדעת וכל המשימות המוטלות עליה מידי יום ביומו שזה סוגיות ארוכות ונרחבות מאוד לכל מי שלומד סדר טהרות... ואכן שבועיים לפני החתונה. מלכה זכתה לקבל את התעודה הסופית שהיא אכן קיבלה על עצמה דברי חברות!!! לא היה קץ לאושרה... זה היה היום המרגש בחייה... המידע החשוב עבר לחתן שגם הוא שמח מאוד שב"ה הוא זוכה להקים בית על אדני הקדושה והטהרה... והם נישאו בשעה טובה ומוצלחת... יוחנן החתן עמד על כך והתעקש שבחתונה לא יהיה שום הקפדה על אכילת חולין בטהרה!!! אפילו היין של הסידור קידושין שיש כאלו שמקפידים שלפחות זה יהיה יין טהור וסטרילי שרק המסדר קידושין יגע בו... אבל יוחנן עמד על כך שששום דבר!! כלום!!!! שהשוער ירגיש הכי משוחרר... שלא ירגיש שום תחושת חוסר נעימות שמרחיקים ממנו דברים... לא עברו חודשיים מאז החתונה... ויוחנן התחבב מאוד על השוער... ויום אחד לא פחות ולא יותר הם קבעו חברותא... מלכה עמדה מהצד ולא האמינה למראה עיניה... אבא שלי!!! שקובר אצלו כ"כ הרבה משקעים לתלמידי חכמים... יושב ולומד עם תנא שאוכל חולין על טהרת קודש... מי האמין... אכן זה הכח של דרכיה דרכי נועם. תוך כמה חודשים השוער כבר דיבר במנגינה אחרת... הוא כבר נהיה פחות בעל בוס. ותוך שנה וחצי קרה הלא יאומן!! אבא של מלכה קיבל על עצמו דברי חברות בסיסיים... ומידי שבת דמותו נצפתה בבית המדרש של החברים... לא... הוא כבר לא שונא תלמידי חכמים כמו פעם... יש לו חתן ובת שהוכיחו לו שדרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום... ואם זה מעניין אותך... אז היום יוחנן ומלכה אוכלים קעסט אצל השוער... ושניהם אוכלים על שולחן אחד על טהרת תרומה... **<u>בנין עדי עד!!!!</u>**

לחידודי:

פרשת בהעלותך

א. "ובהקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו", והנה בסוכה (נג:) איתא: "ורבנן סימנא הוא ורחמנא שויה מצוה" משמע דבתקיעה שהיו תוקעים כדי להקהיל את הקהל היו מקיימים בה מ"ע כדין תקיעת שופר בר"ה, וצ"ע: כיון דקיי"ל מצות צריכות כוונה איזו כוונה כיוונו השומעים בעת התקיעות? דלכאורה נמצא שלעולם הייתה הכוונה על דרך ספק, שהרי לעולם כשהיה מתחיל לתקוע לא היו יודעים עד סוף התקיעה לענין מה הוא תוקע, ולא היו יודעים האם ימשיך התוקע ויעשה "תרועה תקיעה" ואז נתברר שתקיעה זו עניינה הוא למסע המחנות וא"כ כל ישראל שייכים בשמיעה זו, או שמא לא ימשיך בתקיעתו ורק "באחת יתקעו" ואז יתברר שדין שמיעת קול שופר זו לא הייתה אלא לנשיאים??

ב. "הבשר עודנו בין שיניהם", צ"ע: האם היו מברכים על שליו זה, האם נימא דכיון שהיה מין קללה, דהא ניבא להם בפירוש "עד שיצא מאפכם", הא קיי"ל: "כל שהוא מין קללה אין מברכין עליו" (ברכות מ:), או דילמא שאני ד"מין" קללה אינו אלא חגב וכדו' שכל עניינו אינו בא אלא לכילוי, אבל כאן הא שליו בעלמא בשר משובח הוא עד מאוד, רק כאן נהפך עליהם לרעה מחמת "מין" חטאם?

מה בין אשכנזים לספרדים...???

בשבועות הקודמים הוקצו כמה מאמרים לנושא של "מכבדים זה את זה..." והיה עוד מאמר אחד מוכן בנושא הזה... אבל לבנתיים חג השבועות הלך והתקרב והיינו מוכרחים לעבור לענייננא דיומא... של קבלת עול תורה... אז אמרתי ללבי... נשאיר ת המאמר הזה ליום שאחרי שבועות... בפרט בשבוע זה שהגיליון לא יוצא לגמרי במתכונת הרגילה שלו... **ובכן:** בשבועות עברו הנושא התמקד בעיקר בנהגו כבוד זה בזה בשינוי המגזרים והמנטליות שבין החסידים לליטאים... אבל הפעם נתמקד בנושא של אשכנזים ספרדים!!!! כן... גם בין הספרדים לאשכנזים צריך הרבה פעמים לתמרן... גם הם צריכים להבין אחד את השני ולנהוג כבוד זה בזה...

אני רוצה להתמקד בנקודת הבדל מאוד נקודתית שבולטת בין אשכנזים לספרדים!!! לאשכנזים יש נטיה להחמיר בהלכה!!! ולספרדים יש נטיה להקל!!! רואים את זה לאורך כל הדרך... אמנם אחד על אחד בכל נידון בפני עצמו הפוסק האשכנזי מנמק את דעתו נקודתית לגופו של עניין למה כאן ראוי להחמיר וגם הפוסק הספרדי מנמק את השיקולים לגופו של עניין לפי כללי הפסיקה למה כאן אין טעם להחמיר... אבל בסופו של דבר יש גם את רוח הדברים ואת הגישה הכללית!!!! ואם תשים לב... הגישה האשכנזית היא אם אפשר להחמיר אז למה לא... למה להקל... ואילו הגישה הספרדית היא מה העניין להחמיר... אם מותר מותר... ושני הצדדים לא מצליחים להבין אחד את השני!!!!!

הספרדי עומד מול האשכנזי ופשוט לא מבין... מה העניין?? מה העניין להחמיר?? אם מותר אז מותר... מה העניין לעמוד אם אפשר לשבת... ואילו האשכנזי מתפוצץ עוד יותר על הספרדי... אתה יכול להיות יותר מרומם... יותר פרומער... יותר בן תורה... לתבוע מעצמך יותר... אז למה להישאר יהודי פשוט... ואז העסק יוצא מכלל שליטה... והאשכנזי מתחיל להסתכל על הגישה המקילה של הספרדי בהלכה כאילו הוא לא מספיק בן תורה... והספרדי מתייחס לאשכנזי כאילו יש נערווען כפייתיים ולא יודע את ההלכה... ובקיצור: זה אחד מהטלפונים השבורים בין האשכנזים לספרדים!!! ותרשה לי בתור אשכנזי שאת כל הילדות שלי עברתי עם הספרדים ושנים אני מתפלל איתם ומכיר אותם עמוק עמוק... תרשה לי להסביר לך מה הרקע שעומד מאחורי הטלפון השבור הזה... ובכן: כשאני נמצא בבית של אבא שלי... אבא שלי מרשה לי לגעת במה שאני רוצה... **חוץ!!! חוץ ממה שלאו!!** אני יכול לפתוח את המקרר בלי רשות... אני יכול להשתמש במגבות... ולהיכנס לאיזה חדר שאני רוצה... ולא צריך לבקש רשות על כל דבר... חוץ!!!! חוץ מדברים מאוד מסוימים... שההורים שלי ביקשו ממני באופן יוצא דופן שלא... שעד כאן!!! במגירה הזו אתה לא נוגע... חוץ ממה שלא הכל כן...

לעומת זאת: כשפעם לקחתי דירה לשבת אצל מישהו... מה מותר לי לעשות בבית הזה??? **הכל אסור!!! חוץ ממה שמותר!!!** אז היות והם כתבו לנו בפירוש שאפשר לקחת מה שרוצים מהמקרר... אז מותר... אבל מה שהם לא כתבו אסור... רגע... מותר לפתוח את הארונות? האם מותר להשתמש בשמפו שלהם? ואולי קצת לחטט במגירות??? לא!!! ברור שלא!! למה לא??? מה הבעיה?? מה פירוש למה לא... כי זה לא בית שלי!!! וממילא כל מה שלא אמרו בפירוש שכן... הרי אוטומטית זה לא...

זה נקודת ההבדל בין ספרדים לאשכנזים... ספרדי גדל על חינוך של בן!!!! אני בן של הקב"ה... ממילא אני נמצא בבית... בבית לא שואלים מה מותר אלא שואלים מה אסור... חוץ ממה שלא אסור הכל מותר... בבית המנגינה היא שמותר... **חוץ!!! חוץ ממה שאסור...** כשספרדי שומע סגנון פסיקה של בני אשכנז משהו לא מסתדר לו במנגינה... הוא שומע יותר מידי את הבקשת רשות... כאילו אתה נמצא בבית זר... שכל דבר שצריך לבקש רשות... זה לא מסתדר לו בהרגשה!!! מה זה הנימה המנוכרת הזו?? תאר לעצמך שאני אזמין מישהו לסעודת שבת אצלי... וכל דקה הוא ישאל... אפשר לשתות חצי כוס מיץ?? אתה מרשה לי לקחת עוד קצת מהמיונז?? ההההלו... שב... תאכל... תהנה... תרגיש בבית...

לעומת זאת האשכנזי מחונך אחרת!!! האשכנזי מחונך ש-אין עוד מלבדו!!! ולה' הארץ ומלואה!! וממילא באמת הכל שייך לקב"ה... ושום דבר לא שייך לך!!!! וממילא באמת הכל אסור!!!! חוץ ממה?? חוץ ממה ששאלת רשות ובררת האם באמת מותר... והקב"ה התיר לך... ואז מותר... הספרדי לא מבין למה האשכנזי מחפש כל הזמן חומרות מתחת הריצפה... מה שהכי משגע אותו... איך האשכנזים תמיד מצליחים למצא עוד איזה בעיה... ומה התשובה???

האשכנזי ניגש הפוך לגמרי!!! עקרונית הכל אצלו אסור!!!! כן... כשאתה מגיע לבית שלא שייך לך... אסור לך לנגוע בשום דבר!!! ואם אתה כן רוצה?? אז תשאל... תברר... **והמושכל ראשון** תמיד יהיה שלא... כי המוציא מחבירו עליו הראיה... כל זמן שאתה לא יודע שמותר לך לנגוע בזה אז אסור לך... אשכנזי וספרדי... שניהם עובדי ה'... שניהם יראי שמים... שניהם מתיישבים מול צלחת... אצל האשכנזי המושכל ראשון הוא: לה' הארץ ומלואה!!! זה שייך לקב"ה... הצלחת הזו ותכולתה לא שייכים לי... ממילא אני לא יכול לאכול מה שיש בה... אה... אני בכל זאת רעב ורוצה לאכול... טוב... אז בא ניגש לבקש רשות... רבש"ע: האם זה בסדר?? אולי זה לא כשר... אולי יש בזה בעיה של תרומות ומעשרות וכו' וכו'... האשכנזי פתח דין תורה שלם של חושן משפט-- מול שולחן גבוה... האם אני כבר יכול לזכות בזה... הוא בירר שהכשרות בסדר... אח"כ הוא בדק עוד כמה בעיות... ואחרי הכל הוא גם הסתבך עם ברכות הנהנין... ונו... תאכל כבר!!!! לא!!!! חכה... זה עדיין לא שייך לי!!! ואחרי כל הבירורים ואחרי שהוא שלל את כל האפשרויות, כעת זה שייך לי... וכעת אני יכול להתחיל לאכול... עד שהאשכנזי נזכר להתחיל לאכול.. הספרדי כבר ממזמן סיים... האשכנזי ניגש לספרדי... סליחה: מי התיר לך ככה להתיישב ולאכול?? מי אמר לך שזה כשר? מי אמר לך שהבוס מרשה? אולי זה ככה וככה... הספרדי לא ננסנ לויכוח... הוא רק מוציא לאשכנזי את החוברת "אביעה רננות..." שנראית כולה מרוטה מרוב שימוש... ומראה לאשכנזי... בשעה שאתה ביררת מול הבוס האם הוא מרשה לך או לא... אני באותה שעה שוררתי לאבא שלי שבשמים כמה פיוטים ובקשות... דיברתי איתו... שמחתי איתו... והנה... הב לן ונברך למלכא אלקא קדישא... שמים... לחיים... **זה ראש אחר לגמרי!!! זה לא שיש פה מישהו יותר צדיק!!** או שיש פה מישהו פחות ירא שמים!! זה שתי גישות שונות...

איפה אני פוגש את זה בצורה הכי בולטת???

יש לי בבית את כל ספרי התיקונים והפיוטים של הספרדים... רק לשבר את האוזן: יש למרן הבן איש חי ספר שלם של תיקונים **לכל ערב ראש חודש!!!** כן... כל ערב ר"ח מתעוררים בחצות הלילה ומגיעים לבית הכנסת... מה קרה?? סליחות?? לא!! **לעורר האהבה...** הוי... כמה פעמים המשפט המתוק הזה מוזכר שם... כן... מגיעים לבית הכנסת ועכשיו לילה שלם אומרים תיקון... משניות... ומדרשים... כל מיני מדרשים שמדברים על האהבה של הקב"ה לכנסת ישראל... הבן אדם הזה יצא מהמיטה האהובה בשביל **לעורר אהבה...** ואז מתחילים כל מיני פיוטים... עשרות פיוטים של הבן איש חי על אהבה של הקב"ה לכנסת ישראל... אני באופן אישי מאוד אוהב את הפיוטים האלו ואני אומר אותם הרבה... אבל יש לציין שאף פעם זה לא הצליח להוציא אותי מהמיטה... ואת הספרדי האותנטי הזה זה כן הוציא מהמיטה באישון לילה!! ואז יש המון המון זוהר להגיד... והרי אנחנו לא מבינים זוהר... אבל אז מה... הבן איש חי אומר שזה **מעורר אהבה...** אז מה אתה מתווכח... טוב... פעם אחת אמרתי את כל התיקון... הרגשתי שאני צדיק... ואז בסוף בסוף... אחרי שנגמר התיקון... פתאום יש שם שורה אחת שהבן איש חי כותב שם שאם נשאר זמן... טוב להגיד גם את האדרא רבה.. בשביל מה? **לעורר אהבה!**

כאן כבר נשברתי... אתה יודע מה זה להגיד אדרא רבא??? זה משהו ארוך כמעט כמו כל ספר התהילים וזה בארמית ומילים קשות ואתה לא מבין כלום... ותחשוב: אני כבר אחרי לילה שלם שאני שובר את השניים... סו"ס אני כבר מרגיש טוב עם עצמי... פתאום הבן איש חי אומר לי שאם עדיין נשאר זמן אז תגיד גם אדרא רבא... זהו!!! עד כאן!!!! אז זהו... שאחרי הכל אני אשכנזי... והספרדי האותנטי של פעם.. כשהוא הגיע לבית הכנסת מתוך רצון לעורר אהבה... הוא לא רואה כלום בעיניים... יש לו את כל הזמן שבעולם... הוא יושב שם בתפילה ושומע את הפייטן שמסלסל בנקדישך ואני מתפוצץ... תזוז כבר... אבל לא!!!! טוב לי פה!!! הספרדי הזה קם ארבעים יום מחודש אלול ועד יום כיפור ואומר סליחות... הוא לא מדלג... הוא לא ממהר... אצלו הבית כנסת זה הבית!!!! הוא לא מחפש לסיים פה!!! פה הוא לא נרדם!!! כי איפה נרדמים??? בבית כנסת... אבל הוא נמצא כעת בבית... בבית לא נרדמים... בבית מתעוררים לחיים... בבית חיים...

זה הספרדי האותנטי של פעם!!! הספרדי הזה שכל ההולך ילך שלו בעבודת ה' הוא ייחסים של אהבה!!! תסתכל בספרי התיקונים של הספרדים... זה כל הנושא... מה הפלא שהספרדי הזה לאחר שעתיים וחצי של שחרית לעורר אהבה.. כשהוא כבר יוצא מבית הכנסת... פתאום הוא פוגש אשכנזי שכולו עסוק בלהחמיר בזה ולנקוט כשיטות האוסרים בזה... והוא לא מכיר את המנגינה הזו!!! הספרדי מחמיר באהבה... הספרדי מחמיר בנידון האם להגיד גם את הלשם יחוד של החיד"א וגם של הרש"ש או את שניהם ביחד?? האם להוסיף עוד נברשת לבית הכנסת או לקנות עוד איזה שטיח ססגוני לבימה... שם הוא מחמיר...

ממילא צריך לעשות סדר בראש ולהבין שאין פה מישהו אחד יותר צדיק מהשני... **יש פה שני מהלכים שונים!!!** ש... ש... שבסופו של דבר שניהם אמת... ולכל אחד מאיתנו יש הרבה מה ללמוד מהשני...

הספרדי צריך לדעת להעריך את האשכנזי שמבין שהעולם שייך לקב"ה ועל כל הנאה צריך לבקש רשות... גם הספרדי צריך לדעת שהעולם הזה בסופו של דבר שייך לקב"ה חושן משפט!!!! (בפרט כשמדובר בכל מיני שטחים אפורים ובהצבת גבולות ברורים שבהם היצר הרע עלול לגנוב את הבמה ולקחת את האהבה הזו לאן שהוא רוצה) וגם אם אנחנו מרגישים בבית... צריך לתת לאשכנזי לעורר את תשומת הלב על כל מיני תוספות בניה לא חוקיים בשטח שהקב"ה לא מסכים שיבנו עליו... **לעומת זאת** האשכנזי גם צריך לדעת... שקיים עולם של אהבה!!!! יש עולם מתוק של המון המון אהבה בין ישראל לאביהם שבשמים... ש... שיש כאלו שמרוב שהם מתמקדים בדקדוק ההלכה וביראת שמים... הם עלולים לשכוח שעדיין עיקר תכלית הייחסים שלנו מול הקב"ה זה מהסוג של שיר השירים שכולו רצוף אהבה. כן... שיר השירים הוא גם חלק מהיהדות... והוא תקף גם לבני אשכנז... (אל תשכח שבייחס למתן תורה יש התבטאות ברש"י בפרשת ואתחנן: שתהיו חרדים להתקרב אליו באהבה!!! החרדה על המצוות אמורה להגיע ממקום של אהבה... ואם בחרדה הזו לא פוגשים את האהבה אז... אז יש פה חרדה לא לגמרי תקינה... ואכמ"ל)

אבל!!!! כאן מגיע האבל הגדול... כל ההבדל הזה אמת ויציב!!! כשבאמת הספרדי כל כולו אהבה... והאשכנזי כל כולו יראה...

אותו ספרדי אותנטי שמגיע לבית הכנסת ראשון ויוצא אחרון כי כולו רצוף אהבה... אותו ספרדי שמסוגל לשבת שעות ולעורר אהבה... **הוא יכול** לנמק את הגישה המקילה שלו בהלכה מהמקום של ייחס של בן לאביו... אבל אם אתה כבר ספרדי לא כזה אותנטי... אתה כבר מתפלל יחד עם האשכנזים בשטיבלאך... ולא כ"כ מתחבר לתיקונים ולאהבה הספרדית המדוברת... (אתה אפילו טיפ טיפה מזלזל בסבא שלך שמגיע לבית הכנסת ומסוגל לשבת שעות מול הזוהר הקדוש...) אם את החלק הזה הפסדת ובנקודה הזו אתה אשכנזי!!! **אז אדוני היקר...** כאן כבר אין לך רשות לתפוס את החבל בשתי הקצוות... אם אין לך את אהבת בן לאביו שיש לספרדי המקורי... אז אין לך גם רשות להרגיש בבית כמוהו... כאן אתה צריך להחמיר כמו האשכנזי... אם אתה מסתכל בשעון מתי נגמרת התפילה... אז תסתכל גם טוב טוב על המד מים ועל הפקק של הבקבוק... ולבדוק כל דבר לפני שאתה מכניס אותו לתוך פיך... כן... יש רשימה של מצוות עשה דאורייתא לבדוק!! לבדוק בסימני דגים... בסימני עופות... מה זה המצות בדיקה הזו?? אדוני!!! זה רכוש פרטי.. זה עולם של אלוקים.. לפני שאתה שולח את היד... תבדוק אם מרשים לך. זה א' ב' של יראת שמים...

מה שבטוח: אנחנו צריכים לנהוג כבוד זה בזה!!!!

לאשכנזי יש המון המון מה לקבל מבנו של הקב"ה- הספרדי!!!

וספרדי יש הרבה מה לקבל מעבדו של הקב"ה- האשכנזי!!!

ומי שיתעצבן על המאמר הזה... וכמובן יטען שרק הוא צודק... ורק הוא הולך בדרך הנכונה... לא נותר לי אלא לומר לו: ההפסד כולו שלך!!!!!!

גליון מס' 335 פרשת בהעלותך
תשע"ט שנה שביעית

גליון זה יו"ל לזכות ידידינו שיראה ברכה והצלחה בכל העניינים

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה **הגר"ח קניבסקי** שליט"א

פנינים על הפרשה

"בהעלתך וגו'" (ח, ב)

יש בפרשה זו ד"פ מנורה ב' מלאין וב' חסרין, וי"ל דהנה המנורה שעשה משה היתה קיימת בבית ראשון כמ"ש במנחות צ"ח ב' ובשעת החורבן נטלוהו כשדים לבבל כמפורש בסוף ירמי' ומסתמא החזירוהו כשבנו בית שני כמבואר בעזרא שהחזירו את כל כלי ביהמ"ק שהורידו לבבל והי' קיים עד ימי יונים שאז כנראה טמאוהו והשתמשו בו ונפסל מהקרבה כמ"ש בע"ז נ"ב ב' גבי מזבח, ולכן כשנצחו בית חשמונאי עשו מנורה חדשה כמ"ש במנחות כ"ח ב' שבית חשמונאי עשו מנורה משפודין של מתכת (שכשר בדיעבד) העשירו עשאום של כסף חזרו והעשירו עשאום של זהב וזה נשאר עד חורבן בית שני נמצא שישראל עשו ד' מנורות שנים של זהב כדין ושנים שכשרין רק בדיעבד וי"ל דכנגדן כתיב ד"פ מנורה שנים מלאין ושנים חסרין.

"ככה תעשה ללוים במשמרותם" (ח, כו)

מכאן מוכח שהלוים נחלקו למשמרות ומש"כ הרמב"ם פ"ג מכה"מ ה"ט ששמואל ודוד חלקום לכ"ד משמרות אין הכונה שקודם לא היו נחלקים אלא קודם לא נחלקו לכ"ד אלא כפי הצורך ושמואל ודוד חלקום לכ"ד וכמש"כ הרמב"ם גבי כהנים שם בפ"ד ה"ג שמ"ר חילקם לח' ושמואל ודוד חילקום לכ"ד ומה שלא כתב הרמב"ם כאן כן משום שלא ידוע איך מ"ר חילקם. (טעמא דקרא)

הודעה ובקשה

לאחר שאזלה במהרה מהדורת הספר 'חסד לאלפים', עומדים אנחנו לפני הדפסת מהדורה נוספת לרבים המבקשים,

פונים אנו למי שיש תחת ידו תיקונים או הערות שיעביר בהקדם,

כדי שנוכל להפיצו שוב במחיר המוזל נבקש ממי שיכול להיות שותף בהוצאות הדפוס לסבסוד המהדורה לזיכוי הרבים.

ב"ה זכינו למצוא את קברו של המחבר זי"ע ועלה בידינו לחדש ולשפץ את מצבת קבורתו הישנה, וזאת ע"י תרומה שקבלנו עבור זה, וזכות זו תעמוד לתורם שיהא למליץ יושר עבורם ועבור משפחתם.

עלי שי"ח

"כיצד מקרבין (א)"

בימים אחרונים נכנסו אל מעונו של רבינו שליט"א, קבוצת פעילים העוסקים בקירוב רחוקים. במסגרת הפעילות הם מקימים מסגרות שונות לבחורים הרחוקים משמירת המצוות, ומשתדלים לקרב אותם על ידי מסגרת בוקר, או ערב או סוף שבוע (כמובן לפי הביקוש).

כידוע, בתקופתינו הנסיון קשה ומר, כי היצר הרע מלך זקן וחכם מפיל רשת מתוחכמת לכל צעיר, והנסיונות האורבים לפתחו של כל אחד הם נוראיים. עם זאת, באופן בלתי מובן ומתקבל על הדעת, דווקא בתקופה הזו, ודווקא הרבה מאותם אלו שנפלו ברשתו של היצר ועברו עבירות, דווקא הם מתוך שערי הטומאה בו הם נמצאים, מרגישים את הריקנות ואת חוסר הסיפוק שמביא תאוות העולם, והם מבקשים לטעום מטעם החיים, מקדושת המצוות ומנועם התורה.

מכיון שבדרך כלל אותם נערים מתקשים להקדיש זמן רב לקיום התורה והמצוות, כל ארגוני ופעילי הקירוב מחפשים את נוסחת הזהב, מהי הדרך הנכונה למשוך אותם יותר זמן לבית המדרש, ולנצל במקסימום את הזמן בו הם קשובים לדברי התורה.

פעילי החינוך שאלו כמה שאלות, ואנו נביא בודדים על קצה המזלג.

בראשונה הם שאלו - כל בחור או איש שמגיע להתחזק, מגיע עם רמה אחרת של יראת שמים. אין בהם שוים. יש חזקים יותר וחלשים פחות, איך ניתן למסור שיעור משותף לכולם, ואולי לחלק את המשתתפים לדרגות שונות? רבינו סירב לרעיון ומיד אמר, תמסרו להם שיעור בגמרא, וכדאי להתחיל במסכת ברכות, זה שווה לכולם והכל יתעלו מזה.

השאלה הבאה עסקה, כמובן, בצורת הלימוד: האם ללמוד איתם כמו בני תורה, מתוך גמרא שורה אחרי שורה, או להסביר להם רק את כללות הנושא, 'לספר' להם על התוכן של הגמרא? מדובר כמובן בכאלה שהגמרא זר להם לגמרי, תשובת רבינו: ללמד אותם כמו ילד רך, מתוך הגמרא, מילה אחרי מילה.

בשלב זה השיחה עסקה בשיחות המוסר. הפעילים שאלו אם נכון לספר להם על עונשי הגיהנום, על היסורים שעתידים לבוא על החוטאים, או לספר רק על נעימות הגן עדן, על שכרם של עושי רצון ה', תשובה: לא לפרט לא על זה ולא על זה, רק לדבר על סור מרע ועשה טוב באופן כללי. מבלי לפרט מידי (עי' רמב"ם פ"י מתשובה ה"ה).

מחמת קוצר היריעה המשך הדברים יובאו כאן בשבוע הבא אי"ה.

ברכת שבת שלום
יצחק שולזינגר

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com
ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', **נשמח לקבל** עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

עלי הדף

בגדר דין מעשר בהמה

בכורות נ"ג א' מתני' מעשר בהמה נוהג בחדש ובישן ואינן מתעשרין מזה על זה, ולק' (ע"ב) יליף לה מדכתיב עשר תעשר בב' מעשרות הכתוב מדבר א' מע"ב וא' מעשר דגן ומקיש מע"ב למעשר דגן מה מעשר דגן מחדש על הישן לא אף מע"ב מחדש על הישן לא. וכ' הרמב"ם פ"ז מבכורות ה"ה ויראה לי שאם עישר בהמה משנה על שנה הר"ז מעשר מפני חומרת קדשים שהרי לא הקפידה תורה על מעשר בהמה בפירוש שיהיה שנה שנה עכ"ל, וצ"ע מנ"ל דבדיעבד הר"ז מעשר הא ילפי' לה ממעשר דגן והתם אף בדיעבד לא חייל כמ"ש הר"מ בפ"ה מתרומות הי"א, ועוד מהו שכ' שהרי לא הקפידה תורה הא איכא הקישא. ונראה דהנה במע"ב תרי דיני אית בה חדא מצד דין קדשים שבו שכך קבעה תורה שא' מי' הוא קרבן מע"ב ועוד אית ביה שדינו כמעשר דגן וזה ילפי' מהקישא דעשר תעשר, ולפ"ז י"ל דמההיקש ילפי' דרק לכת' לא יפריש משנה על חברתה כמו במעשר דגן אבל בדיעבד כשעבר והפריש אע"ג דמצד דין המעשר שבה אי"צ לחול אפי' בדיעבד מ"מ חל עליה קדושת מע"ב מצד דין הקדשים שבה דבקדשים קי"ל דבעי' שנה עליו הכתוב לעכב וכל שלא שנה לעכב חייל בדיעבד, וזהו מ"ש הר"מ ויראה לי כו' הר"ז מעשר מפני חומרת הקדשים שהרי לא הקפידה וכו' והיינו שלמד כן מסברא דכיון דלא שנה עליו הכתוב הר"ז מעשר מצד דין הקדשים שבה וכש"נ.

(טעמא דקרא פר' בחקתי ד"ה וכל עי"ש)

מעניני הפרשה

"והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה"

ז' אדר ב' תשס"ג. אמר לי רבנו היום בבוקר: **אחד שלח לי מכתב, ועניתי לו תשובה ושוב כתב לי שתשובתי אינה נכונה, וכתבתי לו שטעיתי. ושוב ביקשני להדפיס את כל המכתבים ששלח אלי ורצה להדפיס גם את הנ"ל ואמרתי לו כיון שטעיתי למה לך להדפיס זאת, ושוב התחרטתי ואמרתי לו שידפיס את זה גם כן, אדרבא, שיראו שטעיתי ועל ידי זה יידעו שלא יסמכו עלי למעשה.**

תמוז ע"א היום בבוקר היו אצל רבנו, אבא עם שלשה ילדים. רבנו שאל מה הם רוצים, ואמרתי הם מתגוררים בירושלים ובאו במיוחד לתפילת הנץ, כי אצלם חוטפים אפיקומן, ואבא שלהם שאל אותם מה הם רוצים, ובקשו: שיקח אותם לברכה לרבנו, וגם לשאול את רבנו כיצד גדלים ר' חיים קנייבסקי? חייך רבנו ואמר: **עם ללמוד בהתמדה. ובירכם.**

רש"י: "ויעש כן אהרן" - להגיד שבחו של אהרן שלא שינה. "ויעש כן אהרון" להגיד שבחו שלא שינה, שאלתי את רבנו מה הרבותא? **שבחו הוא גם מה שלא היה עם עצבים = נערון כביכול מחמת גודל המצוה והאחריות.** והגראי"ל אמר לי: הוא מוזכר לשבח שעשה כציווי, ולא עשה יותר טוב. שאלתי. שלמה המלך אמר בקהלת פרק ז' "אל תהי צדיק הרבה" ו"אל תרשע הרבה", מה יותר גרוע? **אל תצדק הרבה, כי התצדק הרבה יכול יותר להחריב.** (ואמר ר"מ סמוטיני בשם רבנו יחזקאל סרנא זצ"ל, 'אל תצדק הרבה' גרע טפי, כיון שמעולם לא ראה שאדם יעשה תשובה על כך).

(כל משאלותיך)

יפה מראה

וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנֹרָה (ח' ד')

בכל שנה בימי החנוכה, מדליק רבינו את הנרות מתוך חנוכיה קטנה מפך, עתיקת יומין, אותה קיבל במתנה אחרי נישואיו, מסב רעיתו, הגה"צ רבי אריה לוין זצ"ל.

באחד הימים בחנוכה הזדמן לביתו גביר ידוע, והבחין בחנוכיה העתיקה, ומיד הציע בנדבת לבו להביא חנוכיה עשויה מזהב טהור, מפוארת ונאה לכבודה של מצוה, אך רבינו סירב. האיש התפלא, הלא יש מעלה מיוחדת להדליק בחנוכיה נאה ויפה, 'זה קלי ואנוהו', ומאי שנא מכל המצוות בהם אנו מהדרים מאוד ומשתדלים לפאר ככל האפשר, אך שום טענה לא הואילה ורבינו סירב. [במקרה אחר, הביא גביר מקורב חנוכיה מהודרת במתנה לרבינו שידליק בה, אך רבינו לא רצה וכנ"ל וכדי שלא לצערו הניח לרבנית ע"ה שתדליק גם היא בחלון, ואין כאן המקום לזה].

ושאלו, אך רבינו לא ביאר את טעמו מדוע לא העדיף להדר במצות זה קלי ואנוהו. והיה נראה מדבריו כי רוצה בזה לכבד ולשמח את רעייתו הרבנית ע"ה ולהראות כמה הוא נהנה מהמתנה שקיבל, ואף כיום שכבר נפטרה לא רוצה לשנות ממה שעשה כל השנים.

© כל הזכויות שמורות

בתמונה:
רבינו כשהוא מביט בחנוכית פך העתיקה, בה מדליק כל שנה בימי החנוכה (והונחה על שולחנו בימי החנוכה, נר שני, לצורך שאלה הלכתית)

תיקון: בשבוע שעבר הובאה כאן תמונה ובה נרשם בטעות מקום הצילום, התמונה צולמה בעיר צפת בבית משפחת ליברמן שזכו במשך כעשר שנים לארח בביתם את רבינו בימי בין הזמנים בחודש אב.

ליצירת קשר: ig0533145900@gmail.com
רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק
053-3145900 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,
יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:
נדרים פלוס 03-7630585 **שלוחה- 1586**
קהילות 073-2757000 **שלוחה- 4310**